

## PEYGAMBERLERE İMAN

### Peygamberlere iman nasıl olmalı

**Soru:** Peygamberlere iman nasıl olmalı?

**CEVAP:**

İmanın dördüncü şartı, **Peygamber**lere imandır. Amentüdeki "Ve rüsülihi" kelimesi, "**Allahü teâlâ**nın **Peygamber**lerine iman etmeyi bildirmektedir.

**Peygamber**lerin ilki Âdem aleyhisselam ve sonuncusu, bizim **Peygamber**imiz **Muhammed** Mustafa sallallahü aleyhi ve sellemidir. Bu ikisinin arasında, çok **Peygamber** gelmiş ve geçmiştir. Sayıları belli değildir. Yüzyirmidört binden çok oldukları meşhurdur.

**Peygamber**lere iman etmek, aralarında hiçbir fark görmeyerek, hepsinin **Allahü teâlâ** tarafından seçilmiş sadık, doğru sözlü olduklarına inanmak demektir. Onlardan birine inanmayan kimse, hiçbirine inanmamış olur.

**Peygamber**lik, çalışmakla, çok ibadet yapmakla, açlık ve sıkıntı çekmekle ele geçmez. Yalnız **Allahü teâlâ**nın ihsanı, seçmesi ile olur.

**Allahü teâlâ**, ilk insan ve ilk **Peygamber** olan Âdem aleyhisselamdan beri, her bin senede din sahibi yeni bir **Peygamber** vasıtası ile, insanlara dinler göndermiştir. Bunlar vasıtası ile, insanların dünyada rahat ve huzur içinde yaşamaları ve ahirette de sonsuz saadete kavuşmaları yolunu bildirmiştir. Kendileri ile yeni bir din gönderilen **Peygamber**lere (Resul) denir. Resullerin büyüklerine (Ülülazm) **Peygamber**ler denir. Bunlar, Âdem, Nuh, İbrahim, Musa, İsa ve **Muhammed** aleyhimüsalatü vesselamdır.

**Soru:** Meşhur olan 33 **Peygamber**in isimleri nelerdir?

**CEVAP:**

Şunlardır:

Âdem, İdris, Şit, Nuh, Hud, Salih, İbrahim, Lut, İsmail, İshak, Yakub, Yusuf, Eyyub, Şuayb, Musa, Harun, Hıdır [Hızır], Yuşa bin Nun, İlyas, Elyesa, Zülkifl, Şemun, İşmoil, Yunus bin Meta, Davud, Süleyman, Lokman, Zekeriya, Yahya, Üzeyir, İsa bin Meryem, Zülkarneyn ve **Muhammed** aleyhimüsalatü vesselam.

Bunlardan yalnız yirmisekizinin ismi, Kur'an-ı kerimde bildirilmiştir. Zülkarneyn, Lokman, Üzeyir ve Hıdır [Hızır]'ın, **Peygamber** olup olmadıklarında ihtilaf vardır. **Muhammed** Masum hazretleri 2. cilt, 36. mektupta, Hıdır [Hızır] aleyhisselamın **Peygamber** olduğunu bildiren haberin kuvvetli olduğunu yazmaktadır. 182. mektupta, Hıdır [Hızır] aleyhisselamın insan şeklinde görülmesi ve bazı işleri yapması, onun hayatta olduğunu göstermez. **Allahü teâlâ**, onun ve birçok **Peygamber**lerin ve velilerin ruhlarının insan şeklinde görülmesine izin vermiştir. Onları görmek, hayatta olduklarını göstermez, demektir.

Âdem aleyhisselamdan, son **Peygamber** **Muhammed** aleyhisselama kadar bütün **Peygamber**ler, hep aynı imanı bildirmiş, ümmetlerinden aynı şeylere iman etmelerini

istemmişlerdir. Yahudiler, Musa aleyhisselama inanıp, İsa aleyhisselama ve **Muhammed** aleyhisselama inanmazlar. Hristiyanlar, İsa aleyhisselama inanıp, **Muhammed** aleyhisselama inanmazlar. Müslümanlar ise, bütün **Peygamber**lere inanırlar.

**Peygamber**lerin isimleri

**Soru:** **Peygamber**lerin isimlerini ezbere bilmek şart mıdır?

**CEVAP:**

Hayır, ezberlemek şart değildir. Ancak Kur'an-ı kerimde bildirilenlerden biri söylenince, Mesela (Nuh aleyhisselam veya Âdem aleyhisselam peygamber mi?) denince, (Evet, peygamber) demek gerekir. Bazı âlimlere göre, bunları bilmemek günah olur. Ezbere bilmemenin mahzuru olmaz.

**Peygamber**lerin sıfatları

**Soru:** **Peygamber**lerin sıfatları nelerdir?

**CEVAP:**

Her **Peygamber**de şu sıfatların bulunduğu inanmak lazımdır:

- 1- Emanet: Her **Peygamber**, emindir.
- 2- Sıdk: Dinde ve diğer meselelerde sadık ve doğrudurlar. Yalandan uzaktırlar.
- 3- Tebliğ: **Peygamber**ler, **Allahü teâlâ**nın emir ve yasaklarının hepsini ümmetlerine bildirirler.
- 4- Adalet: Adildirler. Zulümden uzaktırlar.
- 5- İsmet: Büyük ve küçük gûnahtan uzaktırlar. Günah şeklindeki şeyler, ister Kur'an-ı kerimde olsun, ister sahih hadislerde olsun tevil edilip yakışan mana verilir. **Peygamber**likleri bildirilmeden önce de, bildirildikten sonra da hiç günah işlemezler. İnsanlardan, masum, günahsız olan, yalnız **Peygamber**lerdir.

6- Fetanet: Bütün **Peygamber**ler, diğer insanlardan daha akıllıdırlar.

7- Emn-ül azl: Hiçbiri **Peygamber**likten azl olmaz. (Feraid-ül fevaid)

**Peygamber**leri ve Kitapları inkâr

**Soru:** (Allah'a inanıyorum, ama **Peygamber**lere ve Kitaplara inanmıyorum) diyen kimse müslüman mıdır?

**CEVAP:**

İmanın şartı altıdır. Birini inkâr eden müslüman olamaz.

Her şeyi hikmetli yaratan Allah, insanları başıboş mu bırakır? Onların nasıl hareket edeceğini elbette bildirir. **Peygamber**leri vasıtası ile kitaplar göndererek, neleri yapıp neleri yapmamak gerektiğini bildirmiştir. **Peygamber**leri inkâr, Allah'ı inkâr olur.

**Peygamber**ler, Allah'ın emirlerini noksansız bildirmişlerdir. Her şeye gücü yeten **Allahü teâlâ**, gelecekte olacak [yani yaratacağı] şeyleri de bildiği için emrini değiştirecek, yanlış iş yapacak kimseleri **Peygamber** olarak gönderir mi? Hâşâ Allah'ın emirlerini

değiştirse, yanlış şeyler söyleseler, her şeye gücü yeten **Allahü teâlâ** buna mani olmaz mı? Her vasfını bildiği, en güvenilir insanları **Peygamber** yaparak göndermiştir. **Allahü teâlâ**, **Peygamber** yapacağı kimselerin durumunu, onları yaratmadan önce de biliyordu.

**Allahü teâlâ**, (Ben insanları bana ibadet etmeleri için yarattım) buyuruyor. **Peygamber**ler, kitaplar göndermeseydi, biz Allah'a nasıl ibadet edecektik? Bir kimsenin Allah'a inanıp da Onun **Peygamber**lerine inanmaması, o kimsenin normal olmadığını gösterir.

Her yere **Peygamber** gönderilmiştir

**Soru:** **Peygamber**ler niçin hep Arabistan'dan çıkmıştır? Neden Avrupa ve Uzakdoğu gibi yerlere **Peygamber** gelmemiştir?

**CEVAP:**

Dünyanın her tarafına, her şehrine **Peygamber** gönderilmiştir. Ancak bunlara inanan hiç olmadığı veya çok az olduğu için **Peygamber** gelmemiş zannedilmektedir.

İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

(Eski zamanlarda, bütün dünyada **Peygamber** gönderilmedik yer kalmamış gibidir. Hatta, bundan en mahrum zannedilen, Hindistan'da bile, Hindlilerden **Peygamber** gönderilmiştir. Bu şehirleri sayabilirim. Hatta köylere kadar **Peygamber** gönderilmiştir. Fakat deli diyerek alay ediyor, inanmıyorlardı. Azgınlıkları artınca **Allahü teâlâ** da onları helak ediyordu. Bir müddet sonra başka **Peygamber** gönderiyor, ona da böyle yapıyorlardı. Hindistan'da böylece yıkılmış şehir harabeleri çoktur.) [1/259]

[Dağda, ormanda, mağarada veya çölde yaşayıp da dinden haberi olmayan kimseler, imanlı olmadıkları için Cennete girmezler. Allah'ı, Cenneti, Cehennemi duymadığı ve inkâr etmediği için Cehenneme de girmezler. Dirildikten sonra hesaba çekilip, varsa günahları kadar mahşer yerinde azap çekeceklerdir. Herkesin hakkı verildikten sonra, bütün hayvanlar gibi, bunlar da yok edilecekler, bir yerde sonsuz kalmayacaklardır. (Mektubat-ı Rabbani, Feraid-ül fevaid, Tac)

Dağda, çölde yaşayıp da **Peygamber**leri işitmemiş olana Şahik-ul-cebel denir. Bunlar mazurdur. **Peygamber** gelmemiş hükmündedir. Bunların, **Peygamber**lere inanmaları, emrolunmadı. Bunlar için Kur'an-ı kerimin İsra suresinin on beşinci âyetinde, (**Peygamber** göndermeden önce, azap yapmayız) buyuruldu. (İsbat-ün-nübüvve)]

**Peygamber**lerin faydası

**Soru:** **Peygamber**lerin insanlığa ne faydası olmuştur?

**CEVAP:**

Bu soru, (Aklın insanlara ne faydası var?) demekten daha yanlıştır. Aklın faydalarını, akılsızlığın zararlarını herkes bilir. Akıl çok önemliyken, o da tek başına doğruyu bulamaz.

Âhîret bilgileri ve **Allahü teâlâ**nın beğenip beğenmediği şeyler, akılla bilinemez. Eğer bunlar akılla doğru olarak, bilinebilseydi, sayısız **Peygamber**in gönderilmesine lüzum kalmazdı. Tarih incelenirse, insanların kendi başlarına gittiklerinde, hep yanlış yollara

saptıkları görülür. İnsan, kendini yaratan büyük kudret sahibinin var olduğunu, aklıyla düşündüyse de, ona giden yolu, yani hakkı, doğruyu bulamadı.

İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

**Allahü teâlâ**, kendi varlığını ve sıfatlarını, bizim gibi âciz insanlara, bu büyük **Peygamber**leriyle haber verdi. İnsanlara dünya ve ahirette faydalı olan şeyleri, zararlılarından, bunların aracılığıyla ayırdı. **Peygamber**ler gönderilmeseydi, akıl Allah'ın varlığını anlayamaz, Onun büyüklüğünü kavrayamazdı. Nitekim kendilerini akıllı sanan eski Yunan filozofları, **Allahü teâlâ**nın varlığını anlayamadılar. Her şeyi zaman yapıyor sandılar. Demek ki insan akli, bu büyük nimeti anlayamaz. **Peygamber** olmadıkça, bu sonsuz saadete kavuşamaz. (3/23)

**Peygamber**ler gönderilmeseydi, insan, insanlığını dahi bilemezdi, ne aile hayatını, ne de toplum hayatını bilebilir, hayvanlar gibi yaşarlardı. Şimdi, dünyada bozuk dinlerde bile, evlilik hayatı, aile hayatı, insan ve hayvan hakları var. Bunlar, peygamberlerden öğrenilmişti.

İnsanlara neyin faydalı veya neyin zararlı olacağını, ancak **Allahü teâlâ** bilir. İnsanların dünyada ve ahirette rahat etmeleri için, neye, nasıl inanmaları, ne yapmaları ve nelerden sakınmaları lazım olduğunu bildirmek için **Peygamber**lerini göndermiştir.

Bütün **Peygamber**ler, akılla bulunacak dünya işlerine dokunmayıp, yalnız bunları araştırmak, bulup faydalanmak için çalışmayı emretmiş, kendileri dünya işlerinden her birinin insanları ebedi saadete ve felakete nasıl sürükleyebileceklerini anlatmış, **Allahü teâlâ**nın beğendiği ve beğenmediği şeyleri yani din bilgilerini ise açıkça bildirmişlerdir.

**Peygamber**lik çalışmakla olmaz

**Soru:** (**Peygamber** hepimizden üstündür. Bu üstünlüğü, çalışmasıyla elde etmiştir) deniyor. İnsan çalışmakla peygamber olabilir mi?

**CEVAP:**

**Peygamber**lik; çalışmakla ve çok ibadet yapmakla ele geçmez. Yalnız **Allahü teâlâ**nın ihsanı, seçmesi ile olur. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

**Peygamber**lik kemalleri, ancak **Allahü teâlâ**nın ihsanıyla hâsıl olur. Çalışmakla, uğraşmakla, bu büyük nimet ele geçemez. Hiçbir gayret, bu büyük nimeti ele geçiremez, Hiçbir riyazet ve mücahede, bu yüksek nimete kavuşturamaz. Evliyalık böyle değildir. Bunların başlangıcı elde edilebilir. Riyazet ve mücahedeyle hâsıl olabilir. Pek az kimseyi, çalışmadan, uğraşmadan da, vilayet nimetine [Evliyalığa] kavuşturabilirler. Vilayet, Fena ve Beka demektir. Fena ve Beka da, **Allahü teâlâ**nın ihsanıdır. Çalışarak, başlangıçları elde edildikten sonra, **Allahü teâlâ**, dilediğini, Fena ve Beka nimetini ihsan ederek şereflendirir. O Serverin **Peygamber** olduğu bildirilmeden önce ve ondan sonra mücahedeler yapması, bu nimete kavuşmak için değildi. Başka faydalar içindi. Hesabın az olması, insanlıkla yapılan yanlışlıkların giderilmesi, derecelerin yükselmesi, yiyip içmesi olmayan meleklerle konuşmakta edebi gözetmesi, **Peygamber**lik makamında lazım olan harikaların, mucizelerin çok olması gibi incelikler içindi. **Peygamber**ler bu nimete, aracısız olarak kavuştu. **Peygamber**lerin Eshabı, onlara uydukları için, varis oldular. **Peygamber**lerinin aracılığıyla bu nimetle

şereflendiler. **Peygamber**lerden ve Eshabından sonra çok az kimse, bu nimetle şereflendi. Başkasına da, uymakla, varis olmakla bu nimet ihsan edilebilir. (1/301)

### **Peygamber**lere iman

**Soru:** (**Peygamber**lere ve **Peygamber**imize iman şart değildir) deniyor. Böyle söyleyenler, peygamberlere imanla ilgili âyet ve hadisleri elbette bilirler. Acaba Hristiyanlığa hak din diyebilmek maksadıyla mı bu âyet ve hadisleri görmezlikten gelip gizliyorlar?

**Peygamber**lere inanmayan Müslüman olur mu?

### **CEVAP:**

Elbette peygamberlere ve son **Peygamber Muhammed** aleyhisselama inanmayan Müslüman olamaz. Çünkü imanın altı şartından biri bütün peygamberlere imandır. Birini inkâr eden kâfir olur. İman hadisinin Arapçası şöyledir:

(Âmentü billâhi ve melâiketihî ve kütübihî ve rüsûlihî vel yevmil-âhiri ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi minallahi teâlâ vel-ba'sü ba'delmev'ti hakkun, eşhedü en lâilâhe illallah ve eşhedü enne **Muhammed**en abdühü ve resûlühü.) [Buhârî, Müslim, Nesaî]

Türkçesi şöyledir:

(Ben Allah'a ve meleklerle ve kitaplara ve peygamberlere ve âhiret gününe, [yani Cennete, Cehenneme, hesaba, mizana] ve kadere, hayrın ve şerrin Allah'tan olduğuna ve ölüme, öldükten sonra dirilmeye iman ettim. Allah'tan başka ilah olmadığına ve **Muhammed** aleyhisselamin Onun kulu ve resulü olduğuna şehadet ederim.) [Buhârî, Müslim, Nesaî]

**Peygamber** efendimize inanmakla ilgili bir hadis-i şerif:

(Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim de, Onun kulu ve resulü olduğuma şehadet eden, Cennete girer.) [**Deylemî**]

**Peygamber**lere iman, Kur'an-ı kerimde de geçmektedir. Üç âyet-i kerime mealî:

(Kâfirler, Allah'ın emirleri ile peygamberlerin emirlerini birbirinden ayırmak istiyor. [Yahudiler] bir kısmına [Musa ve daha önceki peygamberlere] inanırlar. Bir kısmına [İsa'ya, **Muhammed**'e] inanmayız. [Hristiyanlar ise "İsa, Allah'ın oğlu" diyor.] Bu inanışları ve dinleri kıymetsizdir. Hepsî kâfirdir, hepsine çok acı azaplar hazırladık. Bütün peygamberlere iman edip, hiçbirini diğerinden ayırmayan [Müslümanlar] ise, Allah'ın mükâfatına kavuşacaktır.) [**Nisa** 150–152; Kurtubî tefsiri]

(Asıl iyilik; Allah'a, âhirete, meleklerle, kitaplara, nebilere inanmaktır.) [**Bakara** 177]

(Kimi, ona [Resulüme] iman etti, kimi de, ondan yüz çevirdi. Bunlara da çılgın ateşli Cehennem yetti. Âyetlerimizi inkâr ederek kâfir olanları elbette ateşe atacağız.) [**Nisa** 55-56]

**Peygamber**ler en büyük rehberlerdir

**Soru:** İnsan, kendi başına doğru yolu bulabilir ve Allah'ı tanıyabilir mi?

### **CEVAP:**

Tarihi inceleyecek olursak, insanların, önlerinde **Allahü teâlâ**nın gönderdiği bir rehber olmadan kendi başlarına gittiklerinde, hep yanlış yollara saptıklarını görürüz. İnsan, kendisini yaratan büyük kudret sahibinin var olduğunu, akli sayesinde anladı. Fakat ona giden yolu bulamadı.

**Peygamber**leri iştmeyenler, yaratıcıyı önce etraflarında aradı. Kendilerine en büyük faydası olan güneşi, yaratıcı sandılar ve ona tapmaya başladılar. Sonra, büyük tabiat güçlerini, fırtınayı, ateşi, kabaran denizi, yanardağları ve benzerlerini gördükçe bunları yaratıcının yardımcıları zannettiler. Herbiri için bir suret, alamet yapmaya kalktılar. Bundan da putlar doğdu. Böylece, çeşitli putlar zuhur etti. Bunların gazabından korktular ve onlara kurbanlar kestiler. Hatta, insanları bile bu putlara kurban ettiler. Her yeni hadise karşısında, putların miktarı da arttı. İslamiyet zuhur ettiği zaman Kâbe-i muazzamada 360 put vardı.

Kısacası insan, bir, ezeli ve ebedi olan **Allahü teâlâ**yı kendi başına bir türlü tanıyamadı. Bugün bile güneşe ve ateşe tapanlar vardır. Bunlara şaşmamalıdır! Çünkü, rehbersiz, karanlıkta doğru yol bulunamaz. Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Biz, **Peygamber** göndererek bildirmeden önce azap yapıcı değiliz.) [İsra 15]

**Allahü teâlâ**, kullarına verdiği akıl ve düşünme kuvvetinin nasıl kullanılacağını onlara öğretmek ve kendi birliğini onlara tanıtmak ve iyi işleri fena, zararlı işlerden ayırmak için, dünyaya **Peygamber**ler gönderdi. **Peygamber**ler beşeri sıfatlarda bizim gibi insandır. Onlar da yer, içer, uyur ve yorulur. Diğer insanlardan farkları, zeka ve muhakeme kuvvetlerinin çok üstün olması, tertemiz ahlaklı ve **Allahü teâlâ**nın emirlerini bize tebliğ edecek bir güçte bulunmalarıdır. **Peygamber**ler en büyük rehberlerdir.

Nimetlerin ihsanların en büyüğü

**Soru:** Allah'ın en büyük ihsanı hangisidir?

**CEVAP:**

**Allahü teâlâ**nın, insanlara olan nimetlerinin, ihsanlarının en büyüğü, **Peygamber**ler göndermesidir. **Peygamber**ler göndererek, razı olduğu ve razı olmadığı şeyleri bildirmiştir. **Peygamber**ler, fen bilgilerini öğretmediler. (Bunları akıl ile araştırınız, bulunuz, faydalı işlerde kullanınız) dediler. Kendileri de, kendi zamanlarında bilinen fen vasıtalarını yaptılar ve kullandılar. Daha fazlasını ve yenilerini yapmakla uğraşmadılar. Bunları yapmayı başkalarına bıraktılar. Kendileri, **Allahü teâlâ**nın bildirdiği dini yaymaya, öğretmeye uğraştılar.

**Eshab-ı kiram**, bir gün **Peygamber** efendimize sordu:

- Yemen'e gidenlerimiz, orada hurma ağaçlarını, başka türlü aşıladıklarını ve daha iyi hurma aldıklarını gördük. Biz Medine'deki ağaçlarımızı babalarımızdan gördüğümüz gibi mi aşılayalım, yoksa, Yemen'de gördüğümüz gibi aşılayıp da, daha iyi ve daha bol mu elde edelim?

**Resulullah** efendimiz, bunlara şöyle diyebilirdi:

(Biraz bekleyin! Cebrail aleyhisselam gelince, ona sorar, anlar, size bildiririm) veya, (Biraz düşüneyim. **Allahü teâlâ**, kalbime doğrusunu bildirir. Ben de, size söylerim.)

Fakat böyle demedi ve şöyle buyurdu:

- Tecrübe edin! Bir kısım ağaçları, babalarınızın usulü ile, başka ağaçları da, Yemen'de öğrendiğiniz usul ile aşlayın! Hangisi daha iyi hurma verirse, her zaman o usul ile yapın!

Yani fennin esası olan tecrübeye güvenmeyi emir buyurdu. Kendisi meleklerden anlar veya mübarek kalbine elbette doğar idi. Fakat, dünyanın her tarafında, kıyamete kadar gelecek Müslümanların, tecrübeye, fenne güvenmelerini işaret buyurdu.

Eğer **Peygamber**ler gönderilmeseydi, akıl, Allah'ın varlığını anlayamaz, Onun büyüklüğünü kavrayamazdı. Nitekim, kendilerini akıllı sanan eski Yunan filozofları, **Allahü teâlâ**nın varlığını anlayamadılar, Yaratana inkâr ettiler. Nemrut ve Firavun gibi birçok kimse de, ilahlık iddiasında bulunmuştu. Demek ki, insanların kısa akılları, bu en büyük nimeti anlayamıyor, **Peygamber**ler bildirmediğe, sadece akılları ile bu sonsuz saadete kavuşamıyor.

İslamiyet'te aklın ermediği şeyler çoktur. Fakat, akla uymayan bir şey yoktur. Ahiret bilgileri ve **Allahü teâlâ**nın beğenip beğenmediği şeyler ve Ona ibadet şekilleri, eğer aklın çerçevesi içinde olsalardı ve akıl ile doğru olarak, bilinebilselerdi, binlerce **Peygamber**in gönderilmesine gerek kalmazdı. İnsanlar, dünya ve ahiret saadetini kendileri görebilir, bulabilirdi ve **Allahü teâlâ**, hâşâ **Peygamber**leri boş yere ve lüzumsuz göndermiş olurdu. Hiçbir akıl, ahiret bilgilerini bulamıyacağı, çözemeyeceği içindir ki, **Allahü teâlâ**, her asırda dünyanın her tarafına, **Peygamber** göndermiş ve en son ve kıyamete kadar değiştirmemek üzere ve bütün dünyaya, **Peygamber** olarak, **Muhammed** aleyhisselamı göndermiştir.

Bütün **Peygamber**ler, akıl ile bulunacak dünya işlerine dokunmayıp, yalnız bunları araştırmak, bulup faydalanmak için çalışmayı emir ve teşvik buyurmuş, kendileri dünya işlerinden her birinin, insanları ebedi saadete ve felakete nasıl sürükleyebileceklerini anlatmış ve **Allahü teâlâ**nın beğendiği ve beğenmediği şeyleri açık olarak bildirmişlerdir.

**Peygamber** gönderilmeseydi

**Soru:** **Peygamber**ler olmasaydı insan, Allah'a nasıl ibadet edileceğini, nasıl şükredeceğini bilebilir miydi?

**CEVAP:**

İnsanları var eden ve varlıkta kalabilmeleri için gereken her nimeti gönderen, **Allahü teâlâ**dır. İyilik edene şükretmek gerektiğini herkes bilir. **Allahü teâlâ**nın nimetlerine nasıl şükredileceğini bilmek için de, yine **Peygamber**ler "aleyhimüssalevatü vetteslimat" gerekir. Onların bildirmediği şükür ve saygı, Ona layık olmaz. Ona nasıl şükür olunacağını, insan bilemez. Ona karşı saygısızlık olan bir şeyi, şükretmek ve saygı sanabilir. Şükredeyim derken, saygısızlık yapabilir. **Allahü teâlâ**ya nasıl şükredileceği, ancak **Peygamber**lerin bildirmeleri ile anlaşılır.

Evliyanın kalblerine doğan (İlham) denilen bilgiler de, **Peygamber**lere uymakla hasıl olmaktadır. İlham, akıl ile hasıl olsaydı, yalnız akıllarına uyan eski Yunan felsefecileri yoldan sapmazlardı. **Allahü teâlâ**yı herkesten iyi anlardı. Halbuki, **Allahü teâlâ**nın ve Onun üstün sıfatlarının varlığını anlamakta, insanların en cahilleri, bu felsefecilerdir. Bunlardan birkaçı, **Peygamber**lerden işiterek ve mümin olan tasavvufculardan görerek, riyazet ve

mücahede yapmış, nefslerine sıkıntı vererek onu parlatmışlar, böylece birkaç şey bulabilmişler ise de nefsin safasının, parlatılmasının ve bu yoldan ele geçenlerin sapıklık olduğunu anlayamamışlardır.

Kalbi parlatmak, temizlemek gerekir. Kalb temizlendikten sonra, nefs temizlenmeye başlar. Nurlar önce temiz kalbe girer. Kalb temizlenmeden nefsi parlatmak, gece düşmanın yağma yapması için, ona ışık yakmaya benzer. Nefsin yardım ettiği düşman, İblistir. Evet, açıklıkla, nefsin istediklerini yapmamakla, ona sıkıntı vermekle ve akıl ile aramakla da, doğruya ve saadete kavuşulabilir. Fakat, bu ancak **Peygamber**lere ve bunların **Allahü teâlâ**dan getirdiklerine inandıktan sonra mümkün olabilir. Çünkü **Peygamber**lerin her sözü, yanılmayan meleklerle bildirilmiştir. Bu bilgilere, şeytan düşmanı karışamaz.

Bu büyüklere uymayanlar ise, şeytanın aldatmasından kurtulamazlar. Felsefecilerin büyüklerinden olan Eflatun, İsa aleyhisselamın zamanında bulunmak şerefine kavuşmuştu. Fakat, kaba cahillik yaparak, kendisinin kimseden bir şey öğrenmeye ihtiyacı olmadığını sandı. O yüce **Peygamber**in "aleyhissalevatü vetteslimat" bereketlerinden mahrum kaldı.

**Peygamber**ler günah işlemez

**Soru:** **Peygamber** günah işlemez mi yani masum mudur?

**CEVAP:**

Masum olmak, kusursuz ve günahsız olmak, **Peygamber**lere mahsustur. (Merec-ül-bahren)

Her **Peygamber**, büyük küçük her günahattan masumdur. (Riyad-ün-nasihin)

**Peygamber**ler günah işlemekten masumdur, temizdir, günah işleyemezler. (Mekt. Rabbani 2/44)

İmam-ı Gazali hazretleri, Ravda-tüt-talibin isimli eserinde buyuruyor ki:

(**Resulullah**, icma ile büyük-küçük günahlardan ve mekruh işlemekten uzaktır. Unutmaktan, gafletten, verdiği haberlerde hata edip yanılmaktan da uzak olduğu icma ile sabittir.

Yanılmasının caiz ve mümkün olması, üzerinde durmayıp derhal farkına varması şartı iledir. Bu da icra ettiği şeydeki hikmetleri bilmeyi ve ona tâbi olmayı ve unutmanın faydasını bildirmek içindir. **Resulullah**ın bu husustaki yanılma haline sebep, ilmin anlatılması ve dinin açıklanmasıdır. Nitekim hadis-i şerifte, (Ben hiçbir hususta unutup yanılmam. Böyle bir şey vaki olursa, bu sadece bildirmek istediğimi açıklamam içindir) buyuruldu. Bu durum, onun için bir noksanlık değil, bilakis tebliği genişletmek ve nimeti tamamlamak içindir. Fakat bir tebliğde bulunmak, fiillerindeki hükümleri açıklamak, dini emirleri bildirmek ve kalbine gelen vahiy haberlerini anlatmak maksadı bulunmayan hususlarda bütün mutasavvıflar ve kalb ilmine sahip âlimler, yanılmanın, unutmanın, gaflet ve gevşekliğin imkansız olduğunu bildirmişlerdir.

Kadı İyad hazretleri, Şifa-i şerif isimli kitabında buyuruyor ki:

(Küçük günahları **Peygamber**lere caiz görenler, bu cevazlarına birçok âyet-i kerime ve hadis-i şeriflerin zahirlerini delil olarak almaları, büyük günahları caiz görmeye, icmayı parçalamaya ve müslüman kimsenin söyleyemeyeceği şeyleri söylemeye sevk etmiştir.)

Bütün bu nakillerden anlaşılacağı üzere, **Peygamber**ler küçük, büyük günah işlemezler. **Peygamber** Zelle işleyebilir. Zelle ise günah değildir. En efdali ve en evlayı yapmayı, fadılı, yani fazileti tercih etmektir. (Riyad-ün-nasihin)

Fetih suresinde **Peygamber** aleyhisselama hitaben (Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını affetti. Üzerindeki nimetini tamamladı ve seni doğru yola iletti) buyurulan bu âyet-i kerimede, **Allahü teâlâ**, Resul-i ekremi her türlü ayıplardan teberri ve Onun ismetini, günahsızlığını beyan buyurmaktadır (Şifa-i şerif) Bazı âlimler de bu âyet-i kerimeyi şöyle açıklamışlardır:

(**Allahü teâlâ**, seni geçmişte ve gelecekte günah işlemekten korudu.)

Günah işlemekten korunmuşlardır

**Soru:** **Bakara** suresinin 128. âyetinde, İbrahim ve İsmail **Peygamber**in, "Ya Rabbi, tevbenizi kabul et" diye dua ettikleri bildiriliyor. Taha suresinin 121. âyetinde, (Âdem Rabbine asi oldu) deniyor. Kasas suresinin 15. âyetinde Hazret-i Musa'nın kavga eden iki kişiden birini öldürdüğü, 16 âyette ise Hazret-i Musa'nın (Ya rabbi ben kendime zulmettim, beni affet) dediği ve Kehf suresinin 74. âyetinde, Hazret-i Musa'nın arkadaşının suçsuz bir çocuğu öldürdüğü bildiriliyor. Bütün bunlar **Peygamber**lerin günah işlediğini göstermiyor mu?

#### **CEVAP:**

Kur'an meallerinden din öğrenilmez. Aksine böyle yanlış düşüncelere sahip olunabilir. Din ancak doğru yazılmış ilmiyelerden öğrenilir.

**Allahü teâlâ**, **Peygamber**leri, **Peygamber**likten önce de, sonra da günah işlemekten korumuştur. (Nuhbet-ül-Leali)

**Peygamber**ler nübüvvetten [**Peygamber**likten] önce de günah işlemekten korunmuştur. (Kadı İyâd / El- Millet-ül Meşhure)

İbrahim ve İsmail aleyhimüselam ile ilgili âyetin meali şöyledir:

([İbrahim ve İsmail dedi ki:] Ey Rabbimiz, bizi Müslümanlıkta sabit kıl. Soyumuzdan da Müslüman bir ümmet yetiştir. Bize menasiklerimizi [Haccın usullerini] öğret. Tevbenizi kabul et. Çünkü tevbeleri daima kabul eden, merhametli olan ancak sensin.) [**Bakara** 128]

**Peygamber**ler, günah işlemekten masumdur. Hazret-i İbrahim ile Hazret-i İsmail, Kâ'beyi yaptıktan sonra bu yerlerde daha çok duanın ve tevbenin kabul edileceğini öğretmek için böyle dua etmişlerdir. Bu, bizim masumiyetimizi [günah işlemeyişimizi] devamlı kıl demektir. (Kurtubi)

İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Dostların günahını, düşmanların günahları gibi sanmamalı. (İyilerin, iyilik sandıkları şeyleri, dostlar, günah bilir) buyuruldu. Bunların günah ve kusurları olsa da, başkalarının günahları gibi değildir. Yanılmak ve unutmak gibidir. Niyet ederek, karar vererek yapılmış

değildir. Taha suresinin, (Âdem unuttu, azim ile, karar ile yapmadı) mealindeki 115. âyet-i kerimesi bunu bildiriyor.

Demek ki Hazret-i Âdem günaha azmetmedi. Kasten yapmadı, unutup yanılarak yaptı. Bunun için de affa uğradı. Ama İblis kararla, azimle yaptı ve ebedi lanetlendi. İkisinde de emre muhalefet var; ama birinde unutmak ve yanılmak, ötekinde azim ve karar var.

Hazret-i Musa'nın Kıpti'yi öldürmesi hakkında Tefsir-i Kurtubi'de bildirilen malumat şöyledir:

1- Hazret-i Musa, o zaman 12 yaşında idi.

2- Kavgayı aralamak için iki kişinin arasına girdi. Kıpti hafif itelemekle düşüp öldü.

3- Bu işte Hazret-i Musa'nın öldürmek için bir kastı yoktu, yanlışlıkla yani kazayla bu olay meydana geldi. Buna rağmen Hazret-i Musa yine de **Allahü teâlâ**dan af diledi. Allah da onu affetti.

Hazret-i Musa'nın yanındaki Hızır aleyhisselamın günahsız çocuğu öldürmesi ise Allah'ın emri ile idi. Çocuk büyüyünce kâfir olacağı ve ailesine zulmedeceği bildirildiği için, yerine hayırlı bir evlat vermesi için o çocuk öldürülmüştü. Bunda Hazret-i Hızır'ın bir suçu yoktur.

**Peygamber**ler aya güneşe tapmaz

**Soru:** Bütün **Peygamber**lerin **Peygamber**likleri bildirilmeden önce de, günah işlemedikleri malum iken, neden meallerde, Hazret-i İbrahim'in, yıldıza, aya ve güneşe "Bu benim Rabbim" dediği yazılı?

**CEVAP:**

Hiçbir **Peygamber**, **Peygamber**liğini tebliğ etmeden önce de günah işlemez, hele **Allahü teâlâ**ya şirk koşmaz. Müşrikler gibi (Güneş benim Rabbim) demez. Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(İbrahim ne Yahudi, ne de Hristiyandı. O gerçekten Allah'ı tanıyan doğru bir müslümandı. Müşriklerden de olmadı.) [**Al-i İmran**67]

(Andolsun ki bundan önce, İbrahim'e de rüşdünü [bülüğundan önce hidayeti] verdik. [Onun buna ehil ve müstahak olduğunu] biliyorduk.) [Enbiya 51]

Bu âyet-i kerimeler de İbrahim aleyhisselamın bülüğundan önce de hidayet üzere olduğunu göstermektedir. (Beydavi)

Durum böyle iken, İbrahim aleyhisselamın yıldıza, aya ve güneş taptığını söylemek, Kur'an-ı kerimdeki ifadeleri anlamamak demektir. Hemen bütün tercüme ve meallerde, yıldız, ay ve güneş için (Bu benim Rabbim) diye yazılmıştır. Hiçbir açıklama yapılmamıştır. Bu bakımdan Kur'an-ı kerim tercümelerinden fıkıh, akaid gibi ilimler öğrenilmez.

Tefsir-i Mazharide, **Enam** suresinin 76-79. âyetlerinin açıklaması şöyledir:

İbrahim aleyhisselam, yıldızları, ay ve güneş gösterip Bu mu benim Rabbim diyerek bunlara tapanları ilzam etmek [susturmak] istemiştir. Beydavi tefsirinin Şeyhzade haşiyesinde de böyle bildirilmektedir.

Tibyan'da (Acaba Rabbim bu mu?) şeklinde tercüme yapılmış. Bu ifadede bile şüphe var. Ancak tefsirlerden aldığı dört açıklama şöyledir:

1- İbrahim aleyhisselam, müşriklerin cehaletlerini bildirmek için böyle söylemiştir.

2- Müşriklerin yaptıkları şeyleri başlarına kakmak, doğruyu öğretmek için (Bunun gibi şeyden hiç Rab olur mu, bu mu benim Rabbim) demek istemiştir.

3- Müşriklerin aleyhine hüccet için, (Sizce benim Rabbim bu ha) demek istemiştir.

4- (Kavmim Rabbimin bu olduğunu söylüyor) demek istemiştir.

Bu dört açıklama da Hazret-i İbrahim'in; yıldız, ay ve güneş için (Bu benim Rabbim) demediğini, yani müşriklerden olmadığını açıkça göstermektedir. Ay veya güneş için Bu benim Rabbim demek şirktir. Halbuki **Peygamber**ler, şirk değil, günah bile işlemezler. (Feraid)

**Bakara** suresinin, (İbrahim, "ya Rabbi, ölüleri nasıl dirilttiğini bana göster" dediğinde, Rabbi "İnanmıyor musun" dedi. İbrahim, inanıyorum ama, kalbimin tatmin olması için görmek istedim, dedi) mealindeki 260. âyetinden dolayı da bazı sapıklar, (Hazret-i İbrahim, Allah'ın yaratmasından şüphe ediyordu) diyorlar. Halbuki yukarıdaki âyetlerde, İbrahim aleyhisselamın, bülüğundan önce de rüşd sahibi doğru bir müslüman olduğu açıklanmıştı. Buna rağmen böyle söylemek, cahillik değil ise, art niyettir.

Hazret-i İbrahim'e bu çeşit saldırılar olduğu gibi, İslam'ın iki göz bebeğinden biri olan Hazret-i Ömer'e de İbni sebeciler, (Ömer Hudeybiye'de, **Resulullah**ın **Peygamber**liğinden şüphe etmişti) diyebiliyorlar. Orada da, Hazret-i Ömer aynen, Hazret-i İbrahim gibi, Allah ve Resulüne olan teslimiyetini bildirmek için, (Ya Resulallah sen Allah'ın **Peygamberi** değil misin? Biz hak, kâfirler bâtil yolda değil mi?) mealindeki sözlerinden dolayı ona saldırıyorlar. Hazret-i Ömer, (Ya Resulallah, (Sen elbette Allah'ın resulüsün, bizim yolumuz elbette hak, kâfirler elbette bâtil yoldadır. Zahiren aleyhimize görünen bu anlaşmada asla dinden taviz verilmemiştir) demek istediğini bütün **Ehl-i sünnet** âlimleri bildirmektedir. (Kurret-ül-ayneyn)

Kur'an tercümesi denilen kitapların ne kadar yanlış ve zararlı oldukları buradan da anlaşılmaktadır. Kelam, fıkıh ve tasavvuf gibi lüzumlu bilgileri Kur'an tercümesi denilen kitaplardan öğrenmemiz mümkün değildir. Hatta muteber tefsirlerden bile anlamamız mümkün olmaz. Lüzumlu bilgileri, nakli esas alan ilmihallerden öğrenmemiz gerekir.

**Peygamber**ler masumdur

**Soru:** Bütün peygamberlerin günah işlemediği bildiriliyor. Âdem aleyhisselamın yasak meyveden yemesi günah değil mi?

**CEVAP:**

Evet, peygamberler günah işlemez. Zelle işleyebilirler. Zelle, doğrular içinde, en doğruyu bulamamak demektir. Âdem aleyhisselam, kasten yasak meyveden yemedi. Unutarak yediği için mazur görüldü. Taha suresinin, (Âdem unuttu, azimle, karar ile yapmadı) mealindeki 115. âyet-i kerimesi Âdem aleyhisselamın mazur olduğunu, günahsız

olduğunu göstermektedir. Âdem aleyhisselamın mazur olduğu şu hadis-i şerifle de bildirilmektedir:

(Âdem aleyhisselam ile Mûsa aleyhisselam, Rableri nezdinde münazara ettiler ve Âdem aleyhisselam, Mûsa aleyhisselama galip geldi. Mûsa aleyhisselam dedi ki:

— Sen o Âdem’sin ki, **Allahü teâlâ**, seni iki eli ile [vasitasız olarak] yarattı ve sana ruhundan üfledi, melekleri sana secde ettirdi ve seni cennete yerleştirdi. Sonra da sen bir hatan sebebiyle, insanları yeryüzüne indirdin.

Âdem aleyhisselam ona dedi ki:

— Sen o Mûsa’sın ki, **Allahü teâlâ** seni **Peygamber** seçtiği gibi, kendisi ile konuşmana izin verdi. Sana her şeyin açıklanmasını ihtiva eden kitabı verdi. Onunla konuşmak, Ona yalvarmak suretiyle seni kendisine yanaştırdı. Şu halde benim yaratılmamdan ne kadar önce Tevrat’ı yazdığını gördün değil mi?

— Evet gördüm. Kırk yıl önce.

— Ya Musa, şu halde orada Âdem hata etti yazısını da gördün mü?

Gördüm.

— Allah’ın beni yaratmasından kırk yıl önce işleyeceğimi yazdığı işi yapmam üzerine beni nasıl suçlarsın ki?

Âdem aleyhisselam böylece Mûsa aleyhisselama galip geldi.) [**Buhari**, Müslim]

**Resulullah**’ı yalanlamak

**Soru:** (Allah’ın sözlerini inkâr etmek küfür olduğu gibi, Resulünün bildirdiklerini de inkâr etmek küfür olur) deniyor. O da insan değil mi? Yanlış söyleyemez mi?

**CEVAP:**

İman, Resulü Ekrem efendimizin, **Allahü teâlâ** tarafından, **Peygamber** olduğu bildirildikten sonra, bütün insanlara getirdiği ve bildirdiği emirlerin hepsine güvenip itikat etmektir. Hepsini beğenip kabul etmektir. Bu emirlerin, bilgilerin herhangi birine inanmamak veya şüphe etmek küfürdür. Çünkü Resule inanmamak veya güvenmemek, Resulü yalancı saymak olur. Yalancılık kusurdur. Kusuru olan, peygamber olamaz.

Bir âyet-i kerime meali:

(O [Resulüm], kendisine vahyedilenden başkasını söylemez.) [Necm 3, 4]

**Resulullah**’ı yalanlamak, ona emin diyen ve peygamber olarak gönderen **Allahü teâlâ**’yı yalanlamak olur. Onun sözünde yalan olmaz. (Bu söz, acaba onun sözü mü?) diye şüphe etmek ayırdır, (Onun sözü de olsa inanmam) demek veya bunda şüphe etmek ayırdır. İnanmayan ve böyle şüphe eden kâfir olur. Diyelim **Resulullah** efendimizden bir hata meydana gelse, hemen vahy gelir düzeltilirdi. Yani dine ait yanlış bir şey kalmazdı. Onun için **Resulullah**’ın bildirdiklerine itiraz eden, Allah’a itiraz etmiş olur. Allah’a ve Resulüne itiraz eden de kâfir olur.

**Peygamber**ler günah işlemez

**Soru:** Bir menkıbede, İbrahim aleyhisselam, misafirinin **Allahü teâlâ**ya inanmadığını ve hiç şükretmediğini görünce, onu daha fazla misafir etmeyip evinden çıkarıyor. Cebrail aleyhisselam gelip, o ihtiyarın kalbinin kırıldığını ve onun gönlünü alması gerektiğini bildiriyor. Kalb kırmak büyük günah değil mi? **Peygamber**ler günah işlemediğine göre, İbrahim aleyhisselam nasıl olur da birinin kalbini kırar?

**CEVAP:**

Kalbin kırılmasıyla, kalb kırmak ayrı şeydir. Birkaç örnek verelim:

1- Savaşta bir kâfirin gözünü çıkarsak, kalbi de kırılmış olur. Hattâ bunu gören yakınlarının da kalbleri kırılır. Ama kâfirin gözünü çıkaran mücahid, kalb kırma günahına girmiş olmaz.

2- Dinen cezası olan suçluyu cezalandırmakla görevli kimse, suçluya cezasını verirken suçlunun kalbi kırılabilir. Ama görevli, kalb kırma günahına girmiş olmaz.

3- Bir âmir, memurun eksiklerini, hatalarını görüp onu ikaz edince, ister istemez memurun kalbi kırılmış olur, ama âmir, kalb kırma günahına girmiş olmaz.

4- Zengin biri, bir dilenciye, az mal veya para verse, çok para vereceğini ümit eden dilencinin sükûtu hayâle uğrayarak kalbi kırılabilir, ama o zengin kimse, kalb kırma günahına girmiş olmaz.

5- Eski devirlerde, maslahata binaen, erkek iki veya daha fazla kadınla evlenebiliyordu. Birinci kadının elbette kalbi çok kırılıyordu. İşin içinde maslahat olduğu için, erkek mazur duruma düşüyordu.

6- Zengin bir Müslüman, vereceği zekât ve sadakaları, yapacağı her türlü maddî ve mânevî yardımı, fâsık akrabalarına değil de, yabancı sâlih Müslümanlara yapsa, akrabalarının ister istemez kalbi kırılabilir. Ama o Müslüman, kalb kırma günahına girmiş olmaz. Müslümanın tavrını, safını belli etmesi, **Allahü teâlâ**nın sevdiklerini tercih etmesi, onları üstün tutması, Onun sevmediklerinden ise uzak durması lazımdır.

Bunun gibi, bir yere misafir olan kimse, orada umduğunu bulamasa, üç gün sonra, misafire yol verseler, misafirin kalbi kırılabilir, ama ev sahibi kalb kırma günahına girmiş olmaz. Bu ev sahibi İbrahim aleyhisselam olsa, misafir bir dinsiz olsa, durum yine böyledir. **Allahü teâlâ**, kalbi kırılan dinsizin gönlünü alması için Cebrail aleyhisselamı gönderiyor. İbrahim aleyhisselam da özür diliyor, misafirin kırılan kalbi tamir edilmiş oluyor. Durum bundan ibarettir.

**Peygamber** yalan söylemez

**Soru:** Hadisleri ve mezhepleri kabul etmeyen bir hoca, başta Buhârî olmak üzere, Kütüb-i Sitte'deki İbrahim aleyhisselamın, mecbur kalıp söylediği, üç yalanla ilgili iki hadis-i şerifin uydurma olduğunu söylemektedir. Buhârî'deki bir hadis uydurma olursa, öteki hadislerin sahih olduğuna nasıl inanılır? Namazın nasıl kılındığını, orucun nasıl tutulduğunu ve dinin diğer emirlerini müctehid âlimlerimiz, hadislerden çıkarmadı mı? Hadislere itimat kalkarsa İslamiyet yıkılmış olmaz mı?

**CEVAP:**

Elbette yıkılmış olur. Onların maksadı da zaten budur. Önce o iki hadis-i şerifi bildirelim:

(İbrahim aleyhisselam üç yerde yalan söyledi. Biri temiz zevcesi Sâre Hatun hakkındadır. İbrahim, zâlim hükümdarın diyarına Sâre Hatun'la gelmişti. Sâre'ye: "Bu cebbar adam, evli olduğunu bilirse, sana musallat olur. Eğer sana da sorulursa, kız kardeşim olduğunu söyle! Çünkü seninle din kardeşiyiz" dedi.) [Buhârî, Müslim, Ebu Davud, Tirmizî]

Mahşer halkı, (Ey İbrahim! Sen Allah'ın peygamberi ve Onun yegâne Halil'isin, bize Rabbin nezdinde şefa'at et! İçinde bulunduğumuz şu hâli görüyorsun) diyecekler. İbrahim aleyhisselam onlara, (Şefa'at etmeye kendimde yüz bulamıyorum. Çünkü ben üç kere yalan söyledim!) diyecektir. (Buhârî, Müslim, Tirmizî)

Sağlam kaynaklı bu hadis-i şeriflere, ancak mezhepsiz olan, (Yalnız Kur'an) diyen hadis düşmanları uydurma der. Kur'an-ı kerimi açıklayan hadis-i şeriflerdir. **Hadis-i şerifler** olmasa dinimiz noksan olur. Okuyucunun dediği gibi, bir hadis kitabında bir iki hadis uydurma olursa, diğerlerine nasıl güvenebiliriz? Köpek eti, tavşan eti haram mı, değil mi? Bunun gibi binlerce mesele var. Hadislere inanmazsak doğrusunu nereden bileceğiz?

Yalan hakkında dinimizin emri nedir?

Yalan söylemek büyük günahdır, fakat bazı yerlerde günah değildir. Bir hadis-i şerif şöyledir:

(İki Müslümanı barıştırmak ve hanımını idare etmek için yalan söylemek caiz olduğu gibi savaşta da caizdir, çünkü savaş hiledir.) [İbni Lâ]

Din kitaplarında da, (Din düşmanlarından korunmak veya Müslümanları korumak için yalan caizdir) buyuruluyor. (Uyun-ül besair, Hadîka)

İzin verilen yerlerde yalan söylemek günah olmadığı için, o kimseye yalancı denmez. İbrahim aleyhisselam da, izin verilen yerde ve zaruret olduğu için, üstelik tevilli söylemiştir. Tevilli söylemese bile, din düşmanlarının şerrinden korunmak için o şekilde konuşmak günah değildir.

Caiz olan yalanın biri şöyle olmuştu:

İbrahim aleyhisselam zevcesi Hazret-i Sâre ile birlikte Mısır'a gitti. O devirde bulunan hükümdar, firavunlardan çok zâlim biri idi. Bu zâlim ve zorba melik, Hazret-i Sâre'nin kim olduğunu sordurdu. İbrahim aleyhisselam, onun musallat olmasını engellemek için, din bakımından kardeşi olduğuna niyet ederek, "Kardeşimdir" diye haber gönderdi. Sonra, Hazret-i Sâre'ye de, (Ben onlara senin için, kardeşimdir dedim. Sen benim din kardeşimsin. Beni yalanlama!) dedi.

Âlimler buyuruyor ki: O zâlim hükümdar, evli kadınlara musallat oluyor ve sahip olmak istediği kadının kocasını da öldürüyordu. İbrahim aleyhisselam, onun zararından kurtulmak için böyle söylemişti.

İkincisi ve üçüncüsü de şöyledir:

İbrahim aleyhisselam zamanında, Keldânî kavmi, yılda bir gün bayram yapardı. Bayramdan sonra puthaneye uğrar, putlara secde edip evlerine dönerlerdi. İbrahim

aleyhisselamın üvey babası ve puthane bekçisi olan kâfir Azer, onu da bayrama davet etti. İbrahim aleyhisselam, herkesle birlikte bayrama giderken, (Hastayım, rahatsızım) diyerek geri döndü. Puthaneye gidip, yetmiş kadar putu kırdı. Baltayı da iri yarı koca putun boynuna astı.

Keldânîler bayramdan dönüp puthaneye gelince, putlarının kırıldığını gördüler. Bunu kim yapabilir diye düşündüler. (Bu işi, yapsa yapsa İbrahim yapar. Çünkü o, hem putlara karşı idi, hem de bizimle bayram yerine gelmemiştir) dediler. İbrahim aleyhisselamı yakalayıp, (Putlarımızı sen mi kırdın?) dediler. O da, (Bu işi, şu boynunda balta asılan iri put, "Ben varken niye küçük putlara tapılıyor" diye kıskandığı için yapmış olamaz mı? Kendisine bir sorun!) dedi. (Put konuşur mu? Put kıskanır mı? Hem nasıl soracağız?) dediler. İbrahim aleyhisselam, (O hâlde, konuşamayan, daha kendilerini kırmaktan kurtaramayan, kimin kırdığını bilmeyen, size hiçbir faydası olmayan bu putlara ilâh diyerek niçin tapıyorsunuz? Hâlâ akıllanmayacak mısınız? Size ve taptığınız bu putlara yazıklar olsun!) dedi. Enbiya sûresinin 58. âyetinde, İbrahim aleyhisselamın putları kırdığı, 63. âyetinde (Belki büyük put kırmıştır) dediği bildirilmektedir. İbrahim aleyhisselam, kavminin putlara tapmasından, bâtil olan bir bayrama gitmelerinden rahatsız idi. Onun için, maddî değil, mânevî mânâda, (Ben hastayım) demişti.

Bu sözlerden dolayı İbrahim aleyhisselamı, hâşâ yalancı çıkarmak çok yanlış olduğu gibi, olayları inkâr edip, İbrahim aleyhisselamın böyle bir şey demediğini söylemek de âyet-i kerimeleri ve hadis-i şerifleri inkâr etmek olur. Mütevatir hadisleri inkâr etmek küfür olur. (Hindiyeye, İbni Âbidin)

Nebi ve Resul nedir?

**Soru:** Bazıları hocalarını Resul yani **Peygamber** olarak gösterebilmek için, "Kitap gönderilen peygambere Nebi, Kitap gönderilmeyen peygambere Resul denir" diyorlar. **Peygamber**lik son bulmadı mı? Bizim **Peygamber**imiz son **Peygamber** değil mi?

**CEVAP:**

Müslümanlıkla ilgisi olmayan böyle iddialar, dinimizi içten yıkmak isteyen din düşmanlarının taktik ve hilelerindendir. Bunlar, Yalnız Kur'an diyerek, âyetleri kendi kafalarına göre yorumlayıp, **Resulullah**ın açıklamalarına hiç itibar etmezler. **Hadis-i şerif**lerin hepsine de uydurma derler.

Kitap gönderilen peygambere Resul denir. Nebi, kendinden önce gelen Resulün dinini tebliğ eden peygamberdir. Yeni din getirmeyip, önceki dine davet eden peygamberlere Nebi denir. Her resul, nebidir; fakat her nebi resul değildir. **Peygamber** Fars'cadır, resul veya nebi anlamında kullanılır. Kur'an-ı kerimin bir çok yerinde **Peygamber** efendimize Resul deniyor, bazen Nebi diye de geçiyor. Nebi denmesi Resul olmasına mani değildir. Yani bir resule nebi denmesi onun resul olmadığını göstermez. Genel kurmay başkanına bazen general, subay veya asker denmesine benzer.

Emirleri tebliğ etmekte ve insanları, **Allahü teâlâ**nın dinine çağırmakta, Resul ile Nebi arasında bir ayrılık yoktur. **Ankebut** suresinin, (Ona [İbrahim'e İsmail'den sonra] İshak ve Yakub'u da başışladık. Nebiliği ve kitapları [Tevrat'ı, İncil'i, Zebur'u, Kur'anı], onun

soyundan gelenlere verdik) mealindeki 27. âyetinde, İbrahim aleyhisselamın soyundan gelenlere nebilik verildiği gibi kitap verilen resuller de vardır. (Beydavi, Medarik, Celaleyn)

Kitap sahibi resullerden örnek verelim. Hazret-i Musa resul idi. İşte âyet-i kerime mealleri:

(Musa, «Ey Firavun, elbette ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir resulüm» dedi.) [Araf 104] (Sırf bu âyet bile, onların yalanını çıkarmaya yeter. Hazret-i Musa'ya Tevrat indi, yani kitap gönderildi. Bunun için kendisine resul deniyor. **Peygamber** efendimize de kitap gönderildiği için bir çok âyette resul deniyor. Resul denilince nebi de içine girdiği için daha çok resul tabiri geçiyor. Kelime-i şehadette de Resul deniyor. Nebilik daha yüksek olsa idi o geçer idi.

(Musa'yı mucizelerimizle Firavun ve topluluğuna gönderdik. Musa, "Ben âlemlerin Rabbinin resulüyüm" dedi.) [Zuhruf 46] (Bu âyette de, Hazret-i Musa'nın resul olduğunu açıkça bildiriyor.)

Hazret-i Musa da, **Peygamber** efendimiz gibi, hem resul, hem de nebi idi. İşte âyet-i kerime meali:

(Kitapta Musa'yı da an; elbette o, muhlis bir kul ve resul olan nebi idi.) [Meryem 51]

Hazret-i İsa da, kendisine kitap gönderilen resul idi. İşte âyet-i kerime meali:

(Meryem'in oğlu Mesih [İsa] ancak bir Resuldür.) [Maide 75]

("Biz, Allah'ın Resulü olan Meryem oğlu İsa'yı öldürdük" demeleri sebebiyle onları [Yahudileri] lanetledik, rahmetimizden kovduk.) [Nisa 157]

Kitap sahibi resul olan Musa aleyhisselam, kardeşi Harun'un da kendisine vezir yani yardımcı olmasını istedi. İşte âyet-i kerime meali:

(Ya rabbi, ailemden kardeşim Harun'u bana vezir yap, beni onunla destekle, onu görevimde ortak kıl!) [Taha 29-32]

**Allahü teâlâ**, onun bu duasını kabul ederek buyuruyor ki:

(Allah, "Ey Musa! İsteddiğin sana verildi" dedi.) [Taha 36]

(Biz, Musa'ya Kitab verdik, kardeşi Harun'u da ona vezir [yardımcı] yaptık.) [Furkan 35]

Kitap verilen resul olan Hazret-i Musa'dır. Hazret-i Harun ise onun veziri, yani yardımcısıdır. Yardımcısı daha üstün olur mu hiç? Hazret-i Musa Resul iken, Hazret-i Harun da nebi oldu. İşte âyet-i kerime meali:

(Rahmetimizden, kardeşi Harun'u bir nebi olarak ona bağışladık.) [Meryem 53]

Hazret-i Harun, Musa aleyhisselamın getirdiği dini, yani Museviliği tebliğ eden bir nebi idi.

(Zekeriyya mihrabda namaz kılarken melekler ona, "Allah sana, Kelimetullahı [İsa'yı] doğrulayıcı, efendi, nefsine **hakim** ve salihlerden bir nebi olarak Yahya'yı müjdeler" diye seslendiler.) [Al-i İmran 39] (Hazret-i İsa'nın kitap gönderilen bir resul olduğu yukarıdaki

âyetlerde bildirildi. Hazret-i Yahya ise, Hazret-i İsa'nın getirdiği dini, yani İseviliği tebliğ eden bir nebi idi.)

Bu örneklerde de açıkça görüldüğü gibi kendisine kitap verilen peygamberlere Resul denir. Resullerin getirdiği dini tebliğ edenlere de Nebi denir. Her resul aynı zamanda nebidir. **Peygamber** efendimizden sonra, nebi gelmeyecektir. Bir âyet meali şöyledir:

(O, Allah'ın resülü ve nebilerin sonuncusudur.) [**Ahzab** 40]

Nebi gelmeyince, Resul hiç gelmez. Çünkü resullük makamı, nebilikten daha özel ve yüksektir. Bu âyetlerden sonra, bu konudaki hadis-i şerifleri bildirelim:

(Resullerin ilki Âdem ve sonuncusu **Muhammed**'dir.) [**Hakim, Taberani**]

(Övünmek için söylemiyorum [hakikati bildiriyorum], ben mürsellerin [Nebi ve resul olarak gönderilen peygamberlerin] efendisiyim. Hepsinin sonuncusu ve şefa'at edicilerin ilkiyim.) [Darimi]

(Diğer nebilere göre benim durumum şu misale benzer. Bir kimse, güzel bir ev yapar, fakat bir kerpici noksandır. Ziyarete gelen halk, evi beğenir. Yalnız "Şu boşluğa da bir kerpiç konsaydı" derler. İşte ben o kerpicim. "Hatem-ün-nebiyyin" yani nebilerin sonuncusu, tamamlayıcısıyım.) [**Buhari, Müslim**]

(Ya Ali, Musa'nın yanında Harun nasıl idiyse, sen de, benim yanımda öylesin. Ancak, benden sonra nebi gelmeyecektir.) [**Buhari, Müslim, Tirmizi, İbni Mace, İmam-ı Ahmed, Taberani**]

**Peygamber** efendimiz, sadece zamanının ve Arabistan'ın değil, kıyamete kadar bütün insanların, bütün dünyanın resulüdür. Bir âyet meali şöyledir:

(Biz seni bütün insanlara ancak müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bilmez.) [Sebe 28]

Bir hadis-i şerif meali: (Ben bütün insanlara gönderildim.) [Müslim]

(Size, âyetlerimizi okuyacak, sizi her kötülükten arıtacak, size kitabı ve hikmeti öğretecek ve bilmediklerinizi bildirecek aranızdan, bir resul gönderdik.) [**Bakara** 151] (Bu âyet de kitabın nebiye değil, resule geldiğini göstermektedir.)

**Hadis-i şerif**te buyruluyor ki:

(Nebiler 124 bin, resuller ise 313 tür.) [**Hakim**]

Bu hadis-i şerif de, kitap getiren resullerin nebilere göre daha az olduğunu göstermektedir. Nebilerin çok olması, resullerin dinlerini yaymalarından dolayıdır.

Diğer **Peygamber**ler şefa'at etmeyecek mi?

**Soru:** Kıyamet ve Ahiret kitabında şöyle bir hadis-i şerif var:

"İnsanlar, kıyamette Âdem aleyhisselama gidip, derler ki:

(Sen aziz ve şerif bir **Peygamber**sin ki, **Allahü teâlâ** seni yarattı. Melekleri sana secde ettirdi. Sana kendi ruhundan üfledi. Kaza ve hesaba başlaması için bize şefa'at eyle ki, **Allahü teâlâ** ne murat ederse, onunla mahkûm olalım. Ve nereye emrederse, herkes oraya

gitsin. Her şeyin hâkimi ve Maliki olan **Allahü teâlâ**, mahlûklarına dilediğini yapsın) diye yalvarırlar.

Âdem aleyhisselam buyurur ki:

(Ben **Allahü teâlâ**nın yasak ettiği ağacın meyvesinden yedim. Bu zamanda **Allahü teâlâ**dan utanırım. Siz, Nuh aleyhisselama gidin.)

Bunun üzerine bin sene aralarında meşveret ederek dururlar. Sonra Nuh aleyhisselama gidip yalvararak derler ki:

(Biz hiç dayanılmayacak bir haldeyiz. Hesabımızın tez görülmesi için bize şefaet eyle! Şu mahşer cezasından kurtulalım.)

Nuh aleyhisselam onlara der ki:

(Ben **Allahü teâlâ**ya dua eyledim. Yeryüzünde ne kadar insan varsa, o dua sebebiyle boğuldu. Bunun için, **Allahü teâlâ**dan utanırım. Siz, İbrahim aleyhisselama gidin ki, o Halilullahtır. Belki o size şefaet eder.)

Yine aralarında bin sene daha konuşurlar. Sonra, İbrahim aleyhisselama gelip derler ki:

(Ey Müslümanların babası! Sen o zatsın ki, **Allahü teâlâ**, seni kendine halil, dost eyledi. Bize şefaet eyle! **Allahü teâlâ**, mahlukat arasında, hükmünü versin.)

İbrahim aleyhisselam onlara der ki:

(Ben dünyada üç kere kinaye söyledim. Bunları söyleyerek din yolunda mücadele ettim. Şimdi **Allahü teâlâ**dan bu makamda şefaet izni istemekten utanırım. Siz Musa aleyhisselama gidin. Zira **Allahü teâlâ** onunla konuştu ve kendisine manevi yakınlık gösterdi. O, sizin için şefaet eder.)

Yine bin sene birbirleriyle istişare ederler. Fakat bu zamanda halleri gayet güçleşir. Mahşer yeri ise, çok daralır. Sonra Musa aleyhisselama gelip, derler ki:

(Sen o zatsın ki, **Allahü teâlâ** seninle konuştu. Sana Tevrat'ı indirdi. Hesabın başlaması için bize şefaet eyle! Zira burada durmamız çok uzadı. İzdiham pek ziyadeleşti. Ayaklar birbirleri üzerine birikti).

Musa aleyhisselam onlara der ki:

(Ben, **Allahü teâlâ**ya, Firavun ailesinin senelerce hoşlanmayacakları şeylerle cezalandırılması için dua ettim. Sonra gelenlere ibret olmalarını rica eyledim. Şimdi şefaet etmeye utanırım. Siz İsa aleyhisselama gidin. Size O şefaet eder.)

Yine aralarında bin sene müşavere ederler. Gittikçe sıkıntıları daha çoğalır. Sonra İsa aleyhisselama gelip derler ki:

(Sen **Allahü teâlâ**nın ruhu ve kelimesisin, **Allahü teâlâ**, dünyada ve ahirette kıymetli bir zat olduğunu bildirdi. Bize Rabbinden şefaet eyle!)

İsa aleyhisselam buyurur ki:

(Benim kavmim, beni ve annemi Allah'tan başka ilah ittihaz eylediler. Nasıl şefa'at ederim ki, bana da ibadet ettiler. Ve bana oğul ve **Allahü teâlâ**ya baba ismini verdiler. Fakat, siz gördünüz mü ki, birinizin kesesi olsun da, içinde nafakası olmasın. Ve ağzı da mühürlü olsun. O mühür bozmadan o nafakaya vasıl olsun. **Peygamber**lerin en üstünü ve sonuncusu **Muhammed** aleyhisselama gidin. Zira O, davetini ve şefa'atini ümmeti için hazırladı.)

İsa aleyhisselam, **Peygamber**imizin daha birçok faziletini anlatır, hepsi **Muhammed** aleyhisselama bir an önce kavuşmak ister. Hemen **Muhammed** aleyhisselama gelip, derler ki:

(Sen Habibullahsın! Habib ise, vasıtaların en faydalısıdır. Bize Rabbinden şefa'at eyle! Zira **Peygamber**lerin birincisi olan Âdem aleyhisselama gittik. Bizi Nuh aleyhisselama gönderdi. Nuh aleyhisselama gittik. İbrahim aleyhisselama gönderdi. İbrahim aleyhisselama gittik. Musa aleyhisselama gönderdi. Musa aleyhisselama gittik. İsa aleyhisselama gönderdi. İsa aleyhisselam ise, size gönderdi. Ya Resulallah, senden sonra gidecek bir yerimiz kalmadı.)

**Resulullah** efendimiz, (**Allahü teâlâ** izin verir ve razı olursa, şefa'at ederim) buyurup, **Allahü teâlâ**nın izni ile şefa'at eder.”

Bu duruma göre, **Peygamber**imiz hariç, diğer **Peygamber**ler şefa'at edemeyecek mi?

#### **CEVAP:**

**Peygamber**lerin hepsi şefa'at edecektir. Yukarıda bildirilen ilk şefa'at etme durumuyla ilgilidir. **Peygamber** efendimizden önce hiçbir **Peygamber** şefa'at etmeyecektir, bu bildiriliyor. **Peygamber** efendimizin şefa'atinden sonra bütün **Peygamber**ler şefa'at edecektir. **Peygamber**lerden başka, melekler, Kur'an-ı kerim, mezhep imamları, âlimler, salihler, evliya, şehitler, akrabalar, din kardeşlerimiz, hacılar ve daha başkaları şefa'at edecektir.

**Peygamber** efendimizin şefa'ati şöyle olacak:

- 1- Mahşerde bekleme azabından kurtaracaktır. (Makam-ı Mahmud şefa'ati)
- 2- Çok kimseyi hesapsız Cennete sokacaktır.
- 3- Günahı çok olan müminleri Cehennemden çıkaracaktır.
- 4- Sevabı ve günahı eşit olup, A'raf'ta bekleyenleri Cennete koyacaktır.
- 5- Cennettekilerin derecelerinin yükselmesine şefa'at edecektir. (İtikadname, Berika, Şir'a şerhi)

Şefa'at ile hesaptan kurtardığı yetmiş bin kimsenin her birinin şefa'atleri ile de, yetmişer bin kişi sorgusuz, sualsiz Cennete girecektir. **Hadis-i şerif**lerde buyuruldu ki:

(Bütün **Peygamber**ler şefa'at edecektir.) [**Buhari**]

(Kıyamette **Peygamber**ler, sonra âlimler ve şehitler şefa'at eder.) [**İbni Mace, Deylemi**]

(Kıyamette Âdem aleyhisselam bir milyar insana şefa'at eder.) [**Taberani**]

(Akraba, emanete riayet eden, **Peygamber**iniz ve din kardeşleriniz şefa'at eder.)  
[**Deylemi**]

(Yemin ederim ki, [Hazret-i] Osman, 70 bin kişiye şefa'at edip, Cehenneme gitmekten kurtarır.) [İ. Asakir]

(Kıyamette abid Cennete girer, âlim ise halka şefa'at için bekler.) [İ Maverdi]

(İmamlarınız şefa'atçilerinizdir.) [Dare kutni]

(Hacı, yakınlarından 400 kişiye şefa'at eder.) [Ramuz]

(Allah indinde Kur'andan daha üstün şefa'atçi yoktur. Ne **Peygamber**, ne melek, ne de başkası.) [**Taberani**]

(Kur'an okuyun! Çünkü kıyamette şefa'at eder.) [Müslim]

(Kıyamette **Allahü teâlâ**, "Melekler, **Peygamber**ler ve salihler şefa'atlerini yaptılar. Bundan sonra benim büyük rahmetim kaldı" buyurur.) [**Buhari**]

Görüldüğü gibi **Peygamber**ler de şefa'at edecektir. Ancak şefa'atler farklıdır. Akrabamızın veya bir hacının şefa'ati **Peygamber**lerinki gibi şümullü olmaz. **Peygamber**lerin şefa'ati de **Peygamber** efendimizin şefa'ati gibi olmaz. Hepsi derece derecedir. Bu bakımdan bahsettiğiniz hadis-i şerif, yukarıdakilere zıt değildir.

Ülülazm **Peygamber**ler

**Soru:** Kelimullah ile kelimetullah aynı mıdır? Hazret-i İsa'ya niçin ruhullah denmiştir? Âdem safiyullah deniyor? Bunlar ne anlama geliyor?

**CEVAP:**

Önce Ülülazm **Peygamber**lere verilen unvanları bildirelim:

**Muhammed** aleyhisselama Habibullah denir.

İbrahim aleyhisselama Halilullah denir.

Musa aleyhisselama Kelimullah denir.

İsa aleyhisselama Ruhullah denir. Kelimetullah da denir.

Âdem aleyhisselama Safiyullah denir.

Nuh aleyhisselama Neciyullah denir.

Bu altı **Peygamber**, diğer **Peygamber**lerden daha üstündür. Bunlara Ülülazm denir. Hepsinin üstünü **Peygamber** efendimiz **Muhammed** aleyhisselamdır.

Habibullah, **Allahü teâlâ**nın sevgilisi demektir. Çünkü en çok Onu seviyordu. Kâinatı Onun için yarattı.

Kelimullah, **Allahü teâlâ**nın kendisi ile konuştuğu kimse demektir. Kelim, kendisine söz söylenen, kendisiyle konuşulan demektir.

Kelimetullah, **Allahü teâlâ**nın kelimesi demektir. Kelime, burada ruh anlamındadır, bir de hikmetli söz anlamındadır. İsa aleyhisselam için kullanılan ruhullah veya kelimetullah,

Allah'ın ruhundan üfleyerek babasız meydana getirdiği kimse anlamındadır. Bir de Allah'ın hikmetli sözlerini bildiren, anlatan anlamındadır. Kelime ile kelim ifadesini karıştırmamalıdır.

Halilullah, **Allahü teâlâ**nın dostu demektir. Çünkü bunun kalbinde, **Allahü teâlâ**nın sevgisinden başka, hiçbir mahlukun sevgisi yoktu.

Safiyullah, **Allahü teâlâ**nın ihsanı ile seçilmiş olarak yaratılmış temiz kimse demektir.

Neciyullah, hep **Allahü teâlâ** ile meşgul olan, ilahi feyizlerle sevinç bulan kimse demektir.

**Peygamber** efendimiz hariç diğerleri bir kavme bir millete gönderildi. **Peygamber** efendimiz ise bütün âlemlere gönderildi. Diğer peygamberlerin hepsi, **Muhammed** aleyhisselamın geleceğini, kendi ümmetlerine müjdelediler. Miracda hepsine imam olup namaz kıldırıldı.

İlk insan ve ilk **Peygamber**

**Soru:** (Âdem ve Havva ilk insan değildir. Biz, başka mahlûklardan türedik) diyenler çıkıyor. Bu sözün ilmi bir değeri var mıdır?

**CEVAP:**

Bu söz; akılla, mantıkla, ilimle bağdaşmaz. Herkes Hazret-i Âdem'in neslinden gelmiştir. Kur'an-ı kerimde, **Allahü teâlâ**, insanlara hitap ederken, (Ya beni Âdem'e = Ey Âdemoğulları) buyuruyor. [**Araf** 26, 27, 31, 35, **Yasin** 60]

Bu husustaki âyet-i kerime mealleri şöyledir:

(Rabbin, "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım" dediği zaman, melekler, "Yeryüzünde fesat çıkaracak, kan dökecek kimseler mi yaratacaksın?" dediler. "Ben sizin bilmediklerinizi bilirim" buyurdu. Âdem'e bütün eşyaların isimlerini [neye yaradıklarını, ilmini, sanatını] öğretti, sonra meleklerle, "Siz de biliyorsanız söyleyin" buyurdu. Melekler, "Senin bize öğrettiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur"dediler. Âdem'e, "Her şeyin ismini [ne işe yaradığını] söyle buyurdu. Âdem de, hepsini söyleyince, Rabbin, "Ben göklerde ve yerde, görülmeyen, gizli açık her şeyi bilirim demedim mi" buyurdu.) [**Bakara** 30-33]

(Sizi bir tek nefisten, candan [Âdem aleyhisselamdan], ondan da eşini [Havva validemizi] yaratan Allah'tır.) [**Araf** 189, **Zümer** 6]

İnsanlar bir kişiden, Hazret-i Âdem'den yaratılmıştır. (**Nisa** 1, **Enam** 98)

İlk insan topraktan, nesli nutfeden yaratıldı. (Fatır 11, Hac 5, Kehf 37, Mümin 67)

**Hadis-i şerif**lerde de buyuruldu ki:

(**Allahü teâlâ**, Âdem aleyhisselamı yeryüzünün her tarafından alınan topraklardan yarattı. Bu sebeple neslinden, siyah, beyaz, esmer, kırmızı renkte olanlar olduğu gibi, bu renkler arasında bulunanlar da oldu. Kimi yumuşak, kimi sert, kimi de temiz oldu.) [**Ebu Davud**]

(**Allahü teâlâ**, Âdem aleyhisselamı yarattıktan sonra, "Git şu meleklerle selam ver. İşte senin ve neslinin selamlaşması böyle olacaktır" buyurdu.) [**Buhari**]

(**Allahü teâlâ**, Cehennemdeki azabı en hafif olana "Dünyadaki her şey senin olsaydı, Cehennemden kurtulmak için onları feda eder miydin?" buyurur. O da "Evet" der. "Sen Âdem'in sulbünde iken, çok az şey istedim, şirk etme dedim. Ama sen şirk ettin" buyurur.)  
[Hâkim]

(Hazret-i Âdem'e kadar olan soyumda, zina eden hiç kimse yoktur. Hepsı temizdir.)  
[İbni Sa'd]

(Hazret-i Âdem'den babama kadar hep nikâhlı ana-babadan geldim.) [Deylemi]

(Yecüc ve Mecüc de, Âdem aleyhisselamın neslindendir.) [Beyheki]

(Hepiniz Âdem aleyhisselamın çocuklarıdır.) [Bezzar]

Bu delillerden sonra, (Biz Âdem'den değil, maymundan, başka mahlûktan geldik) diyerek insanlığı hazmedemeyene, gözü hayvanlıkta olana, kim, ne anlatabilir ki?

**Soru:** Âdem, İdris ve Şit aleyhimüsselamın peygamberliklerinde şüphe var mı?

**CEVAP:**

Hayır yoktur. İdris aleyhisselam, Şit aleyhisselamın torunlarından. Hazret-i Şit, Hazret-i Âdem'in oğludur. Şit aleyhisselamın **Peygamber** olduğu hadis-i şerifle bildirilmiştir. Diğer ikisinin Kur'an-ı kerimde **Peygamber** olarak isimleri geçmektedir. Bunları inkâr, Kur'an-ı kerimi inkâr olur. Kur'an-ı kerim tevili imkansız bir şekilde şöyle bildiriyor:

(İdris de sadık [özü sözü doğru] bir nebi idi.) [Meryem 56]

Her âyeti inkâr gibi, bu âyeti de inkâr küfürdür. Hazret-i İdris'in **Peygamber** olduğu hadis-i şerif ile de sabittir. Bu husustaki iki hadis-i şerif mealî:

(Miracta, ikinci göğe vardık. Cibril, bekçisine "Kapıyı aç" dedi. Melek Ona dünya semasının bekçisinininkine benzer sorular sordu. Hazret-i İdris'e uğradığımda bana şöyle dedi: "Merhaba ey salih **Peygamber** ve salih kardeş." Ben "Bu kim?" diye sordum. Cebrail, "Bu İdris **Peygamber**dir" dedi.) [Buhari, Müslim, İ. Ahmed]

(Resullerin ilki Âdem, sonuncusu ise **Muhammed**'dir. İsrail oğullarının nebilerinin ilki Musa ve sonuncusu İsa'dır. Kalem ile yazan ilk **Peygamber** ise İdris'tir.) [Hakim-i Tirmizi]

Âdem aleyhisselamın ilk insan ve ilk **Peygamber** olduğu da bütün kitaplarda yazılıdır. Kur'an-ı kerimde de mealen buyuruluyor ki:

(İşte bunlar, Allah'ın kendilerine nimetler verdiği **Peygamber**lerden Âdem'in soyundan, Nuh ile birlikte [gemide] taşıdıklarımızdan, İbrahim ve İsrail'in soyundan, doğruya ulaştırdığımız ve seçkin kıldığımız kimselerdendir.) [Meryem 58]

Âdem aleyhisselamın ilk **Peygamber** olduğunu bildiren bir hadis-i şerif de şöyledir:

(**Peygamber**lerin ilki Âdem aleyhisselamdır.) [Taberani]

İmam-ı a'zam hazretleri de buyuruyor ki:

**Peygamber**lerin ilki Âdem aleyhisselam, sonuncusu **Muhammed** aleyhisselamdır. (Fıkıh-ı ekber)

Hazret-i Âdem'in üstünlüğü

**Soru:** İki âyet meali şöyledir:

(Nebilerden [Yalnız Allah’a kulluk ve ümmetlerini buna davet edeceklerine dair] söz almıştık. Senden, Nuh, İbrahim, Musa ve Meryem oğlu İsa’dan misak [sözüne sâdik olan o resullerden, ahitlerinde duracaklarına dair sağlam söz] aldık.) [Ahzab 7]

(O, Dîni doğru tutun [Allah’ı bir tanıyın, ona itaat edin, peygamberlerine, kitaplarına, âhiret gününe inanın, mümin ve Müslüman olun], ayrılığa düşmeyin diye dinden [iman esaslarından] Nuh’a emrettiğini sana da [senin ümmetine de] din olarak emretti. İbrahim’e, Musa’ya ve İsa’ya vahyedilenleri, sizin için de din kıldı.) [Şura 13]

Bu âyetler, bu beş peygambere gelen dinin aynı olduğunu ve ülûlâzım peygamberlerin beş olduğunu, Hazret-i Âdem’in ülûlâzım peygamber olmadığını göstermiyor mu?

**CEVAP:**

Hayır. Sadece iki âyet alınmaz. Bir âyet, başka âyetlerle açıklanabilir. Bu âyetler, her peygamberin getirdiği dinin, iman esasları yönünden aynı olduğunu gösteriyor. Yani, diğer dinler kötü insanlar tarafından bozulmadan önce Âmentü’nün esasları bütün dinlerde aynı idi. Seçilmişlerden olan Hazret-i Âdem ile ilgili iki âyet-i kerime meali:

(Âdem’e bütün isimleri öğretti, sonra eşyayı meleklerle gösterdi. “Eğer sözünüzde samimi iseniz bunların isimlerini bana söyleyin” dedi.) [Bakara 31]

(Sizi yarattık, sonra şekil verdik, sonra meleklerle, “Âdem’e secde edin” dedik; İblis’ten başka hepsi secde etti, o secde edenlerden olmadı.) [Araf 11]

Bu âyetlerde, Hazret-i Âdem’in âlemlere tercih edilenler arasında, meleklerden daha üstün olduğu, Meleklerin kendisine secde ettiği ve eşyanın mahiyetini bildiği açıklanıyor. Kur’an-ı kerimde, **Peygamber** gönderilmeyen kavme azap yapılmayacağı ve Hazret-i Âdem’in oğlu Kabil’in cehennemlik olduğu bildiriliyor. Bu âyetler de Hazret-i Âdem’in peygamber olduğunu göstermektedir.

Hazret-i Âdem ile ilgili birkaç hadis-i şerif meali:

(Âdem, **Allahü teâlâ** ile konuşan bir nebidir.) [Hâkim, Beyheki]

(**Allahü teâlâ**, Âdem’i kudret eliyle Cuma günü yaratıp ruhundan nefhetti.) [Müslim]

(**Allahü teâlâ**nın indinde günlerin seyyidi Cumadır, kurban ve Ramazan bayramı gününden de kıymetlidir. Cuma gününün beş hasletinden biri; Allah, Âdem’i Cuma günü yarattı. Dünyaya o gün indirildi, o gün vefat etti.) [Buhari, İ. Ahmed]

(Musa, “Ya Rabbi, Âdem sana nasıl şükretti?” dedi. **Allahü teâlâ** buyurdu ki: “Başına gelenin benden olduğunu bildi. Bu onun şükrü oldu.”) [Hakîm-i Tirmizi]

(**Allahü teâlâ** Âdem’e her şeyin sanatını öğretti. Cennet meyvelerinden ona rızık verdi. Dünya meyveleri bozulur, Cennet meyveleri bozulmaz.) [Taberani]

(Her gün üç kere, “Selâvatullahi alâ Âdeme” diyenin bütün günahları affolur ve Cennette Âdem aleyhisselama arkadaş olur.) [Deylemi]

(Âdem ile Musa Rableri nezdinde münazara etti, Âdem Musa’ya galip geldi.) [Buhari, Müslim]

Hazret-i Âdem ülülm bir peygamberdir. (İtikadname, Ahlak-i alai)

İlk peygamberi inkâr

**Soru:** Bazıları Hazret-i Âdem'in ilk peygamber olduğunu inkâr ediyorlar. Oğlu Kabil'in cehennemlik olması, Hazret-i Âdem'in ilk Resul olduğunun başka bir delili değil midir?

**CEVAP:**

Elbette öyledir. Allah'ın emrini kabul etmeyen Kabil'in, cehennemlik olması, babasının peygamber olduğunu göstermektedir. Çünkü **Allahü teâlâ** bir peygamber gönderip, dinini bildirmeden insanları mesul tutup, yaptıklarından dolayı cehenneme atmaz. Bir âyet meali:

(Biz, [helal ve haramları bildiren] bir resul göndermeden önce azap etmeyiz.) [İsra 15]

Hazret-i Âdem gibi, İdris aleyhisselamın da peygamberliğini inkâr edenler var. Hazret-i İdris, Şit peygamberin torunlarından, kendisine 30 suhuf indirilen bir peygamberdir:

(İdris de sadık [özü sözü doğru] bir nebi idi.) [Meryem 56]

Üç hadis-i şerif meali de şöyledir:

(Miracda, ikinci gökte iken Cebrail, "Bu İdris **Peygamberdir**" dedi.) [Buhari, Müslim]

(Resullerin ilki Âdem, sonuncusu **Muhammed**'dir. Kalemle yazan ilk nebi İdris'tir.) [Hakîm]

(Nebilerin ilki Âdem aleyhisselamdır.) [Taberani]

Hazret-i Âdem, ilk peygamberdir. İki âyet meali:

(Allah birbirinden gelme bir nesil olarak Âdem'i, Nuh'u, İbrahim ailesi ile İmran ailesini [peygamber] seçip âlemlere üstün kıldı.) [Al-i İmran 33]

(İşte bunlar, Allah'ın kendilerine nimetler verdiği nebilerden Âdem'in soyundan, Nuh ile birlikte [gemide] taşıdıklarımızdan, İbrahim ve İsrail'in soyundan, doğruya ulaştırdığımız ve seçkin kıldığımız kimselerdendir.) [Meryem 58]

Resullerin ilki Âdem, sonuncusu **Muhammed**'dir [aleyhimessalam] (İmam-ı a'zam - Fıkh-ı ekber)

Kabil'in katil olması

**Soru:** Hazret-i Âdem'in oğlu Kabil, niçin, kardeşi Habil'i öldürdü?

**CEVAP:**

Hazret-i Havva bir kız, bir erkek doğururdu. Kabil ile doğan kız [Eklima] çok güzeldi. Kabil bu kardeşi ile evlenmek istedi. Hazret-i Âdem, (Allah'ın emri böyle. Sen kardeşin Eklima ile evlenemezsin. Eğer bana inanmazsan, Habil ile Allah'a birer kurban kesin, hanginizin kurbanı kabul olursa Eklima ile o evlenir.) dedi.

Sürü sahibi Habil, bir koç, çiftçi olan Kabil de, bir demet buğday başağı ortaya koydu. Kabul olan kurbanı gökten bir ateş inip yakardı. Gökten inen ateş, Habil'in kurbanını yaktı. Başak demetine bir şey olmadı. Kabil, buna kızıp, Habil'i öldürdü.

Bu olay Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildiriliyor:

(Onlara, Âdem'in iki oğlunun gerçek olan haberini anlat: Hani birer kurban takdim etmişlerdi de, birinden kabul edilmiş, diğerinden ise kabul edilmemişti. [Kurbanı kabul edilmeyen Kabil, kıskançlık yüzünden, kardeşi Habil'e], "Andolsun seni öldüreceğim" dedi. Diğer de dedi ki: "Allah ancak takvâ sahiplerinden kabul eder. Andolsun ki sen, öldürmek için bana elini uzatsan da ben öldürmek için sana el uzatacak değilim. Ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım. Sen, hem benim günahımı hem de [beni öldürmek, **Allahü teâlâ**ya ve babamıza isyan ederek işlediğin] kendi günahını yüklenip ateşe atılacaklardan olursun, zalimlerin cezası işte budur." Bunun üzerine, [Kabil, bir insan nasıl öldürülür bilmiyordu, ilk insan öldürülecekti. İblisin, bir kuşun başına taş vurarak öldürdüğünü görüp] nefesine uyup kardeşini [başına taş ile] öldürerek, hüsrana [cehenneme giderek büyük zarara] uğrayanlardan oldu. [Kabil, ölünün gömüleceğini bilmiyordu.] Allah, kardeşinin ölüsünü nasıl gömeceğini göstermek üzere, ona [ölü kargayı gömmek için] yeri eşeleyen bir karga gönderdi. [Kabil] "Bana yazıklar olsun! Kardeşimin ölüsünü gömmek için bu karga kadar olmaktan aciz kaldım" dedi.) [Maide 27-31]

Eski devirler

**Soru:** Eski devirdeki insanlara ne olmuş? Dinozorlar gibi güçlü ve dayanıklı hayvanların bile kurtulamadığı buzul çağından kurtulup nasıl nesillerini devam ettirmişler?

**CEVAP:**

Herkes Âdem aleyhisselamdan geldiğine göre, demek ki kurtulup gelmiştir. Allah için bu zor değildir. Yoktan var eden, var olanı koruyamaz mı?

Korkunç kertenkele anlamına gelen dinozorlar hakkında kesin bilgiler yoktur. Neden nesillerinin tükendiği kesin bilinmemektedir. İnsanlar yaşayabilir de, hayvanların yaşayamayacağı bir ortam olabilir. Tahminler üzerine, yani hayali zemin üzerine bina kurulmaz.

NOT: İlk insanlar vahşi miydi, diller ve ırklar nasıl meydana çıktı? Bu konularda bilgi için buraya tıklayınız.

Rabbimiz değil miyim?

**Soru:** (Allah bütün insanlara, ben sizin Rabbimiz değil miyim diye sorduğu zaman, kâfir olanlar evet demedi) deniyor. O zaman, hepsi evet dememiş miydi?

**CEVAP:**

Evet, hepsi evet demişti. Bir âyet-i kerime meali şöyledir:

(Kıyamette, biz bundan habersizdik demeyesiniz diye, Rabbin Âdemoğullarının sulbünden soyunu çıkardı, onları kendilerine şahit tuttu ve dedi ki: "Ben sizin Rabbimiz değil miyim?" [Onlar da,] "Evet, [buna] şahit olduk" dediler.) [Araf 172]

İmam-ı Gazali hazretleri de buyuruyor ki:

**Allahü teâlâ**, onlara, (Ben sizin Rabbimiz değil miyim?) buyurdu. Hepsi, (Rabbimizsin, biz buna şahidiz) dediler. **Allahü teâlâ**, melekleri ve Âdem aleyhisselamı da şahit tuttu ki, onlar **Allahü teâlâ**nın Rab olduğunu ikrar ettiler. (Kıyamet ve Ahiret)

Hazret-i Havva

**Soru:** Bazı Hristiyanlar, Hazret-i Âdem'in, Hazret-i Havva'dan önce başka bir eşi daha olduğunu söylüyorlar. Böyle bir şey olabilir mi?

**CEVAP:**

Bu, evrimci Hristiyanların uydurmasıdır. Tahrif edilmiş olan İncillerde bile, böyle uydurma şey yazılı değildir. Bazı evrimciler de, hiçbir vesikaya dayanmadan, maymun veya ayıdan türediklerini söylüyorlar. Hâlbuki **Allahü teâlâ**, bütün insanları Hazret-i Âdem'le eşi Hazret-i Havva'dan meydana getirdi. Kur'an-ı kerimde, bu husus açıkça bildirildi. Üç âyet-i kerime mealî:

(Sizi bir tek candan yaratan, ondan da eşini var eden, ikisinden de, birçok erkek ve kadın yaratan Rabbinizden korkun.) [Nisa 1]

(Sizi bir tek candan [Âdem'den], ondan da eşini [Havva'yı] yaratan Allah'tır.) [Araf 189]

(Ey insanlar, sizi, bir erkekle bir kadından yarattık. Birbirinizle tanışmanız için milletlere ve kabilelere ayırdık.) [Hucurat 13]

Hazret-i Âdem ve kan grupları

**Soru:** Bir yazar, (Kur'anda bütün insanların Âdem ile Havva'dan yaratıldığı şeklinde bir söylem yoktur. Allah, ilk hücreyi yaratıp bütün canlıları bu hücreden yaratmıştır. Değişik kıtalarda insanların evrimleşerek yaratılış aşamalarına gelindiğinde Allah, kudreti ile çeşitli insanlar yaratmış olabilir. Bir tek ana babadan gelindi denirse, kan gruplarının ve deri renklerinin farklılığı izah edilemez. Hiç iki kişiden dört kan grubu meydana çıkar mı? İki insandan siyah, beyaz, sarı renkli çocuklar olur mu? Âyetlerde, insanın aşamalardan geçip evrimleşerek yaratıldığı bildirilmektedir) diyerek hem insanoğlunun Hazret-i Âdem'den geldiğini inkâr etmekte, hem de evrimden söz etmektedir. Bu iddiaya nasıl bir cevap verilebilir?

**CEVAP:**

Bu kimselere göre, sanki **Peygamber** efendimiz hiç dünyaya gelmedi, hiçbir âyeti açıklamadı. Kasten **Resulullah**ın açıklamalarına hiç yer verilmemektedir. Sanki bu dinin sahibi, peygamberi yok. Her kafadan bir sesin çıkması normal mi? Ne diye **Resulullah**ın açıklaması ve vârisleri olan müfessir âlimlerin nakli alınmaz ki? Şimdi Kur'an-ı kerime bakalım:

(Allah, birbirinden gelme bir nesil olarak Âdem'i, Nuh'u, İbrahim ve İmran ailesini seçip âlemlere üstün kıldı.) [Âl-i İmran 33]

(Ey Âdemoğulları, şeytan, ana-babanızı, Cennetten çıkardığı gibi, sizi de aldatmasın.) [Araf 27]

**Allahü teâlâ**, insanlara hitap ederken buyuruyor ki: (Ya benî Âdem'e = Ey Âdemoğulları) [Araf 26, 27, 31, 35, 172] (Bu âyetler de herkesin Hazret-i Âdem'in neslinden geldiğini göstermektedir.)

(Velekad keremnâ benî Âdem'e = Âdemoğullarını şerefli kıldık) [İsra 70] Bu âyet de, insanların Hazret-i Âdem'den geldiğini göstermektedir.

İlk insan çamurdan, nesli, nutfeden yaratıldı; nutfe, çeşitli devrelerden sonra et, kemik ve insan haline geldi. (Müminun 12-14, Secde 7-9, Hac 5, Mümin 67) Yazar, bu devrelere, evrim aşaması diyor.

Şimdi de kan gruplarına gelelim:

Yazar biyoloji bilmeyebilir. Ama bilen birine soramaz mıydı? Sordu da kasten mi yanlış yazıyor? Biyologlar diyor ki:

Çocuğun kan grubu ana-babasına benzemeyebilir: Çocuğun kan grubu, baba veya anasınınkine benzer. Bazen her ikisine de benzer veya her ikisine de benzemez. Eğer çocuğun kan grubu, ana-babasının kan grubundan başka türlü olmasaydı, yeryüzünde yalnız iki çeşit kan grubu bulunurdu. Çünkü bütün insanlar, bir erkekle bir kadından meydana gelmişlerdir.

Âdem aleyhisselamın kan grubu (A), Hazret-i Havva validemizin kan grubu (B) veya tersi ise; (A) grubunda, (B) grubunda ve (AB) grubunda çocukları olacağı gibi, 0 (Sıfır) grubunda da çocukları olabilir. Çünkü A ve B kan grupları ya saf (homozigot-AA veya BB) veya melez (heterozigot-A0 veya B0) olur.

Saf A ve saf B kan gruplu anne babanın çocukları her zaman saf A ve saf B şeklinde olur. Hazret-i Âdem aleyhisselam ve Hazret-i Havva validemizin kan grupları saf A ve saf B olsaydı bütün insanların kan grupları yalnız A, B veya AB şeklinde olurdu. Fakat kan grupları melez (A0 ve B0) olduğu takdirde şimdiki gibi her çeşit (A, B, AB, 0) kan gruplu insanlar olurdu. Çünkü heterozigot (melez) A ve B kan gruplarının genotip yapısının yarısı 0 (Sıfır) geni taşır. Yani A'nın genetik yapısı A0 ve B'nin ki B0 şeklindedir. Rh faktörüne göre de (Rh+) ve (Rh-) olmak üzere iki tip kan grubu mevcuttur. (Rh+) de saf (RhRh) veya melez (Rhrh) şeklindedir. (Rh-) ise daima saf (rhrh) halde bulunur.

Melez (Rh+) anne babanın çocukları hem (Rh+) hem de (Rh-) doğabilir. O halde melez (Rh+) ve melez (A) ve melez (B) kan gruplu anne babadan; (Rh+), (Rh-), (A), (B), (AB), (0) kan gruplu çocuklar doğabilir. Hazret-i Âdem ve Hazret-i Havva validemizin kan grupları (Rh+), (A), (B) olduğu takdirde de günümüzdeki gibi her çeşit kan grubu ortaya çıkabilir. Yani birinin (Rh+), diğerrinin (Rh-) olmasına lüzum yoktur.

Önceki yıllarda ÖSS Biyoloji sorularından birinde hangi anne-babanın kan grubundan her çeşit kan grubu çocukları doğabilir şeklinde bir soru çıkmıştı. Bugün adli tıpta da, babalık tespitinde de kan grupları önemli rol oynamaktadır.

Hamilelik, lohusalık, narkoz, radyoterapi ve arsenikli ilaçlar bazen kan grubunu değiştirir. Bir insanın kan grubu değişince anasının da, babasının da kan grubuna benzemeyebilir. Bu bakımdan da aynı anne-babadan meydana gelen çocukların kan grupları iki çeşit değildir. Kan grupları sistemler şeklinde incelenmektedir. Mesela, AB0, Rh sistemi gibi başka kan grubu sistemleri de bilinmektedir. Daha başka bilinmeyenlerin de bulunduğu söylenmektedir. Her kan grubu sistemi, diğer sistemlerden müstakil olarak çalışmaktadır. Tıbbi tatbikatta, yani hastalık ve tedaviyi ilgilendiren kan grubu uyumsuzluklarında herkesin bildiği yukarıdaki AB0 ve Rh sistemleri önemlidir.

Dört çeşit kan grubu

ABO sisteminde dört çeşit kan grubu vardır:

1- Sıfır (0) grubunda, kişiler 0 ve 0 genlerini (00) taşır ve homozigottur. (İki geni aynı).

2- A grubundakinin genleri, A ve 0'dır (A0) (Heterozigot = iki geni farklı = melez), veya A ve A'dır (AA) (Homozigot = saf).

3- B grubundakiler, ya B ve B'dir (BB) (Homozigot) veya B ve 0'dır (B0) (Heterozigot).

4- AB grubundakinin genleri ise, A ve B'dir (AB) (Heterozigot).

Mesela, A grubundaki heterozigot (A0) bir erkeğin toplam sperm sayısının yarısı A, yarısı da 0 genini taşır. Mesela 500 adet sperminin 250 adeti (A), diğer 250 adeti ise (0) genini taşır. B grubundaki heterozigot (B0) bir dişinin toplam yumurta sayısının yarısı B, yarısı da 0 genini taşır. Bu vasfa hâiz kimseler, evlendiklerinde, ABO sisteminin dört grubunda da, yani A, B, AB, 0 gruplarında da çocukları olabilir.

Bunu açıklayalım:

1- Birinin A genini taşıyan yumurta veya sperm, diğerinin 0 genini taşıyan üreme elemanı ile bir embriyon yaparsa bundan A grubunda (A0) çocuk olur.

2- B geni 0 ile birleşince B grubunda (B0),

3- A geni B geni ile birleşince AB grubunda,

4- 0 geni 0 geni ile birleşince 0 grubunda (00) çocuk veya çocuklar olur.

Rh sisteminde de Rh (+) olan bir kimse, heterozigot ise, yani genlerinden biri (+), diğeri (-) ise, kan grubu Rh (-) olan biri ile evlenince, çocukların kan grubu Rh (+) da olabilir, Rh (-) de olabilir. Heterozigot Rh (+) iki birey evlendiklerinde de hem Rh (+) hem de Rh (-) çocukları olabilir.

Yukarıdaki sistemde genlerin A, B ve (+) genleri, 0 ve (-) genlere karşı baskın (dominant) olup, onların özelliklerini örter (yani gizler).

Diğer kan grubu sistemlerinde de durum böyledir.

Hazret-i Nuh ve tufan

**Soru:** Nuh aleyhisselama ikinci baba denilmesinin sebebi nedir?

**CEVAP:**

Nuh aleyhisselam zamanında Tufan olup, bütün dünyayı su kapladı. Yeryüzünde bulunan insanların ve hayvanların hepsi boğuldu. Fakat, Nuh aleyhisselam ile gemide bulunan müminler kurtuldu. Nuh aleyhisselam gemiye binerken, her hayvandan birer çift almış olduğundan, hayvanlar da, bunlardan üredi.

Nuh aleyhisselamın gemide üç oğlu vardı: Sam, Yafes ve Ham. Şimdi yer yüzünde bulunan insanlar, bu üçünün soyundandır. Bunun için, Nuh aleyhisselama ikinci baba denir.

**Soru:** Nuh aleyhisselamın kıssasını anlatır mısınız?

**CEVAP:**

Hud suresindeki Hazret-i Nuh'un kıssasının özeti şöyle:

Hazret-i Nuh kavmine dedi ki :

- Ben sizin için apaçık bir uyarıcıyım; Allah'tan başkasına kulluk etmeyin!

İnkârcıların ileri gelenleri dediler ki:

- Sen de bizim gibi bir insansın. Senin bizden bir üstünlüğün yoktur. Sen yalan söylüyorsun. Sonra sana uyanlar alt tabaka insanlardır.

- Ey kavmim! Rabbim bana **Peygamber**lik vermişse, ne diyeceksiniz?

- Hayır yâ Nuh, sen, bizimle mücadelede çok ileri gittin. **Peygamber** isen, sözün doğru ise, artık tehdit ettiğin azabı getir!

- Allah dilerse bela getirir. O, bela göndermekten aciz değildir.

**Allahü teâlâ**, Hazret-i Nuh'a, bir gemi yapmasını emredip, (Sana inananlardan başkası suda boğulacaktır) buyurdu. Denizden uzak, kırsal bir yerde, gemiyi yaparken, inkârcıların ileri gelenleri, yanına uğradıkça onunla alay ederlerdi. Gemi üç kat olarak yapıldı. Üst kata inananlar, ikinci kata evcil hayvanlar, alt kata ise vahşi hayvanlar kondu.

Allah'ın emri geldi. Buharlı gemi çalışmaya başlayınca, yarısı erkek, yarısı kadın olmak üzere 72 mümin ile, her cinsten birer çift hayvan gemiye alındı. Gemi, dağlar gibi dalgalar içinde onları götürürken, Hazret-i Nuh, dağa tırmanan oğlu Kenan'a dedi ki:

- Ey oğulcuğum, bizimle beraber gel, kâfirlerden olma!

- Dağa çıkar, sudan kurtulurum.

- Bugün mümin olmayan kurtulamaz.

Aralarına dalga girdi, oğlu da boğuldu.

Altı ay kadar su üstünde kaldıktan sonra, yere, "Suyunu yut", göğsü de, "Suyunu tut" denildi. Sular çekildi; gemi de Cudi dağının üzerine yerleşti. [Nuh aleyhisselam, 40 yaşında peygamber oldu. 950 yıl kavmine nasihat etti. Tufandan sonra da 50 yıl yaşadı.]

Hazret-i Nuh dedi ki:

- Ya Rabbi, benim ailemden olanları kurtaracaktın. Senin vaadin haktır. Vaadinden dönmezsün. Benim oğlum suda boğuldu.

- Ey Nuh! O oğlun, kötü bir iş işlediği için, senin ailemden sayılmaz. Ailemden olanları kurtardım.

Görüldüğü gibi, bir müslümanın dinsiz oğlu, onun ailesinden sayılmıyor. Dinsize miras da düşmez. Müslüman evladı olduğu halde, farzlara, mesela namaza önem vermeyen, günah işleyince pişman olmayan mürted olur, müslümandan miras alamaz. Babası sahip çıkmayan veled-i zina, babasına vâris olamaz. (Redd-ül-muhtar)

Hazret-i Nuh'un gemisi

**Soru:** Nuh'un gemisine, 6 milyon hayvan türü, her türden de birer çift nasıl sığıdı?

**CEVAP:**

Bu hayvan türleri içinde, bit, pire, sinek gibi küçük hayvanlar çoğunlukta idi. Büyük hayvanlar bildiğimiz hayvanlardır. Onların sayısı da yüzü geçmez. Gemi çok büyüktü, aylarca, hatta yıllarca imal edildi. 6 değil, 12 milyon hayvan türünü bile içine alacak kapasitedeydi. **Allahü teâlânın** kudretinden şüphe edilemez.

**Soru:** Tufandan sonra, bütün insanlar sadece Hazret-i Nuh'un çocuklarından mı meydana geldi?

**CEVAP:**

Evet, sadece Hazret-i Nuh'un çocuklarından meydana geldi.

Hazret-i İbrahim ve Azer

**Soru: Resulullah'ı** Müslümanların gözünde küçültmeye çalışan bir ilahiyatçı, bu konudaki hadis-i şerifi gizleyip, (Kâfir olan Azer'in, İbrahim **Peygamber**'in üvey babası ve amcası olduğunu söyleyen âlimler varsa da, bizim için Kur'anın görüşü geçerlidir. Kâfir Azer, İbrahim **Peygamber**'in öz babasıydı) diyor. İslam âlimleri, Kur'anın hükmüne aykırı mı konuşuyorlar?

**CEVAP:**

Sıradan bir Müslüman bile Kur'an'ın hükmüne aykırı konuşmaktan sakınır. İslam âlimleri niye Kur'ana aykırı konuşacak ki? Bu sapıkların derdi, Azer'in kim olduğu değildir. Maksatları, (Yalnız Kur'an) diyerek **Peygamber** efendimizi devreden çıkartmaktır. Onun vârisleri olan İslam âlimleri köprüsünü yıkmaktır. Bu köprüler yıkılınca, bu gemi batırılınca, Müslümanlar kendiliğinden boğulur.

(Kur'anın görüşü) diye çıkış yapmak mezhepsizlik taktiğidir. Görüş, insanlara mahsustur. (Kur'anın görüşü) denmez, (Kur'an-ı kerimin hükmü) denir.

Bunların daha başka taktikleri de vardır. Mesela herhangi bir bid'at ehlini, büyük bir zat olarak gösterebilmek için, onu gerçek büyük zatların arasına sokup takdim ederler. Mesela, (Ebu Hanife, İmam İbn-i Teymiyye ve Gazalî gibi büyük zatlara dil uzatılmaz) derler. Burada sapık İbni Teymiyye, iki büyük zat arasına sokuşturulmuştur. Bir Maocu da aynı taktikle, (Fatih ve Mao gibi büyük zatların kıymetini bilmeli) demişti. Onun derdi Fatih değildi, Mao'yu övebilmek için Fatih'i onun yanına koymuştu. (Âlimler öyle söylüyor, ama Kur'an böyle söylüyor) diyerek, sanki **Ehl-i sünnet** âlimlerinin Kur'ana aykırı konuştukları hissini vermeye çalışıyor. Bu hususta **Peygamber** efendimizin ne buyurduğunu niçin yazmıyor? Maksudı, gerçeği gizleyip zihinleri bulandırmaktır. **Peygamber** efendimizin bütün dedelerinin temiz birer mümin olduğu, âyet ve hadislerle sabittir. Bunun aksini söylemek, **Resulullah'a** açıkça düşmanlıktır.

Tevbe sûresinin 28. âyetine göre müşrikler necis yani pistir. **Peygamber** efendimiz ise, bütün dedelerinin temiz olduğunu bildiriyor. Şuara sûresinin 219. âyetinde, (Vetekallübeke fissâcidîn) buyuruluyor. Tefsir âlimleri, bunun, (Senin nurun, hep secde edenlerden dolaştırılıp sana ulaşmıştır) demek olduğunu ve bütün ana babalarının mümin olduğunu gösterdiğini bildirmişlerdir. **Ehl-i sünnet** âlimleri bu âyet-i kerimeyi tefsir ederken, bütün ana babalarının mümin olduğunu bildirmişlerdir.

Mevahib-i ledünniyye kitabında, **Resulullah** efendimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" bütün dedelerinin temiz birer mümin olduğunu bildiren hadis-i şerifler ve İbni Abbas hazretlerinin şu sözü naklediliyor:

(Seni, bir peygamberin neslinden diğer bir peygamberin nesline naklettim. Yani senin soyun peygamberler silsilesidir. Bir babanın iki oğlu olsa, peygamberlik hangisinde ise, **Resulullah** ondan gelmiş demektir.)

Birkaç hadis-i şerif de şöyledir:

(**Allahü teâlâ**, İsmail evladından, Kinane'yi ve onun sülalesinden Kureyş'i beğendi, seçti. Kureyş evladından da, Haşimoğullarını sevdi. Onlardan da, beni süzüp seçti.) [Müslim]

(Her asırdaki insanların en iyilerinden dünyaya getirildim.) [Buharî]

(En iyi insanlardan vücuda geldim. Silsilem, dedelerim en iyi insanlardır.) [Tirmizî]  
(İçlerinde kâfir olsaydı, en iyi insanlar denmezdi. Kâfire iyi insan denmez.)

(**Allahü teâlâ**, Arabistan'daki seçilmişlerden beni seçti. Beni her zamandaki insanların en iyilerinde bulundurdu.) [Taberanî] (Bu hadis-i şerif de, kâfir olan Azer'in **Resulullah**'ın dedelerinden olmadığını bildiriyor.)

(Dedelerimin hiçbirisi zina etmedi. En iyi babalardan, temiz analardan geldim. Dedelerimden birinin iki oğlu olsaydı, ben bunların, en iyisinde bulunurdum.) [Mevahib]  
(Zina küfrün yanında solda sıfır kalır, zina sadece günahdır, ama küfür kâfirliktir. **Resulullah**'ın soyunda zina eden bir baba olmadığına göre, kâfir baba nasıl olur? Bu hadis-i şerif de kâfir Azer'in İbrahim aleyhisselamın babası olmadığını göstermektedir.)

(Hazret-i Âdem'den babama kadar hep nikâhlı ana babadan geldim. Ben ecdat olarak sizin en hayırlınızım.) [**Deylemî**]

(Soy bakımından da insanların en şerefliyiim. Öğünmek için söylemiyorum.) [**Deylemî**] ("Hakikati bildiriyorum, hakikati bildirmek vazifemdir, bunları söylemezsem vazifemi yapmamış olurum" demektir. Bir insanın soyunda kâfir varsa, kâfire iyi insan denmez. Bu hadis-i şerif de, kâfir olan Azer'in **Resulullah**'ın dedelerinden olmadığını açıkça göstermektedir.)

Bu hadis-i şerifler ve Şuara suresindeki âyet-i kerime, **Peygamber** efendimizin bütün dedelerinin temiz birer mümin olduğunu göstermektedir. Kâfirler pis olduğuna göre, Hazret-i İbrahim'in babasının kâfir olması mümkün değildir.

Molla Cami hazretleri buyuruyor ki:

(**Muhammed** aleyhisselamın zerresini taşıdığı için, Hazret-i Âdem'in alnında nur parlıyordu. Bu zerre, Hazret-i Havva'ya ve ondan Hazret-i Şit'e ve böylece temiz erkeklerden temiz kadınlara ve temiz kadınlardan temiz erkeklere geçti. O nur da, zerre ile birlikte, alınlardan alınlara geçti.) [Şevahid]

Bu nur, kâfire geçmediği gibi, zina gibi bir günah işleyen mümine bile geçmiyordu. Bu bakımdan da Azer, Hazret-i İbrahim'in babası değildi. [Hazret-i İbrahim'in babasının ismi Taruh idi.]

**Enam** suresinin 74. âyetinde, (İbrahim, babası Azer'e dediği zaman...) buyuruluyor. Bir kimsenin iki ismi olup, birlikte söylenince, birinin meşhur olmadığı, ikincinin meşhur olduğu anlaşılır. Meşhur olmayan birincisindeki kapalılığı açıklamak için ikincisi söylenir. Hazret-i İbrahim iki kimseye baba demektedir. Biri kendi babası, diğeri de üvey babası ve amcası olan kimsedir. İcaz, belagat ve fesahat kaidelerine göre, âyet-i kerimenin mânâsı, (İbrahim, ismi Azer olan babasına dediği zaman...) demektir. Böyle olmasaydı, sadece (Azer'e dediği zaman) veya (Babasına dediği zaman) demek yetişirdi. Eğer Azer kendi öz babası olsaydı, "babası" kelimesi fazla olurdu. Türkçede de (Babam Ali geliyor) denmez, (Babam geliyor) denir. (Hasan babam geliyor) denirse, bunun üvey babası veya kayınpederi yahut baba denilen bir zat olduğu anlaşılır. Demek ki kâfir olan Azer, babasından farklı bir kimsedir.

Kur'an-ı kerimde amcaya da, baba denilmektedir. Hazret-i İsmail, Hazret-i Yakub'un amcasıdır, fakat Kur'an-ı kerimde (Amcan İsmail) denmiyor, (Baban İsmail) deniyor. Çocukları, Hazret-i Yakub'a (Babaların İbrahim ve İsmail ve İshak...) diyor. (**Bakara** 133) Yani, (Baban İbrahim, baban İsmail ve baban İshak) deniyor. Bir kimsenin üç tane babası olur mu? Hazret-i İsmail, Hazret-i Yakub'un amcasıdır, babası değildir. Babası olmadığı hâlde babası deniyor. Demek ki hakiki baba değildir. Baba denilen başka biridir.

Tefsirlerde de, amcaya baba denildiği bildirilmektedir. **Peygamber** efendimizin yaşlı köylüye, amcaları olan Ebu Talib'e ve Hazret-i Abbas'a baba dediği, çeşitli muteber kitaplarda yazılıdır. Onlara baba dediği için öz babası olmuş olmuyorlar. İbrahim aleyhisselam da, (Azer babam) demekle, Azer'in hakiki babası olmadığı anlaşılmaktadır.

Yalnız Araplarda değil, çeşitli milletlerde de, amcaya, üvey babaya, kayınpedere ve yardımsever zatlara, baba demek âdettir. İnsanlara iyilik eden, onları himayesine alan kimselere mecaz olarak, (Baba adam), (Fakir babası) dendiğini hepimiz biliriz. Yaşlı kimselere de hürmeten (Baba) denir. Bu bakımdan Hazret-i Yakub'un öz babası Hazret-i İshak iken, Kur'an-ı kerimde, Hazret-i Yakub'a hitaben (Baban İsmail) buyurulmuştur.

Bütün bunlardan da anlaşıldığı gibi, kâfir olan Azer, İbrahim aleyhisselamın babası değildi. **Allahü teâlâ**nın âlemlere rahmet olarak gönderdiği **Peygamber** efendimizin Hazret-i Âdem'e kadar olan dedelerinin içinde kâfir olan biri yoktu.

İmam-ı Süyûti hazretleri de, Kitabüd-derc-il-münife isimli kitabında Azer'in Hazret-i İbrahim'in amcası olduğunu ispat etmektedir.

Bütün **Peygamber**ler Müslüman idi

**Allahü teâlâ**nın var ve bir olduğunu bildiren ilahi dinlerin hepsi, insanlar bozmadan önce, amele ait hükümler hariç, inanılacak şeylerde hepsi aynı idi. Bütün **Peygamber**ler Müslüman idi. Mesela Yahudi ve Hristiyanların bizim **Peygamber**imiz dedikleri nebiler için Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(İbrahim ne Yahudi, ne de Hristiyandı. O Allah'ı tanıyan doğru bir Müslümandı.) [**Al-i İmran** 67]

(İbrahim, İsmail, İshak, Yakub ve hepsinin torunları [Müslümandır], onların Yahudi veya Hristiyan olduğunu söyleyenlere de ki, siz mi iyi bilirsiniz, yoksa Allah mı? Allah'ın bildirdiğini gizleyenden daha zalim kim olabilir.) [**Bakara** 140]

Hazret-i Âdem'den başlayarak, gelen bütün hak dinler, Hazret-i Musa'dan **Peygamberimiz Muhammed** aleyhisselama kadar gelen 3 din, [Musevilik, İsevilik ve İslamiyet] Allah'ın bir ve **Peygamber**lerinin de birer insan olduğunu bildirmiştir. Ancak Yahudiler, Hazret-i İsa'ya inanmadılar. Hristiyanlar da putlara tapınmaktan kurtulamadı. Hazret-i İsa, (Ben de sizin gibi bir insanım. Allah'ın oğlu değilim, Onun oğlu kızı yok) dediyse de, Baba, Oğul ve kutsal ruh ismi ile 3 ayrı ilaha tapındılar.

Hazret-i Hud, Ad; Hazret-i Salih, Semud kavmine; Hazret-i Musa, Beni İsrail'e gönderilmişti. Harun, Davud, Süleyman, Zekeriya ve Yahya "aleyhimüsselam" da, yine Beni İsrail'e gönderilmiştir. Fakat, bunların ayrı dini olmayıp, Beni İsrail'i, Hazret-i Musa'nın dinine davet etmişlerdi. Hazret-i Davud'a inen Zebur'da emir ve yasakları bildiren hükümler yoktu. Vaaz ve nasihat dolu idi. Tevrat'ı nesh etmedi, yani, yürürlükten kaldırmadı, onu kuvvetlendirdi. Bunun için Hazret-i Musa'nın dini devam etti. Fakat zamanla Yahudiler Tevrat'ta değişiklik yaptılar, Musevilik bozuldu. Hazret-i İsa gelince, bunun dini, Hazret-i Musa'nın dinini nesh etti. Yani Tevrat'ın hükmü kalmadı ve bundan sonra, Hazret-i Musa'nın dinindeki bozulmayan hükümlerine de uymak caiz olmadı. Hazret-i İsa'nın dinine uymak lazım oldu. Fakat, Yahudilerin çoğu, "Biz Tevrat'a uyarız" diyerek Hazret-i İsa'ya iman etmedi. Bozulan Yahudilikte kaldılar.

Hazret-i İsa, Beyt-ül-lahmda doğdu. Sonra Mısır'a gidip, daha sonra da Nasıra'ya yerleşti. Burada 30 yaşında nebi oldu. Bunun için, Hazret-i İsa'ya iman edene Nasrani ve hepsine Nasara denir.

Yahudiler, Hazret-i Musa'nın dinine uyuyoruz, Tevrat ve Zebur okuyoruz diyor. Nasara da Hazret-i İsa'nın dinine uyuyoruz, İncil okuyoruz diyor. Halbuki, bütün cihana gönderilen **Muhammed** aleyhisselamın dini yani İslamiyet, daha önce gelmiş bütün dinleri nesh etmiştir. Sadece bozulan kısımları değil, bozulmayan kısımları da yürürlükten kaldırmıştır. İslam dininin hükmü kıyamete kadar süreceğinden, başka bir dinde bulunmak caiz olmaz. Çünkü Kur'an-ı kerimde mealen buyruluyor ki:

(Allah indinde hak din ancak İslam'dır.) [**Al-i İmran**19]

(Sizin için din olarak İslam'ı beğendim.) [Maide 3]

(İslam'dan başka din arayanın bulacağı din asla kabul edilmez.) [**Al-i İmran**85]

**Peygamber** efendimizden sonra, hiç **Peygamber** gelmeyecektir. Kur'an-ı kerimde buyruluyor ki:

(**Muhammed** aleyhisselam, Allah'ın Resulü ve **Peygamber**lerin sonuncusudur.) [**Ahzab** 40]

Hızır aleyhisselam

**Soru:** Bazıları, "Hızır gibi efsanevi kimseler, uydurmadır" diyor. Hızır aleyhisselam hakkında hadis yok mudur?

### CEVAP:

İslam âlimleri, Hızır aleyhisselamın varlığı hakkında değil, **Peygamberliği** hakkında ihtilaf edip, kimi nebi, kimi de veli demişlerdir.

İmam-ı Rabbani hazretleri, Hızır aleyhisselam ile görüşüp konuştuğunu; fakat, vefat ettiğini, ruhunun insan şekline girdiğini bildirmektedir. [M. 282]

Hazret-i Hızır'ın, birçok evliya ile görüştüğü bilindiği için hayatta olduğunu söyleyenler olmuştur. Fakat ehl-i sünnet âlimlerinin hiçbiri "Hızır diye biri yok" dememiştir.

Kehf suresinin 60-72. âyetlerinde, Musa aleyhisselamla Hazret-i Hızır'ın arkadaşlıkları anlatılmaktadır. Tefsir ve hadis kitaplarında, Musa aleyhisselamın arkadaşının Hazret-i Hızır olduğu bildiriliyor. (Beydavi, Celaleyn, Medarik, **Buhari**),

Hazret-i Hızır hakkındaki hadis-i şeriflerden biri şöyle:

(Hızır, kuru bir yere beyaz bir post serip üstüne oturunca, kuru yer birden yeşillenir. Biten yeşil otlar, arkasında sallandığı için ona Hızır denmiştir.) [**Buhari**] (Hızır, yeşil demektir.)

Kıssanın hikmeti

**Soru:** Kur'anda geçen, Hızır'la Hazret-i Musa'nın kıssasının hikmeti nedir?

### CEVAP:

Her kıssada ibret alınacak dersler vardır. Hazret-i Hızır'la Musa aleyhisselamın kıssasından, âlimlerin çıkardığı hükümlerden bazıları şunlardır:

- 1- Yolculukta hizmetçi bulundurmak caizdir. Sefere arkadaşla birlikte de çıkılabilir. [Yolculukta birini emir [başkan] seçmek sünnet, buna tâbi olmaksa vacibdir.]
- 2- İlim öğrenmek için, gerekiyorsa uzaklara gitmek müstehabdır.
- 3- Sefere çıkarken yiyecek almak caizdir ve tevekküle mani değildir.
- 4- Talebe, rütbe itibarıyla hocasından üstün olsa da, hocasına tevazu göstermelidir. [İnsan bildiğinin hocası, bilmediğinin talebesidir. Bilmediği bir şeyi bilen birinden öğrenirken, ona karşı tevazu göstermelidir.]
- 5- Talebe, kaldıramayacağı bir şey sorarsa, hocası öğretemeyeceği için özür dilemelidir.
- 6- Yapacağı bir işi söylerken inşallah demelidir.
- 7- Metbu [tâbi olunan], tâbi olana şart koşabilir.
- 8- Şart edilen şey yapılmalıdır.
- 9- Kişi, unuttuğu şeyden dolayı ayıplanmaz.
- 10- Tekrar, üç defa yapılır.
- 11- Yolcunun, ihtiyaç halinde yiyecek istemesi caizdir.
- 12- Yapılan iş için ücret alınabilir.

13- Fakir, geçimini karşılayan bir vasıtası olsa da, fakir olmaktan çıkmaz.

14- Gasp etmek haramdır.

15- Yetimin malını veya emanet olan bir malı kurtarmak için, bir kısmına zarar verilebilir.

16- İki zarar karşı karşıya gelince, büyüğünden kurtulmak için, küçüğünü işlemek gerekir.

17- Binayı tamir gerekir. Yıkılıncaya kadar ihmal edilmez.

Hazret-i Eyyub ve sabrı

**Soru:** Hazret-i Eyyub'ün, hastalanıp çeşitli belaya maruz kalmasının sebebi nedir?

**CEVAP:**

Eyyub aleyhisselam, namaza durduğu zaman, dünya ile alakasını tamamen keser, Hak teâlâdan başka bir şey düşünmezdi. Hak teâlâ, onun ibadet ve taatteki sabrını övünce, yerde ve gökte bulunan bütün melekler, ziyaretine geldiler. Şeytan, Eyyub aleyhisselamı kıskanarak Hak teâlâya niyazda bulundu.

- Ya Rab, bu kuluna ne izzet verdin de melekler onu ziyarete geliyor?

- Eyyub benim sabırlı kulumdur. Sabırlı kullarıma böyle ikramlar da azdır.

- Ya Rab, onun sabırlı olup olmadığı benim tecrübeme bağlıdır. İzin ver de, ben onu bir tecrübe edeyim!

- Ey melun haydi tecrübe et!

**Hadis-i şerifte** buyuruldu ki:

(Şüphe edilen altın, ateşle muayene edildiği gibi, insanlar da dert ile, bela ile imtihan olur.) [Taberani]

Şeytan, izin üzerine, Eyyub aleyhisselamın yanına gitti. Sabrını taşıyıp yoldan çıkarmak için önce malına el uzattı. Dağda otlayan bütün davarlarını [koyun ve keçilerini] öldürüp Eyyub aleyhisselamın yanına geldi. Onu secdede bulup dedi ki:

- Ya Eyyub, sen hâlâ ibadetle meşgulsün. Halbuki Rabbin sana hışmetti. Bütün davarlarını kırıp geçirdi. Ona hâlâ ibadet mi ediyorsun?

Hazret-i Eyyub namazını bitirip selam verdikten sonra buyurdu ki:

- Davarların hepsinin helak olduğunu söylüyorsun. Onlarla benim ne alakam vardır? Ben sadece aciz bir kulum, köleyim. Kölenin nesi olur? Bütün mal-mülk efendinindir. Efendi, kendi davarlarını helak etmişse, bana ne? Ben kulum, kulluğumu bilirim.

Sonra, tekrar ibadete başlayınca, şeytan perişan oldu. Bu sefer de evlatlarına el attı. On çocuğunun hepsini öldürüp tekrar Eyyub aleyhisselamın yanına geldi. Dedi ki:

- Ya Eyyub yaptığın ibadetlerin Hak katında bir sineğin kanadı kadar kıymeti yoktur. Rabbin sana gazap etti. Bütün çocuklarını öldürdü.

- Çocuklarımla benimle ne ilgisi var? Yaratan, can veren, yaşatan, öldüren Odur. Hüküm yalnız kahhar olan **Allahü teâlâ**nındır.

Tekrar namaza durdu. Şeytan, umduğunu bulamayınca çok üzüldü. Hak teâlâyâ niyaz etti:

- Ya Rab, Eyyub kulunu çok sabırlı buldum. Mallarını ve evlatlarını helak ettiğim halde gönlünü senden alamadım. Müsaade buyur da bir de gidip elimi Eyyub'ün vücuduna süreyim, onu hastalandırayım! Bakalım bu sefer sabredebilecek midir?

- Haydi git, bildiğini yap!

Şeytan, Eyyub aleyhisselam secdede iken, burnundan üfledi. Bütün vücudu eridi. Zehirli yılan sokmuş gibi oldu. Her tarafı yara oldu. Buna rağmen bir defa inleyip sızlamadı. Şeytan bir doktor şeklinde gelip, (Bir sıkıntın varsa söyle, hemen tedavi edeyim) dedi. Fakat sıkıntısını belli etmedi, halinden şikayet etmedi. Yedi yıl, hasta yattı. Yine de gücünün yettiği nispette Rabbine ibadet ederdi.

Eyyub aleyhisselam **Allahü teâlâ**dan ümidini kesmeyip sabrederek imtihandan başarıyla çıkınca, bütün malı ve evladı tekrar kendisine verildi. **Allahü teâlâ**, sabredenlerle beraberdir. Onun kaza ve kaderine sabredenler sonsuz nimetlere kavuşur. Kur'an-ı kerimde mealen buyuruldu ki:

(Sabredenlere, mükafatlar hesapsız verilecektir.) [**Zümer** 10]

**Hadis-i şerifte** de buyuruldu ki:

(**Allahü teâlâ** buyurdu ki: "Kimin, bedenine, evladına veya malına bir musibet gelir de o da sabr-ı cemil gösterirse [güzel sabrederse], Kıyamette ona hesap sormaya haya ederim.) [**Hakim**]

Eyyub aleyhisselam, afiyete, mal ve evlatlarına kavuşunca, o gece seher vaktinde bir ah çekerek ağladı. Sebebini sual ettiler. Buyurdu ki:

(Her gece seher vaktinde "Ey hastamız nasılsın?" diye bir ses duyardım. Şimdi o vakit geldi. Bir ses işitmediğim için ağlıyorum.) [**R. Nasihin**]

Hazret-i Eyyub'ün ağlaması

**Soru:** Okuduğum bir Kur'an tercümesinde, Hazret-i Eyyub hastalıktan dolayı şikayet ediyor. **Peygamberin**, hastalık için şikayette bulunması doğru mudur? Tercümede mi bir yanlışlık vardır?

**CEVAP:**

Defalarca yazdığımız gibi, Kur'an mealî adı altında, yapılan hiçbir tercümenin okunmasını tavsiye etmiyoruz. Çünkü Kur'an-ı kerim, kısa veya uzun tercüme edilemez. Ancak ehli olan âlimler, nakli esas alarak tefsirini, tevili yaparlar. Mealden din öğrenilmez.

Sad suresinin 44. âyet-i kerimesinde mealen, (Eyyub'ü, [malına, canına ve aile efradına gelen musibetlere] sabredici bulduk. O ne güzel kuldu, daima Allah'a yönelir, Ona sığınır) buyuruluyor. Bu âyet-i kerimede Cenab-ı Hak, Eyyub aleyhisselamın sabrını

övüyor, (O ne güzel kuldu) buyuruyor. Eğer, Eyyub aleyhisselam, hastalığını şikayet etseydi, **Allahü teâlâ**, onu övmezdi.

Bu hususu âlimler şöyle izah ediyor:

Hastalığını insanlara sızlanarak anlatmak şikayettir. Doktora anlatmak, diğer insanlara anlatmak gibi değildir. Hiç kimsenin bulunmadığı bir yerde, (Ya Rabbi, hastalığım sebebiyle ibadetlerimi yapamıyorum) diye ağlamak, hastalıktan şikayet değil, ibadet edemediğinden dolayı halini arzıdır. Bir nevi özür dilemektir. Hâlini **Allahü teâlâ**ya arz edip dua etmekte mahzur yoktur. Nitekim Kur'an-ı kerimde, Yakub aleyhisselamın (Ben büyük kederimi ve hüznümü, [başkalarına değil] ancak Allah'a arz ederim) dediği bildirilmektedir. [Yusuf 86]

Hastalığına üzülmeydi

Kur'an-ı kerimi en iyi bilen, tefsir eden şüphesiz **Peygamber** efendimizdir. Aynı soru ona da sorulunca, cevaben buyurdu ki:

(**Allahü teâlâ**ya yemin ederim ki, Eyyub aleyhisselam, hastalığı için inleyip sızlanmadı. Yedi sene, yedi ay, yedi gün, yedi saat, o belaya maruz kaldığı için, ayakta namaz kılamayıp yere düştü. İbadette kusur edince, "Gerçekten bana hastalık isabet etti" dedi.)

Şeytan, Eyyub aleyhisselamı kandırmak için yanına gidip (Malına, canına ve aile efradına gelen bu beladan kurtulmak istersen bana secde et, seni eski haline getireyim) dedi. Şeytanın bu ağır sözü, Eyyub aleyhisselamın gayretine dokundu. Büyük bir belaya maruz kaldığını anlayıp "Gerçekten bana hastalık isabet etti" dedi.

Hastalık uzadıkça, tanıdıkları kendinden uzaklaştı. Fakat sadık hanımı, onu bırakmadı. Şehrin kenarında bir kulübe yaptırdı. İhtiyaçlarını şehirden alıp getirirdi. Bir gün yine şehre gittiği sırada, Hazret-i Cebrail, Hazret-i Eyyub'e **Allahü teâlâ**nın lütfunu müjdeledi:

(Ya Eyyub, bela verdim, sabrettin, şimdi ise, ne istersen iste vereyim.)

Eyyub aleyhisselam da âyetteki gibi hâlini arz edip dua etti. Cenab-ı Hak, (Onun duasını kabul ettik) buyurdu. (Enbiya 84)

Yerden su çıktı

Sad suresinde bildirildiği gibi, Cebrail aleyhisselam, Hazret-i Eyyub'ün ayağını yere vurmasını söyledi. Ayağını vurunca, yerden berrak bir su çıktı. Bu su, içme zamanında soğuk, yıkanma zamanında sıcak akardı. Bu sudan bir yudum içip, bir miktar da başına dökünce, hastalığı hemen geçti, kuvveti yerine geldi. Genç bir delikanlı oldu. Hazret-i Cebrail, ona temiz ve kıymetli elbiseler giydirdi.

Bir müddet sonra, hanımı, şehirden yiyeceklerle dönünce, onu yatakta göremeyip ağlamaya başladı. (Hastama n'oldu, canavarlar mı götürdü?) diyerek feryat ederken, Hazret-i Eyyub ona seslendi:

- Ey hatun, sen kimi arıyorsun?
- Hayat arkadaşım bir hastam var idi. Onu kaybettim.
- Adı ne idi?

- Sabırlı Eyyub idi.
- Şekli nasıldı?
- Sıhhatli iken sana çok benzerdi.
- Ya Rahime, işte o belaya maruz kalan Eyyub benim.

Hanımı ile **Allahü teâlâ**ya şükrederek ağlaştılar. Şehre geldiklerinde köhne evlerinin yenilendiğini, daha önce ölen yedi oğlu ile, üç kızının dirildiğini, helak olan develerinin, koyunlarının ve diğer mallarının hepsinin geri geldiğini gördüler. Üstelik anbarlarını altın ve gümüş ile dolu buldular. Hanımı da gençleştirdi ve 26 çocukları oldu. (R. Nasihin, Tibyan)

Eyyüb aleyhisselam

**Soru:** Eyyüb **Peygamber**in hastalığında yaralarının kurtlandığı doğru mudur?

**CEVAP:**

Bazıları, (**Peygamber**lere böyle hastalık gelmez) diyorlarsa da, yaralarına kurt düşmez diye bir şey yoktur. **Peygamber**lik sıfatına aykırı değildir. **Peygamber**liğin 7 vasfı vardır: 1- Emanet, 2- Sıdk, 3- Tebliğ, 4- Adalet, 5- İsmet, 6- Fetanet, 7- Emn-ül azl. Yaralarının kurtlanması, bu sıfatlara aykırı değildir.

Eyyüb aleyhisselamın yaralarının kurtlandığını büyük âlim Alâaddin-i Attar hazretleri de bildirmektedir.

Lokman aleyhisselam

**Soru:** Hazret-i Lokman'ın Kur'an-ı kerimde ismi geçtiği halde niçin peygamber olduğunda ihtilaf edilmiştir?

**CEVAP:**

Kur'an-ı kerimde her ismi geçen peygamber değildir. Lokman aleyhisselamın peygamber olup olmadığını bilmek gerekmez. Eğer gerekseydi, dinimiz açıkça bildirirdi.

Hazret-i Lokman, Davud aleyhisselam zamanında yaşadı. Habeşli bir köle iken azat olup yüksek mertebelere kavuştu. **Allahü teâlâ**, Lokman aleyhisselama, hikmet ile peygamberlikten hangisini istediğini sordu. O da hikmeti istedi. (Hikmeti niçin istedin?) dediler. Buyurdu ki:

- **Allahü teâlâ**, peygamberlik verdiği kimseyi muhayyer kılmaz. Beni muhayyer kılması hikmeti tercih etmeme mecbur etti.

Kur'an-ı kerimde mealen buyuruldu ki:

(Allah'a şükret diye Lokman'a hikmet verdik. Şükreden kendisi için şükreder.)  
[Lokman 12]

Hikmet, eşyanın mahiyetini, vasfını ve hususiyetini bilmek demektir. Hikmet ehli, selim akla sahiptir. İlmiyle amel eder. Kendisine sordular:

- **Peygamber**lik hakkında ne dersin?
- **Peygamber**lik, mihnet ve meşakkatle doludur. **Peygamber**ler belalara düşer olur.

- **Peygamber**lik olmadığı halde bunları nereden biliyorsun?
- Hüküm mevkiinde olan daima sıkıntı içinde olur.
- Bu mertebeye nasıl eriştin?
- Doğru söylemek, emanete riayet ve faydasız sözü terk etmekle.
- Saadetin alameti nedir?
- Sıdk, edep, hilm ve emanete riayettir.
- Edep, asalet, mal ve ilimden hangisi daha üstündür?
- Edep asaletten, ilim maldan hayırlıdır.

Oğluna öğütleri

\* Ey oğlum, âlimlere karşı öğünmek, akılsızlarla tartışmak ve gösteriş yapmak için ilim öğrenme!

\* Dünya deniz gibidir. Çok kimse boğulmuştur. Gemin takva, yükün iman, hâlin tevekkül olursa kurtulursun.

\* Horoz senden daha akıllı olmasın! O, her sabah zikrederken, sen uykuda olma.

\* İnsanlara nasihat ederken kendini unutma! Muma benzeme. Mum aydınlatırken, kendini yakıp eritir.

\* Yalandan çok sakın! Çünkü dinini bozar ve insanlar yanında mürüvvetini azaltır. Bununla değerini ve makamını kaybedersin.

\* Hep üzüntülü olma, kalbini dertli kılma. İnsanların elinde olana tamah etmekten sakın. Kazaya razı ol ve Allahü teâlanın sana verdiği rızka kanaat et.

\* Dünya geçici ve kısadır. Dünya hayatı ise azın azıdır. Bunun da azı kalmış, çoğu geçmiştir.

\* Tevbeyi yarına bırakma, ölüm ansızın gelip yakalar.

\* Sükut eden pişman olmaz. Söz gümüş ise sükut altındır.

\* Âlimlerle otur, hikmet sahiplerinin sözlerini dinle! **Allahü teâlâ**, bahar yağmuru ile toprağa hayat verdiği gibi, ölü kalbleri hikmet nurları ile diriltir.

\* Ölümünden şüphelen varsa, yatıp uyuma. Uyumak zorunda kaldığın gibi, ölüme de mahkumsun. Dirilmekten de şüphelen varsa, uyanma hiç. Uykudan uyandığın gibi öldükten sonra da dirileceksin.

\* Yoksulluktan korun. Yoksul düşenin dini ve akli zayıflar ve mürüvveti kaybolur.

\* Borç yükü altında ezilmektense, taş taşımayı tercih et.

\* Yapacağın işi, daha önce bunu denemiş, tecrübeli kimselere danış! Çünkü onlar, kendilerine pahalıya mal olmuş doğru görüşleri sana bedava verirler.

\* Çalış, kazan! Çalışmayıp muhtaç olanın dini ve akli noksanıdır.

\* Hikmet, bize lazım olmayan şeyin üzerinde durmamak ve gizli şeyleri araştırmamaktır.

\* En iyi haslet dindar olmaktır. Bu haslet iki olursa, dindarlık ve mal sahibi olmak. Üç olursa, dindarlık, mal ve haya. Dört olursa, dindarlık, mal, haya ve güzel ahlak. Beş olursa, dindarlık, mal, haya, güzel ahlak ve cömertliktir.

İskender-i Zülkarneyn

**Soru:** İskender'e niçin Zülkarneyn denmiştir?

**CEVAP:**

Hazret-i Zülkarneynin de Lokman aleyhisselam gibi peygamber veya veli olduğunda ihtilaf edilmiştir. **Peygamber** olup olmadığını bilmemiz gerekmez. Doğu ve Batıya **hakim** olduğu için kendisine Zülkarneyn dendiği söylenmektedir. Başka rivayetler de vardır.

**Allahü teâlâ**, Hazret-i Zülkarneyne, dilleri ayrı olan birkaç kabileyi dine davet etmesi için nur ile zulmeti, (Aydınlıkla karanlığı) emrine verdiğini, kabilelerin de böylece kendisine tâbi olacağını bildirir. Bu sayede dünyaya **hakim** olur.

Üç İskender vardır:

Birinci İskender, Makedonya kralı Filipin oğlu. Milattan önce yaşadı, 33 yaşında öldü

İkinci İskender, Yemen hükümdarıdır. Çin'e kadar gitmiştir.

Üçüncü İskender, Kur'an-ı kerimde Zülkarneyn adı ile bildirilen mübarek zattır. Yafes soyundan olup Hızır aleyhisselamın teyzesinin oğludur. Diğer iki İskender'den önce yaşamıştır. Yecüc ve Mecüc denilen kavmi, iki dağ arasına hapsetti. Yüz metre yükseklikte taş ve demirden bir setle dağı kuşattı. Çin seddi başkadır.

Hazret-i Zülkarneyne soruldu ki:

- Babanı mı, yoksa hocanı mı daha çok seviyorsun?

Buyurdu ki:

- Hocamı daha çok seviyorum. Çünkü babam dünyaya gelmeme vesile olmuştur. Fakat hocam ebedi saadetime sebeptir.

Ölürken (Cihanı avucumun içine aldığım halde şimdi eli boş gidiyorum) buyurdu.

Dünya kimseye kalmamıştır. Ahirette herkes amelinin karşılığını göreceğine göre, salih amel işlemeye gayret etmelidir!

Hazret-i Süleyman ve Belkıs

**Soru:** Belkıs kimdir?

**CEVAP:**

Süleyman aleyhisselam, Hacdan sonra Sana'ya gitti. Buradaki bir hüdhüd (ibibik), Süleyman aleyhisselamın hüdhüdüne Belkıs'ın sarayını anlattı. Bu hüdhüd de merak edip, Belkıs'ın sarayını gezip geldi. Gördüklerini anlattı.

Hazret-i Süleyman Belkıs'a besmeleyle başlayan (Müslüman ol, isyan etmeden bana gel!) diye bir mektup yazdı. Hüdhüd, her yer kapalı olduğu için mektubu pencereden girerek Belkıs'ın yatağına koydu. Belkıs, uyanıp mühürlü mektubu görünce korktu. Adamlarını toplayıp istişare etti. Süleyman aleyhisselamın peygamber olup olmadığını öğrenmek istedi. (**Peygamber**se savaşımayız, teslim oluruz. Değilse savaşıyoruz) dedi.

Denemek için kız kıyafetinde beşyüz genç erkek, erkek kıyafetinde beşyüz kız, eğri delikli bir inci, bir bardak, bir taş ve hediye olarak da yakut bir taşla iki altın kerpiç gönderdi. (Eğer bu adam, peygamberse, erkeklerle kızları birbirinden ayırır. İnsan ve cinden başka bir mahluka bu taşı deldirir. Bardağa yerde ve gökte olmayan sudan doldurur. Şu inciye de ip geçirir) dedi.

Hüdhüd gelip bunları Süleyman aleyhisselama haber verdi. O da Belkıs'ın göndermekte olduğu kerpiçlerin ebadındaki altın kerpiçlerle geniş bir sahayı döşetti. Hayvanları üstüne saldı.

Belkıs'ın elçileri, her yerin altın kerpiçlerle döşenmiş olduğunu, hayvanların kerpiçlere pislediğini, altının burada hiçbir değeri olmadığını görünce, getirdikleri iki altın kerpici hediye olarak vermeye utandılar. Altın kaplı sahada iki kerpicin yeri boştu. Elçiler (Bu iki kerpici oradan çaldınız diye itham ederler) diyerek iki kerpici gedik olan yere bırakıp huzura çıktılar.

Belkıs (Bu adam sizi sert karşılarsa peygamber değildir) demişti. Fakat Süleyman aleyhisselam güler yüzle ve tatlı sözlerle karşıladı. (Hani inciniz nerede? Getirin ona iplik takalım) buyurdu. İnciyi bir ağaç kurduna verdi. Kurt, ipliği ağzına alıp bir taraftan girerek öteki taraftan çıktı. Süleyman aleyhisselam, (Delinecek taşı getirin) buyurdu. Onu da ağaçkakan kuşu deldi. Kız ve erkeklere yüzlerini yıkattı. Kızlar ibriği sol el ile, erkekler sağ el ile tuttukları için birbirinden ayırdı. Bardağı da hızlı koşturulan atların terleriyle doldurttu. Getirilen hediyeleri de kabul etmedi.

Elçileri, durumu gidip Belkıs'a haber verince, Belkıs (Bu zat peygamberdir. Teslim olmaktan başka çaremiz yoktur) dedi. Teslim olmak üzere adamları ile yola çıktı.

Süleyman aleyhisselam, Belkıs gelmeden önce tahtını ism-i a'zam duasını bilen Asaf bin Berhiya'ya getirtti. Belkıs'ın babası cin, anası insan idi. Belkıs'ın geleceğini duyan cinler, endişeye kapıldılar. (Belkıs gelir, Süleyman aleyhisselamla evlenir, bir erkek çocukları da olursa, başımız beladan kurtulmaz. Bu işe engel olalım) dediler. Belkıs'ın aklının bozuk olduğunu, ayaklarının merkep ayağına benzediğini söylediler. Süleyman aleyhisselam da bu haberin doğru olup olmadığını öğrenmek için üzeri billur döşeli bir su havuzu yaptırdı. Belkıs, billuru bilmediğinden suya gireceğini zannederek ayakkabılarını çıkardı. Süleyman aleyhisselam da ayaklarında kusur olmadığını gördü. Aklını tecrübe için de tahtında biraz değişiklik yaptırarak kendisine gösterdi. (Tıpkı benim tahtım) dedi. Süleyman aleyhisselam, onu dine davet etti. Belkıs kabul etti. Evlendiler.

**Allahü teâlâ**, kendisine itaat eden salih kullarına dünya ve ahirette çeşitli nimetler ihsan eder. (E. Aşkın, Gunye)

Hiçbir **Peygamber**e dil uzatılmaz

**Soru:** Bazı Avrupa ülkelerinde **Resulullah** efendimize hakaret maksadıyla karikatür vs. yapılınca, tepki amacıyla Hazret-i İsa'ya dil uzatmaya başlandı. **Peygamber**lere nasıl dil uzatılır?

**CEVAP:**

**Peygamber** efendimize dil uzatılması, ardından Hazret-i İsa'ya dil uzatılması din düşmanlarının bir oyunudur. Müslümanlar bu tuzağa düşmemeli. Din düşmanlarının kendileri zaten hiçbir **Peygambere** inanmıyorlar.

Bir **Peygambere** Tanrı veya Tanrı'nın oğlu demek, ona inanmak demek değildir. Yani onlar için değişen bir şey yok, kâfir tekrar kâfir olmaz; ama bir Müslüman, herhangi bir **Peygambere** dil uzatamaz. Bütün **Peygamber**ler Müslüman idi, hepsine inanmak, hepsini sevmek imanımızın şartlarındanr.

İmanın dördüncü şartı, **Peygamber**lere imandır. Amentü'deki ve rusülihi kelimesi, **Allahü teâlâ**nın **Peygamber**lerine iman etmeyi bildirmektedir.

**Peygamber**lerin ilki Âdem aleyhisselam ve sonuncusu, bizim **Peygamber**imiz **Muhammed** Mustafa sallallahü aleyhi ve sellemdir. Bu ikisinin arasında, çok **Peygamber** gelmiş ve geçmiştir. Sayıları belli değildir. Yüz yirmi dört binden çok oldukları bildirilmiştir.

**Peygamber**lere iman etmek, aralarında hiçbir fark görmeyerek, hepsinin **Allahü teâlâ** tarafından seçilmiş sadık, doğru sözlü olduklarına inanmak demektir. Onlardan birine inanmayan, hiçbirine inanmamış olur.

**Allahü teâlâ**, ilk insan ve ilk **Peygamber** olan Âdem aleyhisselamdan beri, her bin senede din sahibi yeni bir **Peygamber** vasıtası ile, insanlara dinler göndermiştir. Bunlar vasıtası ile, insanların dünyada rahat ve huzur içinde yaşamaları ve ahirette de sonsuz saadete kavuşmaları yolunu bildirmiştir. Kendileri ile yeni bir din gönderilen **Peygamber**lere (Resul) denir. Resullerin büyüklerine (Ülülazm) **Peygamber**ler denir. Bunlar, Âdem, Nuh, İbrahim, Musa, İsa ve **Muhammed** aleyhimüssalatü vesselamdır.

Âdem aleyhisselamdan, son **Peygamber Muhammed** aleyhisselama kadar bütün **Peygamber**ler, hep aynı imanı bildirmiş, ümmetlerinden aynı şeylere iman etmelerini istemişlerdir. Yahudiler, Musa aleyhisselama inanıp, İsa aleyhisselama ve **Muhammed** aleyhisselama inanmazlar. Hristiyanlar, İsa aleyhisselama inanıp, **Muhammed** aleyhisselama inanmazlar. Müslümanlar ise, bütün **Peygamber**lere inanırlar. **Peygamber**lerden herhangi birini inkâr veya herhangi birine hakaret etmek küfürdür, yani böyle yapan kâfir olur.

**Allahü teâlâ**nın var ve bir olduğunu bildiren ilahi dinlerin hepsi, insanlar bozmadan önce, amele ait hükümler hariç, inanılacak şeylerde hepsi aynı idi. Bütün **Peygamber**ler Müslüman idi. Mesela Yahudi ve Hristiyanların bizim **Peygamber**imiz dedikleri nebiler için Kur'an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(İbrahim, İsmail, İshak, Yakub ve hepsinin torunları [Müslümandır], onların Yahudi veya Hristiyan olduğunu söyleyenlere de ki, siz mi iyi bilirsiniz, yoksa Allah mı? Allah'ın bildirdiğini gizleyenden daha zalim kim olabilir.) [Bakara 140]

Her yere peygamber geldi

**Soru:** Dünyanın her yerine peygamber gönderilmiş midir?

**CEVAP:**

Evet, gönderilmiştir. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Çok geniş ve çok derin düşünüyorum da, yeryüzünde, **Peygamber**imizin haberi yetişmeyen, hiçbir yer kalmadığını anlıyorum. Bütün dünyanın, onun davet nuruyla güneş gibi aydınlandığı görülüyor. Hatta duvar arkasında bulunan, Yecuc ve Mecuc'e bile ulaşmış bulunuyor. [İmam-ı Rabbani hazretleri zamanında böyle olunca, iletişim vasıtalarının çok ilerlediği günümüzde, Müslümanlığı duymayan kimselerin kalmama ihtimali daha kuvvetlidir.]

Bütün dünyada peygamber gönderilmedik bir yer kalmamış gibidir. Hatta bundan en mahrum zannedilen Hindistan'da bile, Hintlilerden peygamber gelip, **Allahü teâlânın** emirleri bildirilmiştir. Hindistan'ın bazı kısımlarında, peygamberlerin nurları, küfür karanlıkları içinde, yıldızlar gibi parlamıştır. Gerekirse, bu şehirlerin isimlerini bile söyleyebilirim. Bazı peygamberlere bir kişi bile inanmamış, kimse kabul etmemiştir. Yalnız bir kişinin inandığı peygamberler de olmuştur. Bazılarına da, iki veya üç kimse iman etmiştir. Hindistan'da bir peygambere, üç kişiden çok inanan olduğu görülemiyor. Yani, dört tane ümmeti bulunan peygamber olmamıştır. Hintlilerin tapındıkları kimselerden bazılarının kitaplarındaki, **Allahü teâlânın** varlığı ve sıfatları hakkında görülen yazılar, hep o peygamberin ışıklarının yansımasıdır, çünkü her asırda, her ümmete peygamber gelerek, **Allahü teâlânın** varlığını ve sıfatlarını bildirmiştir. Onların mübarek varlıkları olmasaydı, küfür ve günah pislikleriyle kirlenmiş olan akıllar, iman nimetine kavuşamazdı. Bu ahmaklar, çürük akıllarıyla, herkesi kandırıp, kendilerine tapmaya zorlamış, (Sizi biz kurtardık, bizim sayemizde yaşıyorsunuz) diyerek, kendilerinden başka bir kuvvetin bulunmadığını sanmışlardı. (1/259)

Demek ki, Asya'ya geldiği gibi, Amerika'ya, Avrupa'ya, Afrika'ya ve dünyanın her beldesine, her köyüne peygamber gönderilmiştir. İnanan kimseler olmadığı veya çok az olduğu için, peygamber gelmedi zannedilmektedir.

**Peygamberlik** seçilmekle olur

**Soru:** (**Peygamberlik**, çalışmakla elde edilir) diyen oluyor. Çalışmakla peygamber olunur mu?

**CEVAP:**

**Peygamberlik**, çalışmakla ve çok ibadet yapmakla ele geçmez. Yalnız **Allahü teâlânın** ihsanı, seçmesiyle olur. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

**Peygamberlik** kemalleri, ancak **Allahü teâlânın** ihsanıyla hâsıl olur. Çalışmakla, uğraşmakla, bu büyük nimet ele geçemez. Hiçbir gayret, bu büyük nimeti ele geçiremez, Hiçbir riyazet ve mücahede, bu yüksek nimete kavuşturamaz. Evliyalık böyle değildir. Bunların başlangıcı elde edilebilir. Riyazet ve mücahedeyle hâsıl olabilir. Pek az kimseyi, çalışmadan, uğraşmadan da, vilayet nimetine [evliyalığa] kavuşturabilirler. Vilayet, Fena ve Beka demektir. Fena ve Beka da, **Allahü teâlânın** ihsanıdır. Çalışarak, başlangıçları elde edildikten sonra, **Allahü teâlâ**, dilediğini, Fena ve Beka nimetini ihsan ederek şereflendirir.

**Resulullah**’ın **Peygamber** olduğu bildirilmeden önce ve ondan sonra mücahedeler yapması, bu nimete kavuşmak için değildi. Başka faydalar içindi. Hesabın az olması, insanlıkla yapılan yanlışlıkların giderilmesi, derecelerin yükselmesi, yiyip içmesi olmayan meleklerle konuşmakta edebi gözetmesi, **Peygamberlik** makamında lazım olan harikaların, mucizelerin çok olması gibi incelikler içindi. **Peygamberler** bu nimete, aracısız olarak kavuştu. **Peygamberlerin** Eshabı, onlara uydukları için, vâris oldular. **Peygamberlerinin** aracılığıyla bu nimetle şereflendiler. **Peygamberlerden** ve eshablarından sonra çok az kimse, bu nimetle şereflendi. Başkasına da, uymakla, vâris olmakla bu nimet ihsan edilebilir. (1/301)

Kabil kâfir idi

**Soru:** (Hiçbir peygamberin çocuğu kâfir olmaz. **Peygamber** çocuklarının anneleri kötü olsa da kendileri büyük günah işlemez) diyenler oluyorsa da, Âdem aleyhisselamın oğlu Kabil, kâfir değil miydi? Hazret-i Yakub’un oğulları, Yusuf aleyhisselamı kıskanıp yalan söylemediler mi? **Peygamber** çocuğu olan gûnahtan mâsum olur mu?

**CEVAP:**

**Ehl-i sünnete** göre, peygamberlerin “aleyhimüsselam” çocukları ve yakınları gûnahtan mâsum değildir. Kabil’in kâfir olduğu âyet-i kerime ve hadis-i şeriflerle sabittir. İmam-ı Gazâlî hazretleri buyuruyor ki: Hasetten sakın! Çünkü Âdem aleyhisselamın oğlu Kabil, kardeşi Hâbil’e haset edip onu öldürdü. O âyet-i kerimenin meali şöyledir:

(Onlara Âdem’in iki oğlunun haberini gerçek [bir kıssa olarak] oku! Hani herbiri birer kurban sunmuşlardı, birinden kabul edilmiş, diğerinden kabul olunmamıştı. Kurbanı kabul olunmayan [Kabil, Habil’e] “Seni öldüreceğim!” demişti. O da “Allah, ancak takva sahiplerinin kurbanını kabul eder!” dedi.) [Mâide 27 - İhya]

İbni Mesud “radiyallahü anh” anlatıyor: **Resulullah**, “aleyhissalatü vesselâm” buyurdu ki:

(Yeryüzünde haksız yere öldürülen bir insan yoktur ki katilin günahından bir misli Âdem’in ilk oğluna gitmemiş olsun. Çünkü o, haksız olarak katillik yolunu ilk açandır.) [Buhârî, Müslim, Tirmizî, Nesâî]

Nuh aleyhisselamın oğlu da, karısı da kâfir idi. Zayıf bir kaville, (Öz oğlu değil, üvey oğluydu) diyen varsa da, öz oğlu olduğu birçok kitapta yazılıdır. Bir örnek verelim:

Nuh aleyhisselam, kavmini Allah’a davet etmiş, davetini kabul ederek inananları gemisine almış, oğlunun da gemiye binmesini istemişti. Ancak oğlu, inanmadığı için gemiye binmedi. Nuh aleyhisselam oğlunun affedilmesi için, Hûd sûresinin 45. âyetinde bildirildiği gibi, (Rabbî innebnî min ehlî = Yâ Rabbî, oğlum benim ehlimden, ailemdendir) diye dua etmiş, **Allahü teâlâ** da, aynı sûrenin 46. âyetinde, oğlunun işlediği kötülük [küfür] yüzünden, ailesinden sayılamayacağını bildirmiştir. (İhya-i ulum-id-din - Şamil Ansiklopedisi)

Babasının takvasıyla kurtulacağını sanan bir kimse, babasının yemesiyle doyacağını ve öğrenmesiyle âlim olacağını sanan kimse gibidir. Takva, farz-ı ayndır. Bu hususta baba evladına, evlat da babasına zerre kadar bir fayda sağlayamaz. Kişinin kardeşinden, ana

babasından kaçtığı bir günde, Allah katında takvanın başkalarına faydalı olması, Allah'ın şefa'at iznine bağlıdır. Şefa'at de, Allah'ın gazap etmediği [kâfir olmayan] bir kimse için yapılır. (İhya)

Evet, Yakub aleyhisselamın çocukları da, Kabil'in kardeşini öldürdüğü gibi, Yusuf aleyhisselamı öldürmeye götürdüler. Ölmesi için kuyuya attılar. (Onu kurt yedi) diye yalan söylediler. Babaları, (Vallahi böyle yumuşak huylu bir kurt görmedim. Gömleğini bile yırtmadan yemiş. Bu söyledikleriniz yalandır) demişti. (Peygamberler Tarihi Ans.)

Bu olaylar da gösteriyor ki, peygamber çocuğu da olsa, yalan, iftira gibi büyük günahları işleyebiliyorlar, katil hattâ kâfir bile olabiliyorlar.

Kâinatın efendisi "sallallahü aleyhi ve sellem" en çok sevdiği, Cennet kadınlarının seyyidesi ve en üstünlerinden olduğunu müjdelediği kızı Hazret-i Fâtıma "radiyallahü anha" için şöyle buyuruyor:

(Ey kızım Fâtıma! Babanın peygamberliğine güvenme! Rabbine karşı kulluk vazifeni yap! Eğer Allah'tan nefsinı satın alamazsan vallahi senin namına hiçbir şey yapamam.) [Müslim]

İman edip kulluk vazifesini yapmadan Cennete girilemeyeceğini bu hadis-i şerif de açıkça bildirmektedir. Nuh aleyhisselamın hanımı da, Lut aleyhisselamın hanımı da kâfir idi. O âyet-i kerimenin meali:

(Allah, inkâr edenlere, Nuh'un karısıyla Lut'un karısını misal gösterir: O iki kadın, iki iyi kulun hanımları iken, onlara karşı hainlik edip kâfir olduklarını gizlemişlerdi. Kocaları olan iki peygamber, onlara Allah'tan gelen azaba mâni olamamıştı. O iki kadına, "Kâfirlerle beraber siz de Cehenneme girin" denildi.) [Tahrim 10]

Demek ki, hidayet **Allahü teâlâ**dandır. **Peygamber**ler "aleyhimüsselam", oğullarını da, hanımlarını da, amcalarını da hidayete kavuşturamazlar. Bir kimse, babasına, dedesine güvenip de, dine aykırı iş yapmamalıdır. Böyle kâfir kadınlardan doğan veya kötü kadınların emzirdiği çocuklar, babaları sâlih zat olsa da, anneleri veya süt anneleri kötü olunca yaramaz olabiliyorlar.

Yukarıdaki yazı bir istisnayı göstermektedir. Yoksa **Peygamber** efendimizin soyundan gelenler çok mübarek insanlardır. Sitemizde bu konuda yeterli bilgi vardır. Buraya da birkaç hadis-i şerif alalım:

(Vallahi, Ehl-i beytimi sevmeyenin kalbine iman girmez.) [İ. Ahmed]

(**Allahü teâlâ**, Fâtıma'ya ve nesline Cehennemi haram kıldı.) [Hâkim, Taberânî]

(Ehl-i beyti seveni Hak teâlâ sever, buğz edene de buğz eder.) [İbni Asakir]

(İslam'ın esası, bana ve Ehl-i beytime sevgidir.) [İbni Asakir]

(Her şeyin temeli var. İslam'ın temeli, Eshabımı ve Ehl-i beytimi sevmektir.) [İ. Neccar]

(Kureyş için ayağa kalkmayın; ancak Hasan ile Hüseyin ve onların sülalesi [Seyyidler ve şerifler] müstesnadır.) [Hatîb]

Yukarıdaki hadis-i şerifler ve (Benim evlâdımın iyilerini, Allah rızası için kerim tutun! İyi olmayanlarına da benim hatırım için hürmet edin!) hadis-i şerifi, onları sevmek ve hürmet etmek lâzım olduğunu gösteriyor. Sevmeyen zaten Müslüman olamaz.

#### **Peygamber**lerle ilgili çeşitli sorular

Hazret-i İsa'dan sonra

**Soru:** Hazret-i İsa ile **Peygamber** efendimiz arasında **Peygamber** gelmiş midir?

**CEVAP:**

Hazret-i Âdem'den beri birçok **Peygamber** geldiği kitaplarda yazılıdır. Bunlardan bin senede bir gelene Resul denir. Her asırda en az bir **Peygamber** gelerek, Resullerin bildirdiği dinleri kuvvetlendirmişlerdir. Resullere tâbi olan bu **Peygamber**lere Nebi denir. Hazret-i İsa'dan sonra da nebiler gelmiştir. Mesela Hazret-i Yahya, İsa aleyhisselamla aynı senede doğmuştur. Hazret-i İsa'ya İncil inince, Hazret-i Yahya da Ona tâbi olup İncilin hükümlerini bildirmiştir. Hazret-i İsa'dan sonra da nebiler [**Peygamber**ler] gelmiştir. Bunlardan üçünün hayatı, Türkiye Gazetesi'nin yayınlarından **Peygamber**ler Tarihi Ansiklopedisinin 5. cildinde bildirilmiştir. Bunlar, Şemun, Circis ve Halid bin Sinandır. (Aleyhimüsselam)

**Soru:** Yeni Rehber Ansiklopedisi'nin c.10, s. 130'da, (Benimle İsa arasında başka bir **Peygamber** yoktur) hadis-i şerifi yer alıyor. Yine c.8, s. 250'de, Halid bin Sinan'ın **Peygamber** olduğu, Hazret-i İsa ile **Muhammed** aleyhisselam arasında geldiği ifade ediliyor. Bu ifadelerde bir tenakuz yok mu?

**CEVAP:**

Tenakuz yoktur. Çünkü hadis-i şerifte, Hazret-i İsa'dan sonra kitap getiren resul yoktur buyuruluyor. Yoksa son resul ve son nebi olan **Muhammed** aleyhisselama kadar çok nebi gelmiştir. Hazret-i Âdem'den beri 124 bin kadar nebi geldiği bildirilmiştir. Yahya aleyhisselam da, her ne kadar Hazret-i İsa ile aynı devirde **Peygamber**lik yapmış ise de, Hazret-i İsa ile **Muhammed** aleyhisselam arasında yaşamış bir nebidir. Çünkü İsa aleyhisselam göğe kaldırıldıktan sonra da **Peygamber**lik yaptı. Hazret-i İsa'nın göğe kaldırıldığından bir buçuk sene sonra şehit edildi. Demek ki Halid bin Sinan bir nebidir.

Mürsel **Peygamber**ler

**Soru:** Hazret-i İsa resul olarak gelince, Hazret-i Musa'nın dini ile amel etmek caiz mi idi?

**CEVAP:**

Hazret-i Âdem'den beri, her bin senede bir Resul gelirdi. Her yüz senede bir veya birkaç Nebi denilen **Peygamber** gelirdi. Resul ve Nebi olan bütün **Peygamber**ler, hep aynı esaslara iman edilmesini istemişlerdir. Yani Hazret-i Âdem'in bildirdiği iman ile, **Peygamber** efendimizin bildirdiği iman aynı idi. İmanda değişiklik olmaz. Amele ait hükümlerde zamanla değişiklikler oldu. Önceleri haram olan bir şey, sonra helal, önce helal olan bir şey sonra haram olmuştur.

Bir Resul gelince, bunun geldiğini duyanların, artık önceki Resulün bildirdikleri ile amel etmeleri caiz olmaz. Mesela Hazret-i İsa gelince, bunu işitenlerin artık Hazret-i Musa'nın

getirdiği hükümlerle amel etmeleri caiz değildi. Ancak başka bir beldede bulunup da Hazret-i İsa'nın geldiğini işitmemiş olanlar, bundan müstesnadır. Onların yine Hazret-i Musa'nın dini ile amel etmeleri gerekirdi.

Eğer bir mürsel **Peygamber**in getirdiği din zamanla tahrif olmuş, değişmişse, ona da uyulmaz. Ondan önce gelmiş, tahrif olmamış din ile amel edilir.

Hazret-i İsa gelmeden önce, Hazret-i Musa'nın dini tahrif olmuştu. Hazret-i Üzeyre Allah'ın oğlu deniyordu. Hazret-i İsa'nın gelişinden kısa bir müddet sonra da, Isevilik tahrif olmuş, hak olarak hiçbir yerde kalmamıştı. Hazret-i İsa'ya "tanrı" veya "tanrının oğlu" deniyordu.

Akl-ı selim sahipleri, tahrif olmuş bu dinlere uymadılar. Daha önce gelen ve bozulmamış olan Hazret-i İbrahim'in dinine tâbi oldular. **Peygamber** efendimizin mübarek ana babası ve Mekke'deki birçok kimse, bu sebeple Hazret-i İbrahim'in dini ile amel etmişlerdir.

Hazret-i Davud resul ve nebi idi

**Soru:** Yeni bir resul gelince, önceki resulün dinini nesh ediyor. Hazret-i Davud, gelince, önceki din olan Hazret-i Musa'nın dinini niye nesh etmedi? Yoksa Hazret-i Davud resul değil miydi?

**CEVAP:**

Bütün mucizeler mahluktur ama, istisna olarak Kur'an-ı kerim, mahluk olmayan mucizedir. Herkes bir ana babadan dünyaya gelir, ama Hazret-i Âdem babamız ile Hazret-i Havva validemiz ana babasız dünya gelmiştir. Hazret-i İsa da babasız yaratılmıştır. Bunlar istisna oluyor. Davud aleyhisselamda da bir istisna olduğu görülüyor.

Hazret-i Davud, kendisine kitap verilen bir resul olmasına rağmen, kendinden önce gelen dini nesh etmedi. Ama Davud aleyhisselam, 40 yıl hükümdarlık etti. **Allahü teâlâ**, ona büyük ihsanlarda bulundu. İki âyet meali şöyledir:

(Davud'a da Zebur'u verdik.) [**Nisa** 163, İsra 55]

(Biz Davud'a tarafımızdan [diğer insanlar ve nebiler üzerine] fazilet, [**Peygamberlik**, kitap, saltanat, güzel ses ve demire elinde şekil verme gibi] üstünlük verdik. Ey dağlar ve kuşlar, siz de Onunla beraber tesbih edin dedik. Ona demiri [mum gibi] yumuşak kıldık.) [Sebe 10]

Hazret-i Davud, aynı zamanda nebi idi. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Hiç kimse, eli ile [alının teri ile] kazandığından daha hayırlı bir şey yemez. Allah'ın nebisi Davud da eli ile [alının teri ile] kazandığını yerdı.) [**Buhari**] {Demirden güzel zırhlar yapıp satardı.}

**Peygamber**lerin, birbirleri üzerinde, şerefleri, üstünlükleri vardır. Üölüzlm olan resuller, diğerlerinden, Resuller ise, resul olmayan nebilerden daha üstündür. Yukarıdaki âyetler, hem resul hem nebi, hem de sultan olan Davud aleyhisselamın üstünlüğünü göstermektedir.

Musa aleyhisselam, Beni İsrail'e gönderilmiştir. Yuşa, Harun, Davud, Süleyman, Zekeriya ve Yahya [aleyhimüsselam] da, Beni İsrail'e gönderildi. Ama, bunların ayrı dinleri olmayıp, Beni İsrail'i, Hazret-i Musa'nın dinine davet ettiler. Davud aleyhisselama Zebur kitabı indi. Zebur'da şariat [yani ahkam, emir, ibadet] yoktu. Vaaz ve nasihatlerle dolu idi. Bunun için, Tevrat'ı nesh etmedi, yani, yürürlükten kaldırmadı, onu kuvvetlendirdi. Bunun için, Hazret-i Musa'nın dini, İsa aleyhisselam zamanına kadar devam etti. Hazret-i İsa gelince, bunun dini, Hazret-i Musa'nın dinini nesh etti. Yani Tevrat'ın hükmü kalmadı ve bundan sonra, Hazret-i Musa'nın dinine uymak caiz olmayıp, **Muhammed** aleyhisselamın dini gelinceye kadar, Hazret-i İsa'nın dinine uymak lazım oldu.

#### İsevilik ve Musevilik

**Soru:** Âl-i İmran suresinin 67. âyetinde, (İbrahim, ne Yahudi, ne de Hristiyan idi; o, Allah'ı bir tanıyan doğru bir Müslüman idi; müşriklerden de değildi) deniyor. Bütün peygamberler Müslüman olduğuna göre, Hazret-i Musa ve Hazret-i İsa'nın dini de, İslam mıydı?

#### CEVAP:

Bütün **Peygamber**ler, hep aynı imanı söylemiş, hepsi ümmetlerinden aynı şeylere iman etmelerini istemişlerdir. Fakat dinleri, yani kalb ile, beden ile yapılması ve sakınılması lazım olan şeyleri başka başka olduğundan, İslamlıkları, Müslümanlıkları da ayrıdır.

Hazret-i Adem'den beri gelen dinlerde, dinin adı, gönderilen peygamberin adı ile söylenirdi. Mesela, Hazret-i Musa'nın dinine Musevilik, Hazret-i İsa'nın dini İsevilik denirdi. Her peygamber, bir bölgeye, bir kavme gelirdi. O bölgenin, o kavmin peygamberi olurdu. İslamiyet ise, cihanşümül [evrensel, universal] olarak geldi. Bir bölgeye, bir ırka değil, bütün insanlığa, bütün dünyaya geldi.

İslam kelimesinin anlamı Allah'a teslim olmak, boyun eğmek demektir. Müslüman da, kelime anlamı itibariyle, **Allahü teâlâ**ya kayıtsız şartsız teslim olan kimse demektir. Bundan dolayı bütün hak dinler, asılları itibarıyla İslam'dır ve Hazret-i Âdem'den kıyamete kadar gelip geçmiş bütün müminler de Müslüman'dır.

#### Kul hakkı

**Soru:** Kul hakkının hesabından **Peygamber**ler bile korkmuştur deniyor. **Peygamber**ler masum, günahsız değil mi, niye korkuyorlar ki?

#### CEVAP:

Evet, onlar kul hakkı dâhil, hiç günah işlemezler; fakat bu, korkmalarına mani değildir. Kul hakkının hesabı çok çetin olacaktır. Bunu da en iyi bilen peygamberlerdir. Kişinin, bilmediği şeyden korkması zaten mümkün olmaz. Nitekim Allah'ı çok seven ve Onu iyi tanıyan da, Allah'tan çok korkar ve çok ibadet eder. **Allahü teâlâ**yı en iyi tanıyan da **Peygamber** efendimiz olduğuna göre, en çok korkan ve en çok ibadet eden de elbette Odur. Bir hadis-i şerif meali:

(İçinizde, Allah'tan en çok korkan benim.) [**Buhari**]

Âişe validemiz, **Resulullah**ın gûnahtan masum olduğunu bildiği için, Berat gecesinde çok ibadet etmesinin sebebini sormuş, (Şükredici kul olmak için) cevabını almıştı. (Gunye)

Hazret-i Yakub'un oğulları

**Soru:** Hazret-i Yakub'un 12 oğlunun hepsi de mi peygamberdi?

**CEVAP:**

Hayır, kitaplarda sadece Yusuf aleyhisselamın peygamber olduğu bildiriliyor.

Beşikte konuşanlar

**Soru:** Beşikte iken konuşan insanların sayısı belli midir?

**CEVAP:**

Kesin belli değildir. Beşikte iken konuşanlardan bazıları şunlardır:

1- **Muhammed** aleyhisselam doğunca, secdeye kapanıp, (La ilahe illallah, inni resulullah) = (Allah'tan başka İlah yoktur, elbette ben Allah'ın Resulüyüm) demiştir. (Şevahid-ün-nübüvve)

2- Yahya aleyhisselam, beşikte iken, yeni doğan Hazret-i İsa'ya, (Sen, Allah'ın kulu ve Resulüsün) diyerek onun **Peygamber**liğini tasdik etmiştir. (İ. Süyuti)

3- İsa aleyhisselamın konuştuğu Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildiriliyor:

(Meryem, İsa'yı doğurup kucağında getirince, ona, "Çok garip bir iş yapmışsın, baban kötü, annen iffetsiz değildi" dediler. Meryem, [sormaları için] çocuğu gösterince, ona, "Biz çocukla nasıl konuşuruz" dediler. Çocuk dedi ki, "Ben Allah'ın kuluyum, O bana kitap verdi ve beni **Peygamber** yaptı. Bana namazı ve zekatı emretti.") [Meryem 27-31]

4- Hazret-i İbrahim, doğunca, (La ilahe illallah...) dedi. (Ruh-ül-beyan)

5- Hazret-i Meryem de, beşikte iken konuştu. Hiçbir kadından süt emmedi. **Allahü teâlâ**nın gönderdiği rızıklarla beslendi. (Beydavi)

6- Kötü bir kadın, doğurduğu çocuğun babasının, Cüreyc olduğunu söyler. Halk ayaklanır ve Cüreycin ibadetgahını yıkarlar. Kendisini ararken, Cüreyc namaz kılıp Allah'tan kurtulması için dua eder. Sonra çocuğun yanına gelir. Çocuk, babasının bir çoban olduğunu söyleyince, oradakiler, yaptıkları zulümden dolayı Cüreycden özür dilediler. (**Buhari**)

7- Yusuf aleyhisselama iftira edilince, Zeliha'nın akrabasından bir bebek, (Yusuf'un gömleği önünden yırtılmışsa kadın doğru söylüyor, Yusuf yalancıdır. Gömleği arkadan yırtılmışsa, Yusuf doğru söylüyor, kadın yalancıdır) dedi. [Bu hususta Yusuf suresinin 26 ve 27. âyet-i kerimelerinde bilgi vardır. Hazret-i Yusuf'un mucizesi ile bebek konuşunca, kadının yalanı meydana çıktı.]

8- Zalim ve kâfir bir hükümdar, ilahlık davası güdüyordu. Kendini ilah kabul etmeyenleri ve Allah'a iman edenleri ateşe atıyordu. Ateşe atma sırası, kucağında çocuğu bulunan bir kadına geldi. Kadın, ateşe girmek istemeyince, bebeği, (Anne sabret, sen hak din üzeresin) dedi. (Müslim)

9- İsrail oğullarından bir kadın, oğlunu emzirirken, yakışıklı ve heybetli bir genç adam, atı ile oradan geçiyordu. Kadın, (Ya Rabbi, şu bebeğimi de, böyle yakışıklı ve heybetli kıl) diye dua ederken, bebek, emmeyi bırakıp, Ya Rabbi, beni onun gibi yapma dedi. Daha sonra oradan zavallı bir cariye geçiyordu. İnsanlar, ona kötü laf söyleyerek hakaret ediyorlardı. Kadın, (Ya Rabbi, şu bebeğimi, bu cariye gibi yapma) diye dua etti. Bebek, yine emmeyi bırakıp, Ya Rabbi, beni onun gibi yap dedi. Bebeğin bu konuşmalarına şaşırان anne, bebeğine, niye böyle söylediğini sordu. Bebek, O atlı, zalim biridir. Bu cariye ise, iftiraya uğrayan suçsuz bir mazlumdur dedi. (Buhari)

10- Allah'a iman etmiş bir kadın, Firavun'un kızının başını tararken, tarak yere düştü. Alırken, Bismillahi dedi. Firavun'un kızı, (Yoksa senin, babamdan başka Rabbin mi var) dedi. Kadın, (Herkesin Rabbi Allah'tır) dedi. Firavunun kızı, durumu babasına haber verdi. Firavun, kadının inancından dönmesini istedi. Kadın, kabul etmedi. Kadını ateşte kızdırılmış bir heykelin içine koyarak öldürecekleri zaman, kadın, girmemek için diretti. Kucağındaki bebeği, (Anne, korkma, sen hak din üzeresin) dedi. (Hakim)

11- Yemameli bir zat, çocuğu ile birlikte Resul-i ekremin huzuruna gelmişti. **Peygamber** efendimiz, çocuğa, (Ben kimim) dedi. Çocuk da, (Sen **Resulullahsın**) dedi. **Peygamber** efendimiz çocuğu severek ona, Mübareköl-Yemame adını verdi. (Mevahib-i Ledünniyye)

12- Nuh aleyhisselam, mağarada doğmuştur. Annesi mağaradan onu çıkarırken, (Yavrumun hali ne olacak) diye söylendi. Hazret-i Nuh, (Anne korkma, hiçbir kimse bana zarar veremez. Allah beni yarattığı gibi korur) dedi. (Ruh-ül-beyan)

13- Bir kahin, Firavun'a, (İsrail oğullarından bir çocuk doğacak ve senin devletin yok olacak) dedi. Firavun, bunun üzerine, Beni İsrail'den doğan erkek çocukları öldürtmeye başlamıştı. Cellatlar her evi basıyor, yeni doğmuş çocuk görünce, hemen öldürüyorlardı. Bu sırada Hazret-i Musa doğdu. Çok geçmeden Firavun'un cellatları evi bastılar. Hazret-i Musa'nın annesi, çocuğu fırının içine sakladı. Hazret-i Musa'nın ablası, durumu bilmediği için fırını yakmıştı. Annesi, cellatlar gidince, çocuğu almak için geldiğinde, fırın yanmakta idi. (Eyvah, evladım yandı) diye feryat ederken, fırın içinden Hazret-i Musa, (Anne üzülme, Allah beni korudu) dedi. Annesi elini fırına sokup oğlunu çıkardı. (Ruh-ül beyan) **Allahü teâlâ** her şeye kadirdir. (Şura 9)

14- Hazret-i Yusuf da, annesinin karnında iken, (Uzun bir müddet, babamdan ayrı kalacağım) dedi. (Ruh-ül-beyan c.4, s.241)

"Ardına bakmasın"

**Soru:** Melekler Lut aleyhisselamın kavmini yere batırmak için gelince, Lut aleyhisselama, Kur'an-ı kerimde, (Hiç biriniz dönüp ardına bakmasın) dendiği bildiriliyor. (Hicr 65) Arkaya bakılmamasının sebebi ne idi?

**CEVAP:**

Tefsirlerde yazıyor ki:

Meydana gelecek korkunç felaketi görmemeleri için.

Veya kendilerine de o felaketin isabet etmemesi için.

Yahut hiç biri yolundan geri dönmek için.

Hicrete kendilerini alıştırmak için diye de tefsir edenler olmuştur. (Beydavi)

İrhas nedir?

**Soru: Peygamber**lerin, peygamberlikleri bildirilmeden önce gösterdiği harikalara ne denir?

**CEVAP:**

İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki: İsa aleyhisselamın beşikte konuşması, kuru ağaçtan taze hurma isteyince eline hurma gelmesi, **Muhammed** aleyhisselam çocukken göğsünün yarılp, kalbinin yıkanıp temizlenmesi, başının üstünde bulut bulunması, ağaçların, taşların kendisine selam vermeleri gibi, peygamberliği bildirilmeden önce hâsıl olan harikalara, mucize denmez. Bu harikalara, bu kerametlere, (İrhas) yani başlangıçlar denir. **Peygamber**liği kuvvetlendirmek içindir. (İsbat-ün-nübüvve)

Babasız yaratılmak

**Soru:** Babasız yaratıldığı için, İsa diğer peygamberlerden daha üstün değil mi?

**CEVAP:**

Babasız yaratılmak, en üstün olmayı göstermez. Yaratanın her şeye kadir olduğunu gösterir. İblis'i de anasız babasız yarattı, ama şeytan oldu. Babasız yaratılmak üstünlüğe sebep olsaydı, Âdem aleyhisselamın ve Hazret-i Havva validemizin de, hepsinden daha üstün olması gerekirdi, çünkü her ikisi de, hem anasız, hem de babasız yaratılmıştır. Sırf bu yaratılıştan dolayı Hazret-i Âdem'in, Hazret-i İsa'dan veya Hazret-i İsa'nın Hazret-i Âdem'den üstün olduğunu söylemek yanlış olur. Bir âyet-i kerime mealî şöyledir:

(Allah indinde İsa'nın [babasız yaratılış] durumu, Âdem'in durumu gibidir. Allah onu [Âdem'i] topraktan yarattı. Sonra ona ol dedi ve oluverdi.) [Âl-i İmran 59]

Şit aleyhisselam

**Soru:** İslam Ahlakı kitabında şöyle yazıyor: (Kuran-ı azim-üş-şanda, ism-i şerifleri bildirilen, yirmi sekiz **Peygamber**dir. Bunları bilmek, herkese vacibdir dediler. **Peygamber**lerin isimleri: Âdem, İdris, Nuh, Şis [Şit], Hud, Salih, Lut, İbrahim, İsmail, İshak, Yakub, Yusuf, Şuayb, Musa, Harun, Davud, Süleyman, Yunus, İlyas, Elyesa, Zülkifl, Eyyüb, Zekeriyya, Yahya, İsa ve **Muhammed** aleyhimüsselamdır. Üzeyr, Lokman ve Zülkarneyn için, ihtilaf olundu. Bunlara ve Hızır aleyhisselama, âlimlerden kimisi nebidir, kimisi velidir dediler.)

Şit aleyhisselam Kur'an-ı kerimde bildirildi mi?

**CEVAP:**

Hayır, Şit aleyhisselam, Kur'an-ı kerimde bildirilen 28 peygamberden biri değildir. **Peygamber**lerin isimleri denilen yerde, meşhur, bilinen 26 peygamberin ismiyle, peygamber olup olmadığı kesin bilinmeyen 4 isim yazılıdır. Bu 30 zattan, Şit ve Hızır aleyhisselam, Kur'an-ı kerimde bildirilmemiştir. Bu ikisini çıkarınca geriye kalan 28'i ise Kur'an-ı kerimde bildirilmiştir.

İlk Müslüman kim?

**Soru:** Bütün peygamberler Müslüman olduğuna göre, **Peygamber** efendimiz, niye kendisinin ilk Müslüman olduğunu söylemiştir? Mesela şu iki âyetin açıklaması nasıldır?

(De ki: Ben Müslümanların ilkiyim.) [Enam 163]

(De ki: Bana, Müslümanların ilki olmam da emredildi.) [Zümer 12]

**CEVAP:**

Evet, bütün peygamberler Müslümandır. İlk Müslüman Âdem aleyhisselamdır. Muteber tefsirlerde, o âyet-i kerimelerin açıklamasında, **Peygamber** efendimizin, kavminin yani ümmetinin ilk Müslümanı olduğu bildirilmektedir.

**Resulullah**'tan sonra ilk Müslüman olanlar ise şunlardır:

Kadınlardan ilk Müslüman olan Hadice validemiz,

Erkeklerden Ebu Bekr-i Sıddîk,

Kölelerden Zeyd bin Harise,

Çocuklardan Ali bin Ebi Talib (Radiyallahü anhüm),

Habeşlilerden ilk Müslüman olan Bilal Habeşî,

İranlılardan Selman-ı Fârisî,

Rumlardan Süheyb-i Rumî'dir. (Radiyallahü anhüm) [Hâkim]

### **Âdem Aleyhisselam**

Yeryüzünde yaratılan ilk insan ve ilk peygamber, bütün insanların babası.

**Allahü teâlâ**nın emri ile melekler çeşitli memleketlerden topraklar getirdiler. Çeşitli memleketlerden getirilen toprakları melekler su ile çamur yapıp insan şekline koydular. Bu şekilde Mekke ile Taif arasında kırk yıl yatıp "salsal" oldu yani pişmiş gibi kurudu. Önce **Muhammed** aleyhisselamın nuru alınca kondu. Sonra Muharrem'in onuncu Cuma günü ruh verildi. Her şeyin ismi ve faydası kendisine bildirildi. Boyu ve yaşı kesin olarak bildirilmedi.

**Allahü teâlâ**nın emri ile bütün melekler Âdem aleyhisselama karşı secde ettiler. Uzun zaman meleklerin hocalığını yapmış olan İblis, kibirlenip bu emre karşı geldi ve Âdem aleyhisselama karşı secde etmedi. "O çamurdan yaratıldı, ben ise ateşten yaratıldım. Ondan üstünüm." iddiasında bulundu. İblis (şeytan) kendini üstün görüp, kibirlenerek **Allahü teâlâ**nın emrine uymayınca gadab-ı ilahiyyeye uğradı ve Cennet'ten kovuldu.

Âdem aleyhisselam kırk yaşındayken Firdevs adındaki Cennet'e götürüldü. Cennet'te bulunduğu sırada veya daha önce Mekke dışında uyurken sol kaburga kemiğinden hazret-i Havva yaratıldı. **Allahü teâlâ** onları birbirine nikâh etti. Cennet'te yerleşmelerini ve Cennet'in meyvelerinden dilediklerini yemelerini bildirdi. Fakat Cennet'te bulunan bir ağaç için, "Bu ağaca yaklaşmayın, bu ağaçtan yemeyin." buyurdu.

Âdem aleyhisselam ve Havva validemiz, Cennet'te bin yıl kadar yaşayıp, İblisin yalan yeminine inanarak yasak edilen ağacın meyvesinden unutarak önce hazret-i Havva, sonra Âdem aleyhisselam yedikleri için Cennet'ten çıkarıldılar. Âdem aleyhisselam Hindistan'da

Seylan (Serendib) Adasına, Havva ise, Cidde'ye indirildi. Birbirlerinden iki yüz sene müddetle ayrı kalan Âdem aleyhisselam ve hazret-i Havva bu müddet içinde ağlayıp yalvardıktan sonra tövbe ve duaları kabul oldu. Hacca gelmeleri emrolundu.

**Arafat** Ovasında hazret-i Havva ile buluştu. Kâbe'yi inşa etti. Her sene hac yaptı. **Arafat** Meydanında veya başka meydanda kıyamete kadar gelecek çocukları belinden zerreler halinde çıkarıldı. "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye soruldu. Hepsi; "Bela = Evet!" dediler. Sonra hepsi zerreler haline gelip beline girdiler. Buna "Ahd-ü-Misak" ve "Kalu Bela" denildi. Âdem aleyhisselam ve hazret-i Havva daha sonra Şam'a geldiler. Burada yirmi defa ikiz evladı oldu. Bir defa da yalnız Şit aleyhisselam oldu. Neslinden kırk bin kişiyi gördü.

Oğullarına ve torunlarına peygamber olarak gönderildi. Cebrail aleyhisselam kendisine on iki defa geldi. Kendisine on suhuf (forma) kitap verildi. Bu kitapta; iman edilecek hususlar, çeşitli diller ve lügatler, her gün bir vakit namaz kılmak, gusül boy abdesti almak, oruç tutmak, leş, kan, domuz eti yememek, tıp, ilaçlar, hesap, geometri gibi şeyler bildirildi. Ayrıca fizik, kimya, tıp, eczacılık, matematik bilgileri öğretildi. İbrani, Süryani ve Arap dillerinde kerpiç üstüne çok yazı yazıldı.

İlk insanlar, bazı tarihçilerin zannettiği gibi ilimsiz, fensiz, görgüsüz, çıplak ve vahşi kimseler değildi. Bugün Asya, Afrika çöllerinde ve Amerika ormanlarında, tunç devri dedikleri zamandakilere benzeyen vahşiler yaşadığı gibi, ilk insanlarda da, bilgisiz basit yaşayanlar vardı. Bundan dolayı ne bugünkü, ne de ilk insanların hepsi için vahşidir denilemez. Hazret-i Âdem ve ona inananlar şehirlerde yaşarlardı. Okuma-yazma bilirlerdi. Demircilik, dokumacılık, çiftçilik, ekmek yapmak gibi san'atları vardı. Altın üzerine para dahi basılmış, maden ocakları işletilip, çeşitli aletler yapılmıştı.

Âdem aleyhisselamın hiç sakalı yoktu. İlk sakalı çıkan Şit aleyhisselamdır. Hazret-i Âdem çok güzeldi. Siyah saçlı ve buğday tenliydi. On bir gün hasta yatıp, bir Cuma günü vefat etti. Âdem aleyhisselam vefat edince, Cebrail aleyhisselam bir gömlek giydirdi. Şit aleyhisselama yıkamayı öğretti. Yıkayıp kefenlediler.

**Hadis-i şerifte** buyruldu ki:

"Âdem aleyhisselam vefat edince, melekler üç defa su ile yıkadılar. Onu defnettiler. Sonra çocuklarına dönerek, (Ey âdemoğulları! Ölülerinize böyle yapınız) dediler."

Şit aleyhisselam imam olup cenaze namazını kıldırdı. Âdem aleyhisselamın kabri; Kudüs'te, Mina'da, Mescid-i Hif'te veya **Arafat**'tadır. Hayatını bildiren rivayetler birbirinden farklıdır.

Hazret-i Âdem, Allah'a ilk hamd ve ilk tövbe edendir. Seçilmişlerin ilki, yeryüzünde **Allahü teâlâ**nın ilk halifesidir.

**Birçok mucizeleri vardır.** Bunlardan bir kaç şöyledir:

Yırtıcı, vahşi hayvanlarla konuşurdu. Susuz dağ ve taşlara elini vurunca, pınarlar fışkırır, temiz sular akardı. Eline aldığı ufak taşlar, yüksek sesle **Allahü teâlâ**yı zikrederdi.

Âdem aleyhisselamın yaratılması, Cennet'te kalması, Cennet'ten çıkarılarak yeryüzüne indirilmesi, Kur'an-ı kerimde çeşitli âyet-i kerimelerde bildirilmiştir.

## Şit (Şis) Aleyhisselam

Âdem aleyhisselamdan sonra gönderilen peygamber. Âdem aleyhisselamın oğludur. Âdem aleyhisselamın oğullarından Hâbil ile Kâbil arasında çıkan anlaşmazlık neticesinde Kâbil, Hâbil'i öldürünce, **Allahü teâlâ**, hazret-i Âdem'e, Hâbil'e karşılık ihsân olarak, yeni bir oğul verdi. Âdem aleyhisselamın bütün çocukları ikiz olarak doğduğu hâlde, Şit aleyhisselam tek doğdu. Şit adı verilen yeni oğlun ismi İbrânice olup, Arapça karşılığı "Allah'ın hîbesi" mânâsınadır. İsmine "Şis" de denilmiştir.

Âdem aleyhisselamın oğullarından Kâbil, Hâbil'i şehit ettikten sonra doğmuş olan Şit aleyhisselam, son peygamber **Muhammed** aleyhisselamın nûrunu alnında taşıyordu. Bu sebeple Âdem aleyhisselam onu pek fazla seviyordu. Bütün evlâdı üzerine onu reis yaptığı gibi, vefat edeceği sırada da bütün yeryüzünün halîfeliğine onu tâyin etti. Bu hususta vasiyette bulundu. Ayrıca ilâhî sırları bildirip, bütün ilimleri öğretti.

**Peygamber** efendimizin nûruyla ilgili olarak oğlu Şit aleyhisselama şöyle vasiyyet etti: "Oğlum! Alnında parlayan bu nûr, son peygamber olan **Muhammed** aleyhisselamın nûrudur. Bu nûru mümin, temiz ve afif hanımlara teslim et ve oğluna da böyle vasiyet et."

Şit, bu vasiyet üzerine sâlihâ bir kızla evlendi. Sonra evlâtlarına da böyle vasiyet ettiler. Onlar da bu vasiyete uyup öylece devâm ettiler.

Âdem aleyhisselamın vefatından sonra, **Allahü teâlâ**, Şit aleyhisselama peygamberlik verdi. Elli sayfa (forma) küçük kitap indirdi. Bu kitaplarda hikmet ilmi, matematik, sanâyî bilgileri, kimyâ ilmi ve daha birçok şeyler bildirilmişti.

Şit aleyhisselam zamânında insanlar çoğalıp, her tarafa yayıldılar. Onlara **Allahü teâlâ**nın emirlerini bildirip îmân etmeye çağırdı.

Şit aleyhisselamın dîninin esasları, Âdem aleyhisselamın bildirdiği dînin esaslarına uygundu. Şit aleyhisselam ekseriyâ Şam'da ikâmet edip, insanlara, **Allahü teâlâ**ya îmân etmeyi ve emirlerine uymayı bildirerek tebliğ vazîfesini yaptı. Bin şehir kurup, hudutlarını tespit etti. Şit aleyhisselamın çocukları ve torunları îmâr ettikleri şehirlerde yaşayıp, **Allahü teâlâ**ya ibâdet ve tâatle meşgul oldular. Gâyet huzurlu bir hayat sürdüler. Aralarında düşmanlık buğz ve haset yoktu. Kötülüklerden, haramlardan ve isyândan uzak dururlardı.

Şit aleyhisselam, Şam'dan Yemen tarafına gidip, azgın ve sapık bir hâlde yaşayan Kâbil'in oğullarını **Allahü teâlâ**ya îmân ve ibâdet etmeye dâvet etti. Fakat bu kavim, Şit aleyhisselamın dâvetini kabul etmeyip, sapıklıklarında ısrâr ettiler. Şit aleyhisselam, onlarla savaş yaptı. Bu savaşta kılıç kullandı. İlk kılıç kullanan odur. Yemendeki bu azgın kavmin bir kısmını kılıçtan geçirdi, bir kısmını da esir aldı. Babası, Âdem aleyhisselamla veya kardeşleriyle Kâbe'yi balçık çamuru kullanarak taştan yaptı.

Son peygamber olan **Muhammed** aleyhisselamın nûru Şit aleyhisselamdan onun oğlu Enûş'a geçti. Şit aleyhisselam, oğlu Enûş'a, babası Âdem aleyhisselamın, **Muhammed** aleyhisselamın nûruyla ilgili olarak kendisine yaptığı vasiyeti yaptı ve Enûş'u yeryüzüne halîfe tâyin ederek vefat etti. Ömrünün dokuz yüz on iki veya dokuz yüz elli yâhut da dokuz yüz sene olduğu rivâyet edilmiştir. **Peygamber**liğininse, iki yüz seksen iki veya iki yüz on iki yâhut da iki yüz kırk iki sene olduğu rivâyet edilmiştir.

Şit aleyhisselamdan sonra, çoğalarak yeryüzüne dağılan insanlar, zamanla doğru yoldan uzaklaşıp, çok azgınlık gösterdiler. **Allahü teâlâ** onlara İdrîs aleyhisselamı peygamber olarak gönderdi.

Şit aleyhisselam Âdem aleyhisselamın öteki evlâtlarının hepsinden güzel ve fazîletliydi. Sûret ve sîrette yâni hâl ve yaşayışta tıpkı babasına benzediği için Âdem aleyhisselam onu diğer evlâtlarından çok severdi.

### **İdris Aleyhisselam**

Kur'ân-ı kerîm'de ismi geçen peygamberlerden. Şit aleyhisselamın torunlarından. Asıl ismi Ahnûh veya Hanûh'tur. Kur'ân-ı kerîm'de İdrîs diye bildirildi. Kendisine peygamberlik, hikmet ve sultanlık verildiği için "Müselles bin-Ni'me" (kendisine üç nîmet verilen) de denilmiştir. Babasının adı Yerd, annesinin adı Berre veya Eşvet'tir. Bâbil'de veya Mısır'da Mûnif denilen yerde doğduğu rivâyet edilmiştir. Kendisine otuz suhuf (forma) kitap verildi. Diri olarak göğe kaldırıldı.

Âdem aleyhisselamdan ve Şit aleyhisselamdan sonra insanlar maddeten ve mânen bozuldular. İdrîs aleyhisselam, içinde yaşamış olduğu, Kâbil'in evlâdından bir topluluğa peygamber olarak gönderildi. Her türlü isyân, kötülük ve günâhın işlendiği bu topluluğa **Allahü teâlâ**nın emir ve yasaklarını bildirdi ve **Allahü teâlâ**ya kulluk etmeleri gerektiğini sabırla anlattı. **Allahü teâlâ** ona otuz sayfa (forma) kitap gönderdi. Cebrâil aleyhisselam dört defâ gelerek **Allahü teâlâ**nın emir ve yasaklarını tebliğ etti.

İdrîs aleyhisselam, kavmine kendisinden sonra gelecek peygamberleri, **Muhammed** aleyhisselamın vasıflarını bildirdi. Kendisinden sonra gelecek olan Nûh Tûfânını ve Âhir zaman peygamberi **Muhammed** aleyhisselamı bütün tafsilâtıyla anlattı. **Peygamber** olduğunu ispat eden birçok mucizeler gösterdi. Fakat kendisine kavminden pek az kimse itâat etti, pek çoğu ise karşı geldi. Bunun üzerine İdrîs aleyhisselam yaşamış olduğu Bâbil diyârından Mısır'a hicret etti. Kendisine îmân edenlerle birlikte burada yerleşti. **Allahü teâlâ** ona yetmiş iki lisanla konuşmayı nasib etti. Her kavmi kendi lisanıyla hak dîne dâvet etti. Harp âletleri yapıp, kâfirlerle cihâd etti.

İnsanlara şehir kurmak sanatını ve idârecilik ilmini öğretti. Yüz şehir kurdu. Bunların en küçüğü Diyarbakır yakınında bulunan Rehâ şehridir. Her millet de öğrendikleri bu kâidelere göre kendi bölgelerinde pekçok şehirler kurdu.

İnsanlara muhtelif ilimleri de öğretti. Pekçok kimseye hikmet ve ri'yâziye (matematik) dersleri verdi. Fen ilimleri, tıp ve yıldızlarla alâkalı ince ve derin meselelerden bahsetti. **Allahü teâlâ** ona göklerin terkiplerini, neden meydana geldiklerini, yıldızlarla alâkalı derin bilgileri, senelerin sayısını ve hesâb ilmini öğretti. İdrîs aleyhisselam kavmine kalem ile yazı yazmasını, iğne ile dikiş dikmesini öğretti. Öğrettiği ilimler, **Allahü teâlâ**nın bildirmesi ile oldu. Yoksa insanoğlunun aklı ve zekâsı, sâdece araştırma yoluyla bu bilgilere ulaşamazdı. Eski Yunanlılar ve daha sonra gelen filozoflar, fizik, kimyâ ve tıp bilgilerini İdrîs aleyhisselamın kitâbından aldılar.

İdrîs aleyhisselam, uzun seneler insanları hak dîne dâvet etti. Yeryüzünün meskûn yerlerini dört bölgeye ayırıp herbirine bir vekil tâyin etti. Bir müddet sonra Aşûre gününde göğe (semâya) kaldırıldı. Dünyâda yaşadığı ömrünün sonuna doğru ölüm meleği Azrâil

aleyhisselam, İdrîs aleyhisselamı ziyârete geldi. İdrîs aleyhisselam, Azrâil'e: "Bir anlık benim rûhumu al." dedi. Bunun üzerine **Allahü teâlâ**, Azrâil aleyhisselama; "Onun rûhunu al!" diye vahyetti. Azrâil aleyhisselam rûhunu aldı. **Allahü teâlâ**, İdrîs aleyhisselamın rûhunu tekrar îade etti. İdrîs aleyhisselam, Azrâil aleyhisselama; "Beni semâlara götür. Cennet'i ve Cehennem'i göreyim." dedi. **Allahü teâlâ**, Azrâil'e onu semâya götürmesini, Cehennem'i ve Cennet'i göstermesini vahyetti. İdrîs aleyhisselama Cehennem gösterildi. Cennet'e götürüldü. Cennet'e girince, çıkmak istemedi. Kendisine; "Niçin çıkmıyorsun?" diye sorulunca; "**Allahü teâlâ**, «Her nefis ölümü tadacaktır.» buyurdu. Ben ise ölümü tattım. Yine **Allahü teâlâ**, «Herkes Cehennem'e uğrayacaktır.» buyurdu. Ben oraya uğradım. **Allahü teâlâ**, «Onlar oradan (Cennet'ten) çıkmayacaklardır.» buyurdu. İşte ben bunun için Cennet'ten çıkmak istemem." dedi. Bunun üzerine **Allahü teâlâ**, Azrâil'e vahyedip, İdrîs aleyhisselamın Cennet'te kalmasını bildirdi. İdrîs aleyhisselam böylece Cennet'te kaldı. Bu husus Kur'ân-ı kerîm'de Meryem sûresi 57. âyet-i kerîmesinde meâlen; "Biz onu yüksek bir mekâna kaldırdık." buyrulmak sûretiyle bildirilmiştir. Tefsir âlimleri âyet-i kerîmede bildirilen "yüce mekân"dan murâdın, peygamberlik ve **Allahü teâlâ**ya yakınlık mertebesi veya Cennet veya altıncı, yâhut dördüncü kat semâ olduğunu bildirmişlerdir.

Nitekim Buhârî ve Müslim'de bildirilen hadîs-i şerîfte, **Peygamber**imiz aleyhisselam Mîrâca çıktığı zaman, hazret-i İdrîs'i dördüncü kat semâda gördüğünü bildirmiştir. İdrîs aleyhisselam diri olarak göğe çıkarılınca, onu çok sevenler, ayrılık acısına dayanamadılar. Hatırlamak için resmini yaptılar. Daha sonra gelenler bu resmi tanrı sandılar, çeşitli heykeller yapıp tapıldı. Böylece putperestlik meydana çıktı.

İdrîs aleyhisselam, ağaçların yapraklarının sayısını bilirdi. Duâ ederken (Bî adedil-evrâk) "Ağaçların yaprakları kadar" diyerek tesbih okurdu. Yıldızlara âit ilmi bilirdi. Kavmini îmâna dâvet ettiği zaman, yıldızların heyeti, durumu ve diğer husûsî hâllerini açıklamasını istediler. İdrîs aleyhisselam bunu geniş olarak haber verdi. Yıldızların durumunu anlattı. Bunun için "nücûm ilmi" hazret-i İdrîs'den kalmıştır, denir. Melekler grup grup onun ziyâretine gelip görünürlerdi. Her birinin ismini, vazîfesini, tesbihini bilirdi. Havada uçup giderlerken onları görürdü. Gökyüzündeki bulutlara dağılmalarını emrettiği zaman dağılırlar ve dile gelip onunla konuşurlardı. Bunlar Allah'ın İdrîs aleyhisselama verdiği mucizelerdir.

İdrîs aleyhisselamın hikmetli sözlerinden bâzıları şunlardır:

"Akıllı kimsenin rütbesi yükseldikçe, tevâzûsu (alçak gönüllülüğü) artar."

"Câhil, mertebesi yüksek olsa da, basîret ehlini hakîr ve aşağı görür.

"Dostlar arasındaki hakîkî sevgi, içinde bir menfaat temin etme ve kendisinden bir zararı def etme düşüncesi olmayan sevgidir."

"İnsanda bulunan en fazîletli cevher, akıldır. Sâhibini pişman ettirmeyen en kıymetli şey sâlih ameldir."

"İyi hasletlerin en üstünü; kızgınlık hâlinde doğruluk, sıkıntı hâlinde cömertlik, cezâ vermeye gücü yettiği hâlde affetmektir."

Kur'ân-ı kerîm'in Meryem, Enbiyâ sûrelerinde İdrîs aleyhisselamla ilgili haberler verilmiştir.

## Nuh Aleyhisselam

İdris aleyhisselamdan sonra gönderilen peygamberlerden. Allah korkusundan dâima ağladığı için adına, çok ağlayan, inleyen mânâsına gelen "Nuh" denilmiştir. İdris aleyhisselam insanlara peygamber olarak gönderilip onlara doğruyu gösterdikten sonra diri olarak göke kaldırıldı. Onun göke kaldırılmasından sonra insanlar doğru yoldan ayrıldılar. Onu çok sevenler ayrılık acısına dayanamadılar. Resmini yapıp seyrettiler. Daha sonra gelenler, bu resimleri tanrı sandılar ve çeşitli heykeller yapıp, tapmaya başladılar. Böylece insanlar arasında putperestlik meydana çıktı. İnsanlar putlara tapmaya başladıktan sonra, gün geçtikçe aralarında, zulüm, zorbalık, fitne, ahlâksızlık gibi kötülükler artıp yayıldı.

Hazret-i Nuh, böyle bir cemiyet içinde çocukluğundan beri doğru yolda bulunan, **Allahü teâlâya** ibâdet eden sâlih bir kul idi. Sulama işleriyle, çiftçilikle, hayvan yetiştirmekle, marangozluk ve ev inşasında çalışıyordu. Doğru yoldan ayrılmış olan insanların kötülüklerinden de tamâmen uzak duruyordu. Elli yaşında iken, **Allahü teâlâ**, onu insanlara peygamber olarak gönderdi. Kendi zamânında yaşayan bütün insanlara **Peygamber** olarak gönderilen Nuh aleyhisselam, ömrünün sonuna kadar insanları **Allahü teâlâya** îmân etmeye, O'nun emirlerine uymaya, dâvet edeceğine söz (misak) verdi. Ona yeni bir din ve kitap verilmeyip, kendinden önceki peygamberlerin dinlerindeki hükümleri dokuz yüz elli sene insanlara bildirdi, onları hidâyete çağırdı. **Peygamber** olarak gönderildiği insanlar Kur'ân-ı kerîmde; puta tapan, günahkar, kötü ve kalpleri kararmış bir millet olarak vasedilmektedir. Kur'ân-ı kerîmde meâlen; "Muhakkak ki biz, Nuh'u (aleyhisselam) kavmine resûl olarak gönderdik" (A'râf sûresi: 59) buyrulmaktadır.

Nuh aleyhisselam kavmine kendilerine peygamber olarak gönderildiğini, putlara tapmaktan, haksızlıktan ve zulümden vazgeçip, **Allahü teâlâya** îmân edip, O'nun emirlerine uymalarını bildirdi. Fakat zulüm ve zorbalığa alışmış ve başkalarını tahakküm altına almak isteyen insanlar inanmadılar ve ona düşman oldular. Nuh aleyhisselam onlara nasihat ederek: "Ben size doğru yolu göstermek, zulmü kaldırıp, adâleti yaymak için Allah tarafından gönderildim. Herkesin putlara tapmaktan vaz geçip bir olan Allah'a ibâdet etmesini, kulluk yapmasını bildiriyorum" dedi. Kavmiyse bu davete inanmayarak emirlerine uymamakta ve sapıklıklarında ısrar ediyordu. Çok az kimse îmân etmişti. Fakat Nuh aleyhisselam tebliğ vazifesini yapıp, kavmini yılmadan, yorulmadan devamlı sûrette Allah'a îmân ve kulluk etmeye çağırıp, isyan ederlerse azâba yakalanacaklarını bildiriyordu. Kavmi ise bu dâvete uymadıkları gibi, Nuh aleyhisselamı kendilerine doğruyu, hakkı anlatırken dinlememek için parmakları ile kulaklarını tıkıyorlar, onu görmemek için elbiseleriyle başlarını kapatıyorlardı. Bir taraftan da ona inananlara zulüm ve işkence yapıyorlardı.

Hazret-i Nuh'un dâveti, günden güne uzaktan yakından duyuluyor, her yerde ondan bahsediliyordu. O'na îmân etmeyenlerse bundan endişe duyuyor ve düşmanlıklarını safha safha artırıyorlardı. Nuh aleyhisselam gittikçe azan kavmine "Ben size zor ve güç bir teklif yapmıyorum. Puta tapmaktan vazgeçip **Allahü teâlâya** ibâdet ediniz. Sizlerin herbir grubu başka bir gruptan korkuyor zulüm görüyorsunuz ve zulmediyorsunuz. Allah'tan korkunuz zulmedenlerden ve mazlumlardan olmayınız." diyordu.

Yıllar sürüp gidiyor, Nuh aleyhisselam ise tebliğ vazifesini devamlı olarak yapıyordu. Çok az kimse îmân etmişti. Diğer insanlarsa iş sâhibi zorbalar, kötü işlerle uğraşan kimseler

veya düşkünlük içinde hayat süren zelil, esir ve muhtaç kimselerdi. Her geçen gün daha bedbahtlaşan bu insanlar, bir türlü fitne, fesat ve sapıklıktan el çekmiyorlardı. Nuh aleyhisselam böylesine düşmüş olan insanlara acıyor şefkat ve sabırla onları kurtarmaya çalışıyordu. Onlar ise bunu idrak edemeyip karşı çıkıyorlar, hazret-i Nuh'u taşa tutuyorlar, onu şehirden kovuyorlar, evini harap ediyorlar, sapıklıkla itham ediyorlardı. Bir türlü kötülüklerini anlayıp, azgınlıktan vazgeçmiyorlardı. İsyancıları sebebiyle **Allahü teâlâ** onlara gadap etti. Senelerce yağmur yağdırmadı. Malları, hayvanları helak oldu. Bağları bahçeleri kuruyup, servetleri kayboldu, nesilleri kesildi. Son derece muhtaç ve fakir hâle düştüler.

Onların bu hâli karşısında Nuh aleyhisselam; "Ey kavmim başınıza gelen bunca belâlar günahlarınız sebebiyledir. Putlara tapıp, Allah'a ibâdet etmekten kaçındığınız için **Allahü teâlâ** size gadap etti. Bu sebeple yağmurlar kesildi. Büyük sıkıntılara düştünüz. Ama Rabbinizden günahlarınızın bağışlanmasını isteyin, sizi affedip üzerinize rahmet yağmuru göndersin. Size mallar ve evlatlar ihsan ederek imdat etsin. Nihâyet bir gün ölüp kabre gireceksiniz. Rabbiniz sizi bir müddet kabirde beklettikten sonra diriltecek ve amellerinizin cezâsını ve mükâfâtını verecek..." diyerek daha birçok husûsu iyice anlatıp onlara ehemmiyetle nasihat etti. İsyandan vaz geçmezlerse daha ağır azaplara düşeceklerini bildirdi.

Nuh aleyhisselam ve bildirdiklerine inanmayıp putlara tapmakta ısrar eden azgın millet "Ey Nuh gerçekten bizimle çok mücâdele ettin, bunda da çok ısrarlı davrandın. Bu işe başladığın gündenberi bizi devamlı olarak azapla korkutup durdun. Artık sözünde doğru isen şu azâbı getir de görelim. Artık ne olacaksa olsun." diyerek onun nasihatlarını ve dâvetlerini hiç kabul etmedikleri, Kur'ân-ı kerîm'de Hûd sûresinde (ayet 32) bildirilmektedir.

Nûh aleyhisselam kavminin bu tutumu karşısında aslâ yılmadan, tebliğ vazîfesine devâm ettiği hâlde, onların bir türlü îmâna gelmeyeceklerini iyice anladı. Bunun üzerine meâlen şöyle dua ettiği Kur'ân-ı kerîm'de bildirilmektedir:

"Nuh (aleyhisselam) dedi ki: "Ey Rabbim! Yeryüzünde, hareket eden hiçbir kâfiri bırakma! Eğer sen onları bırakırsan, kullarını dalâlete, sapıklığa sürüklerler. Hem bundan sonra onların çoluk çocuğu olmaz. Olsa bile çocukları fâcir ve küfürde pek ileri kimseler olurlar. Ey Rabbim! Beni, anamı, babamı, mümin olarak evime girenleri, erkek, kadın bütün müminleri mağfiret eyle, bağışla, zâlimlerin (kâfirlerin) ise ancak helâk ve hüsrânlarını arttır." (Nuh sûresi: 26-28) ve

"(Nuh aleyhisselam dua edip) dedi ki: Yâ Rabbi! Gerçekten kavmim beni tekzip etti. Beni yalanladı. Artık benimle onların arasındaki hükmü sen ver. Beni ve berâberimdeki müminleri kurtar." (Şuara sûresi: 117-118)

Nuh aleyhisselamın bu duası üzerine, Kur'ân-ı kerîmde **Allahü teâlâ**nın ona meâlen şöyle vahy ettiği bildirilmektedir:

"Nuh'a vahy olundu ki; kavminden daha önce îmân etmiş olanların dışında hiç kimse îmân etmeyecek. O hâlde sen, kavmin seni yalanladıkları için ve sana ezâ verdikleri için mahzûn olma, kederlenme ki; onlardan intikam alma vakti gelmiştir. Nezâretimiz altında ve vahy ettiğimiz, bildirdiğimiz şekilde bir gemi yap! Zâlimler (kâfirler) hakkında bana dua etme. Zîrâ onlar (suda) boğulacaklardır." (Hûd sûresi: 36-37)

Nuh aleyhisselam kendisine gönderilen vahiy üzerine hemen bir gemi yapmaya başladı. Geminin yapılmasında Cebrâil aleyhisselam, Allahü telânın emri üzerine yardımcı oluyor ve nasıl yapılacağını târif ediyordu. Nuh aleyhisselam ve îmân eden müminler de geminin yapılmasında çalıştılar. Geminin inşâsını gören putperestler; "Şimdi de marangozluğa mı başladın?" diyerek alay ediyorlardı. Hazret-i Nuh ise; "Benimle alay ediyorsunuz ama, rezil edici azâbın kime geleceğini ve kime sürekli azâbın ineceğini göreceksiniz." diyordu.

Nuh aleyhisselam, yüzyıllar boyu insanları **Allahü teâlâ**ya îmân etmeye çağırdığı hâlde insanların îmân etmemeleri sebebiyle helak olmalarının yaklaştığı sırada son olarak şöyle dedi. "Ey insanlar! Ben size doğru yolu göstermek için Allah tarafından görevlendirildim. Bir ömür boyu size nasihat ettim. Dinlemediniz, benimle alay ettiniz, sabır ve tahammül gösterdim. Bana, inananlara eziyet edip, incittiniz **Allahü teâlâ** yer yüzünü zulüm ve küfürden temizleyecek. Geliniz, dâvetimi kabul ediniz. Câhillik etmeyiniz. **Allahü teâlâ**ya itâat ediniz. Ben sizin hayır ve iyiliğinizi istiyorum. Siz bilmiyorsunuz ama, Allah'ın azâbı en kısa zamanda büyük bir tufan şeklinde gelecek. Bildirdiklerime inanmayan herkes helâk olacaktır. Şu yaptığım gemi, îmân edenlerin binip kurtuluşa ereceği gemidir. Allah'a îmân etmeyen âsiler suda boğulacaktır. Kurtulmayı isteyen îmân etsin ve benimle yolcu olsun. Bu benim, herkesin duyması gereken son sözümdür."

Nuh aleyhisselamın son olarak söylediği bu sözlerine de uymayan insanlar; "Ey Nuh, uzun yıllardan beri bu sözleri söylüyorsun. Şimdi de kuru bir çöl ortasında büyük bir gemi yaptın. Bizi tufanla korkutuyorsun biz sana da söylediklerine de inanmıyoruz." dediler.

Nihâyet bir müddet sonra geminin yapımı tamamlandı. Hazret-i Nuh'un yaptığı ve üç katlı olduğu rivâyet edilen bu geminin ateş yanarak kazanı kaynayıp hareket ettiği (Buharlı bir gemi olduğu) Kur'ân-ı kerîm'de açıkça bildirilmektedir. Hûd sûresi, 40. âyet-i kerîmesinde meâlen buyruldu ki:

"Nihâyet helak etme emrimizin azâbımızın vakti geldiği, tennûrun (fınnın) taşıp fışkırdığı (yâhut gemi kazanının kaynadığı) zaman biz Nuh'a şöyle emreyledik ki, kendisinden faydalanan hayvanların her cinsinden erkek ve dişi birer çift hayvanı gemiye koy. Üzerlerine boğulma emri takdir edilenler hâric âile halkınla bir de îmân edenleri gemiye yükle. Zâten Nuh'a îmân edenler pek az idi."

Gemiye binecekler hazır olunca hazret-i Nuh onlara, **Allahü teâlâ**nın ismiyle gemiye binmelerini söyledi. Bütün müminler, o azgın kâfirlerin gözleri önünde Hazret-i Nuh ile gemiye bindiler. Nitekim Kur'ân-ı kerîm'de meâlen buyruldu ki:

"Nuh (aleyhisselam) gemiye bineceklere; "**Allahü teâlâ**nın ismiyle girin ki, geminin yürümesi ve durması **Allahü teâlâ**nın irâdesiyedir. Benim Rabbim, müminleri mağfiredici ve merhametiyle tufân belâsından kurtarıcıdır." dedi." (Hûd sûresi: 41) Yine Kur'ân-ı kerîm'de meâlen buyruldu ki:

"Ey Nuh sen ve berâberindekiler gemiye yerleşince; "Bizi zâlim (kâfir) milletten kurtaran Allah'a hamd olsun. Rabbim, beni hareketli bir yere indir sen, indirenlerin en hayırlısıdır." de." (Mü'minûn sûresi: 28, 29)

Nuh aleyhisselam her hayvandan birer çift alıp, îmân edenlerle birlikte gemiye yerleştikten sonra, gökten çok şiddetli bir yağmur yağmaya ve yerden de sular fışkırmaya başladı ve her şey suya gark oldu. Sular dağları aştı. Gemi, dağlar gibi dalgalar arasında kaldı. Nuh aleyhisselama inanmayan putperest kavim boğularak helak olup gitti. Bu tûfan hâdisesi Kur'ân-ı kerîm'de Kamer sûresi 11 ve 12. âyetinde bildirilmektedir.

Tûfan başladığı sırada Nuh aleyhisselam îmân etmeyen oğlu Yâm'a (Kenan), îmân edip gemiye binmesini söyledi ise de oğlu; "Dağa çıkar sudan kurtulurum." deyip binmedi. Bir dalga gelip onu da boğdu. Boğulanlar arasında hazret-i Nûh'un hanımı da vardı. O da îmân etmemişti. Tûfan altı ay devam etti. Altı ay sonra **Allahü teâlâ**nın meâlen; "Ey arz! Suyunu yut ve ey gök suyunu tut..." (Hûd sûresi 44) emriyle yağmur kesilip sular çekildi.

Nuh aleyhisselamın gemisi Muharrem ayının onunda aşûre günü Irak'ta Cûdi Dağı üzerine oturdu. Bundan sonra insanlar Nuh aleyhisselamın üç oğlundan türedi. Bu bakımdan Nuh aleyhisselama ikinci Âdem denildi. Nuh aleyhisselam bin yaşında vefat etti. Nuh aleyhisselamın Sâm adlı oğlundan Arap, Fars ve Rum kavmi, Hâm adlı oğlundan ise Hindistan, Habeş ve Afrika halkı, diğer oğlu Yâfes'ten de Asyalılar ve Türkler meydana geldi. Nihâyet insanlar zamanla çoğalıp, Asya'ya, Avrupa'ya, Okyanusya'ya ve Berring (Behreng) Boğazından Amerika'ya geçerek bütün yeryüzüne yayıldılar.

Nuh aleyhisselam Kur'ân-ı kerîm'de şekür (çok şükreden kul) sıfatıyla anılmış olup, birçok âyet-i kerîmede ondan bahsedilmektedir. Ayrıca Kur'ân-ı kerîm'deki sûrelerden biri de Nuh sûresi olup, bu sûrede Nuh aleyhisselamdan bahsedilmektedir. Ülü'lazm peygamberler arasında Neciyullah (**Allahü teâlâ**ya karşı devamlı olarak teveccühte ve münâcaatta bulunup, ilâhî feyzleri alan) denilen Nuh aleyhisselam hakkında **Peygamber** efendimiz hadis-i şeriflerde buyurdu ki:

"Melek-ül mevt (Azrail aleyhisselam) Nuh'a (aleyhisselam) geldiğinde dedi ki: "Ey Nuh ey peygamberlerin en büyüğü (en yaşlısı) ey uzun ömürlü ve ey duası kabul olunan! Dünyâyı nasıl gördün?" Nuh (aleyhisselam) dedi ki: "Şöyle bir kimse gibi ki, kendisine iki kapısı olan bir ev yapılmış da birinden girmiş diğerinden çıkmıştır."

### **Mucizeleri:**

1. Nuh aleyhisselamın kavminden bir fırka gelip, oturdukları beldedeki büyük taşları toprak yapmasını istemişlerdi. **Allahü teâlâ** Cebrâil aleyhisselamı gönderip, "Resûlüme söyle, o taşlara eliyle işâret etsin." buyurdu. Nuh aleyhisselam da buyrulduğu gibi yapıp eliyle işâret edince, o beldede bulunan bütün taşlar birden toprak oldular. Bunun üzerine on iki kişi îmân etti.

2. Uzakta bulunan ve gözle görülemeyecek şeyleri görüp haber verirdi.

3. Susuz yerlerden su çıkarırdı.

4. İşâretiyle ağaçlar kökünden sökölüp başka yere geçerdi.

5. Duâsıyla kuru ağaçlar hemen meyve verirdi.

6. Duâsıyla bulutsuz olarak yağmur yağardı.

7. Kum, toprak, kil gibi şeyler, onun duasıyla yiyecek maddeleri hâline gelirdi. Gemisi Cudi Dağının üzerine oturunca, insanlar açlıktan kurtulmak için yiyecek istediklerinde dua edince, bir miktar toprak ve kum yiyecek hâline geldi ve bunu yediler.

8. İmân ederek, gemisine girip tufandan kurtulan insanlar çok az olmasına rağmen, onun duasıyla çok kısa zamanda çoğalarak arttılar.

9. Eliyle yere diktiği bir ağaç fidanı o anda çeşitli renklerde meyve verdi.

### **Hud Aleyhisselam**

Yemen’de bulunan Âd kavmine gönderilen peygamber. Nûh aleyhisselamın oğlu Sâ’m’ın neslindendir. Bir ismi de Âbir olup, lakabı Nebiyyullahtır. Kur’ân-ı kerîmde ismi bildirilen peygamberlerdendir.

Yemen’de Aden ile Umman arasında bulunan Ahkâf diyârında doğup yetişti. Çocukluğundan itibaren **Allahü teâlâ**ya ibâdet etmekle meşgul oldu. Ara sıra ticâretle de uğraşan Hûd aleyhisselam, gayet şefkâtli ve çok cömertti.

Nûh tûfânından sonra torunlarından biri olan Âd, Yemen’de Hadramut civârında Ahkâf denilen yerde yerleşti. Âd’ın neslinden gelen insanlar çoğalarak büyük bir kavim oldular. Bunlara Âd kavmi denildi. Bulundukları belde bereketli bir yerd. Bağlar, bahçeler her tarafı sarmış ve İrem Bağları diye meşhur olmuştu. Oğulları, malları, davaları ve muhteşem sarayları vardı. Güçleri, kuvvetleri, boyları ve cüsseleri ile meşhur olan bu insanlar, servetlerinin ve maddî güçlerinin çokluğuna bakarak azdılar ve doğru yoldan, dinlerinden ayrıldılar. Yeryüzünde büyüklük tasladılar. **Allahü teâlâ**yı unuttular ve çeşitli putlara tapmaya başladılar. Ellerindeki maddî imkânlarla etrâfa dehşet salıyorlar, fakîrleri ve diğer kabîleleri zulümleri altında inletiyorlardı. Onları köle gibi çalıştırıyorlar, çeşitli işkencelerle öldürüyorlardı.

**Allahü teâlâ**, Âd kavmini doğru yola kavuşturmak için Hûd aleyhisselamı onlara peygamber gönderdi. Bu hususta Kur’ân-ı kerîmde meâlen buyruldu ki:

Âd kavmine kardeşleri Hûd’u peygamber olarak gönderdik. Hûd (aleyhisselam) onlara; “Ey kavmim! **Allahü teâlâ**ya ibâdet edin. İbâdet edilecek O’ndan başkası yoktur. Hâlâ O’nun azâbından korkmayacak mısınız?” dedi. (A’râf sûresi: 65).

Hûd aleyhisselam kavmini doğru yola kavuşturmak için tebliğ vazîfesine başladı. Onları putlara tapmaktan, zulüm ve günahlardan tövbe ederek vazgeçmeye ve **Allahü teâlâ**ya şükür ve ibâdete çağırırdı. Fakat Âd kavminin insanları, Hûd aleyhisselamı dinlemeyip, ona karşı kaba ve inkârcı davrandılar.

Hûd aleyhisselam kavminin bu tutumu üzerine; “Eğer doğru yola gelmezseniz, haberiniz olsun, ben size tebliğ vazîfemi yapıyorum; Rabbim size acı bir azap gönderir de helâk olursunuz?” buyurdu. Azgın Âd kavmi, Hûd aleyhisselama; “Mucize getirmeden putlarımızı terk etmeyiz.” dediler. Hûd aleyhisselam onlara; “İstediğiniz mucize nedir?” diye sordu. Onlar da “Rüzgârı istediğin tarafa çevir!” dediler. Hûd aleyhisselam dua etti. **Allahü teâlâ**; “Ne tarafa istersen elinle işâret et!” buyurdu. O da eliyle işâret edince, rüzgâr istediği istikâmette esmeye başladı. Büyük kayaların toprak olmasını istediler. Hûd aleyhisselamın duası ile bu da oldu. Bu mucizeleri gördükleri hâlde inanmayıp hırçınlaşarak koyunların

yönlerinin de ipek olmasını istediler. H d aleyhisselam dua etti. Koyunların y n  ipek hâline geldi.

 d kavmi, gösterilen mucizelere rağmen inanmadılar. "Sen bizi putlarımızdan ayırmak için mi geldin? Doğru söylüyorsan, haydi bizi tehdit ettiğin azâbı getir de görelim!" dediler.

H d aleyhisselam kavmini îmâna dâvete devâm etti. Pek az kimse îmân etti. Kavmi ise hakâret edip kendinden geçinceye kadar dövdü. Kavminin isl h olmayacağını anlayan H d aleyhisselam; "Ya Rabbî! Sen her şeyi biliyorsun. Ben onlara peygamberliğimi bildirdim. Ey Rabbim! Onlara, ders almalarına ves le olacak bir musîbet ver?" diye bedduada bulundu. H d aleyhisselamın bedduasını kabul buyuran **Allahü teâlâ**,  d kavmine önce kuraklık, kıtlık mus betini verdi. Üç sene müddetle akan pınarlar kurudu. Ye illikler sarardı, soldu. Me h r  rem Bağları yok oldu.  nsanlar bir yudum suya, bir parça ekmeğe muhtaç h le geldiler. Hayvanlar susuzluktan telef oldular. Devamlı olarak bunaltıcı kuru bir rüzgâr esiyordu.  nsanlar ağızlarını güçlükle açıyor, zor nefes alıyordu. Tozdan göz gözü göremiyordu.

Bu arada H d aleyhisselam kavmini îmâna, tövbe ve istiğf ra dâvete devâm ediyordu. H d aleyhisselamın kavmine meâlen şöyle dediği bildirilmektedir:

"Ey kavmim! Rabbinizden mağfiret dileyin. Sonra O'na tövbe edin ki, gökten üzerinize bol bol bereket (ekinleri yetiştirecek yağmur) indirsin ve kuvvetinize kuvvet katarak sizi  oğaltsın. G nahlarınıza ısrar ederek  m ndan yüz çevirmeyin." (H d s resi: 52)

H d aleyhisselamın bu son dâveti de onların aklını ba larına getirmeye yetmedi. H d aleyhisselama işkenceye ve onu öldürmeye kalkı tılar. Artık onlara azâbın gelmekte olduğu H d aleyhisselama bildirildi. Bir sabah H d aleyhisselam îmân edenleri biraraya topladı. Gün ağarırken ufukta siyah bir bulut belirdi. Bunu gören  d kavmi, i te bize yağmur geliyor, dediler. H d aleyhisselam "Hayır, o can yakıcı azâb veren bir r zg rdır. Her şeyi yok eder." dedi. R zg r korkunç bir ses çıkararak v diyi kapladı. Son derece hızlı ve soğuk olup, her şeyi saman   p  gibi savuruyordu.

Fussilet s resi 16.  yet-i kerîmesinde, bu rüzgâr "sarsar" (kavurucu rüzgâr); azâb günleri de "eyy m-ı nahis t" olarak geçmektedir.  d kavmi kasırgadan kurtulmak için tutundukları ağaç ve taşlarla birlikte havaya fırlayarak paramparça oldular. Hepsini ölüp yere serildiler. Daha sonra rüzgâr bunları sürükleyip denize attı. Mal ve mülklerinden hiçbir eser kalmadı, helâk olup gittiler.  d kavminin helâk olu u Kur n-ı kerîmde meâlen şöyle bildirilmektedir:

"Nihâyet H d'u ve ber berindeki îmân edenleri, rahmetimizle kurtardık ve âyetlerimizi tekzip ederek, yalanlayarak îmân etmemiş olanların kökünü kestik." (A'râf s resi: 72)

H d aleyhisselam ve ona îmân edenler bu şiddetli kasırgada **Allahü teâlâ** tarafından muhâfaza edildiler. K firleri helâk eden şiddetli fırtına, onlara serinletici ve rahatlatıcı hafif bir rüzgâr gibi esiyordu.

H d aleyhisselam,  d kavmi helâk olduktan sonra, kendine inananlarla birlikte Mekke-i mükerremeye gitti. Kâbe-i muazzamanın bulunduğu yerde ibâdet ve taatla meşgul oldu ve

orada vefat etti. Kabrinin Harem-i şerîf (Kâbe-i muazzamanın etrâfındaki mescit)te Hicr denilen yerde bulunduğu rivâyet edilmektedir.

Hûd aleyhisselam ve peygamber olarak gönderildiği Âd kavmiyle ilgili olarak Kur'ân-ı kerîmin A'râf, Hûd, Mü'minûn, Fussilet, Ahkâf, Zâriyât, Kamer, Hâkka, Şuarâ ve Fecr sûrelerinde bilgi verilmektedir.

### **Salih Aleyhisselam**

Semûd kavmine gönderilen peygamber. Hazret-i Âdem'in on dokuzuncu batından torunudur.

Hûd aleyhisselamın peygamber olarak gönderildiği Ad kavmi, isyânları sebebiyle büyük bir azaba düşüp, helâk olmuştu. İmân ettikleri için bu azaptan kurtulan insanlar ise kendilerine yeni yurtlar kurmak üzere çeşitli bölgelere dağıldılar. Bu dağılan insanlardan bir kısmı Semûd denilen kimsenin evlatlarıdır. Semûd kavmi, Şam ile Hicaz arasındaki Hicr denilen bölgede yerleşmişti. Bu sebeple "Eshâb-ül-Hicr" de denilen bu kavim, gün geçtikçe çoğalıp büyüdü. Dokuz kabîleden meydana geldi. Çok çalışıp, bağlar, bahçeler yetiştirdi. Çöllerin kuru sıcağından kurtulup, dağları oyarak tepelere saraylar, ovalara köşkler kurdular. Sanatta ve servette iyice ilerlediler. Ancak, zevk ve safâya düşüp daha önce kendilerine Hûd aleyhisselam tarafından bildirilen, hak dinden yavaş yavaş uzaklaşmaya başladılar. Kabîle reislerinin de zulme ve haksızlığa başlamaları üzerine, gittikçe çözülen, Semûd kavmi, nihâyet ağaçtan ve taştan putlar yapıp tapmaya başladılar. Saptıkları kötü yolda sürüklenerek, tevhid esâsından, **Allahü teâlâ**ya İmân etmekten tamâmen uzaklaştılar. Câhil ve azgın bir kavim oldular.

Sâlih aleyhisselam, bu kavim arasında herkesle iyi geçinen, fakirlere yardım eden, zayıfları koruyan ve üstün ahlâkıyla sevilen bir zâttı. Kırk yaşlarına geldiği sırada, **Allahü teâlâ** onu Semûd kavmine, doğru yolu göstermek üzere peygamber olarak gönderdi. Sâlih aleyhisselam kavmini İmâna dâvet edip, putlara tapmaktan, zulümden ve diğer bütün kötülüklerden uzak durmalarını ısrarla söyledi. Kavmine; "Gerçekten ben size gönderilen güvenilir bir peygamberim. Artık Allah'tan korkun, bana itâat edin." diyerek dâvetini açıkladı.

Sâlih aleyhisselamın bu dâveti karşısında pek az kimse İmân etti. Kavmin çoğunluğu İmân etmemekte direndi. Servetlerine güvenen, zevk ve safâ içinde kendinden geçip, zulme başvuran inkârcılar, Sâlih aleyhisselama; "Sen de bizim gibi bir insandan başka bir şey değilsin!" diyorlar, onu, "büyülenmiş, yalancı" sayıyorlardı. Sâlih aleyhisselam ise kavmini İmâna dâvet etmeye devam ediyor ve şöyle diyordu:

"Ey Semûd kavmi! Siz içinde bulunduğunuz bu güzel bağ ve bahçelerle, bu yemyeşil ekinler, altın başaklarla, güzel hurmalarla ve çağlayan sularla berâber ebedî olarak burada kalacağınızı mı zannediyorsunuz? Bu evleri kim yaptı. Şimdi kim oturuyor, hiç düşünüyor musunuz? Bu bağların ve bahçelerin ilk sâhipleri kimlerdi, şimdi kim oturuyor? Belki onlar da sizin gibi kendilerini burada ebedî kalacak zannediyorlardı. Fakat hepsi ölüp gittiler. Siz de gelip geçenler gibi öleceksiniz. Bunlar size kalmayacak. Âhirette, yaptıklarınızdan birer birer hesâba çekileceksiniz. Henüz fırsat eldeyken bana tâbi olun. Şunu iyi bilin ki, bugün sizi

aldatıp, Allah’a isyân ettirenler, ilâhî azaptan kendilerini de sizi de kurtaramayacaklardır. Çünkü onlar da sizin gibi âciz insanlardır.”

**Allahü teâlâ**, Semûd kavmine isyân ve taşkınlıktan vaz geçmeleri için, kadınlarını kısır bıraktı. Ağaçlar kuruyup meyve vermedi. Semûdluların bir kuyu hâricindeki bütün suları kurudu. Sâlih aleyhisselama kin ve öfkeyle gelen Semûdlular: “Ey Sâlih! Aramıza fesâd karıştırdın. Mallarımıza, çoluk-çocuğumuza, bize zarar verdin. Buradan çekil git. Yoksa seni öldürürüz.” dediler. Sâlih aleyhisselam bir müddet onlardan ayrılıp tenhâ yerlere gitti. Bir müddet sonra tekrar dönüp Semûdluları î mânâ dâvet etti. Semûd kavmi, Sâlih aleyhisselamdan mucize göstermesini istedi. Ancak mucizeleri gördükleri hâlde yine î mânâ etmediler.

Yine bir gün Sâlih aleyhisselama gelip: “Eğer doğru söylüyorsan, şu dağdaki sarp kayalardan kızıl tüylü ve doğurmak üzere olan bir dişi deve çıksın. O zaman sana î mânâ ederiz.” dediler. Bunu istemekten maksatları akıllara durgunluk verecek, insanları şaşırtacak bir iş isteyip, yapamamasını ve mahcup olmasını düşündüler.

Sâlih aleyhisselam; “**Allahü teâlâ** her şeye kâdirdir, böyle bir mucize görürseniz, dağdan akan pınar suyunun bir gün deveye, bir gün size âit olmasına râzı mısınız?” dedi. Semûd kavmi böyle bir şey olamayacağını düşünerek; “Bu şartı da kabul ediyoruz.” dediler.

Sâlih aleyhisselamın bu şarttan maksâdı; dağdan gelen pınar suyunun az olması ve azgın insanların sâhiplenmesi sebebiyle zor durumda kalan kimselere yardımcı olup, devenin hissesi olan suyu fakir ve zayıflara vermektir.

Sâlih aleyhisselam onlara; “Benimle sözleştiğinizi unutmayın, şâyet deve çıkınca ona bir zarar verirseniz ve verdiğiniz sözlerde durmazsanız acı bir azâba uğrarsınız.” dedi. Semûd kavmi; “Sen deveyi çıkar, her istediğini kabul edeceğiz. Aksine bir iş yaparsak azâbı da kabul ediyoruz.” dediler. Nihâyet devenin çıkmasını istedikleri dağın kayalıkları önünde toplanıp, beklemeye başladılar.

Sâlih aleyhisselam böyle bir mucize vermesi için **Allahü teâlâ**ya dua etti ve duası kabul oldu. Kaya yarılıp, arasından istedikleri gibi bir deve çıktı. Deve, iki yana dizilip hayret ve şaşkınlıktan donakalan Semûd kavmi arasından salına salına yürümeye başladı. Sonra da bir yavru doğurdu. Bu mucizeyi görenlerden bir kısmı î mânâ etti. Diğer bir kısmı ise menfaatlerinin ve zulümlerinin ortadan kalkacağını görerek bir türlü î mânâ etmediler. Sâlih aleyhisselam onlara sözlerinde durmalarını, aksi takdirde ağır bir azâba düşeceklerini söyledi. Fakat inad ve inkârdan vazgeçemediler. Suyun taksimi işi de kendilerine ağır gelip kendilerine göre çâreler aramaya başladılar.

Mucize olarak kayadan çıkan deve, yavrusuyla birlikte her tarafı dolaşüyor, su içme nöbeti olduğu gün de suyun başına gelip suyu tamâmen içiyordu. Su içmesi de ayrı bir mucize olup tonlarca su içiyor, su vücûdunda kayboluyordu. Suyu içip bitirince, su çıkan yerde oturuyordu. İ mânâ edenler, ondan bir kabîleye yetecek kadar bol süt sağıyorlar, sütten içiyor ve yiyecekler yapıyorlardı. Böylece inananların î mânâ kuvvetlenir, inkârcıların kinleri artardı. Bu mucize karşısında âciz kalan Semûd kavmi, deveyi öldürmeyi plânlıyordu. Nitekim, Sâlih aleyhisselamın nasîhat edip, î mânâ etmeye çağırdığı bir sırada, onlar, su

içmekte olan deveyi göstererek; "Güyâ şu deveyi öldürsek biz helâk olacakmışız! Onu öldürelim de gör!" dediler.

Nihâyet çeşitli plânlar kurarak deveyi öldürdüler. Sonra da Sâlih aleyhisselama; "İşte deveyi öldürdük. Eğer söylediğin gibi bir peygambersen söylediğin azâbı getir." dediler.

Sâlih aleyhisselam bu azgın kavme şefkat ve merhâmetle nasîhat edip; "Ey kavmim! Nedir bu yaptığınız? Sizin için bir imtihan vesîlesi olan deveyi de öldürdünüz. İnkârda ve günahkârlıkta ısrar ettiniz. Buna rağmen tövbe kapısı açıktır. Neden azâbın gelmesini istiyorsunuz, tövbe ediniz!" dedi. Bu son dâvete de sert cevaplar veren Semûd kavmi, Sâlih aleyhisselamı, âilesini ve îmân edenleri de öldürmeyi plânlamaya başladılar.

Sâlih aleyhisselam bu azgın kavme şöyle dedi: "Yurdunuzda üç gün daha kalın, birinci gün yüzünüz sararacak, ikinci gün kızaracak, üçüncü gün siyahlaşacak, dördüncü gün ise üzerinize azâb gelerek sizi helâk edecektir!"

Sâlih aleyhisselamın söylediği bu günler gelip çattı. Bu sırada Semûd kavmi Sâlih aleyhisselamı ve inananları öldürme teşebbüsüne giriştiler. Onlar harekete geçmeden, Cebrâil aleyhisselam gelip, durumu Sâlih aleyhisselama bildirdi. Sâlih aleyhisselam da îmân edenlerle birlikte oradan uzaklaşıp gitti.

Birinci günde bâzı acayib hâller zuhûr etti. Devenin bastığı yerlerden kan fışkırdığı, ağaçların yapraklarının kızardığı, kuyu suyunun kan renginde ve insanların yüzlerinin sapsarı olduğu görüldü. İkinci günde Semûdluların yüzleri kana boyanmış gibi kıpkırmızı oldu. Bu belirtileri gören Semûdlular azâbın geleceğine kanâat getirip feryât ettiler. Yüzlerinin siyahlaştığı üçüncü gün, evini sarıp hücum ettikleri Sâlih aleyhisselamın, şehirden çıkıp gittiğini anladılar. O gün, gece yarısından sonra, sabaha karşı şiddetli bir sarsıntı ve dağlardan fışkıran ateş ile Semûd kavminin yurdu altüst oldu. Sayhanın (sarsıntının) şiddetinden hepsinin ödleri patladı. Hepsi helâk olup gittiler. Bundan sonra da yurtları hiç mâmur edilmedi. Sanki hiç insan yaşamamış bir yer hâlini aldı.

Semûd kavmi helâk edildikten sonra Sâlih aleyhisselam, îmân edenlerle birlikte gelip, yerle bir edilen şehre ibretle bakarak; "Ey kavmim! Sizden hiçbir ücret istemeden, sizi sâdece **Allahü teâlâ**ya îmân etmeye dâvet ettim ve bunu size tebliğ ettim. Bu duruma düşmeyesiniz diye, size nice nasîhatlar yaptım. Fakat siz dinlemediniz. Sonra bu azâba uğradınız!" dedi.

Sâlih aleyhisselam, kavminin helâkından sonra kendisine îmân edenlerle birlikte Mekke'ye veya Şam taraflarına gitti. Remle kasabasına yerleşti. Hadramût tarafına gittiğine dâir rivâyetler de vardır.

Kur'ân-ı kerîmin değişik âyet-i kerîmelerinde, Sâlih aleyhisselamdan ve kavminden bahsedilmekte olup, Semûd kavminin helâk edilişi meâlen şöyle bildirilmektedir:

Semûd kavmine gelince: Biz onlara doğru yolu gösterdik de onlar, körlüğü (câhillik ve sapıklığı) hidâyete tercih ettiler. Bunun üzerine onları, kazandıkları (işledikleri) günâh yüzünden şiddetli azap yıldırımını yakalayiverdi. İmân edip de azâbımızdan korkanları ise kurtardık. (Fussilet sûresi: 17-18)

#### **Sâlih aleyhisselamın mucizeleri:**

1. Kayadan deve çıkartması.

2. Sâlih aleyhisselamın kavminin bulundukları yerde hamt denilen meyvesiz ağaçlardan başka ağaç yoktu. "Hak peygambersen, bu ağaçlar meyve versin!" diye kendisine mucize teklifinde bulundular. Sâlih aleyhisselam dua edince, bu ağaçların hepsi çeşit çeşit meyveler verdi.

3. Sâlih aleyhisselamın duası bereketiyle büyük taştan su çıkmıştır.

4. Sâlih aleyhisselamın çadırına ateş tesir etmemiştir. Şöyle ki, kavmi koyuncu idi. Senenin bâzı aylarını sahralarda, yaylalarda çadır kurarak geçirirlerdi. İmân etmeyenlerden biri, gizlice Sâlih aleyhisselamın çadırını ateşe verince, çadır yanmağa başladı. Bunun üzerine kavminden kâfir olanlar; "Hak peygamber isen, çadırındaki yangını söndür!" diye alay etmeye, eğlenmeye başladılar. Hazret-i Sâlih, yangının sönmesi için dua edince, kendi çadırı kurtulup, ateş kâfirlerin çadırlarına geçti ve hiçbir çadır kalmayıp, içindeki eşyâlarla berâber, yanıp kül oldu.

### **Zülkarneyn Aleyhisselam**

**Peygamber** veyâ velî. Kur'ân-ı kerîmde kıssası, doğuya ve batıya seferleri zikr edilmiştir. Asıl ismi İskender'dir. Doğuya ve batıya gittiği için İskender-i Zülkarneyn diye anılmıştır. Nûh aleyhisselamın oğlu Yâfes'in soyundandır. **Peygamber** olup olmadığı açıkça bildirilmedi. Yemen'de yaşamış olan Münzir İskender ile Aristo'nun talebesi olan Makedonyalı İskender'den daha önce yaşadı.

Sâlih bir zât olan Zülkarneyn aleyhisselamı **Allahü teâlâ** yeryüzündeki insanlara emir ve yasaklarını tebliğ ile vazîfelendirdi. Zülkarneyn aleyhisselam **Allahü teâlâ**ya niyazda bulunup; kendisine kuvvet vermesini, insanlar arasında hangi ilim ve adâletle hükmetmesi gerektiğinin bildirilmesini istedi.

**Allahü teâlâ** şöyle buyurdu: "Sana verdiğim vazîfeyi yapabilmen için kuvvet ihsân ederim. Göğsünü açarım. Herşeye gücün yetecek hâle gelirsin. Anlayışını açar, konuşmanı genişletirim, kulağını açarım, tâ uzaktakileri işitirsin. Basîretini genişletirim, çok uzakları görür, her şeye nüfûz edersin. Her şeyi sağlam yaparsın. İstedğin herşeyi ihsân ederim. Sana heybet veririm hiç kimse sana kötü gözle bakamaz. Ben sana yardım ederim. Hiçbir şey sana zarar vermez. Seni kuvvetlendiririm. Hiçbir şeye yenilmezsin. Kalbine kuvvet veririm hiçbir şeyden korkmazsın. Aydınlık ve karanlığı emrine verir, onları senin askerin yaparım. Aydınlık senin önünde yol gösterir, karanlık arkandan seni muhâfaza eder."

**Allahü teâlâ** hazret-i Zülkarneyn'in emrine bulutları ve başka vâsıtalı verdi. Ona ilim ve kudret, insanlar üzerine tasarruf hâkimiyeti verdi. Ayrıca beyaz ve siyah olmak üzere iki sancak ihsân etti. Zifiri karanlık olan gecede beyaz sancağı açınca, ortalık aydınlığa gark olurdu. Gündüz harp ederken düşman askerinin karanlıkta kalmasını arzu ederse siyah sancağını açar, düşman tarafı zifiri karanlık, kendi tarafı aydınlık olur, böylece düşmana kısa zamanda gâlip gelirdi. Her sefere çıkışında önü aydınlık, arkası karanlık olurdu. Çok geçmeden memleketi genişledi. Devleti güçlendi. **Allahü teâlâ**nın emir ve yasaklarını bütün dünyâya yaymağı azmetti.

Teyzesinin oğlu Hızır aleyhisselamı kendisine vezir, ordusuna kumandan tâyin etti. **Allahü teâlâ**nın emriyle müminlerden meydana gelen ordusu ile ilk önce batıya yürüdü. Vardığı yerlerde kâfirleri hak dîne dâvet etti. İnsanlara iyilik ve ihsânlarda bulundu. İnanmayanlarla harp etti. Batıda meskûn (yerleşilmiş) yerlerin sonuna vardı. Artık karalar bitmiş denizler başlamıştı. Oraya vardığı sırada orada bir kavim buldu. Bu kavim kâfir olup vahşî hayvan derisinden elbise giyerler, denizin dışarı attığı balık cinsinden şeyleri yiyerek geçinirlerdi. Zülkarneyn aleyhisselam bu kavmi, güzel muâmelede bulunarak hak dîne dâvet etti. Kavimden bir kısmı îmânla şereflendi bir kısmı ise îmân etmekten yüz çevirdi. Zülkarneyn aleyhisselam inanmayanların üzerine yürüdü ve onları karanlıkta bıraktı. Onlar karanlıkta ne yapacaklarını bilemediler. Sonunda pişman olup tövbe ettiler ve **Allahü teâlâ**nın varlığına, birliğine inandılar.

Zülkarneyn aleyhisselam müminlerden kurduğu ordusu ile uğradığı her yerdeki bütün insanları hak dîne dâvet etti. **Allahü teâlâ**ya îmân ve ibâdete çağırdı. Îmân etmeyenler cezâlarını gördüler. Yaya olarak Mekke-i mükerreremeye gitti ve haccetti. İbrahim aleyhisselamla görüşüp hayır duasını aldı. Nasîhatlerine kavuştu. Daha sonra doğuya yöneldi. Güneşin ilk ışıklarının vurduğu en uçtaki kara parçasına vardı. Zülkarneyn aleyhisselam orada, yer altındaki mahzenlerde yaşayan kavmi hak dîne dâvet etti. Daha sonra kuzeye bir sefer yaptı. İki dağ arasına vardı. O iki dağın yakınında oturan kalabalık bir kavimle karşılaştı. O kavmi de hak dîne dâvet etti. Kavmin pâdişâhı Zülkarneyn aleyhisselamı iyilikle karşıladı ve hediyeler takdim etti. Bütün kavmiyle birlikte hak dîni kabul etti. Zülkarneyn aleyhisselamın iltifatlarına kavuştu. Ye'cüc ve Me'cüc adlı kavimlerin zararından şikâyetle bulundu. Zülkarneyn aleyhisselam o kavimle birlikte Ye'cüc ve Me'cüc'ün zararından korunmak için sed yaptılar.

Zülkarneyn aleyhisselam bir seferi esnâsında hiçbir dünyâ malı ve serveti olmayan, rızıklarını sebzededen temin eden bir kavme rastladı. Ayrıca bu kavimde herkes kendi mezarını kazar, her gün mezarını temizler ve ibâdetlerini burada yaparlardı. Zülkarneyn aleyhisselam o kavmin hükümdarıyla da görüştü. Hükümdar kendilerinin dünyâyâ önem vermediklerini, âhireti hatırlamak için de ibâdetlerini mezarlarda yaptıklarını anlattı.

Zülkarneyn aleyhisselam **Allahü teâlâ**nın yardımıyla, doğu, batı ve kuzeydeki bütün ülkeleri feth edip, **Allahü teâlâ**nın emir ve yasaklarını yayma vazîfesini tamamladıktan sonra, askerine izin verdi. Kendisi Medîne ile Şam arasında Dûmet'-ül-Cendel denilen yerde insanlardan ayrıldı. Yalnız **Allahü teâlâ**ya ibâdet ve tâatle meşgul oldu.

Vefât etmeden önce yakınlarına "Ben vefat edince usûlüne uygun yıkayıp kefenleyin. Sonra tabuta koyun. Yalnız kollarım dışarda sarkık kalsın. Hazînelerimi de katırlara yükleyin" diye vâsiyette bulundu. Söyledikleri aynen yapıldı. Az bir zaman sonra da vefat etti. Mekke'ye veya Mekke civârındaki Tehâme Dağlarında bir yere defn edildi.

İskender-i Zülkarneyn böyle vâsiyyet etmekle "Arkamdan gelen ordular ile doğu ve batıya hâkim oldum. Hizmetçilerim emrimden çıkmadı. Dünyâyı baştan başa tuttum. Sayısız hazînelerim vardı. Fakat bütün bu dünyâ nîmetleri kalıcı değildir. Gördüğünüz gibi mezâra eller boş gidiliyor. Dünyâ malı dünyâda kalıyor. Sizler âhirette de faydalı olacak işler yapın." demek istedi.

Zülkarneyn aleyhisselam beyaz-kırmızı benizli, orta boylu idi. Güzel ahlâk sâhibi, Hakka teslimiyeti tam, halkına karşı mütevâzi, alçak gönüllü ve adâlet sâhibi idi. Gazâ ve cihâda çıkmakta, beldeleri tâmirde çok gayretli idi. Dünyâ malına rağbet etmez, elinin emeği, alnının teri ile geçinirdi. Bunun için zenbil örer kendine, çoluk çocuğuna bu paradan harcar, artanını fakirlere sadaka verirdi. Ye'cüc ve Me'cüc kavminin zararlarına mâni olmak için sed yapmıştı.

Seddi rivâyetlere göre Asya'nın doğusundaki mümin Türklerin ricâsı üzerine inşâ etmişti. İki dağ arasına taş ve demirden yapılmış olan bu sed bugünkü Çin Seddinden başkadır.

Kur'ân-ı kerîmin Kehf sûresi 83-98. ayet-i kerimelerinde Zülkarneyn aleyhisselamla ilgili haberler verilmektedir. **Peygamber** efendimiz, sallallahü aleyhi ve sellem de buyurdu ki:

İsmi duyduğunuz kimselerden yeryüzüne dört kişi mâlik oldu. İki mümin ikisi kâfir idi. Mümin olan ikisi Zülkarneyn ile Süleyman (aleyhisselam) idi. Kâfir olan ikisi de Nemrûd ile Buhtunnasar idi. Beşinci olarak yeryüzüne benim evlâdımdan biri yâni Mehdî mâlik olacaktır.

### **İbrahim Aleyhisselam**

Kur'ân-ı kerîm'de ismi bildirilen peygamberlerden, ülûlâzım adı verilen altı peygamberden biri olup, Keldânî kavmine gönderilmiştir. **Peygamber** efendimiz **Muhammed** aleyhisselamdan sonra peygamberlerin ve insanların en üstünüdür. **Allahü teâlâ** ona Halîlim (dostum) buyurduğu için Halîlullah veya Halîlürrahmân olarak bilinir. Babası mümin olan Târûh olup, annesi Emîle'dir. İbrahim aleyhisselam, **Peygamber** efendimizin dedelerindendir. Çünkü, ilk oğlu İsmail aleyhisselam Arapların, ikinci oğlu İshak aleyhisselam da İsrailoğullarının cediti yâni dedesidir. Keldânî memleketi olan Bâbil'in doğu tarafında ve Dicle ile Fırat nehirleri arasındaki bölgede doğdu. Yüz yetmiş beş yaşındayken Kudüs'te vefat etti.

İbrahim aleyhisselama annesi Emîle veya Üşâ hâmileyken, babası Târûh vefat etti. Annesi, amcası olan Âzer ile evlendi. Âzer üvey babası ve amcası olup, putperestti. Geçimini put yapıp satarak temin ederdi.

Tefsir âlimleri, En'âm sûresinin Âzer'in ismi geçen 74. âyetini tefsir ederken, Âzer'in hazret-i İbrahim'in amcası ve üvey babası olduğunu açıkça belirtmişlerdir. Zîrâ, **Peygamber**imizin baba ve dedeleri Âdem aleyhisselamdan beri hep mümindir. Kur'ân-ı kerîm'de meâlen; "Sen, yâni senin nûrun, hep secde edenlerden dolaştırılıp, sana ulaşmıştır." (Şu'arâ sûresi: 219) buyrulmaktadır. **Ehl-i sünnet** âlimleri bu âyet-i kerîmeyi tefsir ederken, **Peygamber**imizin bütün ana ve babalarının, mümin olduğunu anlamışlardır. Abdullah ibni Abbâs'ın bildirdiği hadîs-i şerîfte de: "Benim dedelerimin hiçbirisi zina yapmadı. **Allahü teâlâ**, beni temiz babalardan, temiz analardan getirdi. Dedelerimin iki oğlu olsaydı, ben bunların en hayırlısında, en iyisinde bulunurdum." buyruldu.

Âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerden anlaşıldığı ve binlerce İslâm kitâbında yazıldığı üzere **Peygamber** efendimizin anaları ve babaları arasında bulunmakla şereflenen bahtiyarların hepsi, zamanlarının ve memleketlerinin en asîl, en şerefli, en güzel ve en temiz

kimseleri idi. Hepsi de aziz ve muhterem diler. İbrahim aleyhisselamın babası, Târûh da böylece mümin, yâni inanmıştı. Kötü ahlâktan, âdî ve çirkin sıfatlardan uzaktı.

Nûh aleyhisselamdan çok sonra Bâbil’de hüküm süren, yıldızlara ve putlara tapan Keldânî kavminin o devirdeki kralı olan Nemrûd, insanları kendine ve putlara taptırıyordu. Bir gece gördüğü rüyâyı, müneccimler; “Doğacak bir erkek çocuğun yeni bir din getireceği ve onun saltanatını yıkacağı.” şeklinde tâbir edince, Nemrûd yeni doğan erkek çocukların öldürülmelerini ve hâmile kadınların hapsedilmelerini emretti. O sırada hazret-i İbrahim’e hâmile olan annesi, amcası Âzer’le evliydi. Görünüşte hâmileliği belli olmadığı için fark edemediler, kocasına da; “Çocuk doğunca oğlan olursa, kendi elinle Nemrûd’a teslim eder mükâfât alırsın.” dedi. Annesi zamânı gelince de şehir dışında bir mağarada doğum yaptı ve Âzer’e çocuğun doğup öldüğünü söyledi. Oğlunu mağarada gizledi ve orada büyüttü. Yanına gittiğinde onu parmağını emerken bulur ve doymuş görürdü. Parmaklarından süt ve bal gelirdi. **Allahü teâlâ** Cebrâil aleyhisselamı göndererek bu gıdaları Cennet’ten parmaklarına akıttı.

İbrahim aleyhisselam büyüüp, mağaradan çıkınca, güneşe, aya, yıldızlara ve kâinâta bakarak bunları yaratan eşi ve benzeri olmayan bir yaratıcının olduğunu anladı. Keldânî kavmine gelerek, taptıkları yıldızların ve putların ilâh olmadığını, anlayabilecekleri açık delillerle anlattı. Bâbil halkı çocuk yaşta olan ve putlarına karşı çıkan hazret-i İbrahim’i üvey babası Âzer’e şikâyet ettiler. Âzer, İbrahim aleyhisselamı azarlayarak bu işten vazgeçmesini istediye de İbrahim aleyhisselam onun sözlerine hiç aldırmayıp; “Benden delil isteyin göstereyim. Bana hidâyet veren, doğru yolu gösteren **Allahü teâlâ** beni sizden ayırdı. Sizin içinde bulunduğunuz sapıklığa düşürmedi. Sizi ve putlarınızı sevmiyorum.” dedi. Putlara tapmanın mânâsız olduğunu Âzer’e de söyledi. Âzer hiddetlenip İbrahim aleyhisselamın yanından uzaklaşmasını istedi.

Genç yaşta iken Keldânî kavmine peygamber olarak gönderilen ve kendisine on sayfa (forma) kitap verilen İbrahim aleyhisselam, **Allahü teâlâ**’nın emriyle büyük-küçük herkesi **Allahü teâlâ**’ya îmân etmeye çağırdı. İnsanlara topluca ve açık bir tebliğde bulunmayı, putların mânâsız ve âcizliğini, onlara tapmanın sapıklık olduğunu gâyet açık bir şekilde göstermek istedi. O zaman Keldânî kavmi, bir gün bayram yapmak üzere bir yere toplandı. Onlar gittiği zaman İbrahim aleyhisselamın üvey babası ve puthânenin bekçisi olan Âzer onu da bayram yerine gitmeye zorladı. İbrahim aleyhisselam hasta olduğunu söyleyerek gitmedi. İnsanlar bayram yerinde toplandıkları zaman, yetmiş kadar putun bulunduğu puthâneye girdi. Getirdiği bir balta ile bütün putları kırıp, parça parça etti. Sâdece en iri putu kırmadı ve baltayı bunun boynuna asarak, oradan uzaklaştı.

Keldânî kavmi bayramdan dönünce, puthâneye girip, putların kırılıp parça parça edildiğini görüp, şaşırdılar. Bunu kim yaptı, diye bağışmaya başladılar. Bu işi, İbrahim yapmıştır, diyerek onu yakalayıp halkın önünde sorguladılar. “Ey İbrahim! Putlarımızı sen mi kırdın?” deyince, İbrahim aleyhisselam, bu işi olsa olsa; “Ben varken bu küçük putlara niçin tapıyorlar!” diyen şu iri put yapmıştır, demiştir. “Siz ona sorunuz.” deyince, putperestler; “Putlar konuşmaz ki, sen bize ona sor diyorsun!” dediler. Bunun üzerine İbrahim aleyhisselam; “O hâlde daha kendilerini kırmaktan kurtaramayan, size hiçbir faydası olmayan bu putlara ilâh diyerek niçin tapıyorsunuz? Hâlâ akıllanmayacak mısınız? Size ve bu

taptığınız putlara yazıklar olsun!” dedi. Putlarını İbrahim aleyhisselamın kırdığını anlayan Keldânî kavmi, onu hapsettiler. Durumu da ilâhlık iddiâsında bulunan kralları Nemrûd’a bildirdiler.

Nemrûd, İbrahim aleyhisselamı yanına getirmelerini emretti. İbrahim aleyhisselam Nemrûd’u **Allahü teâlâ**ya î mân etmeye dâvet etti. Nemrûd, bunu reddettiği gibi, İbrahim aleyhisselamın kendisine secde etmesini istedi. Secde etmeyince, hapsettirdi ve ateşte yakılmasını emretti. Günlerce yığılan odunlar ateşlendi. Şiddetinden yanına yaklaşıpamadıkları ateşe hazret-i İbrahim’i mancınıkla attılar. Ateşe atılırken; “Hasbiyallah ve ni’mel vekil”, yâni“Bana Allah’ım yetişir. O ne iyi vekildir, yardımcıdır.” dedi. Ateşe düşerken Cebrâil aleyhisselam gelip; “Bir dileğin var mı?” diye sorunca; “Var, fakat sana değil, Rabbim beni görüyor, biliyor.” dedi. Onun bu hâli Kur’ân-ı kerîm’de övülüyor ve; “Sözünün eri olan İbrahim.” buyruluyor.

**Allahü teâlâ**, Kur’ân-ı kerîmde meâlen ateşe; “Ey ateş! İbrahim’e karşı serin ve selâmette ol!” (Enbiyâ sûresi: 69) diye emretti. Ateşin içi yemyeşil bir bahçe kesildi. Cebrâil aleyhisselam da kendisine arkadaş oldu. Cennet’ten gömlek ve yaygı getirdi ve onu Cennet nîmetleri ile doyurdu. Ateşte yedi gün kaldığı rivâyet edilir. Ateş sönünce mucizeyi gözleriyle görenlerden kardeşi Haran, amcasının kızı ve sonra hanımı olan hazret-i Sâre ve bâzı kimseler î mân ettiler. İbrahim aleyhisselam ateşten kurtulduktan sonra Keldânî kavmini bir müddet daha î mânâna dâvet etti. Fakat zâlim Nemrûd ve putperest ahâli küfürlerinden vazgeçmediler. **Allahü teâlâ**, Nemrûd ve kavmine sivrisinekleri musallat etti. Sinekler onların kanlarını emdiler ve kuru kemik hâline getirdiler. Sineklerden biri de Nemrûd’un burnundan girip beynine yerleşti. Uzun zaman azap ve ızdırap verdi. Hattâ başını tokmakla döğdüre döğdüre öldü. **Allahü teâlâ**, tanrılık iddiâ eden Nemrûd’u en âciz mahlûklarından biri olan sivrisinekle cezâlandırdı.

İbrahim aleyhisselam **Allahü teâlâ**nın emriyle Bâbil’den Harrân’a (Urfa’nın güneyinde bir yer) hicret etti. Bu yolculukta kardeşinin oğlu Lut aleyhisselam, hanımı Sâre Hatun ve diğer inananlar da bulundular. Harrân’da bir müddet kaldıktan sonra,Şam’a, oradan da Mısır’a gitmek üzere yola çıktı. Bu yolculuk esnâsında kardeşinin oğlu Lut aleyhisselamın Sedum bölgesi ahâlisine peygamber olarak vazîfelendirildiği bildirildi. Lut aleyhisselamın Sedum’a hareketinden sonra, Mısır’a giden İbrahim aleyhisselam rivâyete göre bu sırada otuz sekiz yaşındaydı.

Mısır’a gittiği sırada Sinan bin Ulvan adlı zâlim bir Firavun vardı. İbrahim aleyhisselam ve hanımı hazret-i Sâre’nin Mısır’a geldiğini haber alan Firavun, zorbalık yaparak Sâre’yi almak istedi. Bu zâlim hükümdâr hazret-i Sâre’yi sarayına çağırttı. Ona musallat olmak isteyince nefesi kesilip elleri ve ayakları tutmaz hâle geldi. Bu hâline pişman olup, musallat olmaktan vaz geçti. Hazret-i Sâre’den, onun düştüğü fecî hâlden kurtulması için dua etmesini istedi. Hazret-i Sâre, hükümdârı bu kadın öldürdü, diye suçlanmasından korktuğu için, dua etti.Tekrar eski hâline dönen Firavun, Hacer adında bir câriyeyi hazret-i Sâre’ye hediye etti. Bu hâdiseden sonra İbrahim aleyhisselam hanımı Sâre ve hediye edilen Hacer Hâtunla birlikte Mısır’dan ayrılıp, Filistin’e gitti.

Filistin topraklarındaki ıssız ve kupkuru bir yer olan Sebû’ya yerleşti. Bir müddet burada kaldı. Zamanla çok mala kavuştu. Yarım milyonu sığır olmak üzere, davarları ovaları

ve vâdileri doldurdu. Çok zengin oldu. Sebû denilen yere sonradan gelip yerleşen insanların İbrahim aleyhisselamı incitmeleri üzerine oradan ayrılıp, Şam tarafında Kıst adlı yere göçtü. Çok cömerd olan İbrahim aleyhisselam insanlara çok ikrâmlarda bulunurdu.

İbrahim aleyhisselam, çocuğu olmadığı için hanımı hazret-i Sâre'nin isteği ve izniyle hazret-i Hacer'le evlendi. Bu evlilikten İsmail aleyhisselam doğdu. **Muhammed** aleyhisselamın nûru hazret-i Hacer vâsıtasıyla İsmail aleyhisselama intikâl ettiği için, hazret-i Sâre'nin kalbinde hazret-i Hacer'e karşı gayret hâsıl oldu. İbrahim aleyhisselam, hazret-i Sâre'yi üzmemek için **Allahü teâlâ**nın emriyle hazret-i Hacer ve oğlu İsmail'i (aleyhisselam) yanına alarak, o zamanlar ıssız ve susuz bir yer olan Mekke'ye götürdü. Onları oraya bırakıp, Şam diyârına geri döndü. Hacer annemiz ve oğlu İsmail aleyhisselam oradayken, mübârek Zemzem suyu yerden fışkırarak çıktı.

İbrahim aleyhisselam, daha önce bir oğlum olursa, Allah yoluna kurban edeceğim, diye adakta bulunmuştu. İbrahim aleyhisselam, hazret-i Hacer ve oğlu İsmail aleyhisselamı ziyâret için Mekke'ye geldiği sırada, üç gün üst üste gördüğü bir rüyâ üzerine İsmail aleyhisselamı kurban etmek istedi. Tam kurban etmek üzereyken, **Allahü teâlâ** İbrahim aleyhisselama rüyâsına sadâkat (bağlılık) gösterdiğini bildirerek kurbanlık bir koç ihsân etti. Böylece İsmail aleyhisselam, kurban edilmekten kurtuldu. **Allahü teâlâ**, İbrahim aleyhisselama ihtiyar yaşında hazret-i Sâre'den İshak isimli oğlunu ihsân etti. İbrahim aleyhisselam birkaç defâ hazret-i Hacer'i ve oğlu İsmail aleyhisselamı ziyâret etti. Bir defâsında oğlu İsmail ile birlikte Beytullah'ı (Kâbe-i muazzamayı) inşâ etti. Cennet yâkutlarından olan Hacer-ül-Esved adlı siyâh taşı Cebrâil aleyhisselamın bildirmesiyle alarak, Kâbe-i muazzamanın duvarına yerleştirdi. Kâbe duvarını örerken, şimdi Makâm-ı İbrahim denilen taşın üzerine bastı. Kâbe'yi yapıp bitirince, **Allahü teâlâ**nın Cebrâil aleyhisselam aracılığıyla bildirdiği gibi, İsmail aleyhisselam ve Mekke'de yerleşmiş olan Cürhümlülerle birlikte hac ibâdetini yaptı.

İsmail aleyhisselamla haccın rükünlerini yerine getirdikten sonra, oğluna Kâbe'ye bakması ve onu koruması için tenbihde bulundu. Şam'a gitmek istedi. Gitmeden önce **Arafat'a** çıkıp, İsmail aleyhisselamın evlâdına dua etti ve Şam'a döndü. Ertesi sene hac mevsiminde hanımı hazret-i Sâre ve oğlu İshak aleyhisselamı da alarak Mekke'ye geldi. Hac ibâdetini yaptıktan sonra, birlikte Şam'a döndüler.

İbrahim aleyhisselam, vefat etmeden önce oğlu hazret-i İsmail'e şu vasiyette bulundu: "Ey oğlum! Alında parlayan bu nûr, son peygamber **Muhammed** aleyhisselamın nûrudur. Bütün baba ve dedelerimizin vasiyeti, bu nûru iyi muhâfaza edip, ehline teslim etmektir. Bu mübârek nûru iyi muhâfaza et. Nikâhlı, afîf ve temiz kadınlara teslim eyle. Evlâdına da böyle vasiyette bulun." dedi. Yüz yetmiş beş yaşında hazret-i Hacer ve hazret-i Sâre'den sonra Kudüs'te vefat etti. Kudüs civârında Habrun kasabasında bir mağaraya defnedildi. Bu kasaba, İbrahim aleyhisselamın Halîl (**Allahü teâlâ**nın dostu) ismine izâfeten Halîlurrahmân ismiyle meşhurdur. Hazret-i Lut, hazret-i İshak ve hazret-i Yakub ile pekçok peygamberin bu beldede bulunduğu rivâyet edilir. Müslüman hükümdârlar oradaki mescitleri ve türbeleri kendi devirlerinde tâmir ettirmişlerdir. Halîlurrahmân'daki mescit ve türbeleri ise son olarak Osmanlı Sultânı İkinci Abdülhamîd Han tâmir ettirmiştir.

İbrahim aleyhisselam ülülazm peygamberlerin ikincisi olup, **Peygamber** efendimiz **Muhammed** aleyhisselamdan sonra bütün peygamberlerden ve resûllerden üstündür. İbrahim aleyhisselamdan sonra gelen bütün peygamberler onun neslindendir.

**Allahü teâlâ** hazret-i İbrahim'i ilâhî sırlara vâkıf kıldı ve onu, ateşe atıldığında nefsiyle, oğlu hazret-i İsmail'i Allah için kurbân etmesini bildirip evlâdı ile malı ile imtihân etti. Malı ile imtihân edilmesi şöyle olmuştur: O kadar zengindi ki, sâdece sığırları yarım milyon olup, davarları, ovaları ve vâdileri dolduruyordu. Cebrâil aleyhisselam insan sûretinde gelip; "Yâ İbrâhîm, bu sürüler kimindir?" deyince; "Allah'ındır fakat benim elimde emânettir. **Allahü teâlâ**ı tesbih et, ismini an, onu zikret, bu sürülerin hepsi senin olsun." diyerek bütün malını bağışladı. Cebrâil aleyhisselam kendini tanıttınca, hazret-i İbrahim; "Ben Allah için bağışladığımı geri alamam." diyerek bütün malını satıp, Allah yoluna sarf etti.

Hazret-i İbrahim kendisine nâzil olan (indirilen) emir ve yasakları tamâmen halka bildirdi. Allah'tan başka şeylere tapmanın bâtil (geçersiz) olduğunu çok açık bir şekilde anlattı. Şirke (Allah'a ortak koşma) yol açacak kapıların hepsini kapattı. Çocukluğundan ölümüne kadar hak din üzere olduğundan ve insanlara hak dîni bildirdiğinden dolayı, onun milletine işâret için Kur'ân-ı kerîmde "Hanîfen" (hak din üzere bulunanlar) diye zikredilmiştir. Hazret-i İbrahim'in husûsiyetleri Kur'ân-ı kerîm de Nahl sûresi 120, 121, 122. âyetlerde bildirilmektedir. Misâfirperverliği ve cömertliği dillerde dolaşırdı. Misâfir olmayınca yemek yemez, bir misâfir bulmak için uzaklara giderdi. Bu vasfından dolayı ona Ebû'd-Dü'yûf (misafirler babası) adı verilmişti. Kiblesi Kâbe idi. Namaza durduğu zaman kalbinin coşması, hışırtısı çok uzaklardan duyulurdu.

### **İbrahim Aleyhisselamın Mucizeleri**

1. İbrahim aleyhisselamın mübârek vücûduna ateş tesir etmedi. Nemrûd onu ateşe attığında **Allahü teâlâ**; Ey ateş! İbrahim üzerine serin ve selâmet ol!" buyurunca ateş onu yakmadı.

2. Cansız olan, parça parça edilmiş ve parçaları ayrı ayrı yerlere konmuş olan kuşlar (dört kuş), İbrahim aleyhisselamın çağırması üzerine yeniden dirilmişlerdir.

3. İbrahim aleyhisselamın mucizesi ile taşlar kömür gibi yanmıştır. Rivâyete göre İbrahim aleyhisselam Şam tarafına hicret ettiğinde çayırılık, çimenlik bir yerde konaklamıştı. Orada yakacak hiçbir şey bulamayan, buldukları az bir şeyle ihtiyaçlarını karşılayamayan ahâli, durumlarını İbrahim aleyhisselama anlattı. İbrahim aleyhisselam taşları toplattı ve kömür gibi yaktı. Bu mucizeyi gören pekçok kimse îmân etti.

4. Bâzan yırtıcı ve yabânî hayvanlar İbrahim aleyhisselamla berâber giderler ve dile gelerek gâyet açık bir şekilde onunla konuşturlardı. Bir defâsında, hanımı hazret-i Hacer ve oğlu İsmail'le görüşmek ve onları ziyâret etmek için Mekke'ye gitmişti. Şam'a geri dönüşünde birçok yabânî hayvan, İbrahim aleyhisselam ile berâber yürüyüp, onunla açıkça konuştular.

5. İbrahim aleyhisselam duvarların ve dağların arkasını da görürdü. Bu mucizesi Mısır'a gittiğinde zevcesi hazret-i Sâre'ye musallat olmak isteyen zamânın kralı Firavun, hazret-i Sâre'yi sarayına alınca, İbrahim aleyhisselam dışardan içeriye seyretilmiştir. Sarayın duvarları ona cam gibi olmuş ve gözünden perde kaldırılmıştır. Böylece hazret-i Sâre'ye el uzatmaya

kalkışan Firavun'un ellerinin kuruyup, ayaklarının tutmayarak yere yıkıldığına şâhid olmuştur.

6. İbrahim aleyhisselamın bastığı taşın üzerinden ağaç bitip yeşermiştir. Bu istek dîne dâvet ettiği bir beldenin ahâlisinden gelmiş, duası üzerine mucizeyi göstermiştir.

7. İbrahim aleyhisselamın oturduğu yerden güzel kokular yayılırdı. Ayrılrsa bile, senelerce güzel kokusu oradan çıkmazdı. Hazret-i İsmail de babasının evine gelip gittiğini, onun kokusundan anlamıştı.

İbrahim aleyhisselamın dîni: İbrahim aleyhisselamın dîni, Hanîf dînidir. Yanlış ve sapık olan şeye hiç dalmadan doğruya yönelen mânâsıdır. İbrahim aleyhisselam, Keldânî kavminin taptığı putlara aslâ tapmayıp, onları aşağılayıp, **Allahü teâlâ**ya ibâdet ettiği için, Hanîf denilmiştir. Ayrıca, kendisinde eğrilik bulunmayan dosdoğru olan din mânâsında da Hanîf dîni denilmiştir. **Peygamber** efendimize peygamberlik bildirilmeden önceki Arablardan birçok kimse Hanîf dînine mensuptu.

İbrahim aleyhisselama bildirilen Hanîf dîninin esaslarından bâzıları şunlardır: Kimse kimsenin günâhını yüklenmez. Kimse başkasının günâhından sorumlu olmaz. İnsanlar âhirette ancak ihlâsla işlediği sâlih amellerinin ve niyetlerinin faydasını görürler. Her insanın hayır ve şerden ibâret olan ameli kıyâmet gününde mizânında görülecektir. İnsana çalışmasının karşılığı tam olarak verilecektir.

### **Lut Aleyhisselam**

Kur'ân-ı kerîm'de ismi bildirilen peygamberlerden. İbrahim aleyhisselamın kardeşinin oğludur. İbrahim aleyhisselam ve ona inananlarla birlikte Nemrûd'un memleketinden hicret edip Şam'a geldikten sonra, Lut Gölü yanındaki Sedum şehri halkına peygamber gönderildi. İnsanlara İbrahim aleyhisselamın dînini tebliğ etti.

İbrahim aleyhisselamla birlikte Bâbil'den hicret edip, Şam diyârına geldikleri zaman Cebrâil aleyhisselam gelerek Lut Gölü civârındaki Sedum bölgesi ahâlisine peygamber olarak gönderildiğini bildirdi. İbrahim aleyhisselamdan ayrılarak Sedum bölgesine gitti.

Bu beldede ahlâksız ve sapık bir millet türemişti. Putlara tapıyorlar, soygun yapıyorlar, zayıfları eziyorlardı. İğrenç olan livata (homoseksüellik; bugün tedâvisi mümkün olmayan AIDS hastalığına sebep olan cinsî sapıklık) yapıyorlardı. Lut aleyhisselam onları çirkin işlerden menedip, doğru yola dâvet etti. Bu husus Kur'ân-ı kerîmde Şuarâ sûresi 161-164. âyetlerde meâlen şöyle bildirilmektedir:

"Kardeşleri Lut onlara: Allah'a karşı gelmekten sakınmaz mısınız? Doğrusu ben size gönderilmiş emîn, güvenilir bir peygamberim. Artık Allah'tan korkun ve bana itâat edin! Buna karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim âlemlerin Rabbine âittir, dedi."

Sedum halkı hazret-i Lut'un dâvetine uymadılar. İsyân edenler arasında kendi hanımı da vardı. O da kocası hazret-i Lut'a inanmamıştı. Kâfirlerle bir olup, ona ihânet etmişti. Bu azgın ve cinsî sapıklıkla uğraşan kavim, îmân etmedikleri gibi hazret-i Lut'u ve ona inananları memleketlerinden kovmaya kalkıştılar. Lut aleyhisselam bu kavme nasîhat edip, doğru yola dönmezlerse **Allahü teâlâ**nın azâbına uğrayacaklarını bildirdi. Buna rağmen

isyândan ve fuhuştan vazgeçmediler. Hattâ hazret-i Lut'a "Doğru sözlü isen bahsettiğin azâbı getir de görelim" dediler.

Sapık kavmin isyânının gittikçe artması üzerine **Allahü teâlâ** onları cezâlandırmak için melekler görevlendirdi. Bu melekler Cebrâil, Mikâil, Azrâil aleyhisselam bir rivâyete göre de Cebrâil aleyhisselam ile birlikte on iki melekti. Melekler önce İbrahim aleyhisselama uğrayıp, kendisine bir oğlan evlâdı (hazret-i İshak) verileceğini müjdelediler ve azgın Sedum halkını helâk etmek üzere geldiklerini söyleyip ayrıldılar. Öğle veya akşam vakti Sedum beldesine gidip hazret-i Lut'u buldular.

Melekler nûr yüzlü genç delikanlı sûretinde hazret-i Lut'un evine gelince hazret-i Lut'un isyankâr hanımı, durumu azgın Sedum halkına bildirdi. Azgın Sedum halkı hazret-i Lut'un evinin etrâfını sarıp misâfirlerini bize teslim et diyerek musallat olmaya kalkıştılar. Hazret-i Lut onlara nasîhat ettiyse de dinlemeyip kapıyı zorladılar. Bunun üzerine melekler: "Ey Lut! Gerçekten biz Rabbinin elçileriyiz. Kalbini onlardan gelecek bir korku ve zarar ile meşgûl etme. Onlar sana aslâ dokunamazlar. Cebrâil aleyhisselam dedi ki, hemen gecenin bir kısmında ev halkınla çık git ve içinizden hiçbiri geri kalmasın, ancak hanımın hâriç, çünkü kavmine isâbet edecek azâb ona da gelecektir. Onların helâk zamânı sabah vaktidir."

Azgın kavim içeriye girmek için kapıyı kırınca Cebrâil aleyhisselam; "Ey Lut kapıyı aç ve geriye çekil gelsinler dedi. Lut aleyhisselam kapıyı açıp geriye çekildi. Cebrâil aleyhisselam kanadını önlerine gerdi ve içeriye hücum eden azgınlara gözleri âniden kör oldu, bunun üzerine şaşkın şaşkın kaçışmaya başladılar. Bu husus Kur'ân-ı kerîm'de Kamer sûresi 37. âyette meâlen şöyle bildirilmektedir:

"Lut'tan kavmi, misâfir melekleri istediler! Hemen biz onların gözlerini kör ettik. (Anadan doğma gibi kör oldular) işte azâbımı ve tehditlerimin âkîbetini tadın dedik."

Lut aleyhisselam kendine tâbi olanlarla geceleyin Sedum beldesinden ayrılıp Sa'r şehrine gitti. Cebrâil aleyhisselam Sedum beldesini kanadıyla alt üst etti. Üzerlerine şiddetli taş yağmaya başladı, nihâyet hepsi helâk olup gitti. Bu hususta Kur'ân-ı kerîm'in Kamer sûresi 38. âyet-i kerîmesinde meâlen; "Celâlim hakkı için, bir sabah vakti devamlı bir azâb onları bastırverdi." Ve Hicr sûresi 73-74-75. âyetlerde de; "Nihâyet onları güneşin doğma vaktinde korkunç gürültü yakalayiverdi. Hemen şehirlerinin üstünü altına geçirdik ve üzerlerine de çamurdan pişmiş taş yağdırdık. Elbette bunda keskin anlayışlılar için ibret alâmetleri var." buyrulmaktadır.

Lut'un aleyhisselam kavminin yaşadığı ve helâk oldukları topraklar Kur'ân-ı kerîmde alt-üst olan memleket mânâsına gelen "El-mü'tefikât" şeklinde zikredilmiştir. Sedum beldesi alt-üst olduktan sonra kaynarsular fışkırıp göl hâline geldi. Bu gün bu bölge, Lut Gölü adıyla anılmaktadır. Yahudi kaynaklarında ise bu belde (Sodom) ismiyle geçmektedir.

Lut aleyhisselam, kavminin helâkinden sonra, Şam bölgesine gidip, amcası İbrahim'in (aleyhisselam) yanında yedi sene kaldı. Sonra Hicaz'a gidip, seksen yaşında iken orada vefat etti. Kabrinin, İbrahim aleyhisselamın kabrinin de bulunduğu Filistin'deki Halîlürrahmân'da veya Mekke-i mükerrermede Kâbe yanında Hatim denilen yerde olduğu rivâyet edilir.

Kur'ân-ı kerîm'de yirmi yedi âyette Lut aleyhisselamdan bahsedilmektedir.

Lut aleyhisselamın mucizelerinden bâzıları şöyledir:

1. Bulutsuz yağmur yağdırmıştır. Kavmini doğru yola dâvet ettiği vakit, mucize olarak bulutsuz yağmur yağdırmasını istediler. Duâsı kabul olunup, elleriyle göğe işâret etmesi vahyedildi. Göğe işâret edince yağmur yağmaya başladı.

2. Duâsı bereketiyle otsuz bir dağda ot bitmiştir. Kavmi Lut aleyhisselamın koyunlarını otsuz bir dağa toplayıp başka yere salmadılar. Hayvanlar açlıktan telef olmaya başlamıştı. Hazret-i Lut kuruyan dağda ot bitmesi için dua etti ve yemyeşil otlar bitti. Azgın kavmin koyunları o dağdan otlasa hemen öldü. Bu mucizesi ile kırk kişi îmân etmiştir.

3. Taşlar, çakıllar ve kum tâneleri, Lut aleyhisselam ile konuşmuşlardır. Kavminin isyânı üzerine taş parçaları dile gelip, "Kavminin îmân etmeyeceği sizce muhakkak ise cenâb-ı Hakk'a dua et, onları yakmak için bizi ateş eylesin." dediler.

4. Kavmi, ona eziyet vermek için üzerine ufak taşlar atardı. **Allahü teâlâ**nın koruması ile hiçbirisi ona dokunmazdı.

5. Üzerine yattığı taşlar döşek gibi yumuşak olmuştur. Kavmi, kendisini öldürmek için karar verince ilâhî emre uyararak onlardan uzaklaşıp bir dağa gitti. Çok yorulduğundan bir yerde uyuyup kalmıştı. Peşinden gelen yedi kişi, onu gördüklerinde sırt üstü yatmış, altında bulunan taşlar döşek gibi yumuşayıp çukurlaşmıştı. Onu tâkip eden yedi kişi bu hâli görünce îmân etmiştir.

6. Lut aleyhisselam çok uzak yerlerde olan şeyleri görüp haber verirdi. Çocuğu kaybolan biri gelip, nerede olduğunu sorunca dua etti. **Allahü teâlâ** da ona bildirdi. O da, çocuğun olduğu yeri söyledi. Bunun üzerine çocuğunu soran kimse îmân etti.

Ahmed bin Hanbel ve İbn-i Mâce'nin bildirdikleri hadîs-i şerîflerde, **Peygamber** efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem, Lut kavmi hakkında buyurdu ki:

On şey vardır ki Lut kavmi onları yapmış ve o yüzden helâk edilmiştir. Ümmetim ise onlara bir de kendisi katar. Bunlar; livâta (erkek erkeğe münâsebet), fındık gibi taşları sapanla atmak, güvercinle (kumar) oynamak, def çalmak, içki içmek, (özürsüz) sakal kesmek, (emredilenden fazla) bıyık uzatmak, ısıklık çalmak, el çırpma, (erkekler için) ipek gömlek giymek bir tâne de ümmetim ilâve eder ki; o da kadın kadına münâsebette bulunmaktır. Lut kavminin işini (livâta) yapan mel'undur. Benden sonra ümmetim hakkında en korktuğum şey Lut kavminin yaptığını yapmalarıdır.

[Not: Kadınlar için düğünlerde def çalmağa ruhsat vardır.]

### **İsmail Aleyhisselam**

Arabistan'da Cürhüm kabîlesine gönderilen peygamber. İbrahim aleyhisselamın büyük oğlu ve **Peygamber**imizin (sallallahü aleyhi ve sellem) dedelerinden. Annesinin adı Hacer'dir.

Hazret-i İbrahim, Nemrud'un ateşinden kurtulduktan sonra, Bâbil'den ayrılıp, Mısır'a gittiğinde hanımı Sâre'ye Firavun musallat olmuştu. Fakat, Sâre'ye yaklaşmak istediğinde, ellerinin tutulup, nefesi kesilerek sara hastalığına benzer bir hâle düştü. Bunun üzerine Firavun korkarak İbrahim aleyhisselam ve Sâre'yi bıraktı ve Hacer adlı bir câriyeyi de hediye

etti. İbrahim aleyhisselam, Firavun'un korkarak câriye olarak verdiği Hacer'i de alarak, Filistin'e döndü. Oradan Şam taraflarına gitti. Buradayken Sâre Hatunun isteği üzerine hazret-i Hacer'le evlendi. Bu evlilikten hazret-i İsmail doğdu.

Allah'ın emri ile Hacer'i, oğlu ile birlikte Kudüs'ten Hicaz'a götürdü ve bugünkü Mekke şehrinin bulunduğu yere bırakıp geri döndü. Mekke'nin üst tarafında bulunan Seniyye mevkiine gelince, ellerini açarak onlar için dua ettiği İbrahim sûresi 37 ve 38. âyetlerinde bildirilmektedir. Bu ıssız ve çorak vâdide bir miktar hurma, bir dağarcık su ve oğlu iki yaşındaki İsmail ile yalnız kalan hazret-i Hacer, bu işin Allah'ın emri ile olduğunu anlayıp tevekkülle sabretti; "**Allahü teâlâ** bize kâfidir. O bizi korur, himâye eder. Bizi başıboş bırakmaz" dedi. Semre ağacının dallarından yaptığı küçük barınakta kalıyorlardı. Yiyecekleri ve suları bitince hazret-i İsmail susuzluktan ağlamaya başladı.

Hazret-i Hacer su bulmak ümidi ile Safâ Tepesine çıktı. Uçsuz bucaksız çölden ve ağaçsız çıplak tepelerden başka bir şey göremedi. Safa'dan inip koşarak Merve Tepesine çıktı. Safa ve Merve tepeleri arasında su bulmak ümidi ile yedi defâ koşarak gidip geldi. Bu sırada İsmail'in (aleyhisselam) ayağını vurduğu veya Cebrâil aleyhisselamın vurduğu yerden su fışkırıp akmaya başladı. Hazret-i Hacer heyecanlandı ve akan su ziyan olmasın diye "Dur! Dur!" mânâsına gelen "Zem! Zem!" diyerek suyun etrâfını çevirdi. Sudan oğlu İsmail'e (aleyhisselam) içirdi ve kendisi de içti. **Peygamber**imiz bir hadîs-i şerîflerinde, "Allah İsmail'in annesi Hacer'e rahmet etsin. O, zezemi kendi hâline bıraksaydı da avuçlamasaydı, muhakkak zezem akan bir ırmak olurdu." buyurmuştur.

Mekke'nin yakınında konaklayan Cürhüm kabîlesi zezem suyunu görünce hazret-i Hacer'den izin alarak oraya yerleştiler ve böylece Mekke şehri kuruldu. Bir müddet sonra hazret-i İbrahim hanımını ve oğlunu ziyârete geldiğinde onları bolluk ve bereket içinde buldu. Hazret-i İsmail konuşmaya başlayınca hazret-i İbrahim üç gün üst üste gördüğü rüyâ üzerine onu kurbân etmeye karar verdi. Zilhicce ayının 9 ve 10. günü de aynı rüyâyı görünce sahih olduğunu anladı. Bir bahâneyle annesinden izin alarak kurban etmek için götürdü. Şeytan, insan sûretinde annesi Hâcer'e hazret-i İsmail'e ve hazret-i İbrahim'e göründü ve onlara vesvese vermeye çalıştı ise de dinlemediler.

Hazret-i İsmail, şeytanın arkasından yedi tâne taş attı. Hazret-i İbrahim, bugün Minâ denilen yere gelince, oğluna rüyâsını ve Allah'ın emrinin kendisini kurbân etmek olduğunu açıkladı. Hazret-i İsmail'i tevekkülle hazırladı. Yere yatırıp bıçağı boynuna çaldı ise de bıçak, Allah'ın emri ile kesmedi. Taşa vurdu, taşı kesti. Nihâyet Cebrâil aleyhisselam Cennetten bir koç getirdi. Cebrâil aleyhisselam makâmından "Allahü ekber, Allahü ekber" diyerek geldi. Hazret-i İbrahim bu tekbiri işitince; "Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber" dedi. Hazret-i İsmail de; "Allahü ekber ve lillâhil hamd," diyerek tekbiri tamamladı. Hazret-i İbrahim koçu kurban etti. Onların bu hâli Kur'ân-ı kerîmde anlatılmakta ve meâlen; "Muhakkak ki bu açık bir imtihandı." buyrulmaktadır. Hazret-i İbrahim kurban hâdisesinden sonra Sâre'nin yanına döndü.

Hazret-i İsmail büyüyünce Cürhüm Kabîlesinden bir kızla evlendi. Annesi hazret-i Hacer de vefat etti ve Kâbe temelinin bitişiğine defnedildi. Hazret-i İbrahim yine arasına gelip gidiyordu. **Allahü teâlâ** Kâbe'nin yapılmasını emredince baba oğul Kâbe'nin eski

temelini bulup yeniden inşâ ettiler ve şöyle dua ettiler: "Ey Rabbimiz bizden bu hayırlı işi kabul et. Hakîkaten sen duamızı işitici, niyetimizi bilicisin."

Hazret-i İsmail, babası hazret-i İbrahim'in vefatından sonra, Yemen'den gelip Mekke'ye yerleşmiş olan Cürhüm Kabîlesine peygamber olarak gönderildi. Kendisine başka kitap ve din verilmeyip, babası İbrahim aleyhisselamın dînini insanlara tebliğ etti. İnsanları elli yıl îmâna dâvet etti, ancak pek az kimse îmânla şereflendi. Filistin'e giderek hazret-i İbrahim'in kabrini ziyâret etti. Sonra Şam'a gidip kardeşi İshak aleyhisselam ile görüştü. Hazret-i İsmail'in 12 oğlu ve pekçok torunu oldu. Onun dîni İslâmiyet gönderilinceye kadar doğru olarak devâm etti. **Muhammed** aleyhisselamın bütün dedeleri hazret-i İsmail'in soyundan ve onun dînindendi. Vefâtına yakın kardeşi İshak'ı aleyhisselam yanına dâvet edip, kızını oğlu İys'a nikâhladı ve bâzı vasiyetlerde bulundu. Mekke'de 133 veya 137 yaşlarındayken vefat etti. Mescid-i Haramda Kâbe-i muazzamanın kuzey duvarı önünde bulunan ve annesi Hacer'in de kabrinin bulunduğu Hatim denilen yere defnedildi.

### **İsmail aleyhisselamın mucizeleri:**

1. Dikenli bir arâzide yaşayan müşriklerin teklifi üzerine dua edip, dikenli ağaçlarda çeşitli meyveler bitmiştir.
2. Cürhümîleri îmâna dâvet ettiği zaman, onlar kısır koyundan süt çıkarmasını istediler. O da elini koyunun sırtına koyarak; "Beni peygamber olarak gönderen **Allahü teâlâ**nın ismi ile..." dediği anda koyunun memelerinden süt akmaya başladı.
3. İsmail aleyhisselamın duası bereketiyle koyunların yünleri ipek oldu ve sayıları çoğaldı.
4. Kendisine misâfir gelen iki yüz Yemenliye ikrâm edecek bir şey bulamayınca mahcub oldu. O anda dua etti ve yanındaki kumlar un oldu. Bunu gören misâfirlerin hepsi îmâna geldiler.

Kur'ân-ı kerîm'in, Bakara, Âl-i İmrân, Nisâ, En'âm, İbrahim, Meryem, Enbiyâ ve Sa'd sûrelerinde İsmail aleyhisselamla ilgili haberler verilmiştir.

### **İshak Aleyhisselam**

Şam ve Filistin ahâlisine gönderilen peygamberlerden. İbrahim aleyhisselamın ikinci oğludur. Annesi hazret-i Sâre'dir. Büyük kardeşi İsmail aleyhisselamdan kaç yaş küçük olduğu bilinmemektedir.

İbrahim aleyhisselam, Nemrûd'un ateşinden kurtulduktan sonra, Bâbil'den hicret ederek, kendisine inananlar ve hanımı Sâre Hatun'la birlikte Mısır'a gitti. Oradan da Filistin ve Şam diyârına döndü. Sâre Hatun'un gençliğinde çocuğu olmamıştı. İbrahim aleyhisselam oğlu İsmail aleyhisselamı ve annesi Hâcer Hatun'u Mekke'ye bıraktıktan sonra, Şam diyârına döndü. **Allahü teâlâ** yaşlıyken Sâre Hatun'a bir oğul ihsân edeceğini, Cebrâil aleyhisselam vâsıtasıyla müjdeledi. Sâre Hatun, bu müjdeye sevindiği için oğluna İshak ismi verildi. İshak İbrânice "güler" mânâsına gelir.

**Allahü teâlâ**nın Lut Kavmini azgınlıkları sebebiyle helâk ettiği sene doğdu. Şam diyârında büyüyünce, babası ve annesi ile Mekke'ye gitti. Kâbe-i muazzamayı ziyâret edip, ağabeyi İsmail aleyhisselamla görüştü. Üçü birlikte Filistin'e döndüler. Burada anne ve

babasına hizmet etti. Her sene hac zamânında Mekke'ye gitti. Bir rivâyette babasının sağığında, başka bir rivâyette ise vefatından sonra Şam ve Filistin ahâlisine peygamber olarak gönderildi. İbrahim aleyhisselamın dîninin hükümlerini yaymaya devâm etti. Kavmine nasihat edip, **Allahü teâlâ**nın emir ve yasaklarını bildirdi. Altmış yaşındayken, İys ve Yakub adında iki oğlu oldu. İys amcası İsmail aleyhisselamın kızıyla evlendi. Babasının duası bereketiyle soyu bereketli olup, kısa zamanda çoğaldı. İshak aleyhisselamın diğer oğlu Yakub aleyhisselama da peygamberlik verildi. Oğul ve torunlarından peygamberler geldi. Bir adı da İsrail olan Yakub aleyhisselamın soyundan gelenlere sonradan "İsrailoğulları" denildi.

Ömrünün sonuna doğru gözlerinin görmesi zayıflayan İshak aleyhisselam, 120 sene veya daha fazla yaşadıktan sonra, Filistin'de vefat etti. Filistin'de Halîlürrahmân denilen yerde baba ve annesinin de medfûn bulunduğu mağaraya defnedildi.

Yüz ve şekil itibariyle, ahlâk ve yaşayışta babası hazret-i İbrahim'e çok benzeyen İshak aleyhisselam, Kur'ân-ı kerîm'de ilim sâhibi olarak zikredildi.

#### **Mucizeleri:**

1. Hayvanlar açık bir lisanla peygamberliğine şehâdet ederlerdi.
2. Duâ etmesi üzerine dağın harekete geçmesi: İshak aleyhisselam Kudüs'te insanları **Allahü teâlâ**ya î mânâna dâvet edince, insanlar; "Eğer şu dağı harekete geçirirsen, î mânâ ederiz." dediler. İshak aleyhisselam dua edince dağ sallanmaya başladı. Kudüs halkı hep birlikte î mânâ ettiler.
3. İshak aleyhisselam merkebine binip bir dağa çıkmak isteyince merkebin ön ayakları kısalır, arka ayakları uzardı. Dağdan aşağı inerken de tersi olurdu.
4. İshak aleyhisselamın duası bereketiyle **Allahü teâlâ** ölmüş hayvanları diriltirdi.
5. Şam ahâlisinin arzusu üzerine yaptığı dua netîcesinde, elini sırtına koyduğu bir koyun, hemen kuzulamış daha sonra ard arda dokuz defâ yavrulamıştır.

Kur'ân-ı kerîmin Bakara, Âl-i İmrân, Nisâ ve İbrahim sûrelerinde İshak aleyhisselamla ilgili haberler verilmiştir.

#### **Yakub Aleyhisselam**

Ken'an diyârında, yâni Fenike denilen Sayda, Sûr ve Beyrut ile Filistin ve Sûriye'nin bir kısmından ibâret olan bölgede yaşayan insanlara gönderilen peygamber. İsmi Yakub olup İbrânicede Saffetullah, yâni "**Allahü teâlâ**nın sâf ve temiz kıldığı kul" mânâsına gelmektedir. Diğer adı İsrail olup "Allah'ın kulu" mânâsına gelmektedir. İbrahim aleyhisselamın küçük oğlu olan İshak aleyhisselamın oğludur.

Yakub aleyhisselamın on iki oğlu vardı. Bu yüzden, onun on iki oğlunun torunlarına Benî İsrail, yâni İsrailoğulları denilmiştir. Oğullarından her birinin sülâlesine "Sıbt", hepsine birden torunlar mânâsına gelen "Esbât" denir. Sonradan Yahudi adı verilmiştir. Yakub aleyhisselamın neslinden birçok peygamber geldi: Musa, Harun, Davud, Süleyman, Zekeriyya, Yahya ve İsa aleyhimüsselâm bunlardandır.

Yakub aleyhisselam Şam'da veya Medyen'de doğdu. Onun İys isminde bir kardeşi vardı. Çocukluğu babasının yanında geçti. Babası İshak aleyhisselam, Yakub aleyhisselam

için; "Yâ Rabbî! Neslimden peygamber geleceğini buyurmuştun. O vâdini bu oğlumdan zuhûr ettir." diye dua etti. Onun soyundan nice peygamberler göndermesi için **Allahü teâlâya** niyâzda bulundu.

Yakub aleyhisselam babasının vefatından sonra annesinin tavsiyesi üzerine Harran'da bulunan dayısının yanına gitti. Orada uzun müddet kaldı. Dayısının büyük kızı Leya ile evlendi. Bu evlilikten Rabil, Şemun, Lâvi, Yehûda, İsâhar ve Zablûn adlı oğulları ile Dînar isimli kızı doğdu. İbrahim aleyhisselamın bildirdiği dinde iki kız kardeşle evlenmek câiz olduğundan ilk evliliğinden yedi sene sonra dayısının küçük kızı Râhil ile de evlendi. Bu hanımından da Bünyamin ve Yusuf adlı iki oğlu oldu. Belhe ve Zülfâ adlı iki câriyesi vardı. Belhe adlı câriyeden Dâh ve Neftâle, Zülfâ adlı câriyesinden de Câd ve Âşir adlı oğulları doğdu. Böylece on iki oğlu oldu.

Kırk sene kadar dayısının yanında kalan ve ona hizmet eden Yakub aleyhisselama **Allahü teâlâdan** Vahy gelip Ken'an diyârı ahâlisine peygamber olarak vâzifelendirildiği bildirildi. Dayısından izin alarak hanımları, oğulları ve kendisine tâbi olanlarla birlikte Harran'dan ayrılp Ken'an diyârına geldi ve oraya yerleşti. Kendisi ve oğulları için evler yaptırdı. Bu sırada Yusuf ve Bünyamin adlı oğullarının annesi olan Râhil vefat etti.

Yakub aleyhisselam insanları Hak dîne ve tek olan **Allahü teâlâya** inanmaya ve O'na ibâdet etmeye dâvet etti. Ken'an diyârı ahâlisinden çok kimse ona îmân etti. Ken'an diyârını idâre eden Şüceym bin Dâran isimli kral, Yakub aleyhisselama karşı çıktıysa da başarılı olamadı.

Yakub aleyhisselam anneleri vefat etmiş olan oğulları Bünyamin ve hazret-i Yusuf'u diğer oğullarından çok seviyordu. Çünkü bu ikisi anne şefkâtinden mahrûm kalmışlardı. Yakub aleyhisselamın özellikle hazret-i Yusuf'a karşı aşırı muhabbeti olduğu için onu bütün oğullarından üstün tutuyor ve yanından ayırmıyordu. Hazret-i Yusuf yedi yaşındayken rüyâsında on bir yıldız, ay ve güneşin kendisine secde ettiklerini gördü. Bu rüyâsını babasına anlattı. Rüyâ tâbirini iyi bilen Yakub aleyhisselam oğluna ileride büyük nîmetlere kavuşacağını ve kendisine peygamberlik verileceğini söyleyerek rüyâsını kardeşlerine anlatmamasını tavsiye etti.

Yakub aleyhisselamın oğlu Yusuf'a karşı aşırı muhabbet göstermesini kıskanan diğer oğulları onu hased ettiler. Hazret-i Yusuf'a berâberce tuzak kurup onu öldürmek istediler. Babalarından korktukları için de ne şekilde kötülük yapacaklarını tespit edemediler.

Daha sonra kendi aralarında konuşup Yusuf aleyhisselamı yol üzerindeki bir kuyuya atmayı kararlaştırdılar. Yusuf aleyhisselamı babalarından alıp, berâberlerinde götürbilmek için hîleye başvurdular. Yusuf aleyhisselamı alıp kıra götürdüler ve kervanların geçtiği yolun kenârındaki bir kuyuya attılar. Sırtındaki gömleğini çıkarıp kestikleri bir hayvanın kanıyla boyadılar. Akşam olunca da kanlı gömleği babalarına getirip; "Biz kırdan yarış ederken, Yusuf'u eşyâlarımızın yanında bırakmıştık. Onu kurt yemiştir." dediler.

Yakub aleyhisselam kana bulanmış fakat hiç yırtık ve çizgi bile olmayan gömleğe bakıp oğlu Yusuf'u kurt yemediğini ve onun hayatta olduğunu anladı. Diğer oğullarına o kurdun Yusuf'uma karşı şefkâti sizden fazlaymış. Vallahi bugüne kadar bu kurt gibi yumuşak huylu bir kurt görmedim. Oğlumu yemiş de sırtından gömleğini bile yırtmamış. Bu söyledikleriniz

yalandır. Yusuf’a ne ettinizse siz ettiniz. Fakat elimden ne gelir. Benim için sabr etmekten güzel bir şey yoktur” dedi. İçli içli ağlayıp, kalbini **Allahü teâlâ**ya bağladı ve oturdu. Yusuf aleyhisselamın ayrılığından dolayı üzüliyor, fakat bu üzüntüsünü kimseye bildirmiyor, hâlinden de kimseye şikâyetle bulunmuyor, oğluna kavuşacağı günü hasretle bekliyordu. Hasret ve üzüntüsü sebebiyle ağlamasından dolayı gözlerine ak inmiş göremez olmuştu.

Atıldığı kuyudan bir kervancı tarafından çıkarılan ve Mısır’a götürülerek bir köle diye satılan Yusuf aleyhisselam, Mısır Mâliye Nâzırı tarafından satın alındı. Mâliye Nâzırının sarayında özel olarak büyütülen Yusuf aleyhisselam, Nâzırın ölümünden sonra Mâliye Nâzırı oldu. Aldığı ekonomik tedbirler sâyesinde, yedi sene müddetle devâm eden kıtlık esnâsında Mısır halkının rahat ve refâh içinde yaşamasını sağladı.

Yakub aleyhisselam Bünyamin dışındaki oğullarını buğday ve erzak almak üzere Mısır’a gönderdi. Yusuf aleyhisselam onları tanıdı ve ikrâmlarda bulunarak erzak verdirdi. İkinci defâ gelişlerinde kardeşleri Bünyamin’i de getirmelerini söyledi. Onlar da ikinci gelişlerinde kardeşleri Bünyamin’i getirdiler. Kendi anne-baba bir kardeşi olan Bünyamin’i bir tedbirle yanında alıkoydu. Yakub aleyhisselamın oğulları üçüncü defâ Mısır’a gidince Yusuf aleyhisselam kendini onlara tanıttı. Gömleğini babası Yakub aleyhisselama gönderdi. Babasını ve bütün akrabâlarını da Mısır’a dâvet etti. Yakub aleyhisselam gömleği yüzüne gözüne sürünce gözleri açıldı.

Yakub aleyhisselam oğlunun dâveti üzerine bütün akrabâsını alarak Mısır’a gidip oğlu Yusuf aleyhisselama kavuştu. Yusuf aleyhisselam babasına ve yanındakilere büyük ikrâmlarda bulundu. Kardeşlerini affettiğini bildirdi. Yakub aleyhisselam oğlu hazret-i Yusuf’a kavuştuktan sonra oğullarıyla birlikte on seneden fazla Mısır’da yaşadı. İyice ihtiyarlayınca oğullarını başına toplayıp, vasiyette bulundu. Oğullarından, tek olan **Allahü teâlâ**ya ibâdet edeceklerine dâir söz aldıktan sonra vefat etti. Oğulları cenâze namazını kıldılar. Vasiyeti üzerine Kudüs yakınlarındaki Halîl-ür-Rahmân’da bulunan babası İshak aleyhisselamın yanına defnedildi. Rivâyete göre burada dört kabir vardır. Bunlar İbrahim aleyhisselama, İshak aleyhisselama, Sâre vâlidemize ve Yakub aleyhisselamâ âittir.

Yakub aleyhisselam dedesi İbrahim aleyhisselama gönderilen kitaptaki (sahifelerdeki) emir ve yasakları insanlara tebliğ etti.

Yakub aleyhisselam **Allahü teâlâ**nın seçtiği, kendi zamânında yaşayan insanların sûret (görünüş) ve sîret (huy ve yaşayış) yönünden en üstünüydü. Buğday benizli, uzun boylu, nâzik yapılı bir bedene sâhipti. Babası, İshak aleyhisselam gibi halim selîm, yumuşak huylu, doğru sözlü, kerim ve cömertti. Kur’ân-ı kerîmde Yâkub aleyhisselamın, dinde kuvvetli olduğu, ihlâs sâhibi olduğu, sâlihlerden olduğu, bitmeyen güzel bir sabra sâhip olduğu, seçkin ve hayırlı kimselerden olduğu ve rüyâ tâbirini iyi bildiği açıklanmıştır.

Yakub aleyhisselamın beş çeşit mucizesi vardı:

1. Duâsı bereketiyle bir koyunun karnından dört kuzu doğmuştu. Bir kavim gelip, Ey Allah’ın peygamberi, geçen sene koyunlarımız hiç doğurmadı. Cenâb-ı Hakka dua ediniz, hem bu seneki, hem de geçen seneki kuzuları birden versin, diye ricâ ettiler. Yakub aleyhisselam dua edince, her bir koyundan dörder tâne doğmak sûretiyle koyunları çoğaldı.

2. Sesi sürekli olup, üç konaklık yerden bile duyulurdu. Düşman askerine bağırdığı zaman korkularından hep kaçarlardı.

3. Hazret-i Yakub'un attığı şey, pek uzaklara giderdi. Oğullarını Amâlika kavmiyle muhârebeye gönderince, muhârebe esnâsında Yehûda adlı oğlunun, süngü ve mızrakla silâhi parçalanmıştı. Yehûda, silâhım kırıldı babacığım, bir silâh gönderiniz, diye seslendiği anda, hazret-i Yakub işitip, bir dağ başından önceki gibi bir silâh attı ve seslendi. Yehûda sesini işitip, silâhı aldı ve hemen düşmana saldırdı ve gâlib geldi. Halbuki aralarında 360 km'lik mesâfe vardı.

4. Yakub aleyhisselamın duası bereketiyle büyük ve küçük dağlar yerlerinden kalkmışlardır. Ken'an ahâlisini dîne dâvet ettiği vakit, orada bulunup, yörenin iki tarafını darlaştıran dağların başka yere naklolunmasıyla, yerlerinin geniş bir saha olmasını istemişlerdi. Yakub aleyhisselam dua edince, murâdları hâsıl olup, yerleri geniş ve düzlük olup havası da gâyet güzel olarak Hicaz'da en güzel yer olarak tanınmıştır.

5. Ken'an ahâlisini î mânâ dâvet ettiği vakit, oturdukları yerlerde bulunan dağlık ve taşlık yerlerin, bütün tepe ve taşların toprak olmasını teklif etmişlerdi. Yakub aleyhisselam dua edince, diledikleri gibi olmuştur.

Yakub aleyhisselamın en büyüğü Rabil olmak üzere Şem'un, Lâvî, Yehûda, Zablun (Yâlun), İsâhar, Dân, Neftâli, Âşir, Cad, Yusuf ve Bünyamin adlı on iki oğlu vardı. İsrailoğulları bu on iki oğlunun neslinden çoğalmışlardır. Yusuf aleyhisselamdan sonra akılcı en üstün olan Yehûdânın neslinden Davud aleyhisselam ve Benî İsrail (İsrailoğulları) hükümdarları gelmiştir. Bu sebeple İsrailoğullarına genel olarak Yahudi de denilmiştir. İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerin çoğu da Yusuf aleyhisselamın neslindendir. Kur'ân-ı kerîmde zikr edilen Talut da Bünyamin'in neslindendir.

Kur'ân-ı kerîmde Yusuf sûresinde ve Bakara sûresi 132, 133, 140; Âl-i İmrân sûresi 84-93; Nisâ sûresi 163; En'âm sûresi 84; Hûd sûresi 71; Meryem sûresi 6, 49, 58'inci âyetlerinde Yakub aleyhisselamdan ve fazîletlerinden bahsedilmektedir.

### **Yusuf Aleyhisselam**

Mısır ahâlisine gönderilen peygamber. Yakub aleyhisselamın oğludur. Annesinin ismi Râhil'dir. İsrailoğullarından (Yakub aleyhisselamın neslinden) gönderilen ilk peygamberdir.

Küçük yaşta annesi vefat eden Yusuf aleyhisselamı ve küçük kardeşi Bünyâmin'i babaları olan Yakub aleyhisselam şefkâtle bakıp büyütüyordu. Çünkü onlar anne şefkatinden mahrum kalmışlardı. Annesinin vefatından sonra Yusuf aleyhisselam halasının yanında kaldı. Halasının vefatından sonra tekrar babasının yanına döndü. Yakub aleyhisselamın diğer hanımlarından olan Rabil, Şem'un, Lâvî, Yehûda, İsâhar, Zablun, Dân, Neftâli, Câd ve Âşir adlı oğulları Yusuf ve kardeşi Bünyâmin'i babalarının daha çok sevmesini kısıkanıyorlardı.

Yusuf aleyhisselam yedi veya on iki yaşlarındayken on bir yıldız, ay ve güneşin kendisine secde ettiklerini rüyâsında gördü. Bu rüyâsını babasına anlattı. Oğlu Yusuf'un anlattıklarını dinleyen Yakub aleyhisselam on bir yıldızın diğer oğulları güneşin kendisi, ayın da hanımı olduğu şeklinde tâbir etti. İleride hazret-i Yusuf'un büyük nîmetlere kavuşacağını ve ona peygamberlik verileceğini anladı. Bu rüyâyı duydukları takdirde kardeşlerinin

kendisini daha çok kıskanacaklarını ve şeytanın vesvesesiyle ona bir kötülük yapabileceklerini düşünerek, rüyâsını kardeşlerine anlatmamasını hazret-i Yusuf'a söyledi.

Yakub aleyhisselamın oğlu hazret-i Yusuf'u kendilerinden daha çok sevmesi sebebiyle kıskançlıkları iyice artan diğer oğulları toplanıp aralarında konuştular. Yusuf'u babalarından uzaklaştırmaya karar verdiler. Bunun için de iki yol düşündüler. "Ya öldürürüz veya onu babamıza ulaşamayacağı bir yere bırakırız. Böylece babamızın sevgisini kendimize çekeriz." dediler.

İçlerinden biri (Rabil veya Yehûda); "Eğer benim sözümü tutarsanız, Yusuf'u öldürmeyin. Onu büyük bir kuyunun dibine bırakın ki, oraya uğrayan yolculardan biri çıkarıp başka bir yere götürür. Böylece Yusuf babamızdan uzaklaştırılmış olur." dedi. Diğerleri de bu görüşü benimseyip hazret-i Yusuf'u kuyuya atmaya karar verdiler.

Ertesi gün hep birlikte Yakub aleyhisselama giden oğulları koyunlarını otlatmak için kira gideceklerini, kardeşleri Yusuf'u da çok sevdikleri için, yanlarında götürmek istediklerini söylediler. Kardeşlerinin Yusuf'a bir şey yapacaklarından çekinen Yakub aleyhisselam: "Onu götürmeniz beni mahzûn eder. Siz ondan habersizken onu kurt yemesinden korkarım." dedi.

Oğulları babalarına karşı yemin ederek; "Biz kuvvetli bir toplulukken, onu kurt yerse âciz ve güçsüz kimseler olmuş oluruz." diyerek hîle ile hazret-i Yusuf'u babalarından aldılar. Yakub aleyhisselam oğullarının ısrârı ve hazret-i Yusuf'un da onlarla gitmek istemesi karşısında takdire râzı oldu. Kardeşleri babalarından uzaklaşınca Yusuf'a eziyet etmeye başladılar. Bir müddet sonra atmaya kararlaştırdıkları kuyunun başına vardılar. Kardeşleri Yusuf aleyhisselamın elbiselerini soydular. İpe bağlayıp kuyuya sarkıttılar. Kuyunun yarısına kadar varınca da ipi kestiler. Yusuf aleyhisselam suyun içine düştüğü sırada şu duayı okudu: "Ey gâib olmayan Şâhit! Ey uzak olmayan Karîb! Ey Mağlup olmayan Gâlib! Beni bu musîbetten kurtar. Bunun için bana bir çıkış yolu nasip et!"

Yusuf aleyhisselam kuyuda dua edip **Allahü teâlâ**yı zikretmeye başladı. Yusuf aleyhisselamın zikrini duyan melekler onun etrâfına toplanıp, teselli ettiler. Cebrâil aleyhisselam da gelip ona arkadaşlık etti.

Yusuf aleyhisselamın kardeşleri de, onun sırtından çıkardıkları gömleği kestikleri bir hayvanın kanına buladılar ve babaları Yakub aleyhisselama götördüler. "Ey bizim babamız, hakîkten biz gittik. Yarış edecektik. Yusuf'u da eşyâlarımızın yanında bırakmıştık. Onu kurt yemiş." dediler. Kesmiş oldukları hayvanın kanına buladıkları gömleği getirdiler. Yakub aleyhisselam onların yalan söylediklerini anlayarak; "Hayır nefisleriniz sizi aldatıp böyle bir işe sürüklemiş. Artık bana düşen sabr-ı cemildir. Sizin bu yaptıklarınız üzerine sabrım **Allahü teâlâ**dan yardım isterim." dedi. Yusuf aleyhisselamın kana bulanmış gömleğini yüzüne gözüne sürdü. Gömleğin hiç yırtılmamış olduğunu görüp; "O kurdun Yusuf'uma karşı şefkati sizden fazlaymış. Vallâhi bugüne kadar bu kurt gibi yumuşak huylusunu görmedim. Oğlumu yemiş de, sırtındaki gömleğini bile yırtmamış." dedi ve takdire râzı olup sabr-ı cemilin kendisi için en güzel yol olduğunu söyledi.

Yusuf aleyhisselam kuyuya atıldıktan bir müddet sonra Medyen'den gelip Mısır'a gitmekte olan bir kervan kuyunun yanında konakladı. Su almak için vazîfeli olan bir kişi kovasını kuyuya saldıği zaman Yusuf aleyhisselam kovaya sarıldı. Kova yukarı çekilince

Yusuf aleyhisselam da kovayla berâber dışarıya çıktı. Kovayı çeken kişi güzel yüzlü bir çocuğun da kovanın ipine tutunup çıktığını görünce şaşırdı. Onu yanına alıp, kâfiledekilere götürdü. Böylece Yusuf aleyhisselam kuyudan çıkıp kurtuldu. Bu sırada hazret-i Yusuf'u kuyuya atan kardeşlerinden biri ona yiyecek vermek üzere attıkları kuyunun yanına gelmişti. Onun kervancılar tarafından kuyudan çıkarılmış olduğunu görünce diğer kardeşlerine haber verdi. Kervancıların yanına gelen kardeşleri; "Bu bizim kölemizdi, kaçtı. İsterseniz onu satın alıp başka bir memlekete götürün." dediler. Yusuf aleyhisselamı da; "Bizi yalancı çıkarma, seni öldürürüz." diye korkuttular. Kervancılar paralarını mala yatırdıklarını, yanlarında bulunan birkaç dirhemi verebileceklerini söylediler. Asıl maksatları Yusuf aleyhisselamı satmak olmayıp, babalarından uzaklaştırmak olan kardeşleri, kervancıların verdiği birkaç dirheme râzı olup onu sattılar.

Kervancılar hazret-i Yusuf'u Mısır'a götürüp pazara çıkardılar. Birçok kimse onu satın almak isteyince fiyatı yükseldi. O sırada Mısır Azîzi, yâni Mâliye Nâzırı (Bakanı) olan Kıtîr (veya İzîr) Yusuf aleyhisselamı kervancılardan çok yüksek bir fiyata satın aldı. Eve varınca da hanımına, ona iyi muâmele etmesini ileride kendilerine faydalı olabileceğini söyledi. Yusuf aleyhisselamı satın alan Mısır Azîzi'nin hanımı Zelihâ (veya Züleyha) idi ve çocukları olmamıştı. Bu yüzden Azîz, Yusuf aleyhisselamı evlâd edinmeyi düşündü. Yusuf aleyhisselam Azîz'in evinde gâyet rahattı. Azîz'in hanımı genç ve güzel bir kadındı. Azîz ise, innîn, yâni iktidarsız idi.

Yusuf aleyhisselam ise, akıllara durgunluk verecek derecede güzeldi. Yüzünde parlayan nübüvvet (peygamberlik) nûru herkesi hayran bırakırdı. Bu hal Züleyhâ'nın ona âşık olmasına sebep oldu. Yusuf aleyhisselama karşı süslenip onu kendine çekmek için çalıştı. Fakat Yusuf aleyhisselam **Allahü teâlâ**nın yardımıyla ona hiç îtibâr etmedi. Züleyhâ sonunda kapıları kapadı ve ondan murâd almak istedi. Yusuf aleyhisselam: "Efendim (Kıtîr) iyi bakman için beni sana bıraktı. Bunun karşılığında onun haremine hıyânet etmekten Allah'a sığınırım." dedi.

Yusuf aleyhisselamın kendisine îtibâr etmediğini gören Züleyhâ ona iftirâ etti. Züleyhâ'nın Yusuf aleyhisselama yaptıkları bir müddet sonra Mısır ahâlisi tarafından duyuldu. Haber sarayda vazîfeli kimselerin hanımları tarafından da duyulunca, kadınlar: "Züleyhâ, Ken'anlı kölesi Yusuf'un nefsinden murâd almak istiyormuş. O gencin sevgisi onun yüreğine işlemiş, onu deli etmiş. Azîzin hanımı olduğu halde, Züleyhâ'nın bir köleye gönül vermesini açık bir hatâ olarak görüyoruz." dediler.

Züleyhâ Mısırlı kadınların kendisi hakkındaki sözlerini işitti. O kadınların da Yusuf aleyhisselamı görmesi için bir ziyâfet tertip etti. Kendisini ayıplayan kadınlarla berâber şehir eşrâfından kırk kadar hanımı dâvet etti. Onlar için bıçakla kesilerek yenecek yiyecekler de hazırlattı. Misâfirler gelip kendileri için hazırlanan yemekleri yemeye başladılar. Züleyhâ, başka bir odada bulunan Yusuf aleyhisselamın kadınlara görünmesini istedi.

Yusuf aleyhisselam Züleyhâ'dan çekindiği için, emrine karşı gelmeyip kadınlara göründü. Kadınlar Yusuf aleyhisselamı görünce cemâlinin heybetinden yüzünün güzelliğinden kendilerini unuttular. Meyve yerine hiç acı duymadan ellerini kestiler. Onun güzelliğini ve cemâlinin heybetini hiçbir insanda görmemişlerdi. Böylece, onun melek olmadığını bildikleri halde; "Bu bir melektir." demekten kendilerini alamadılar. Onların bu

hâlini seyreden Züleyhâ; "İşte gördünüz mü? Siz benden daha çok kınanmaya, ayıplanmaya lâyıksınız. Çünkü onu bir defâ görmekle kendinizi kaybedip ellerinizi kestiğinizin bile farkında olmadınız. Ben ise, uzun zamandır onunla birlikteyim. Fakat hiçbir vakit sizin bu hâlinize düşüp, hayranlığımdan dolayı kendimden geçmedim. Şimdi gördüğünüzü önceden görseydiniz, beni kınamazdınız." dedi.

Sonra da onlara; "Duyduğunuz gibi ben ondan bu iş için talepte bulundum. O ise, bu husustaki teklifimi kabul etmedi. Eğer ona emrettiğim şeyi yapmazsa muhakkak zindanlarda sürünür." dedi. Misâfir gelen kadınlar Yusuf aleyhisselamın etrâfına toplanıp; "Azîzin hanımının emrine karşı gelmen sana bir fayda getirmez." diye Züleyhâ'nın arzusuna uymaya teşvik ettiler. Yusuf aleyhisselam kadınların fuhşu güzel gösteren hîleleri ve sözleri karşısında **Allahü teâlâ**ya sığınıp dua etti. Başına gelen bu musîbetten korunmasını niyâz etti:

"Ey Rabbim! Zindan bana bu (Mısırlı) kadınların beni dâvet ettikleri şeyden daha sevimlidir. Eğer sen onların hîlelerini benden çevirmezsen (beni ismet üzere sâbit kılmak sûretiyle korumazsan, ben ihtiyârî olmayan tabîi bir meyl ile) onlara meyleder, böylece sefihler zümresine dâhil olurum. Bunun üzerine Rabbi onun duasını kabul etti. Kadınların hîlelerini, şerlerini ondan çevirdi. Çünkü O (**Allahü teâlâ**, kendine tazarrû ve ilticâ edenlerin dualarını) işitici ve (hallerini) bilicidir." (Yusuf sûresi: 33)

Züleyhâ'nın kocası Azîz, Yusuf aleyhisselamın yapılan soruşturma netîcesinde suçsuzluğunu anlamış olduğu için herhangi bir cezâ vermeye lüzum görmemişti. Fakat yayılan dedikoduları kesmek için ve Züleyhâ'nın baskılarına boyun eğerek Yusuf aleyhisselamın hapsedilmesine karar verdi. Böylece hazret-i Yusuf zindana atıldı. Uzun zaman zindanda kaldı. Zindanda ne kadar kaldığı kesin olarak bilinmemektedir.

Yusuf aleyhisselamla birlikte Mısır Firavununun ekmekçisi ve şerbetçisi de hâşîşhânedeydiler. Yusuf aleyhisselam zindandayken hastaları ziyâret eder, geceleri dâimâ namaz kılar, Rabbini zikrederdi. Kendisine **Allahü teâlâ** rüya tâbiri ilmini öğretti. Yusuf aleyhisselam Firavun'un ekmekçisi ve şerbetçisinin görmüş oldukları rüyâyı tâbir etti. Biri rüyâsında üzüm sıkıldığını, diğeri de başının üzerinde ekmek taşıdığını ve bu ekmekten kuşların yediğini görmüştü. Yusuf aleyhisselam rüyâsında üzüm sıkmanın serbest bırakılacağını, ekmek taşıyanın ise îdâm edileceğini söyledi. O kimselerin rüyâları, yorumladığı gibi çıktı. Şerbetçi serbest bırakılıp eski vazîfesine döndü, ekmekçi de asıldı ve başının etini kuşlar yedi.

Yusuf aleyhisselam zindandayken Mısır hükümdarı bir rüyâ görmüştü. Dehşetle uykusundan uyanıp; "Ben rüyâmda yedi semiz ineğin yedi zayıf ineği yediğini ve yedi yeşil başak, yedi de kurumuş başak gördüm. Ey ileri gelenler, eğer rüyâ tâbiri biliyorsanız, bu rüyâmı yorumlayın." dedi. Onlar "Biz böyle rüyâların yorumunu bilmeyiz." dediler. Bu sırada daha önce Yusuf aleyhisselam ile zindanda kalan şerbetçi kendi rüyâsını tâbir ettirdiğini hatırlayarak; "Ben bu rüyânın yorumunu yaptıracağım. Beni Yusuf'un (aleyhisselam) bulunduğu zindana götürüp onunla görüştürün" dedi. Şerbetçiyi Yusuf aleyhisselamın yanına götürdüler. O da Mısır hükümdârının rüyâsını anlatıp yorumunu istedi.

**Allahü teâlâ** Yusuf aleyhisselama zindandayken peygamberlik emrini bildirdi. Yusuf aleyhisselam Mısır hükümdârının rüyâsını tâbir etmeden önce **Allahü teâlâ**nın peygamberi olduğunu söyleyip, mucize gösterdi. Gelecek yemekler daha gelmeden önce cinsini ve tadını haber verdi. **Peygamber** âilesinden geldiğini, baba ve dedelerinin peygamber olduğunu bildirdi. Zindandayken insanları tevhid inancına dâvet etmeye başladı. Zindandakilere; "Ey zindan arkadaşlarım! Çok sayıdaki putlarınız mı hayırlı, yoksa (zâtında ve sıfatlarında) tek ve her şeye gâlib olan **Allahü teâlâ** mı?" dedi. Arkadaşlarına tevhid inancını, inanmanın gerekli olduğunu ve hak dînin emir ve yasaklarını anlattı.

Yusuf aleyhisselam hükümdarın rüyâsını yorumlayıp; "Yedi sene bolluk, sonra yedi sene kıtlık olacak. Bollukta saklayın, kıtlıkta bunları yersiniz." buyurdu. Hükümdar, tâbiri duyunca Yusuf aleyhisselamı istedi. Yusuf aleyhisselam Mısır hükümdârının elçisine; "Efendine dön de ellerini kesen o kadınların zoru (hâli) neydi? Kendisine sor. Benim Rabbim onların hîlelerinin ne olduğunu (ne söylediklerini, ne yaptıklarını) elbette bilir." dedi. Elçi, hükümdarın yanına dönüp Yusuf aleyhisselamın isteğini arz etti. Meseleyi araştıran hükümdar, o kadınları yanına getirtip; "Yusuf'un nefsinden Murâd almak istediğiniz vakit ne halde idiniz? Onu Züleyhâ'nın emrine itâat etmeye teşvik ederken size karşı bir meylini hissettiniz mi? Kendisinde bir kötülük, şüphe götürür bir hareket gördünüz mü?" dedi. Kadınlar "Hâşâ! Biz onun hiçbir kötü hâline, hiçbir günahına muttalî olmadık." dediler. O mecliste bulunan Azîzin hanımı Züleyhâ da; "Şimdi hak (doğru) ortaya çıktı. Ben onun nefsinden murâd almak istemiştım. O ise şüphesiz doğru söyleyenlerdendir." dedi. Böylece Yusuf aleyhisselamın suçsuzluğu ve senelerdir zindanda suçsuz olarak kalmış olduğu ortaya çıktı.

Mısır hükümdârı Yusuf aleyhisselama tekrar elçi gönderip; "Onu bana getirin, kendisini has müsteşâr ediniz işlerimi ona bırakayım." dedi. Hükümdârın dâvetini kabul eden Yusuf aleyhisselam zindandan çıktı. Zindanın kapısına da; "Burası belâ, musîbet ve hüznün evi, dirilerin kabri, düşmanların sevinç, dostların tecrübe yeridir." diye yazdı.

Yusuf aleyhisselam hükümdârın sarayına varınca, hükümdâr ona çok iltifatta bulundu. Hükümdar görmüş olduğu rüyâ ile ilgili ne gibi tedbirler alınması gerektiğini sordu. Yusuf aleyhisselam; "Bolluk senelerinde çok ekip, ekinleri sapları ile berâber, başaklarıyla ambarlara koymalısın. Bu şekilde ekinler bozulmadan kalır, hem de saplar hayvanlarınız için yem olur. Halka da, ekinlerinden ihtiyaçları kadarını yemelerini, geriye kalanını saklayıp korumalarını emretmelisin. Bu yiyecekler kıtlık senelerinde sizin ve çevredeki insanların ihtiyaçlarını karşılayacaktır." dedi. Yusuf aleyhisselamın tavsiyeleri çok hoşuna giden hükümdâr; "Bu işleri yapmakta bana kim yardım eder?" dedi. Yusuf aleyhisselam ona; "Arzın (Mısır'ın) hazînelerinin idâre işini bana bırak. Ben onu korumaya muktedirim. Tasarruf yollarını bilirim, bu işi ben yaparım." buyurdu.

Yusuf aleyhisselamın teklifinden bir sene sonra Mısır Azîzi (Mâliye Nâzırı) öldü. Hükümdar hazret-i Yusuf'u onun yerine Mâliye Nâzırı yaptı. Mücevherlerle süslü taht ve tâclarla birlikte hazînelerin anahtarlarını ona teslim etti. Hükümdar bütün yetkilerini de ona verdi. Memleketin her tarafında Yusuf aleyhisselamın emri geçer oldu. Yusuf aleyhisselam, Azîzin ölümünden sonra sarayı terk edip perişân hâle gelen ve **Allahü teâlâ**ya îmân etmiş olan Züleyhâ'yı **Allahü teâlâ**nın emriyle kendine nikâhlayıp onunla evlendi. Yusuf

aleyhisselam Züleyhâ'ya: "Bu senin istemiş olduğundan hayırlı değil mi?" dedi. Züleyhâ da ona: "Ey Sıddîk! Beni kınama. Bildiğin gibi ben, mal, mülk, güzellik gibi dünyâ nîmetlerine sâhip bir kadındım. Ancak kocam kadınlara yaklaşımdan mahrumdu. Sen de benim gördüğüm en güzel kimseydin." diye cevap verdi. Yusuf aleyhisselamın Züleyhâ'dan iki oğlu ile Rahmet adında bir kızı oldu.

Yusuf aleyhisselam yetkileri eline alınca kıtlık senelerinin geleceğini düşünerek gerekli tedbirleri aldı. Gerekli gıdâ stoklarını yaptırdı. Bu stoklar için büyük depolar yaptırıp topladığı yiyecekleri buralarda depoladı. İnsanlara da çok iyilik ve ihsânlarda bulundu. Yedi sene olan bolluk seneleri geçip, peşinden bütün şiddetiyle kıtlık başgösterdi. Kıtlığın ilk senesinde insanlar hazırladıkları yiyecekleri bitirdiler. Yusuf aleyhisselamdan para ile yiyecek almaya başladılar. Yusuf aleyhisselam kim olursa olsun, kimseyi kayırmadan yiyecek almaya gelene bir deve yükünden fazla yiyecek vermezdi. Bu hususta adâletten aslâ ayrılmazdı. Mısır hükümdârı ve pekçok kimse onun adâleti ve güzel huyları sebebiyle **Allahü teâlâya** inanmışlardı.

Mısır'dan ve çevre ülkelerden olan insanlar akın akın gelip Yusuf aleyhisselamdan yiyecek alıyorlardı. Babası Yakub aleyhisselamın ve kardeşlerinin yaşadığı Ken'an diyârında da kıtlık baş gösterdiğinden Yakub aleyhisselam, Yusuf aleyhisselamın anne-baba bir kardeşi olan Bünyamin hâricindeki on oğlunu Mısır'a erzak almak üzere gönderdi. Yakub aleyhisselamın oğulları Mısır'a varınca hazret-i Yusuf onları tanıdı. Onlar ise, hazret-i Yusuf'u tanıyamadılar. Fakat, hazret-i Yusuf onların kim olduklarını, nereden geldiklerini sordu. Onlar dediler ki: "Biz Ken'an vilâyetindeniz. İhtiyar bir babanın on evlâdıyız. Babamızın ismi Yakub'dur. Beldemizde kıtlık var. Babamız bizi buraya erzak almaya gönderdi." dediler. Yusuf aleyhisselam; "Şimdi babanız nerede ve kiminle berâberdir?" deyince, onlar da; "Ken'an ilinde bizim en küçük kardeşimizle berâber kaldı. Babamızın küçük kardeşimizle aynı anadan olan çok sevdiği bir oğlu daha vardı. Kırdı telef oldu. Onun derdinden Bünyamin adındaki küçük oğlunu yanından hiç ayırmaz. Oğlu Yusuf'a üzüntüsünden dolayı gözleri görmez oldu." dediler.

Yusuf aleyhisselam her bir kardeşi için birer deve yükü erzak hazırlattı. Onlardan almış olduğu paralarını da gizlice tekrar yüklerinin içine bıraktırdı. Gelecek sefere diğer kardeşlerini de getirmelerini istedi. Getirmedikleri takdirde erzak vermeyeceğini bildirdi. Yakub aleyhisselamın oğulları Mısır'a varınca babalarına, Mısır Mâliye Nâzırından büyük ihsân ve iltifat gördüklerini anlattılar. Mısır Mâliye Nâzırının bir daha Mısır'a gittiklerinde kardeşleri Bünyamin'i de getirmelerini istediğini, aksi hâlde erzak vermeyeceğini söylediğini bildirdiler. Yakub aleyhisselam Bünyamin'i göndermek istemedi. Yüklerini açtıkları zaman da paralarının ihsân olarak yüklerinin içine konulduğunu gördüler. Bunun üzerine babalarına; "Ey babamız! Daha ne istiyoruz, işte sermayemiz de bize iade edilmiş. Biz onunla tekrar âilemize zahîre getiririz. Kardeşimizi de koruruz. Kardeşimizi götürmekle bir deve yükü zahîre de fazla alırız. Bu seferki aldığımız zahîre az bir ölçektir, bizi idâre etmez." dediler. Bünyamin'i getireceklerine dâir söz aldıktan sonra onlarla birlikte tekrar Mısır'a gönderdi. Onlara da; "Daha önce Yusuf'a olanı biliyorsunuz. Fakat **Allahü teâlâ** en iyi koruyucudur. Merhametlilerin en merhametlisidir." dedi.

Yakub aleyhisselamın oğulları ikinci defâ Mısır'a gittiler. Bünyamin'i Yusuf aleyhisselamın yanına getirdiler. Yusuf aleyhisselam kardeşlerine ikram ve ihsânlarda bulundu. Diğer kardeşlerinden ayrı olduğu sırada kardeşi Bünyamin'e kendisini tanıttı. Bir tedbirle onu göndermeyeceğini bildirdi. Her bir kardeşi için bir deve yükü erzak hazırlattı. Kardeşi Bünyamin'in yükünün içine Mısır hükümdârının altından yapılmış su tasını koydurdu.

Yakub aleyhisselamın oğullarının yükleri hazırlanıp yola çıkacakları sırada saraydan bir vazîfeli gelerek; "Ey kâfile ehli! Durun! Muhakkak siz hırsızlarsınız." dedi. Yusuf aleyhisselamın kardeşleri geri dönerek; "Ne kayboldu. Aradığınız nedir?" diye sordular. Vazîfeli; "Hükümdârın tası kayboldu. Onu getirene bir deve yükü zahîre var. Ben de buna kefilim." dedi. Yusuf aleyhisselamın kardeşleri; "Vallahi muhakkak siz de bilirsiniz ki, biz buraya fesâd çıkarmak için gelmedik. Biz hırsız da değiliz." dediler. Vazîfeli ve yanındakiler; "Eğer sözünüzde yalancı çıkarsanız sizin dîninizde hırsızlığın cezâsı nedir?" dediler. Yakub aleyhisselamın oğulları; "Su kabını çalanın cezâsı kimin yükünde bulunursa, çalan kimse, mal sâhibinin kölesi olur. Biz hırsızlık yapanları böyle cezâlandırırız." dediler.

Saray vazîfelileri Yakub aleyhisselamın oğullarının yüklerini aradılar. Su tası en son aradıkları Bünyamin'in yükünde çıktı. Bunun üzerine Yakub aleyhisselamın bildirdiği dînin hükümlerine göre Bünyamin Mısır'da alıkonuldu. Yakub aleyhisselamın oğulları: "Ey Azîz! Hakikat, onun (Bünyamin'in) ihtiyar ve çok muhterem bir babası var. Kaybolan kardeşimizin acısını onunla unuttur. Onu bizden çok sever. Onun yerine birimizi alıp onu serbest bırak. Biz muhakkak seni ihsân edenlerden görüyoruz. Bu ihsânını tamamla." dediler.

Yusuf aleyhisselam: "Eşyâmızı yanında bulduğumuz kimseden başkasını alıkoymaktan **Allahü teâlâ**ya sığınırız. Çünkü bu takdirde (dîninize uygun olarak verdiğiniz fetvâya göre) biz de elbette zâlimlerden oluruz." dedi.

Yakub aleyhisselamın büyük oğlu ve Şem'un da, babam bana izin verinceye kadar gelmem, deyip Mısır'da kaldı. Yakub aleyhisselamın diğer oğulları Mısır'dan ayrılıp utanarak ve sıkılarak babalarına geldiler; "Ey babamız! Muhakkakki oğlun Bünyâmin hırsızlık yaptı. Biz ancak gördüğümüze şahitlik ederiz. Su kabının Bünyamin'in yükünden çıktığını gördük. Biz gaybı, yâni onun gerçekten çaldı mı, yoksa onun haberi olmadan eşyâsı arasına mı kondu? bilmeyiz. Eğer bize inanmazsan içinde bulunduğumuz (kendisinden döndüğümüz) şehre (Mısır halkına) da aralarında geldiğimiz kervana da sor. Biz hakîkaten doğru söyleyicileriz." dediler. Yakub aleyhisselam bu habere çok üzüldü, anlatılanlara inanmadı. Fakat; "Artık bana düşen sabr-ı cemildir. Umulur ki, **Allahü teâlâ** oğullarımı bana getire. Şüphesiz **Allahü teâlâ** Alîmdir, Hakîmdir." dedi.

**Allahü teâlâ**nın kendisini bu sıkıntıdan yakında kurtaracağına inanan Yakub aleyhisselam son derece üzüntülü ve kederli olmasına rağmen, hâlini **Allahü teâlâ**dan başkasına arz etmedi. Başına gelen musîbetlere rağmen, dâimâ sabırlı oldu. Bir gün oğullarına kavuşacağını ümit eden Yakub aleyhisselam; "Ey oğullarım! Mısır'a gidin, Yusuf ile kardeşlerinden haber sorun. **Allahü teâlâ**nın fadl ve ihsânından ümit kesmeyin. Çünkü hakîkat, kâfirler gürûhundan başkası **Allahü teâlâ**nın fadl ve rahmetinden ümit kesmez." dedi.

Yakub aleyhisselamın oğulları babalarının tavsiyesi üzerine üçüncü defâ Mısır'a geldiler. Yusuf aleyhisselamın huzûruna varıp; "Ey Azîz! Bize ve âilemize darlık, kıtlık, fakirlik ve açlık isâbet etti. Çok az ve ehemmiyetsiz bir sermâye ile geldik. Bize daha önce tam bedelle verdiğin gibi tam ölçek ver. Sermâyemizden eksik olan bu miktara karşılık olan zahîreyi vermekle veya kardeşimizi iâde etmek sûretiyle hakkımızda ayrıca tasaddukta bulun. Zîrâ **Allahü teâlâ** sadaka verenleri mükâfatlandırır. Yusuf aleyhisselam onlara: "Siz sonunun nereye varacağını bilmeden Yusuf'a ve kardeşine yaptığınız işin kötülüğünü anlayıp ondan tövbe ettiniz mi?" dedi.

Bu sözler üzerine onlar bu kimsenin, kardeşleri Yusuf olabileceğini düşündüler. Ona Yusuf olup olmadığını sordular. Onların yalvarışlarını, çâresiz kaldıklarını görünce, kalbi incelendi. Merhametinden dolayı, kendisinin kardeşleri Yusuf olduğunu açıkladı. Kardeşleri; "Yoksa sen gerçekten Yusuf musun?" dediler. Yusuf aleyhisselam; "Evet, ben Yusuf'um ve bu kardeşim Bünyamin'dir. **Allahü teâlâ** birbirimize kavuşturmakla bize ihsânda bulundu." dedi. Kardeşleri Yusuf aleyhisselamın üstünlüğünü ve ona yaptıklarından dolayı günahkâr olduklarını kabul ettiler. Yusuf aleyhisselam onlara; "Bugün size bir kınama ve ayıplama yoktur." dedi.

Kardeşlerine çok izzet ve ikrâmda bulundu. Babası Yakub aleyhisselamın hâlini, kendisinin yokluğundan sonra ne durumda olduğunu sordu. Onlar da; "Senin için çok üzüldü, ağladı. Bu sebeple gözleri görmez oldu." dediler. Bunun üzerine Yusuf aleyhisselam gömleğini çıkarıp onlara verdi ve; "Şu gömleğimi babama götürün ve yüzüne sürsün. O benim kokumu koklasın ve gömleğimi gözlerine sürsün. O artık rahatlıkla görmeye başlar. Sonra bütün âilenizi bana getirin." dedi. Yusuf aleyhisselam kardeşlerinin yol hazırlıklarını yaptırdı. Babası Yakub aleyhisselama verilmek üzere bütün hânedânı ve akrabâsı ile birlikte Mısır'a gelmelerini isteyen bir mektup da verdi.

Yakub aleyhisselam, oğulları Mısır'dan yola çıktıktan sonra oğlu hazret-i Yusuf'un kokusunu aldığını söyledi. Fakat yanındakiler, Yusuf aleyhisselama duyduğu aşırı muhabbetten dolayı böyle bir koku duyduğunu zannedebileceğini söylediler. Nihâyet Yakub aleyhisselamın oğulları Ken'an diyârına yaklaşınca, onlardan biri müjdeci olarak gelip Yusuf aleyhisselamın gömleğini babasına verdi. Yakub aleyhisselam gömleği alıp yüzüne, gözüne sürdü. Gözleri açılıverdi. Yakub aleyhisselam, bütün oğulları ve akrabâsıyla birlikte Ken'an diyârından Mısır'a gitmek üzere yola çıktı. Yusuf aleyhisselam Mısır hükümdârı ve halkıyla birlikte Yakub aleyhisselamı ve berâberindekileri karşıladı. Babasını sarayına götürdü. Babasını ve üvey annesini tahtının üstüne çıkarıp oturttu. Hepsi (babası, üvey annesi ve kardeşleri ona kavuştukları için) secde (şükür secdesi) ettiler.

Yusuf aleyhisselam babasına; "Ey babam! İşte bu evvelce gördüğüm rüyânın tevili (yorumu)dir. Hakîkaten Rabbim o rüyâyı tahakkuk ettirdi. Beni zindandan çıkarıp mülk ihsân etti. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını (hased ile) açtıktan sonra, **Allahü teâlâ** sizi çölden (Ken'an diyârından) getirdi. Muhakkak ki, Rabbim dilediği şeyleri hakkıyla bilen herşeyi hikmetinin icâb ettirdiği vakit ve şekilde yapan odur." dedi. Kardeşlerini affettiğini bildirdi.

Yakub aleyhisselam Yusuf aleyhisselamla birlikte on seneden fazla yaşadıktan sonra vefat etti. Vasiyeti üzerine Kudüs yakınlarındaki Halîlürrahmân denilen yere defnedildi. Yusuf

aleyhisselam babasının vefatından sonra bir müddet daha yaşadıktan sonra vefat etti. Mısır'da herkes Yusuf aleyhisselamı kendi mahallesine defnetmek istiyordu. İş kavgaya kadar vardı. Sonunda mermer bir Sandukaya koyup Nil Nehri kıyısına (veya Nil Nehrinin ortasına) defnetmekte anlaştılar. Bir rivâyete göre ondan dört yüz sene sonra, gelen Musa aleyhisselam kabrini bulup, mübârek cesedini oradan alarak Yakub aleyhisselamın da medfûn bulunduğu Halîlürrahmân'da defnedildi.

Yusuf aleyhisselamın güzelliği fevkalâdeydi. Âdem aleyhisselama çok benzerdi. Mısır sokaklarında gezerken yüzünün pırlıtsı güneş ışıklarının yansıması gibi duvarlara aksederdi. Bir kimse onun yüzüne bakmak isterse hemen gözlerini çevirmek zorunda kalırdı. Bütün bunlara rağmen Yusuf aleyhisselama güzelliklerden sâdece bir parça verilmişti. **Muhammed** aleyhisselama ise tamâmı verilmişti.

Eshâb-ı kirâm **Peygamber** efendimize, siz mi güzeldiniz, Yusuf âleyhisselâm mı güzeldi? diye sorunca **Peygamber** efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem; "Kardeşim Yusuf benden sabih (güzel), ben ondan melihim (sevimliyim). O'nun görünen güzelliği benim görünen güzelliğimden çoktur." buyurdu. **Peygamber**imizin (sallallahü aleyhi ve sellem) görünmeyen güzelliği gösterilseydi, kimse bakmaya tâkat getiremezdi.

Eshâb-ı kirâmın gençleri, hazret-i Âişe vâlidemizden **Peygamber**imizin (sallallahü aleyhi ve sellem) güzelliğini sorduklarında hazret-i Âişe şu şiiri söylemiştir:

Ve lev semia ehlü Mısre evsâfe haddihî,  
Lemâ bezelû fî sevmi Yûsüfe min nakdin.  
Levîmâ Zelihâ lev reeyne cebînehû,  
Le âserne bilkat'il kulûbi alel eydi.

Mısırdakiler, onun yanaklarının güzelliğini işitmiş olsalardı, Yusuf aleyhisselamın pazarlığında hiç para vermezlerdi. Yâni, bütün mallarını, onun yanaklarını görebilmek için sakarlardı. Zelihâ'yı kötüleyen kadınlar, onun parlak alnını görselerdi, ellerinin yerine kalplerini keserlerdi (de acısını duymazlardı).

Yusuf aleyhisselam güzel ahlâk sâhibi olup, Mısır Azîzinin hakkını gözeterek Züleyhâ'nın tekliflerini reddetti ve iyilik gördüğü kimseye ihânet etmedi. Hiçbir menfâat ve zarar onun doğruyu söylemesine mâni olamadı. **Allahü teâlâ** onu Kur'ân-ı kerîmde "Sıddîk= Çok doğru sözlü" olarak medh etti. Kendisine hıyânet ve zulmedenleri affediciydi. İnsanların rüyâlarını doğru olarak tâbir ederdi. İnsanlara hizmet eder ve onların ihtiyaçlarını tedârik ederdi. Yusuf aleyhisselam iffet sâhibi, olup iffetini korumakta gayretliydi. Mısır kadınları ile arasında geçen hâdise meşhurdur.

### **Mucizeleri:**

Yusuf aleyhisselamın üç çeşit mucizesi vardı:

1. Hazret-i Yusuf'un konuşması pek şirin, çok tatlı olduğu için, herkesin kalbi ona meylerdi. Onun tatlı sözleri karşısında îmân eden pekçoktu.

2. Hazret-i Yusuf'un yüzü güneş gibi nûrluydu. Hattâ bir kimse yüzüne bakmak istese, hemen gözlerini çevirmeye mecbur olurdu. Bu nûrun tesiriyle, yâni başkasına sirâyetiyle huzûruna getirilen âmânın hemen gözleri görmeye başlamıştı.

3. Yusuf aleyhisselamın duası bereketiyle ağaçların yapraklarından güzel kumaş olmuştu. Huzûruna bir büyük kişi gelmiş, şu gördüğümüz ağaçların yaprakları birbiriyle birleşip güzel kumaş olsun, diye mucize teklifinde bulunmuştu. Hazret-i Yusuf öyle dua edince, kıymet biçilmez bir kumaş olmuştur.

Yusuf aleyhisselamın hayâtı, başından geçenler ve hikmetleri Kur'ân-ı kerîmde Ahsen-ül-Kasas (kıssaların en güzeli) diye medh edilen Yusuf sûresinde bildirilmiştir. Bu sûrede Yusuf aleyhisselamın başına gelenlerle, kavuştuğu ihsânlardan bahsedilir. Hasedin noksanlık ve **Allahü teâlâ**nın yardımından mahrum kalmaya, sabrın ise sıkıntı ve gamlardan kurtulmaya sebep olduğu; Yakub aleyhisselamın sabrettiği için maksâdına kavuştuğu; Yusuf aleyhisselamın sabrı ve doğruluğu anlatılmaktadır.

### **Eyyub Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden. Hazret-i İshak'ın oğlu Iys'ın neslindendir. Kendisine yedi kişi îmân etti. Yüz kırk sene yaşadı. Sabrı ile insanlık târihinde darbimeselle anılan Eyyub aleyhisselam, Kur'ân-ı kerîmde zikredilmiştir.

Eyyub aleyhisselamın çok mal ve serveti ile on oğlu vardı. Sürü sürü hayvanları, bağları ve bahçeleri bulunuyordu. Şam civârında Beseniyye mevkiindeki çiftliklerinde binlerce insan çalışırdı. Fakat servetinin çokluğu onu Allah yolundan alıkoymadı. Eyyub aleyhisselam Şam civârında yaşayan insanlara peygamber olarak gönderildi. Onları **Allahü teâlâ**ya îmân ve ibâdet etmeye çağırırdı. Bu uğurda pekçok zahmet çekti. Sonra malı, evlâdı ve bedeni ile imtihan edildi. Eyyub aleyhisselam çok büyük sıkıntılara göğüs gerdi. Sabrı, kullukta kusûr etmeyip şikâyetle bulunmayışı ve başka güzel vasıfları ile ibâdet ehline ve akıl sâhiplerine örnek oldu.

**Allahü teâlâ** hazret-i Eyyub'u imtihan etmeyi murâd etti. Onun mallarını çeşitli vesîlelerle elinden aldı. Koyunları sel, ekinleri ise rüzgâr ile telef oldu. Şeytan çoban sûretinde ağlayarak Eyyub aleyhisselamın yanına geldi. O sırada insanlara vaaz ve nasîhatte bulunan Eyyub aleyhisselama mallarının ve servetinin telef olduğunu söyledi. Hazret-i Eyyub bu haber karşısında hiç şikâyetle bulunmayarak **Allahü teâlâ**ya hamd ve şükürde bulundu ve "Üzülme! O malı mülkü bana Rabbim vermişti. Şimdi de aldı. Çünkü sâhibi O'dur." dedi. Bu sözleri ve hareketi karşısında şeytan perişan olup, geri gitti.

Sonra **Allahü teâlâ** Eyyub aleyhisselamın, hocaları ile ders okuyan çocuklarının da zelzeleyle ruhlarını aldı. Bu defâ hoca şekline giren şeytan feryâd ve figân ederek Eyyub aleyhisselamın yanına geldi; "Ey Eyyub! **Allahü teâlâ** evini zelzele ile yıktı. Çocukların öldü. Her biri parça parça oldular." dedi. Çocuklarına olan şefkatinden dolayı gözlerinden yaşlar gelen Eyyub aleyhisselam sabır ve tevekkül ederek, **Allahü teâlâ**ya teslimiyetini bildirdi. Şeytana da: "Ey mel'ûn! Sen İblissin. Beni Rabbime isyâna teşvik etmek istiyorsun. Şunu bil ki, evlâdım bir emânet idi. Rabbime niçin incineyim. Rabbime hamd ederim." buyurdu. Bundan sonra **Allahü teâlâ** Eyyub aleyhisselamın vücuduna hastalık verdi.

Hazret-i Eyyub'un hastalığı gün geçtikçe şiddetlendi. Akribâları, komşuları ve başkaları yanına uğramaz oldu. Yalnız hanımı Rahîme Hatun onu terk etmedi. Ona hizmetine devâm edip, ihtiyâç için neyi varsa sarf etti. Hazret-i Eyyub bu hastalık hâlinde de şikâyet ve feryâdda bulunmayıp, hamd etti ve sabır gösterdi. Bu defâ şeytan Eyyub aleyhisselâmın bulunduğu şehir halkına vesvese vererek; "Onun hastalığı size geçer, onu şehrinizden çıkarın." dedi. Şehir halkı Eyyub aleyhisselâmı ve hanımı Rahîme'yi şehirden dışarı çıkardılar. Rahîme Hatun şehrin dışında bir yerde hazret-i Eyyub'a hizmete devâm etti.

Hazret-i Eyyub, yedi yıl dert ve belâ içinde kaldı. Hâlinde hiç şikâyet etmedi. Şeytan, bu defâ insan sûretinde Rahîme Hâtunun karşısına çıkıp onu Eyyub aleyhisselâmın hizmetinden alıkoymaya çalıştı. Ona; "Kendine yazık ediyorsun. Hastalığı sana geçer." dedi. Rahîme Hatun ise, şeytana; "Onun üzerimdeki hakkı çoktur, ödeyemem. Nîmet ve râhat vaktinde onunla yaşadım. Bu hastalık hâlinde onu bırakamam." dedi. Dönüşte, olanları hazret-i Eyyub'a anlattı. Eyyub aleyhisselâm da onun iblîs yâni şeytan olduğunu ve onun vesvesesinden sakınmasını söyledi. Şeytan daha sonra da Rahîme Hâtunun karşısına çıkarak, vesvese vermeye çalıştıysa da aldırış etmedi.

Hazret-i Eyyub'un hastalığı gittikçe şiddetlendi. Onun bu hâli beden, kalp ve lisânıyla yaptığı kulluk ve peygamberlik vazîfelerini iyice zorlaştırdı. O zaman **Allahü teâlâ**ya dua ve niyazda bulundu: "Bana gerçekten hastalık isâbet etti. Sen merhamet edenlerin en merhametlisisin." dedi. **Allahü teâlâ** onun dua ve niyâzını kabûl etti.

Birgün Eyyub aleyhisselâmın hanımı Rahîme Hatun yiyecek aramaya çıkmıştı. İkinci vakti **Allahü teâlâ**nın lütuf ve müjdesi ulaştı. Cebrâil aleyhisselâm gelerek **Allahü teâlâ**dan; "Ey Eyyub! Belâ verdim sabrettin. Şimdi ben sıhhat ve nîmet vereceğim." haberini getirdi. **Allahü teâlâ**; "(Ey Eyyub!) Ayağını yere vur. Çıkan sudan gusleyle ve soğuşundan iç." (Sâd sûresi: 42) buyurdu. Bu emr-i ilâhî üzerine Eyyub aleyhisselâm ayağını yere vurdu. Biri sıcak, biri soğuk, iki pınar fışkırdı. Sıcak sudan gusûl edince bedenindeki, soğuk sudan içince içindeki hastalıklardan kurtuldu ve sıhate kavuştu. Kuvveti geri geldi. Tâze bir genç oldu. Elinden alınmış olan mallarını **Allahü teâlâ** geri iâde etti. Çok sayıda evlâd ihsân etti veya bir rivâyette ölmüş olan oğullarını diriltti. Yüz çeviren dostları kendisine muhabbetle yöneldiler.

Eyyub aleyhisselâmın hastalığı âfiyet hâline dönüşünce, o gece seher vaktinde bir âh eyledi. Sebebini sorduklarında; "Her gece seher vaktinde «Ey bizim hastamız nasılsın?» diye ses duyardım. Şimdi o vakit geldi; «Ey sıhhatli kulumuz nasılsın?» sesini duyamadım. Onun için ağlıyorum." buyurdu.

Eyyub aleyhisselâm ömrünün sonunda en olgun evlâdı olan Havmel'i vâsi tâyin etti. Techiz ve tekfin işlerini ona ısmarladı. Yüz kırk sene ömür sürdükten sonra vefat etti. Bişr isimli bir oğlunun peygamberliğinde ihtilâf olunmuştur. Onun yaşıyla ilgili başka rivâyetler de vardır. Hazret-i Eyyub'un kabri Şam'da Beseniyye denilen yerdedir.

### **Mucizeleri:**

Eyyub aleyhisselâm **Allahü teâlâ**nın emirlerini tebliğ ederken birçok mucizeler gösterdi. Bunlardan bâzıları şöyledir.

1. Eyyub aleyhisselâmın duası bereketi ile koyunların yünleri ibrişim olurdu.

2. Eyyub aleyhisselam kavminin hâkimini î mânâ dâvet ettiği vakit o da; "Evimdeki direklerin kalkarak havada durmasını senden mucize olarak isterim." demişti. Hazret-i Eyyub dua etti. Nihâyet evin direkleri düştü ve ev havada kaldı. Hâkim bu mucizeyi gördüğü hâlde î mân etmedi.

3. Eyyub aleyhisselamın duasıyla çöldeki seraplar ve dumanlar su olurdu.

Eyyub aleyhisselam güzel huylu, cömerd ve çok merhametliydi. Fakirlere, misâfirlere, yetimlere çok yardım ederdi. Bedenine, malına ve evlâdına gelen musibetlere sabredip ilâhî takdire rızâ gösterirdi. Bundan dolayı insanlık târihinde, "Eyyub aleyhisselamın sabrı gibi" darbimeseliyle anıldı. **Allahü teâlâ** onu bu güzel vasıfları sebebiyle Kur'ân-ı kerîmde şöyle medh ü senâ buyurdu:

"Biz onu (belâlalara) hakîkaten sabırlı bulduk. O ne güzel kuldu. Şüphe yok ki o tamâmen Allah'a dönen (bir zât) idi." (Sâd sûresi: 44)

Eyyub aleyhisselamla ilgili olarak Kur'ân-ı kerîmin En'âm, Nisâ, Sâd, ve Enbiyâ sûrelerinde bilgi verilmiştir.

### **Şuayb Aleyhisselam**

Medyen ve Eyke ahâlisine gönderilen peygamber. İbrahim aleyhisselam veya Sâlih aleyhisselamın neslindendir. Soyu anne tarafından Lut aleyhisselamın kızına ulaştığı ve Eyyub aleyhisselamla teyze oğulları oldukları rivâyet edilmiştir. Musa aleyhisselamın kayınpederidir. Kavmine güzel söz söylemesi, tatlı ve tesirli hitâb etmesi sebebiyle kendisine Hatîb-ül-Enbiyâ (**Peygamber**lerin hatîbi) denildi. İnsanlara İbrahim aleyhisselama bildirilen dînin emir ve yasaklarını tebliğ etti.

Arabistan Yarımadasının kuzeybatısında Hicâz'la Filistin arasında Kızıldeniz sâhilinde yer alan Akabe Körfezinden Humus Vâdisine kadar uzanan Medyen bölgesinde doğup büyüyen Şuayb aleyhisselam, o kavmin asîl bir âilesine mensuptu. Gençliği, dedelerinden Medyen adlı bir şahsın etrâfında toplandıkları için bu adla anılan Medyen halkı arasında geçen Şuayb aleyhisselam, azgın ve sapık kavmin kötülüklerinden uzak yaşar, babasından kalan koyunlarıyla meşgul olur ve çok namaz kılardı.

Medyenliler atalarının doğru yolundan ayrılmışlar ve kötü yollara sapmışlardı. **Allahü teâlâ**ya î mân ve ibâdet etmeyi bırakmışlar, kendi elleriyle yaptıkları putlara ve heykellere tapıyorlardı. Medyen, ticâret kervanlarının gelip geçtiği yollar üzerinde olduğundan ticâretle uğraşıyorlardı. Yaptıkları alışverişte muhakkak hîle yapıyorlardı. Yiyecek maddelerini alıp, stok yapıyorlar, pahalınca fâhiş fiyatla satıyorlardı. Ölçü ve tartı için iki değişik ölçek kullanıyorlar, alırken büyük ölçekle alıyorlar, satarken küçük ölçekle veriyorlardı. İnsanların yollarını kesiyorlar, onların mallarına zorla el koyuyorlardı.

Yol üstünde durup, bilhassa yabancı ve gariblerin mallarını çeşitli hîlelere başvurarak ellerinden alıyorlardı. Ayrıca sâhip oldukları pekçok nîmetin şükrünü yapmayıp, nankörlük ediyorlardı.

**Allahü teâlâ** onlara, doğru yola dâvet etmek için Şuayb aleyhisselamı peygamber olarak gönderdi. Şuayb aleyhisselam onlara nasihatlerde bulunup, **Allahü teâlâ**ya şirk koşmamalarını ve yalnızca O'na ibâdet etmelerini, alışverişte, ölçü ve tartıda haksızlık ve

hîle yapmamalarını, yeryüzünde bozgunculuk yapmamalarını söyledi. Kötülöklere devâm ettikleri takdirde azâba uğrayacaklarını, vazgeçtikleri takdirde mükâfâta kavuşacaklarını söyledi. Fakat azgın Medyen kavmi, Şuayb aleyhisselamın sözlerini dinlemeyip, ona karşı çıktılar. Ona inananları tehdit ettiler.

Şuayb aleyhisselam, bütün sıkıntı, eziyet ve horlamalara rağmen, Medyenlileri doğru yola dâvete devâm etti. İbret olarak isyânları sebebiyle helâk edilen Nûh aleyhisselamın gönderildiği kavmin, Hûd kavminin, Lut kavminin başına gelen azapları ve helâk olmalarını anlattı. İnkârdan vazgeçip îmân etmelerini, mağfiret dilemelerini, aksi hâlde kendilerinin de isyân edip, helâk olan kavimler gibi azâba düşeceklerini ve helâk olacaklarını açık bir lisanla anlattı. Onun peygamberliği Şam'a kadar duyulmuştu. Pekçok kimse gelerek Şuayb aleyhisselama îmân etmekle şereflendiler. Fakat Medyenliler yolda durup, Şuayb aleyhisselama gelenlere mâni olmaya çalıştılar. Şuayb aleyhisselamı ve ona inananları kendi sapık dinlerine dönmedikleri takdirde yurtlarından çıkaracaklarını söyleyip, tehdit ettiler.

Şuayb aleyhisselam azgın Medyen halkının, bütün nasîhatlerine rağmen îmâna gelmelerinden ümit kesince, onları **Allahü teâlâ**ya havâle etti.Şuayb aleyhisselam **Allahü teâlâ**ya; "Yâ Rabbî! Bizimle kavmimiz arasında hak ile hüküm ver. Sen hükmedicilerin hayırlısısın." diye dua etti.

Azgınlıklarına ve inananlara karşı düşmanlıklarına devâm eden Medyen halkı üzerine, **Allahü teâlâ** azâb gönderdi. Cebrâil aleyhisselamın bir sayhası ve bir zelzeleyle onların hepsini helâk etti. Hepsi yok oldular. Sanki onlar o beldede yaşamamışlardı.

Şuayb aleyhisselam ve ona inananlar kurtulup Medyen'e yakın yerde, yeşillik, ağaçlık ve bolluk içinde bir şehir olan Eyke'ye giderek, oradaki insanlara doğru yolu göstermekle vazîfelendirildi. Medyen halkının bütün husûsiyetlerini taşıyan Eyke halkı, parayı tartı ile alırlar, kenarlarından kırptıktan sonra, tâne ile verirlerdi. Alışverişlerinde karşı taraftakine muhakkak zarar verirler ve onu aldatırlardı. Alırken ucuz ve fazla fazla alırlar, satarken pahalı ve eksik verirlerdi. Yolcuları soyarlar, putlara taparlardı. Şuayb aleyhisselama inanmak için gelenleri vaz geçirmek için çalışırlar, Şuayb aleyhisselama yalancı derlerdi. İstekleri olmazsa, tehditte bulunup, eziyet ederlerdi.

Şuayb aleyhisselam Eyke halkını **Allahü teâlâ**ya îmân ve ibâdet etmeye, azgınlık ve taşkınlıklarından vaz geçmeye dâvet etti. Eyke halkı Şuayb aleyhisselamdan mucize istediler. Şuayb aleyhisselam çevredeki putlara hitâb edip; "Rabbiniz kimdir? Ben kimim? Söyleyin!" dedi. Taş ve ağaçtan yapılmış cansız birer varlık olan putlar dile gelip; "Rabbimiz ve yaratıcımız **Allahü teâlâ**dır. Yâ Şuayb! Sen ise **Allahü teâlâ**nın peygamberisin!" dediler ve kâidelerinden yere düşüp paramparça oldular. Bu mucize karşısında bâzı kimseler îmâna geldi.

İnanmayanlar da azgınlıklarını daha da arttırdılar. Şuayb aleyhisselam son defâ ikâz edip, puta tapmaktan vaz geçmelerini, Allah'a îmân etmelerini ölçü ve tartıda adâletli olmalarını ve her türlü zulümden vazgeçip, kurtulmalarını söylediye de inkâr edip inanmadılar. Alay ettiler, yalancısın, sihirbazsın, büyülenmişsin dediler. İmân etmeyeceklerini açıkça söyleyip; "Eğer sen doğru sözlüysen, bize gökten azap indir." dediler.

Şuayb aleyhisselam bu azgın kavmi **Allahü teâlâ**ya havâle etti. **Allahü teâlâ** onlara isyanları sebebiyle şiddetli bir azap göndererek hepsini helâk etti. Önce ortalığı kasıp kavuran şiddetli bir sıcaklığa tutuldular. Sular fokur fokur kaynadı. Susuzluktan kıvranıyorlar sıcak suları içtikçe içleri yanıyordu. Çâresizlikten gölge ve içecek su arıyorlar, bir taraftan bir tarafa koşuyorlardı. Bu hâl yedi gün devâm etti. Sekizinci gün ufukta koyu gölgeli siyah bir bulut çıkıp yükseldi. Bunu gören Eykeliler serinlemek için koşup hepsi bulutun altında toplandılar. Onlar bulutun altına toplanır toplanmaz buluttan üzerlerine şiddetli bir ateş yağmaya başladı ve hepsi ateş altında helâk olup, gittiler.

Eykelilerin helâk edildiği bugün, Kur'ân-ı kerîmde (gölge günü) olarak bildirilmekte ve meâlen şöyle buyrulmaktadır:

"O gölge (zulle) gününün azâbı onları yakalayiverdi. Gerçekten o azap büyük bir günah azâbı idi." (Şuarâ sûresi: 189)

Şuayb aleyhisselam, Eyke ahâlisinin helâk olmasından sonra, inananlarla birlikte Medyen'e gidip yerleşti. İnananlardan birinin kızıyla evlendi. İki kızı oldu. Kızlar büyüdü. Kendisi iyice yaşlandı. Allah korkusundan çok gözyaşı döktü. Gözleri zayıfladı, vücudu kuvvetten düştü.

Bu sırada Mısır'dan çıkıp Medyen'e gelen Musa aleyhisselam, kuyu başında koyunlarını sulamak için bekleyen Şuayb aleyhisselamın kızlarına yardım ederek, koyunlarını suladı. Şuayb aleyhisselam ücret vermek için onu evine dâvet etti. Onu emin güvenilir bir kimse olarak görüp, koyunlarına çoban tuttu. Sekiz sene koyunlarını gütmesi şartıyla kızlarından birini ona nikâhladı.

Musa aleyhisselam orada on sene kaldı. Çocukları oldu. Daha sonra Mısır'a göç etti. Sıhhati düzelip gözleri açılan Şuayb aleyhisselam, her sene Medyen'den Mısır'a giderek kızı ve dâmâdını ziyâret etti. Bir müddet sonra Mekke-i mükerremeye gidip yerleşti. Daha sonra da orada vefat etti. Vefâtında 300 yaşında olduğu rivâyet edilmiştir.

Şuayb aleyhisselam çok namaz kılardı. Tevrat'ta ismi Mikâil olarak bildirilmiştir. Kur'ân-ı kerîmde A'râf, Şuarâ, Hûd ve Ankebût sûrelerinde Şuayb aleyhisselam, Medyen ve Eyke kavimleri hakkında âyet-i kerîmeler mevcuttur.

Şuayb aleyhisselamın altı çeşit mucizesi vardır:

1. Hazret-i Şuayb'ın duası bereketiyle, koyunlardan doğmuş siyah kuzuların hepsi beyaz olmuştur.

2. Hazret-i Şuayb'ın duası bereketiyle taşlar toprak olmuştur. Şöyle ki: Medyen kasabası dağlık, taşlık bir yer olduğundan: "Hak peygamber iseniz, dua ediniz, şu dağlar, taşlar kalkıp, yerimiz geniş olsun." diye teklif etmişlerdi. Şuayb aleyhisselam dua edince, cenâb-ı Hak duasını kabul edip, elini o dağ ve taşlar üzerine koy, diye emreyledi. Elini koyunca hepsi toprak oluverdi.

3. Şuayb aleyhisselamın duası bereketiyle Medyen'de bâzı taşlar koyun olmuştur. Şöyle ki, kendilerinin hiç koyunu olmadığı için kavmi, bizim koyunlarımızı elimizden almak için Şuayb buraya gelmiştir diye söz etmişlerdi. Hazret-i Şuayb bunu işitince, çok üzülüp, kendinin de koyunu olması için cenâb-ı Hakka dua eyledi. Cenâb-ı Hak, duasını kabul edip,

orada bulunan taşlara eliyle işâret etmesini emreyledi. Hazret-i Şuayb işâret ettiği anda o taşlar koyun oluverdi. Bu sûretle koyunları kavminin koyunundan birkaç misli fazla oldu. O koyunları sekiz, yâhut on sene hazret-i Musa'ya güttürüp, kızını da ona verdiği meşhurdur.

4. Hazret-i Şuayb, bir yerin taşları etrâfında dönünce, o taşlar hemen bakır olup, ahâli bununla pek zengin olmuştur.

5. Hazret-i Şuayb'ın duası bereketiyle kum tepeleri yerinden kalkmıştır.

6. Hazret-i Şuayb, bir dağa çıkmak istediği zaman, dağ âdeti devenin oturup kalktığı gibi, Şuayb aleyhisselam çıkıncaya kadar küçülür, çıktıktan sonra evvelki hâli gibi büyük bir dağ olurdu.

### **Musa Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden. **Peygamber**ler içinde üstünlükleri olan ve kendilerine "ulû'l-azm" denilen altı peygamberin üçüncüsüdür. **Allahü teâlâ** ile konuştuğu için, "Kelîmullah" denilmiştir. Benî İsrail'e gelmiştir. Yakub aleyhisselamın soyundandır. Harun aleyhisselamın kardeşidir. Babasının ismi İmrân'dır. Annesinin ismi Nüceyb veya Nâciye veya Yuhâbil'dir.

Hazret-i Yusuf'tan sonra, Mısır'da, İsrailoğulları iyice artıp çoğaldı. Bunlar hazret-i Yakub ve hazret-i Yusuf'un bildirdikleri dîne inanıyorlar ve emirlerini yerine getiriyorlardı. Mısır'ın eski yerlisi Kıbtî kavmiye yıldızlara ve putlara taparlardı ve İsrailoğullarına hakâret gözüyle bakar, başlarında bulunan firavunlar onları esir gibi ağır işlerde kullanırlardı. Onların çoğalmasından endişe ederlerdi. Benî İsrail, Kıbtî kavminin kötü muâmelelerinden ve firavunların ağır tekliflerinden bezmiş, usanmışlardı. Bu bakımdan dedelerinin eski yurtları olan Ken'ân diyârına gitmek isterlerdi. Fakat firavunlar onların Mısır'dan çıkmasına izin vermeyip, eziyetlerini artırırlardı.

Mısır'ın idâresini elinde bulunduran ve firavun denilen krallar, kendilerine mezar olarak dağ gibi piramitler yaptırıyorlar ve bu piramitlerin yapımında binlerce insanı zorla çalıştırıyorlardı. **Allahü teâlâ**yı inkâr edip, ilâhlık dâvâsında bulunuyorlardı. Bu zamanda falcılık, sihirbâzlık meslek hâline getirilmiş ve ülkenin her tarafında kâhinler, sihirbâzlar türemişti. Bu sırada Mısır halkının başında bulunan Firavun bir gece rüyâsında Kudüs tarafından çıkan bir ateşin Mısır'ın yerli halkı Kıbtîleri yaktığını, İsrailoğullarına ise hiç zarar vermediğini gördü. Bu rüyâyı yorumlayan kâhinler, İsrailoğullarından bir erkek çocuk dünyâya gelecek, senin saltanatını yıkacak ve sen helâk olacaksın, dediler. Bunun üzerine Firavun on iki kabîle hâlinde olan ve her bir kabîlenin başında bir idârecisi bulunan İsrailoğullarının birleşmesinden de iyice endişelendi. İsrailoğullarından doğacak erkek çocukların öldürölmeleri için kânun çıkardı.

Bu hâdis e karşısında İsrailoğullarının sıkıntıları iyice arttı. Firavun'un emrine karşı gelenler topluca öldürölmeye başlandı. Bu sırada doğan Musa aleyhisselamın annesi onun da öldürölmesinden korkmuş ve çok endişelenmişti. Kur'an-ı kerîm'de onun kalbine meâlen şöyle ilhâm edildiği bildirilmektedir:

"Musa'nın annesine şöyle ilhâm ettik: Bu çocuğu (Musa'yı) emzir; sonra öldürölmesinden korktuğun zaman onu suya (Nil Nehrine) bırakıver, boğulmasından

korkma, ayrılmasından kederlenme. Çünkü biz, muhakkak onu sana geri vereceğiz ve kendisini peygamberlerden yapacağız.” (Kasas sûresi: 7)

Musa aleyhisselamın annesi onu bir sandığın içine koyup Nil Nehrine bıraktı. Nehir üzerinde akıp giderken akıntı onu Firavun’un sarayına doğru sürükledi. Firavun’un hanımı Âsiye, sandığı görerek yakalayıp saraya götürdü. Sandığı açıp içinde nûr topu gibi bir çocuk görünce onu cân u gönülden sevip; “Aman bunu öldürmeyiniz. Belki büyür de işimize yarar, yâhut onu oğul ediniz...” dedi. Onu emzirmek için pekçok süt analar getirtti. Musa aleyhisselam hiç birinin memesini almadı.

Annesi, çocuğunun Firavun’un sarayına alındığını ve süt annesi arandığını öğrendi. Süt annesi olabileceğini söylemesi için kızını yâni hazret-i Musa’nın kardeşini gönderdi. Kardeşi saraya gidip; “Size bu çocuğu emzirecek, onu güzel yetiştirecek bir hanımı haber vereyim mi?” dedi. Bunun üzerine Musa aleyhisselamın annesini getirttiler. Musa aleyhisselam onun memesini aldı ve bunun üzerine Firavun’un hanımı Âsiye onu süt anneliğine kabûl etti. Böylece kimsenin haberi olmaksızın kendi oğlunu Firavun’un sarayında emzirip büyüttü...

Musa aleyhisselam Firavun’un sarayında büyüdükten sonra sarayı terkedip akrabâsının ve büyük kardeşi Harun’un yanına gitti. Bir gün gördü ki; İsrailoğullarından biriyle bir Kıbtî kavga ediyor. Hazret-i Musa aralarına girip ayırmak için Kıbtîyi itip hafifçe göğsüne vurdu. Kıbtî yere düşüp öldü. Hazret-i Musa elinden böyle bir kazâ çıkmasına üzüldü. Firavun’un şerrinden çekinip, Mısır’dan ayrılarak Medyen’e gitti. Orada peygamber olan Şuayb aleyhisselamla buluşup, on sene Medyen’de kaldı ve Şuayb aleyhisselamın kızıyla evlendi. Daha sonra Mısır’a gitmek üzere Medyen’den ayrıldı.

Tur Dağına geldiği sırada mekânsız olarak **Allahü teâlâ** ile konuştu. Kendisine ve kardeşi Harun aleyhisselama peygamberlik verildi. Elindeki asânın yılan olması mucizesi ve elini koynuna sokup çıkarınca bembeyaz olup, ışık yayması mucizeleri verildi. Sonra da Kur’ân-ı kerîm’de meâlen şöyle vahyedildiği bildirilmektedir:

“Bu iki mucize Firavun ve adamlarına karşı Rabbinin iki delîlidir. Doğrusu onlar yoldan çıkmış bir millettir. Firavun’a git, doğrusu o azmıştır.” (Kasas sûresi: 32-33)

Hazret-i Musa Mısır’a varıp, kardeşi Harun aleyhisselam ile görüşüp, durumu anlattı. Firavun’a gidip onu dîne dâvet ettiler. İsrailoğullarını serbest bırakmasını istediler. Firavun ilâhlık dâvâsında bulunarak kabûl etmedi. Bunun üzerine Musa aleyhisselam elindeki asâsını yere bıraktı. Kocaman bir ejderhâ olup, hareket etmeye başladı. Elini koynuna sokup çıkardı, eli bembeyaz göründü. Bu mucize karşısında şaşırıp kalan Firavun, durumu vezirlerine anlatınca, o sihirbâzdır dediler. Hazret-i Musa; “Size gelen gerçeğe dil mi uzatıyorsunuz. Bu, sihir değildir. Bu, her şeyin yaratıcısı olan **Allahü teâlâ**’nın verdiği bir mucizesidir.” diyerek onları î mânâ çağırdı. Firavun ve adamları hazret-i Musa’nın sözlerini dinlemediler. Gösterdiği mucizelere inanmayıp, sihirdir diye isrâr ettiler. Firavun; “Ey Musa! Sihirbâzlığın ile bizi yurdumuzdan çıkarmaya mı geldin? Biz de sana sihir göstereceğiz. Bir vakit ve yer tâyin et.” diyerek ülkesindeki bütün sihirbâzları topladı.

Musa aleyhisselam **Allahü teâlâ**’ya dua ederek, sihirbazlarla karşılaşmayı kabûl etti. Mısır halkı önünde sihirbazlarla karşı karşıya geldiler. Sihirbazlar ellerindeki ip ve sopaları yere attılar, göz bağcılık ile bir takım yılanlar geziyor gibi gösterdiler. Bu sırada Musa

aleyhisselam elindeki asâsını yere bırakıverdi. Mucize olarak dehşetli ve çevik bir ejderhâ olup, sihirbazların yere attıkları ve yılan gibi gösterdikleri şeyleri yuttu. Bunu gören sihirbazlar; "Bu mutlaka insan gücünün dışında bir mucizedir." dediler ve hazret-i Musa'ya îmân ettiler. Bu hâdisе karşısında Firavun iyice azgınlaşıp, baskı ve zulmünü arttırdı. Musa aleyhisselama inananları şehit ettirdi. Hazret-i Musa'ya îmân etmiş olan kendi hanımı Âsiye'yi de şehit etti.

Firavun ve kavmi küfürde ve imansızlıkta isrâr edince, **Allahü teâlâ** onlara çeşitli belâlar verdi. Önce şiddetli bir kuraklık oldu ve çetin bir kıtlığa tutuldular. Sonra su baskını, çekirge, haşarât ve kurbağa istilâsına uğradılar. Başlarına belâ geldikçe hazret-i Musa'ya gidip belânın kaldırılmasını ve îmân edeceklerini söylediler. Fakat belâ kalkınca azgınlıklarına devâm ederek îmân etmediler. Tekrar belâlar başlarına geldi. Buna rağmen îmân etmediler. Firavun ve kavmine gönderilen bu belâlar Kur'ân-ı kerîm'in A'raf sûresinde bildirilmektedir.

Firavun ve kavmi, Musa aleyhisselamın gösterdiği mucizeler karşısında İsrailoğullarının Mısır'dan gitmelerine izin verdi. Musa aleyhisselam bir vakit tâyin ederek bir gece vakti bütün İsrailoğullarını toplayıp Mısır'dan çıktı. Bunun üzerine Firavun izin verdiğine pişmân oldu. Derhâl askerini toplayıp, peşlerine düştü ve sabaha doğru onlara Kızıldeniz kenarında yetiştı. Önlerinde denizi arkalarında düşmanı gören İsrailoğulları endişeye kapıldılar. Bu sırada **Allahü teâlâ** Musa aleyhisselama meâlen;

"Asân ile denize vur." (Şuarâ sûresi: 63) diye vahyetti. Hazret-i Musa bu emir üzerine asâsını denize vurdu. Deniz hemen ikiye ayrıldı her bir tarafı yüksek bir dağ gibiydi. Önlerine çok geniş ve kupkuru on iki tâne yol açıldı. On iki sülâle olan İsrailoğulları bu yollardan yürüyüp karşıya geçtiler. Firavun, askerleriyle birlikte peşlerine düşüp denizde açılan yola dalınca, açılan yol kapanıp sular kavuştu. Firavun, askerleriyle birlikte boğuldu.

Firavun boğulmak üzere iken "inandım" demişse de onun ye'se kapılarak söylediği bu sözü kabul olunmadı. Bu hususta Kur'ân-ı kerîm'de meâlen şöyle buyrulmaktadır:

"İsrailoğullarını denizden geçirdik. Firavun ve askerleri haksızlık ve düşmanlıkla arkalarına düştüler. Firavun boğulacağı anda, "İsrailoğullarının îmân ettiğinden (Allah'tan) başka bir ilâh olmadığına inandım, artık ben de Müslümanlardım." dedi." (Yunus sûresi: 90) Ancak **Allahü teâlâ** Firavun'un îmânını kabul etmedi ve ona Cebrâil aleyhisselam vâsıtasıyla şöyle hitap buyurdu:

"Şimdi mi inandın daha önce baş kaldırmış ve bozgunculuk etmiştin." (Yunus sûresi: 91) "Biz de bugün seni cansız bedeninde denizden yüksek bir yere atacağız ki, arkadan geleceklere bir ibret olasın. Bununla berâber doğrusu insanlardan birçok kimseler âyetlerimizden (ibret verici mucizelerimizden) gâfildirler." (Yunus sûresi: 92) Tefsîr âlimlerinden Zemahşerî bu âyeti şöyle tefsir etmiştir:

"... Seni deniz kenarında bir köşeye atacağız... Cesedini tam, noksansız ve bozulmamış hâlde çıplak ve elbisesiz olarak, senden asırlar sonra geleceklere bir ibret olmak üzere koruyacağız."

Firavun'un cesedi bir İngiliz araştırma ekibi tarafından Kızıldeniz kenârında kumlar arasında bulunarak İngiltere'ye götürülmüştür. Hâdisenin olduğu zamandan bugüne kadar üç bin yıl geçmiş olmasına rağmen, Firavun'un vücudu bozulmamış, etleri dökülmemiş,

tüyleri kaybolmamış hâliyle secde eder vaziyette Londra'daki meşhur British Museum'da sergilenmektedir.

Musa aleyhisselam Kızıldeniz'i geçtikten sonra, İsrailoğullarını Ken'an diyârına doğru götürdü. Yolda putperest bir kavmin yurduna uğradılar. Bu kavim öküz sûretinde yapılmış bir puta tapıyorlardı. Onların bu hâlini gören İsrailoğulları onlara meyl ettiler. Hazret-i Musa'ya; "Yâ Musa! Onların tanrıları gibi bize de bir tanrı yap." dediler. Hazret-i Musa onlara; "Siz câhil bir kavimsiniz. **Allahü teâlâ** size nîmet ve kurtuluş verdi. **Allahü teâlâ**ya îmân ediniz, şirkten ve putlardan kaçınınız..." diye nasîhat etti.

**Allahü teâlâ** Musa aleyhisselama bir kitap indireceğini vâdetmişti. Tûr Dağına çıkması bildirildi. Musa aleyhisselam, kardeşi Harun'u (aleyhisselam) yerine vekil bırakıp, kendisi Tûr Dağına gitti. Kırk gün Tûr Dağında kalıp, ibâdet etti. Vâsıtasız olarak **Allahü teâlâ**nın kelâmını işitti. Bu sırada Tevrat kitâbı nâzil oldu.

Musa aleyhisselam Tûr'da iken, Sâmirî adında bir münâfık İsrailoğullarının ellerindeki altınları topladı. Eriterek bir buzağı heykeli yapıp işte sizin ilâhınız budur diyerek İsrailoğullarını aldatınca, buzağıya tapmaya başladılar. Harun aleyhisselam her ne kadar nasîhat ettiyse de dinlemeyip, ona karşı çıktılar.

Musa aleyhisselam Tûr'dan dönünce, bu hâle çok gadaplanıp Sâmirî'yi reddetti ve yaptığı buzağı heykelini yakıp denize attı. Sâmirî de insanlardan ayrı ve uzak, vahşî bir şekilde, başkaları ona yaklaşıpmadığı gibi, o da başkalarına yaklaşamaz hâlde yaşadı. Bu hâlde bulunan Sâmirî sahrâda perişan bir hâlde helâk oldu. Harun aleyhisselama bu durumu sorunca; "Nasîhat ettim dinlemediler. Az kaldı beni öldüreceklerdi." dedi. Böylece hazret-i Musa'nın gadabı geçti. Onlara, kendisine Tevrat'ın indirildiğini bildirdi. İsrailoğulları da Tevrat'ta bildirilen hükümlerle amel etmeye başladılar. Putlara tapmaktan vazgeçtiler. Şirkten kurtulup, **Allahü teâlâ**ya îmân ve ibâdet ettiler.

İsrailoğulları Tih Sahrasında kaldıkları sırada Musa aleyhisselamın bildirdiklerine uymayıp yine taşkınlık gösterdiler. Musa aleyhisselamdan çeşitli isteklerde bulundular. **Allahü teâlâ** Musa aleyhisselamın duası üzerine, Tih Sahrasında susuz kalan İsrailoğullarına su ihsân etti. **Allahü teâlâ**nın emriyle Musa aleyhisselam asâsını yere vurup, on iki tâne pınar fışkırp İsrailoğulları içtiler. **Allahü teâlâ** onlara "selva" denilen bıldırcın eti ve "men" denilen kudret helvası ihsân etti. Nihâyet; "Biz bunları yemekten usandık, bakla, soğan gibi hubûbat ve sebze isteriz" dediler.

Bu nîmetlere karşı nankörlük yapan İsrailoğulları, Musa aleyhisselamın Ken'an diyârında bulunan Cebbâr (zâlim) kavimlerle harp etmeleri isteğini de kabul etmediler. Musa aleyhisselama; "Sen ve Rabbin cebbârlara karşı gidip savaş edin." dediler. Musa aleyhisselamın akrabâlarından olan Karun, Musa aleyhisselama karşı iftirâda bulunduğu için malları ve servetiyle yerin dibine battı. İsrailoğulları böyle taşkınlıklar gösterdikleri için **Allahü teâlâ** onları kırk sene müddetle Tih Sahrâsında kalmakla cezâlandırdı. Kırk sene müddetle Tih Sahrâsında şaşkın ve perişan bir hâlde dolaşan İsrailoğulları, perişan hâlde telef oldular.

Nihâyet aradan epey bir zaman geçip İsrailoğullarının çocukları itâatkâr ve savaşıacak bir tarzda yetiştiler. Bu sırada Harun aleyhisselam da vefat etti.

Musa aleyhisselam, İsrailoğullarını alıp, Lut Gölünün güney tarafına getirdi. Buradan da hareket ederek Üç bin Unk adında zâlim bir kralın ordusu ile savaş yapıp gâlip geldiler. Böylece Şeria Nehrinin doğusuna sâhip oldular. Eriha şehrinin karşısındaki dağa çıktılar. Buradan Ken'an diyârı gözükiyordu. Bu sırada yüz yirmi yaşında bulunan Musa aleyhisselam vefat etti.

Musa aleyhisselamın nerede vefat ettiği ve kabrinin nerede olduğu husûsunda muhtelif rivâyetler vardır. Kudûs civârında veya Nebû Dağında olduğu bu rivâyetlerdendir. Hazret-i Musa'nın şer'îati (bildirdiği dîni) hazret-i İsa'nın gönderilmesine kadar devâm etti. İkisi arasında gelen peygamberler hep Musa aleyhisselamın şer'îatı ile amel etmekle mükellef oldular. İsrailoğulları daha sonra Tevrat'ı değiştirip hak dinden uzaklaşıp yetmiş bir fırkaya ayrıldılar. Bunlara Yahudiler denilmiştir.

### **Musa aleyhisselamın mucizeleri:**

1. Asâsının ejderhâ (büyük yılan) olması.
2. Yed-i Beydâ: Sağ elini koynuna sokup çıkarınca, güneş gibi parlaması. Bu nûru gören düşmanları kaçırdılar.
3. Kavmiyle Kızıldeniz'in kenarına gelince asâsını vurup denizde yol açması.
4. Tîh Sahrâsında kavminin susuz kalıp, su istemeleri üzerine asâsını bir taşla vurup Benî İsrail'in kabîleleri adedince, on iki pınar akıtması.
5. Firavun ve Kıbtî kavmi İsrailoğullarına zulüm ettiği ve Musa aleyhisselama inanmayıp isyân ettiklerinde, **Allahü teâlâ** hazret-i Musa'ya tûfân mucizesini vermiştir. Çok şiddetli yağmur yağdı. Öyle bir karanlık ve fırtına oldu ki, kimse evinden dışarı çıkamadı. Ayın ve güneşin ışığı görünmez oldu. Kıbtîlerin evlerini su bastı. Ayakta durur oldular. Su boğazlarına kadar yükseldi. İsrailoğullarının evlerine ise bir damla su girmedi. Firavun ve Kıbtî kavmi, bu belânın kaldırılmasını ve îmân edeceklerini söylediler. Kaldırıldı fakat yine îmân etmediler ve başka belâlara düçar oldular.
6. Kıbtî kavminin ekinlerini, meyvelerini ve giydikleri elbiselerini, evlerinin tavanlarını yiyen çekirge sürülerinin istilâsına uğramaları mucizesi. Bu çekirgeler İsrailoğullarına hiç dokunmayıp, Firavun'un kavmi Kıbtîlere musallat olmuştur.
7. Kumnel yâni bit ve ekin böceği denen haşeratın Musa aleyhisselamın mucizesi olarak Kıbtî kavmine musallat olması.
8. Kurbağa mucizesi. Kıbtî kavmi her belâyâ tutuldukça, belâ kaldırıldığında îmân edeceklerini söylemelerine rağmen, sözlerinden vazgeçmeleri üzerine üst üste belâyâ tutuldular. Kurbağaların istilâsına uğramaları da bu şiddetli belâlardan biridir. Kurbağalar, yiyeceklerine, içeceklerine düşer, kalırdı. Bir söz söylemek isteseler ağızlarını açarken birkaç küçük kurbağa ağızlarından mîdelerine girerdi. Geceleri üzerlerinde toplanan kurbağaların seslerinden uyuyamazlardı. Firavun, bu belâ kaldırıldığı taktirde, îmân edeceğini söylemesine rağmen, belâ kalkınca yine îmân etmedi.
9. Kan belâsı. Mısır'da bulunan bütün sular, Kıbtîlerin kaplarına doldurulurken kan hâlini alırdı. Böylece susuzluktan çâresiz kalmışlardı. İsrailoğullarına ise böyle bir şey olmazdı.

10. İsrailoğullarından biri öldürüldüğü vakit kimin öldürdüğü bilinemeyince, Musa aleyhisselamın duası ile dirilip, kendisini öldüreni haber vermiştir.

11. Musa aleyhisselam kavmiyle Tîh Çölüne geldiği zaman, kavminin yiyeceği kalmadığı için, Musa aleyhisselama gelerek çoluk-çocuğumuzla açlığa dayanamıyoruz, dediklerinde Musa aleyhisselam **Allahü teâlâ**ya dua etti. Kudret helvâsı ve bildircin kebabı indi. Her ne zaman isteseler önlerinde hazır olurdu.

12. Hazret-i Musa'nın duası ile kuraklıktan kavrulup kuruyan ekinler, otlaklar ve meyveler eski hâlini almıştır.

13. Hazret-i Musa Tîh Sahrâsında bulunan İsrailoğullarının durumunu merak edince bir kurt gelip onların hâllerini haber vermiştir.

14. Hazret-i Musa'nın duasıyla sarı dikenler altın olmuştur. Malı ve zenginliğiyle gururlanıp isyân etmesinden dolayı malı ve mülkü ile birlikte yere batırılan Kârûn, bu mucize karşısında âciz kalıp, hased ederdi.

15. Yolculukta hazret-i Musa'ya uzun mesâfeler kısalır, kısa zamanda çok uzak mesâfeleri katederdi.

Kur'ân-ı kerîm'de Musa aleyhisselamdan 136 yerde bahsedilmektedir. Hakkında çok hadîs-i şerîf vardır. Yine Kur'ân-ı kerîm ve hadîs-i şerîflerde Hızır aleyhisselam ile yaptıkları seyâhat bildirilmektedir. Vahyi tebliğ için Cebrâil aleyhisselam ona dört yüz kere gelmiştir.

**Peygamber** efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem buyuruyorlar ki:

"Kendimi, peygamberler arasında gördüm. Musa aleyhisselam ayakta namaz kılıyordu. Esmerdi, saçları dağınık ve sarkık değildi. Zât kabilesinden bir yiğit gibiydi."

"... Sonra bizi altıncı semâya doğru yükseltti. Cibrîl (aleyhisselam) onun kapısını çaldı. Kim o! denildi. Cibrîl'dir dedi. Yanındaki kimdir? denildi. **Muhammed**'dir dedi. O'na "dâvet" gönderilmiş midir? denildi. Cibrîl O'na "dâvet" gönderilmiştir dedi. Onun üzerine bize açıldı. Ben orada Musa (aleyhisselam) ile karşılaştım. Bana merhabâ dedi ve hayır dua eyledi."

### **Harun Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden.Hazret-i Musa'nın ana-baba bir büyük kardeşidir. Babasının ismi, İmrân bin Yasher'dir.Soy itibarıyla Yakub aleyhisselamın oğullarından Lâvî'ye dayanır.Mısır'da doğdu. Musa aleyhisselamdan üç sene önce Tûr-i Sinâ'da vefat etti.

Harun aleyhisselam,İsrailoğulları üzerine Firavun'un ve kıbtîlerin zulüm ve baskılarının arttığı sırada doğdu. Çocukluğu ve gençliği Mısır'da geçti. Musa aleyhisselama peygamberlik emri bildirildikten sonra, Harun aleyhisselama da peygamberlik emri bildirildi. Musa aleyhisselamla birlikte Firavun'a gitmeleri, onu ve avânesini **Allahü teâlâ**ya îmâna dâvet etmeleri emredildi. Harun aleyhisselam, Musa aleyhisselamla birlikte Firavun'u ve adamlarını hak dîne inanmaya dâvet ettiler.

Kendisinin tanrı olduğunu iddiâ eden ve insanların kendisine secde etmelerini isteyen Firavun, Musa ve Harun aleyhisselamın dâvetini ve îzâhlarını kabul etmedi.İlk önce alay edip hakâret dolu sözler sarf etti. Musa aleyhisselama inananlara ve İsrailoğullarına korkunç

zulümler yaptırdı.İsrailoğulları durumlarını Musa ve Harun aleyhisselâma bildirip, dua istediler. **Allahü teâlâ**, Firavun ve kavmine îkâz olarak musîbetler gönderdi. Musa ve Harun aleyhisselâm, **Allahü teâlâ**nın emriyle İsrailoğullarını Mısır'dan çıkarıp, Kızıldeniz'den yürüyerek Sina Yarımadasına geçtiler. Firavun ve ordusu da geçmek için denize yürüyünce, küfür ve azgınlıklarının cezâsı olarak, boğulup helâk oldular.

Musa aleyhisselam, kavmiyle berâber Tih Sahrasındayken **Allahü teâlâ**dan gelen vahiyle Tevrat-ı şerîf'i almak üzere Tûr Dağına gittiği sırada Harun aleyhisselamı yerine vekil bıraktı. Musa aleyhisselam Tûr Dağındayken, İsrailoğulları Harun aleyhisselamı dinlemeyip Sâmirî adında bir münâfiğin hîlelerine kapılarak, yaptıkları altın buzağı heykeline taptilar.Harun aleyhisselam kavminin bu câhilce ve azgınca hareketi karşısında onlara nasîhatlerde bulundu.Onları bu inanış ve hareketlerinden uzaklaştırmaya çalıştı.Onun nasîhat ve uyarılarını bir kısmı kabul ettiyse de bir kısmı kabul etmedi.Harun aleyhisselamı tehdid ettiler.Harun aleyhisselam, kendisine tâbi olan 12.000 kişiyle birlikte onların içinden ayrılmak veya onlarla sert bir şekilde mücâdele etmek istedi. Fakat Musa aleyhisselamın, "İsrailoğullarını parçaladın, birbirinden ayırdın!" diyeceğini düşünerek, bu işten vazgeçti. Musa aleyhisselamın Tûr'dan dönmesini bekledi.

Musa aleyhisselam, Tûr Dağından dönüşünde kavminin altın buzağı heykeline tapıldığı görüncce çok üzüldü. Bu hâlin sebebini Harun aleyhisselama sordu. Harun aleyhisselam da İsrailoğullarının kendisini dinlemediklerini ve kendisini ölümle tehdid ettiklerini, Sâmirî adında bir münâfiğa uyarak bu yola saptıklarını bildirdi.Musa aleyhisselam Sâmirî'ye beddua etti ve İsrailoğullarının tövbe etmelerini bildirdi.İsrailoğulları, Musa aleyhisselamın dediklerini kabul ettiler ve tövbe ettiler. Bu mücâdeleler sırasında Harun aleyhisselam da Musa aleyhisselamla birlikte gayret etti.

**Allahü teâlâ**, Musa aleyhisselama kavmini toplayıp, Arz-ı Mev'ût denilen bölgeye (Filistin ve Şam bölgesi) götürmesini ve puta tapan Amâlika kavmiyle harb etmesini emretti.İsrailoğulları, o beldelerde zâlim ve kuvvetli hükümdârların bulunduğunu ileri sürerek harbe gitmediler. **Allahü teâlâ** bu isyânları sebebiyle İsrailoğullarına kırk yıl müddetle Arz-ı Mev'ûd'a girmeyi haram kıldı.İsrailoğulları bu kırk sene içinde Tih Sahrâsında şaşkın ve perişan şekilde dolaştılar. Bu sırada Harun aleyhisselam da Musa aleyhisselamla birlikte İsrailoğullarının sıkıntılarına sabretti.

Harun aleyhisselam, İsrailoğullarının nankörlükleri üzerine, cenâb-ı Hakk'ın kendilerini Tih Çölünde kalmaya mahkûm ettiği kırk senenin sonlarına doğru, hazret-i Musa'dan birkaç sene veya bir rivâyete göre üç sene evvel vefat etti.Kabrinin nerede olduğu husûsunda çeşitli rivâyetler vardır.

Harun aleyhisselamla ilgili olarak Kur'ân-ı kerîm'in Mâide, A'râf, Yunus, Tâha, Furkan, Şuarâ, Kasas, Saffât sûrelerinde bilgi verilmektedir.

### **Hızır Aleyhisselam**

İbrahim aleyhisselamdan sonra yaşamış bir peygamber veya velî. Avrupa ve Asya kıtalarına hâkim olan Zülkarneyn aleyhisselamın askerinin kumandanı ve teyzesinin oğludur. İsminin, Belkâ bin Melkan, künyesinin Ebü'l-Abbâs olduğu ve soyunun Nûh aleyhisselamın

Sam isimli oğluna dayandığı bildirilmiştir. Bâzıları da Hızır aleyhisselamın İsrailoğullarından olduğunu söylemişlerdir.

Hızır lakabıyla meşhur olmasının sebebi, kuru bir yere oturup kalktığı zaman, oranın yeşerip yemyeşil olmasından dolayıdır. Sahîh-i Buhârî'de bildirilen bir hadîs-i şerîfte **Peygamber** efendimiz; "Hızır (aleyhisselam), otsuz kuru bir yerde oturduğunda, o yer birdenbire yemyeşil olur, peşi sıra dalgalanırdı." buyurdu. Musa aleyhisselamla görüşüp yolculuk yaptı. Fakat vefatından sonra rûhu insan şeklinde gözükp, garîblere yardım etmektedir.

Hızır aleyhisselam, **Allahü teâlâ**nın sevgili kullarındandı. Doğdu, büyüdü ve vefat etti. Ancak **Allahü teâlâ** onun rûhuna insan şeklinde görünmek ve kıyâmete kadar yardım isteyen Müslümanların imdâdına yetişmek, yardım etmek, konuşmak, ilim öğrenmek ve öğretmek özelliklerini verdi. Bâzı âlimler "nebî" (peygamber), bâzı âlimler de "velî"dir dediler. Hızır aleyhisselamda, yaşayan insanlarda görülen hâller bulunduğu için yaşıyor zannedilmektedir.

Hızır aleyhisselam, güzel ahlâk sâhibi, cömert ve insanlara karşı çok şefkatliydi. **Allahü teâlâ**nın izni ile kerâmet ehli olup, kimyâ ilmini bilirdi. Hak teâlânın bildirmesiyle ledünnî ilme sâhipti.

Hızır aleyhisselamın Musa aleyhisselam ile buluşması, görüşmesi ve yolculuk yapması Kur'ân-ı kerîm'de Kehf sûresi 60 ve 80. âyetlerinde ve hadîs-i şerîflerde bildirilmiştir.

**Peygamber** efendimiz Eshâb-ı kirâm ile Tebük Harbindeyken ikinci namazını kıldıktan sonra iki beyit işittiler. Fakat şiiri söyleyeni göremediler. Resûlullah efendimiz; "Bu iki beytin söyleyicisi kardeşim Hızır'dır. Sizi övüyor." buyurdu.

Hızır aleyhisselam birçok zâtın tasavvufta yetişmesine rehberlik etmiş, feyz vermiştir. Hızır aleyhisselamın tasavvufta yetiştirdiği en meşhûr âlim ve velîlerden biri Abdülhâlık Goncdüvânî hazretleridir.

Hızır aleyhisselam, İlyas aleyhisselamla birlikte **Peygamber** efendimizin (sallallahü aleyhi ve sellem) vefatında hâne-i saâdetlerine gelip Ehl-i beyt için sabır tavsiyesinde bulundu. Onların geldiklerini ve sabır tavsiye ettiklerini hazret-i Ebû Bekr, Ehl-i beyte bildirdi.

### **Yuşa Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden. Musa aleyhisselamdan sonra gönderilmiş olup Musa aleyhisselamın yeğeni veya vekîliydi. İsmi Yuşa olup, Hristiyanlar Yeşû diyorlar. Yusuf aleyhisselamın neslinden gelen Nûn'un oğludur. Annesi Musa aleyhisselamın kız kardeşidir. Yuşa aleyhisselam Musa aleyhisselama bildirilen dînin esaslarını insanlara tebliğ etti.

Mısır'da doğan Yuşa aleyhisselam, Musa aleyhisselamın husûsî talebesi, hâlis hizmet görücüsü ve en yakın dostlarındandı. Musa aleyhisselam Firavun'un zulmü üzerine **Allahü teâlâ**nın emriyle kendine inanan ve tâbi olanlarla birlikte Mısır'dan Tîh Sahrasına hicret ederken Yuşa aleyhisselam da onunla berâber bulundu. Musa aleyhisselamın Hızır

aleyhisselamla görüşmek üzere çıktığı yolculukta onunla berâber bulundu. Musa aleyhisselam Hızır aleyhisselamla karşılaşınca Yuşa aleyhisselam geriye döndü.

**Allahü teâlâ**, Musa aleyhisselamın kavmine Arz-ı Mev'ûdu (Filistin ve Şam bölgesini) ihsân edeceğini bildirdi. Fakat İsrailoğulları o beldelerde zâlim ve zorba bir kavim olan Amâlikâlıların bulunduğunu ileri sürerek gitmek istemediler. **Allahü teâlâ** Musa aleyhisselama vahyedip:

"Ey Musa! Ben burayı sizin için memleket ve yerleşme yeri olarak yazdım; takdir ettim. Oraya git ve düşmanlardan kim varsa onlarla harp et. Zîrâ onlara karşı sizin yardımcınız benim. Kavminden her koldan bir temsilci (nakib) seç al. Onlar vefâkar ve itâatkar olsunlar." buyurdu.

Bunun üzerine Musa aleyhisselam her bir koldan iyi haber toplayan, sözünde sâdık ve vefâkar birer temsilci seçti. Bunları Erîha Şehri ve ahâlisi hakkında bilgi toplamak için gönderdi. Aralarında Yuşa bin Nûn'un da bulunduğu haber toplamakla vâzifeli kimseler Erîha'ya gittiler. O belde ahâlisinin iri cüsseli, çok kuvvetli ve kalabalık olduğunu görünce korktular. Geriye dönüp kavimlerine gördüklerini anlatarak onların harbe gitmelerine mâni oldular. Musa aleyhisselamın kavmi, gelen temsilcilerin anlattıklarını dinleyip harp etmekten vaz geçtiler. İçlerine korku düşüp, feryâda başladılar: "Keşke Mısır'da ölseydik. Yâhut burada ölsek de, Allah bizi o zâlimlerin memleketine sokmasa, yoksa hanımlarımız, çocuklarımız ve mallarımız ganîmet olarak kalacak." dediler.

Temsilciler içinde bulunan, **Allahü teâlâ**nın kendilerinden "İsmet ve tevfiğ" ile haber verdiği Yuşa bin Nûn ile Kâlib bin Yuknâ ise kavimlerine gelip, Erîha beldesi ahâlisinin kötü hallerinden bahsetmediler. Diğer kabîlelerden o belde ahâlisi hakkındaki haberleri duyanlara ise korkulacak bir şey olmadığını, **Allahü teâlâ**nın yardım ve inâyetiyle Erîha'nın fethedileceğini bildirip, Musa aleyhisselama yardımcı olmaya çalıştılar. Onlara dediler ki:

"Ey İsrailoğulları! Cebbarların (zâlimlerin) şehrinin kapısından hemen girin (onların vücutlarının büyüklüğünden korkmayın. Biz onları gidip gördük ve öğrendik. Onların bedenleri büyük ve kuvvetli fakat kalpleri zayıftır. Sizinle harp etmeye rûhî metânetleri yoktur). Bir defâ kapıdan girdiniz mi (**Allahü teâlâ**nın vâd ettiği yardımın size gelmesiyle) elbette siz gâliblerden olursunuz. Siz gerçekten inanan, **Allahü teâlâ**nın vâdini tasdik eden kimseler iseniz, (**Allahü teâlâ**nın kudretine, size yardım edeceği hakkındaki vâdine, Musâ aleyhisselamın peygamber olduğuna inanıyor, îmân ediyorsanız, düşmanların boy ve cüsselerine bakarak aldanmayınız. Onlardan korkmayınız. Size ilâhi yardımın geleceği husûsunda ve bütün her hâlinizde) **Allahü teâlâ**ya tevekkül ediniz. (O'na îtimâd ediniz. Yalnız O'na güveniniz ve cihâddan geri durmayınız.)" (Mâide sûresi: 23)

Fakat İsrailoğulları onların söylediklerine inanmadılar ve Musa aleyhisselamın nasîhatlerine uymadılar. Yuşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ aleyhisselâmı taş ve sopalarla öldürmek istediler.

İsrailoğulları Yuşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ'yı taşılayıp, Musa aleyhisselama karşı gelerek **Allahü teâlâ**ya isyân edince Musa aleyhisselam üzüldü. **Allahü teâlâ** İsrailoğullarını kırk sene müddetle Arz-ı Mev'ûd denilen bölgeye girmelerini haram kıldığını ve onların Tîh Sahrasından çıkamıyacaklarını bildirdi. "Biz harbe gitmeyiz." diyerek isyân

eden kimseler kırk sene müddetle Tîh Sahrasında şaşkın bir halde dolaştılar. Kırk sene içinde öldüler. Kırk senenin sonuna doğru Harun aleyhisselam ve ondan üç sene sonra da kardeşi Musa aleyhisselam vefat etti.

Musa aleyhisselam vefat ederken yerine Yuşa aleyhisselamı halîfe bıraktı. **Allahü teâlâ** Yuşa aleyhisselamı da İsrailoğullarına peygamber olarak vazîfelendirdi. Bu sırada Musa aleyhisselama karşı çıkıp; "Biz harbe gitmeyiz." diyen kimseler ölmüş, onların yerlerine oğulları ve torunları çoğalmıştı. **Allahü teâlâ** Yuşa aleyhisselama İsrailoğullarını toplayıp Tîh Sahrasında çıkarmasını ve Arz-ı Mev'ûd denilen bölgeye gidip cebbârlarla (zâlimlerle) harp etmesini emretti.

Yuşa aleyhisselam İsrailoğullarını toplayarak Erîha şehrini kuşattı. Kuşatma altı ay sürdü. Nihâyet bir Cumâ günü Akşam üzeri mucizeler göstererek şehri fethetti. Yuşa aleyhisselam ve O'na inananlar Erîha'yı fethettikten sonra İlyâ (Eyliyâ) şehrini de aldılar. Bu şehrin Yuşa aleyhisselam tarafından fethedildiğini duyan çevre şehirlerin hükümdarlarından beşi bir araya gelip İsrailoğullarıyla topluca savaşa girdiler. Sonunda hepsi de yenilerek hezîmete uğradılar.

Yuşa aleyhisselam Erîha ve İlyâ şehirlerini ve civârını fethettikten sonra Belka şehri üzerine yürüdü. Belka şehrini de fethedip, Belâk adındaki hükümdârını ve İsm-i A'zâm duasını bildiği halde Yuşa aleyhisselamın ordusuna karşı beddua etmeye teşebbüs eden, fakat ibret için dili göğsü üzerine sarkık kalan Bel'âm bin Bâûrâ'yı öldürdü. Böylece Belka şehri de fethedilmiş oldu.

Erîha, İlyâ ve Belka şehirlerinin fethedilmesinden sonra Arz-ı Mev'ûd diye bilinen Filistin ve Şam diyarı da peyderpey İsrailoğullarının eline geçti. Fetihler yedi sene devâm edip Kudüs şehri de Yuşa aleyhisselam ve ona inananlar tarafından fethedildi. Bu bölgedeki diğer şehirleri de fetheden Yuşa aleyhisselam batıda beş şehre gidip orayı da düşmanlardan aldı. Daha sonra Şam diyârına giderek orada yerleşmiş otuz bir hükümdârlığın beldelerini zaptetti. Putperest ve **Allahü teâlâ**ya isyân eden hükümdarları öldürtüp memleketlerini İsrailoğulları arasında taksim etti. İsrailoğullarını Arz-ı Mev'ûd'a yerleştiren Yuşa aleyhisselam, onlara Musa aleyhisselama nâzil olan Tevrat'ı okudu ve hükümlerini açıkladı. Onların **Allahü teâlâ**ya îmân ve ibâdet üzere kalmalarına çalıştı.

Yuşa aleyhisselam, Musa aleyhisselamın vefatından sonra yirmi yedi yıl insanlara **Allahü teâlâ**nın emirlerini bildirdi. Ömrünün sonuna doğru hastalandı. Yerine Kâlib bin Yuknâ'yı halîfe tâyin etti. Yüz yirmi yedi yaşında vefat etti. Kabrinin Nablûs veya Haleb yakınındaki Mearre şehrinde olduğu rivâyet edilir.

Yuşa aleyhisselam İstanbul'a hiç gelmedi. Beykoz Tepesinde ziyâret edilmekte olan kabrin Yuşa peygambere âit olduğu söyleniyorsa da târihî bilgilere uygun değildir. Bu bir velî veyâ havârilardan birine âit olabilir. Böyle ise yine kıymetlidir. Kabrin Yuşa peygambere âit olup olmadığını kesin olarak söylemek uygun değildir.

Yuşa aleyhisselam karayağız, orta boylu, güzel yüzlü, iri gözlü, yassı göğüslü bir görünüşe sâhipti. Yüzünün güzelliği Yusuf aleyhisselama çok benzerdi. Cesûr, kahraman, yiğit, harp taktik ve tekniğinde mahâret sâhibiydi. Musa aleyhisselama gönderilen Tevrat'ın hükümleriyle amel edip, insanlara tebliğ etmekle vazîfelendirilmişti. Tefsir âlimleri Mâide

sûresi 23. âyetinde bildirilen **Allahü teâlâ**ya îmân edip, O'ndan korkanlardan iki kimseden birinin ve Kehf sûresi 60-65. âyetlerinde bildirilen Musa aleyhisselamın Hızır aleyhisselamla görüşmek üzere yolculuk ettiği sırada yanında bulunan gencin Yuşa aleyhisselam olduğunu bildirmişlerdir.

### **Yuşa aleyhisselamın mucizeleri**

1. Yuşa aleyhisselam, Erîha'yı fethetmek üzere İsrailoğullarını topladı. Yolculuk esnâsında Şeria (Ürdün) Nehrinin suları çok olduğu için geçemediler. Nehrin üstünde köprü de yoktu. Yuşa aleyhisselam dua edince Şerîa Nehrinden bir yol açıldı. İsrailoğulları o yoldan geçtikten sonra sular tekrar eskisi gibi akmaya devâm etti.

2. Bir şehrin fethi esnâsında kuşatma uzun sürmüştü. Bütün çalışmalara rağmen surlarda gedik açılmamıştı. Yuşa aleyhisselam dua etti. **Allahü teâlâ**nın kudretiyle yer sarsılıp kalenin surları yıkıldı. Yuşa aleyhisselam ve ona inananlar şehre girip fethettiler.

3. Yuşa aleyhisselam Kudüs şehrini fethetmek için muhâsara etti. Bir Cumâ günü akşam üzeri güneş batarken, güneşin bir müddet daha batmaması için **Allahü teâlâ**ya yalvardı: "Ey Allah'ım! Güneşi geri al!" diye dua etti. **Allahü teâlâ**nın emri ve takdiri ile batmak üzere olan güneş yükseldi. Bir müddet daha gündüz devâm edip Kudüs fethedildikten sonra battı.

Ahmed bin Hanbel'in Müsned'inde bildirdiği hadîs-i şerîfte; "Güneş hiçbir kimse için batmaktan alıkonulmaz. Ancak Beyt-i Mukaddesi fethetmek için gittiği gecelerden birinde Yuşa aleyhisselam için batmaktan alıkondu." buyuruldu.

### **İlyas Aleyhisselam**

Benî İsrail'e gönderilen peygamberlerden, Musa aleyhisselamın dînini insanlara bildirmek için **Allahü teâlâ** tarafından vazîfelendirildi.

Hazret-i Musa'dan sonra Benî İsrail kavmine gönderilen peygamberlerin hepsi Tevrat'ın hükümlerini unutan, yerine getirmeyen insanlara bunları bildirmek için gönderildi. Benî İsrail, o zaman Şam ve civârında dağınık küçük devletler hâlinde yaşıyordu. Çünkü Yuşa bin Nûn, Şam kıtasını fethedip, Benî İsrail'e taksim etmişti. Bir kabîleye de Baalbek ve etrâfını verdi. İlyas aleyhisselam Baalbek'in kabilesinde bulunuyordu.

Benî İsrail zamanla yoldan çıkmış, aralarında fesat ve karışıklık başlamıştı. Tevrat'taki **Allahü teâlâ**nın emirlerini unutmuşlar, putlara tapmaya başlamışlardı. İlyas aleyhisselam peygamber olarak gönderildiği zaman, Ba'l adında 8-10 metre büyüklüğünde bir puta tapıyorlardı. Hazret-i İlyas; "Ba'l'den vazgeçiniz ve her şeyin yaratıcısı olan Allah'a ibâdet ediniz." diye nasîhat etti. Fakat dinlemediler. Onları Allah'ın azâbı ile korkuttu ise de, beldelerinden çıkarttılar. **Allahü teâlâ** da onlardan feyz ve bereketi kaldırdı. Yağmurlar kesildi, kıtlık başladı. Hayvanlar susuzluktan öldü. Başlarına çeşitli belâlar geldi.

İlyas aleyhisselam bu kıtlık yıllarında îmânı gizlice halka anlatıyordu. Bütün evlerde kıtlık varken, inananların evlerine, İlyas aleyhisselamın bir mucizesi olarak, bolluk ve bereket gelmişti. Herkes kokmuş leş yerken, bunların evi yiyecek doluydu. Baalbek hükümdârının hazîneleri doluydu. Fakat satın alacak yiyecek bulamıyorlardı. Nihâyet hatâlarını anladılar ve hazret-i İlyas'ı bularak af dileyip îmân ettiler. İlyas aleyhisselama, sen

bize dua et, dediler. Her ne söylerse ona tâbi olacaklarına söz verdiler. Hazret-i İlyas, **Allahü teâlâ**ya dua etti. Belâ ve musîbetin kalkmasını diledi. **Allahü teâlâ** hazret-i İlyas'ın duasını kabul etti. O belde yeniden feyz ve berekete kavuştu. Bol bol yağmur yağdı. Her taraf yeşerdi. Memlekette büyük bir ferahlık meydana geldi. İsrailoğulları sonra hazret-i İlyas'a: "Senin duan ile kurtulduk. Ancak ekebileceğimiz tohum yok. Duâ et de tohum elde edelim." dediler.

Hazret-i İlyas dua etti. **Allahü teâlâ** tuz ekmelerini bildirdi. Tarlalara tohum yerine tuz ektiler. Mucize olarak yerde nohut yetişti. İsrailoğulları bu hâl üzere bir müddet hazret-i İlyas'a tâbi oldular. Fakat hak yolda sebât etmeleri uzun sürmedi. Yine nankörlük edip, doğru yoldan ayrıldılar. Bu durum üzerine hazret-i İlyas, **Allahü teâlâ**nın izni ile onların arasından ayrılınca, isyanları sebebiyle gitgide perişan oldular. Kur'ân-ı kerîm'de Sâffât sûresinde bunların isyânları sebebiyle Cehennem'e gidecekleri bildirilmektedir.

Abdullah ibni Abbâs'tan rivâyet edildiğine göre; hazret-i İlyas Baalbek'ten çıkınca, ilâhî emirleri bildirmek üzere dolaşırken yolu bir köye düştü. Bu köydeki insanlara nasihat etti. Onları î mânâna dâvet etti. Köylüler onu severek köylerinde bir müddet kalmasını istediler. O da kabul etti ve İsrailoğullarından ihtiyâr bir kadının evinde misâfir oldu. Bu kadının hasta bir oğlu vardı. Hastalığına bir türlü şifâ bulunamamıştı. İhtiyâr kadın oğlunun durumunu hazret-i İlyas'a anlatarak çocuğunun şifâ bulup bu dertten kurtulması için **Allahü teâlâ**ya dua etmesini istedi. Hazret-i İlyas, üzölme şifâ **Allahü teâlâ**dandır, dedi. Abdest alıp iki rekât namaz kıldı. Hasta çocuğa şifâ vermesi için **Allahü teâlâ**ya yalvardı. **Allahü teâlâ** duasını kabul etti. Hasta çocuk iyileşti. Bu çocuğun adı Elyesa idi. Şifâ bulduktan sonra hazret-i İlyas'a î mân etti. Yanından ayrılmadı. Ondan Tevrat'ı öğrendi. Hazret-i İlyas'ın vefatından sonra da İsrailoğullarına peygamber olarak gönderildi.

Kur'ân-ı kerîm'in Sâffât ve En'âm sûrelerinde İlyas aleyhisselamla ilgili haberler vardır.

### **Elyesa Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden. İlyas aleyhisselamdan sonra gönderilmiştir. Her ikisi de Musa aleyhisselamın dînini yaymakla vazifelendirilmiş nebî idiler.

İlyas aleyhisselam, İsrailoğullarını **Allahü teâlâ**ya î mânâna ve ibâdete çağırıldı. Onu dinlemediler, hattâ memleketlerinden kovdular. Ba'l adındaki puta tapmaya ısrarla devâm ettiler. Bu isyânları ve azgınlıkları sebebiyle, **Allahü teâlâ** onlar üzerine belâ ve musîbet gönderdi. Çeşitli sıkıntılarla cezâlandırıldılar. Memleketlerinden bereket kaldırıldı. Yağmur yağmaz oldu, kıtlık başgösterdi ve mahsûl alamadılar. Yiyecek bulamaz oldular. Açlıktan leş yemeye başladılar. Sonunda İlyas aleyhisselamı bulup, nasîhatini dinlediler. î mân ettikleri için, üzerlerinden belâlar ve musîbetler kaldırıldı. Bir müddet sonra, tekrar dinden dönüp puta tapmaya ve çeşitli günahları işlemeye başladılar. Küfürde isrâr edip, î mân etmeye bir türlü yanaşmadılar.

İlyas aleyhisselam, **Allahü teâlâ**nın izniyle Ba'lbek'te yaşayan bu kabîle arasından ayrılıp gitti. Başka beldelerde yaşayanları, **Allahü teâlâ**ya î mân ve ibâdet etmeye dâvet etti. Bu dâvetleri sırasında uğradığı bir belde halkı tarafından çok sevilip, orada kalması istendi. Bunun üzerine bir müddet kaldı. Bu sırada ihtiyâr bir kadının evinde misâfir olmuştu. Bu kadın Elyesa aleyhisselamın annesiydi. Elyesa aleyhisselam, o sırada genç olup hastaydı.

Annesi, İlyas aleyhisselamdan, oğlunun sıhhate kavuşması için dua istedi. İlyas aleyhisselam da dua etti. Elyesa aleyhisselam hastalıktan kurtulup sıhhate kavuştu. Bundan sonra İlyas aleyhisselamın yanından hiç ayrılmadı. Ondan Tevrat-ı şerîfi öğrendi. İlyas aleyhisselamdan sonra Elyesa aleyhisselam, **Allahü teâlâ** tarafından peygamber olarak görevlendirildi.

Elyesa aleyhisselam, İsrailoğullarının ıslâhı için uğraştı, tebliğ vazifesi yaptı. Azgınlık ve taşkınlıklarını günden güne arttıran bu kavim, **Allahü teâlâ**nın kendilerine gönderdiği kitâbın gösterdiği yoldan ayrıldı. Kabîleler, devletin başına geçmek yarışına girdi. Aralarındaki ayrılık ve başka memleket meseleleri yüzünden birbirlerine düştüler. İsrailoğulları arasındaki fitnenin kavga ve çekişmelerin sonu gelmez oldu. Nihâyet **Allahü teâlâ** üzerlerine Asûr devletini musallat kıldı. Esir olup zelîl ve perîşân bir hayat sürmeye başladılar. Bu hâdiselerin vukû bulduğu sıralarda, Yunus aleyhisselam, Asûrluların başşehri olan Ninova'da dünyâyâ gelmişti.

Elyesa aleyhisselamdan Kur'ân-ı kerîmde bahsedilmiş olup meâlen; "(Yâ **Muhammed!**) İsmail'i, Elyesâ, Zülkifl'i de hâtırla. (Kavmine anlat.) Bunlar hayırlılardan idiler." (Enâm sûresi: 86) buyrulmaktadır.

### **Mucizeleri:**

Erîha şehri ahâlisinin içme suları acılaşıyordu. Bu durumu Elyesa aleyhisselama bildirip, kendilerine yardımcı olmasını istemişlerdi. Bunun üzerine, Elyesa aleyhisselam acılaştıran suyun içine bir parça tuz atıp, "Tatlı ol!" deyince, **Allahü teâlâ**nın izniyle su tatlı ve lezzetli olmuştur.

Borçlu ve dul bir kadın, Elyesa aleyhisselama gelip, fakirliğinden şikâyetçi olmuştu. "Evinde neyin var?" deyince, kadın; "Bir kaşık kadar yağım var." dedi. Elyesa aleyhisselam, kadına; "Git, o yağı bir kab içine koy." buyurdu. Kadın da gidip yağı bir kabın içine koydu. Elyesa aleyhisselamın mucizesiyle o yağ o kadar arttı ki, pekçok kap yağ ile doldu. Fakir kadın bundan borçlarını ödediği gibi, zengin de oldu.

İsrailoğulları, Elyesa aleyhisselama bâzan uyup, bildirdiği emirleri yerine getirdiler. Bâzan da muhâlefet ettiler. Elyesa aleyhisselam vefatına yakın Zülkifl aleyhisselamı yanına çağırıp, kendinden sonra onu yerine halîfe tâyin etti.

### **İşmoil Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden. Harun aleyhisselamın neslinden olup, Musa aleyhisselamın dînini tebliğ etmiştir.

İşmoil aleyhisselam peygamber olarak gönderilmeden önce, Mısır ve Kudüs arasındaki Bahr-i Rûm (Rum denizi) sâhillerinde yaşayan Amâlikâlılar, İsrailoğullarına musallat olmuşlardı. Amâlikâlılar, İsrailoğullarına saldırıp pekçok kimseyi öldürdüler, on binlercesini de esir ettiler. Musa aleyhisselamdan beri içerisinde Tevrat'ın bulunduğu ve İsrailoğulları için birlik ve berâberliğin sembolü olan Tâbût'u da aldılar. Bilhassa Tâbût'un gitmesine çok üzülen İsrailoğulları dağılıp, perişan bir hâle düştüler. Kendilerini bu durumdan kurtaracak bir peygamber göndermesi için dua ettiler.

**Allahü teâlâ** İşmoil aleyhisselamı peygamber gönderdi. İsrailoğullarına Tevrat'ın emir ve yasaklarını tebliğ etti. İsrailoğulları önce İşmoil aleyhisselamı yalanladılar, sonra itâat

ettiler. İsmoil aleyhisselam, İsrailoğullarına **Allahü teâlâ** tarafından Talut'un hükümdâr tâyin edildiğini bildirdi. İsrailoğulları Talut'un hükümdarlığını kabul etmedi. Nihâyet çeşitli itirâzlardan sonra Talut'un hükümdârlığını kabul ettiler. İçerisinde Tevrat'ın bulunduğu Tâbût'u Amâlikâlilerden alıp, İsrailoğullarına getiren Talut, İsrailoğullarından büyük bir ordu kurdu. Amâlikâlilere karşı harbe hazırladı.

İşmoil aleyhisselam Amâlikâlilere karşı harbe giderken bir nehirden su içip içmemekle imtihân edileceklerini bildirdi. Bahsedilen nehre gelince, Talut'un emrini dinlemeyip nehirden su içen İsrailoğullarından bazıları imtihanı kaybedip perişan ve sefil hâlde geri döndü. Aralarında Davud adlı bir gencin de bulunduğu Talut'a itâat eden az sayıda kimse nehri geçip Amâlika kavmine gâlip geldi. Amâlika kavmi hükümdârı Câlût'u, Davud adlı genç öldürdü. Nihâyet İsrailoğulları düşmanlarına gâlib gelip kuvvetlendiler.

İşmoil aleyhisselam İsrailoğullarına on bir sene peygamberlik yaptı. **Peygamber**liğinin 11. senesinden sonra Talut'u İsrailoğullarına hükümdâr tâyin edip elli iki yaşında vefat etti.

### **Zülkifl Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden. **Peygamber**liği kesin olarak belli olmayıp, âlimlerin ekserisi peygamber olduğunu söylemişlerdir. Asıl ismi Bişr olup, lakâbı Zülkifl'dir. Elyesa aleyhisselamdan sonra, kızmadan sabır göstererek dînin emirlerini ve yasaklarını İsrailoğullarına bildirmeyi üzerine aldığı, kefil olduğu için kefâlet sâhibi mânâsında Zülkifl denilmiştir. Elyesa aleyhisselamın amcasının oğludur. İsrailoğullarına Musa aleyhisselamın dîninin emir ve yasaklarını tebliğ etmiştir.

**Allahü teâlâ**nın İsrailoğullarına gönderdiği peygamberlerden Elyesa aleyhisselamın eceli gelip vefatı yaklaşıncâ **Allahü teâlâ** rûhunu kabz edeceğini vahiyle bildirdi ve "Mülkünü, İsrailoğullarından gece sabaha kadar ibâdet eden, namaz kılan, gündüzleri oruç tutan ve insanlar arasında kızmadan hükm edecek birine ver." buyurdu. Bu peygamber kendisine verilen emri İsrailoğullarına bildirdi. Aralarından bir genç kalkıp: "Bu işe ben kefil olurum, üzerime alırım." dedi. **Peygamber** o gence; "Bu kavmin içinde senden daha büyükleri var, sen otur." dedi. Sonra ikinci defâ aynı teklifi yaptı o genç yine "Kefil olurum." dedi. Üçüncü defâ aynı teklif tekrarlanınca cevap veren yine o genç oldu. Bunun üzerine Elyesa aleyhisselam, onu yerine halîfe bıraktı. Bu genç Bişr idi. Bu sebeple o gence Zülkifl lakabı verildi.

Bu genç aldığı vazîfeyi eksiksiz olarak yerine getirmek için çalışırken İblis (Şeytan) onu kiskandı ve bu vazîfeyi yaptırmamak için çeşitli hîlelere başvurdu. Fakat bu genç İblisin hîlelerine aldanmadan aldığı vazîfeyi eksiksiz yerine getirdi. Bu hâlden dolayı **Allahü teâlâ**ya şükr etti.

**Allahü teâlâ** Zülkifl aleyhisselama peygamberlik vazîfesi verdi. Zülkifl aleyhisselam Musa aleyhisselamın dîninin emir ve yasaklarını insanlara bildirdi. Tevrat'ı okuyup hükümlerini yerine getirdi. Tebliğ vazîfesini hakkıyla yerine getirdikten sonra Şam beldelerinden birinde vefat etti.

Kur'ân-ı kerîmin Enbiyâ sûresi 85-86. âyet-i kerîmelerinde, Sâd sûresi 48. âyetinde Zülkifl aleyhisselamla ilgili haberler verilmektedir.

## Yunus Aleyhisselam

Musul yakınlarındaki Nineve (Ninova) ahâlisine gönderilen peygamber. Babası Metâ adında bir zât olup sâlih kimselerdendi. Yunus aleyhisselam kendisini balık yuttuğu için Zinnûn ve Sâhib-i Hût adlarıyla da anılmıştır.

Yunus aleyhisselam, Asûr Devletinin başşehri ve önemli bir ticâret merkezi olan Nineve şehrinde doğdu. Babası Metâ ve annesi, **Allahü teâlâya** dua edip, kendilerine bir erkek evlâd ihsân etmesini dilediler. Cenâb-ı Hak onlara Yunus'u ihsân etti. Ancak Yunus aleyhisselam ana rahmindeyken babası vefat etti. Annesi onun doğum ve çocukluğu sırasında birçok hârikulâde, olağanüstü haller gördü. Yunus aleyhisselam Nineve'de büyüdü. Kavmi içinde emin, yalan söylemeyen, yardım seven bir kişi olarak meşhur oldu.

Otuz yaşına gelince Nineve ahâlisine peygamber olarak gönderildi. Putlara tapan Nineve halkını senelerce **Allahü teâlâya** î mân ve ibâdet etmeye dâvet etti. Kavmi ona î mân etmedikleri gibi birçok ezâ ve cefâda bulundular. Onunla alay ettiler. Fakat Yunus aleyhisselam yılmadan ve ümitsizliğe kapılmadan onları hak dîne dâvet etti. **Allahü teâlâ**nın azâbıyla korkuttu. Fakat Nineve halkı, "Tek bir kişinin hatırı için azap inip herkesi yok edecekse müsâde et bu azap gelsin." deyip alay ettiler.

Yunus aleyhisselam kavminin küfürde isrâr etmesine üzüлüp onların arasından ayrıldı. **Allahü teâlâ** ona vahyedip; "Kullarımın arasından ayrılmakta acele ettin. Geri dön, kırk gün daha onları î mânâna çağır." buyurdu. Yunus aleyhisselam bu ilâhi emir üzerine kavmine döndü ve onları hak dîne dâvete devam etti. Otuz yedi gün aralarında kaldı. Kavmi yine inanmadı. Bunun üzerine Yunus aleyhisselam "O halde üç güne kadar başınıza gelecek azâbı bekleyin. Bunun alâmeti önce benizleriniz sararacaktır." buyurdu ve ilâhî bir emir gelmeden üzüntüyle aralarından ayrıldı.

Yunus aleyhisselamın haber verdiği gün gelince Ninevelilerin benizleri sarardı. Gökyüzü karardı. Şehri simsiyah bir duman kapladı. Herkesi korku ve telâş sardı. Feryad ve figâna başladılar. "Yunus aleyhisselam aramızda ise korkmayın, eğer gitmişse azâb bizi helâk edecektir." diye söyleştiler. O zaman **Allahü teâlâ** kalplerine pişmanlık hissini verdi. Onlar tövbe etmek arzusu ile yaşlı sâlih bir zâta geldiler ve ne yapmaları gerektiğini sordular. O zât da henüz azâbın gelmesine iki gün olduğunu ve tövbe etmelerini ve azâbı kaldırması için dua etmelerini tavsiye etti.

Bunun üzerine Nineve halkı şehrin yakınındaki bir yüksek tepeye çıkıp **Allahü teâlâya** ve O'nun peygamberi Yunus aleyhisselama î mân ettiler. **Allahü teâlâya** dua edip azâbı kaldırmasını niyaz ettiler. O zamana kadar yaptıkları her türlü kötülük ve haksızlığa da tövbe ettiler. Hattâ öyle oldu ki, evlerindeki başkasına âit olan taşları söküp sâhiplerine iâde ettiler. Bunun üzerine **Allahü teâlâ** tövbelerini kabul edip, azâbı üzerlerinden kaldırdı. Duânın yapıldığı gün Cumâ olup, Aşûre günüydü. Sonra sevinç içinde şehre dönen Nineve halkı şehirde Yunus aleyhisselamı aramaya başladılar.

Yunus aleyhisselam da ayrılışından bir müddet sonra kavminin hallerini öğrenmek için Nineve'ye yakın bir yere geldiğinde azâbın rahmete tebdil olduğunu gördü. Fakat şehre girmedi. "Eğer şehre girersem beni yalancılıkla ithâm ederler." diyerek sahra (çöl) tarafına yöneldi ve oradan uzaklaştı ve Dicle Nehri kenarına vardı. Fakat buraya **Allahü teâlâ**dan

emir almadan gelmişti. Dicle Nehri kenarındayken yolcularla dolu olan bir gemiye bindi. Gemi hareket edip kıyıdan uzaklaştı. Gemi bir müddet seyrettikten sonra durdu ve kımıldamaz oldu. Gemidekiler şaşırıp kaldılar. Ne kadar çalıştılsa da gemiyi bir türlü yürütemediler. Sonra da; "Aramızda bulunan bir suçlu yüzünden gemi yürümüyor." diye aralarında söylendiler. Geminin batacağından endişe edip paniğe kapıldılar. Durumu uğursuzluk kabul edip: "Burada efendisinden kaçan bir kul vardır. Kur'a atalım o meydana çıkar!" diye söylediler.

O zamâna kadar âdetleri kur'a kime isâbet ederse onu cezâ olarak denize atmaktı. Âdetleri gereği kur'a çektiler. Kur'a Yunus aleyhisselama çıktı. O zaman Yunus aleyhisselam bunun kendisi hakkında ilâhi bir imtihan olduğunu kabul edip tevekkülle; "O âsi kul benim!" dedi. Gemidekiler Yunus aleyhisselama bakıp sâlih bir kimse olduğunu anlayıp; "Bu zât köleye benzemiyor!" diyerek yeniden kur'a çektiler. Kur'a yine hazret-i Yunus'a isâbet etti. Üçüncü defâ çekilen kur'a da Yunus aleyhisselama isâbet etti. Bâzıları; "Şüphesiz bu kişinin suçu olmalı!" dediler.

Yunus aleyhisselam yolcuları **Allahü teâlâya** îmân etmeye dâvet etti. Fakat gemidekiler Yunus aleyhisselamı denize attılar. O an gece vaktiydi. Yunus aleyhisselamı bir balık yuttu. O zaman cenâb-ı Hâk balığa emredip onu yaralamamasını, kemiklerini kırmamasını bildirdi. Balık bu hal üzere hazret-i Yunus'u alıp denizin derinliklerinde kayboldu. Yunus aleyhisselam balığın karnında sağ, akli başında ve şuûru yerindeydi. Balığın karanlık vücûdunda çok üzgün bir halde: "Yâ Rabbî! Emir ve hüküm senindir. Fakat Nineve'ye dönmeye ve kavmimi îmânlı bir şekilde görmeye ümîdim sonsuzdur. Bütün bunlara rağmen senin takdirin ne ise ona râzıyım." dedi.

O sırada bâzı sesler işitti. "Bu nedir acabâ?" diye söylendi. **Allahü teâlâ** ona balık karnında olduğunu vahyederek: "Ey Yunus! Bu sesler beni denizde zikreden canlıların sesleridir!" buyurdu.

Yunus aleyhisselam balığın karnında dahi her zaman zikre devam ediyordu. Melekler onun sesini işitip **Allahü teâlâya** arz ettiler. **Allahü teâlâ**; "Bu kulum Yunus'un sesidir. Bir hâli sebebiyle onu denizde bir balığın karnında hapsettim." buyurdu. Yunus aleyhisselam, "Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke inni küntü minezzâlimîn (Senden başka hiçbir ilâh yoktur. Seni bütün noksanlıklardan tenzih ederim. Gerçekten ben haksızlık edenlerden oldum." (Enbiya sûresi 87)" duasına devam etti. Bu duası ve tesbihi onun kurtuluşuna sebep oldu. Balığın karnında üç, yedi veya kırk gün kaldıktan sonra kurtuluşa erdi. Yunus aleyhisselam balığın karnından Muharrem ayının onuncu (Aşûre) günü çıktı.

Balık onu çıkarıp sâhile bıraktığında; Yunus aleyhisselam zayıflamış, bitkin, hasta bir durumda ve himâyeye muhtâçtı. Cenâb-ı Hak ihsânıyla orada hazret-i Yunus'u güneşin yakıcı sıcağından gölgelendirerek geniş yapraklı, çabuk büyüyüp yükselen bir ağaç veya bitki bitirdi. Bu ağaç sinek ve haşerâtın zararını da önlemekteydi. Cenâb-ı Hak bir rivâyette o bitkiden hazret-i Yunus'a süt damlattı. Diğer bir rivâyette dağ keçisini emrine verdi. İyice kuvvetleninceye kadar o dağ keçisi sabah akşam gelip hazret-i Yunus'u emzirdi. Yunus aleyhisselam kendine gelince **Allahü teâlâya** şükredip ibâdete başladı. Birgün kendisine gölge veren ağacın kurduğunu görüp üzüldü. **Allahü teâlâ** ona vahy edip kavmine dönmesini emir buyurdu ve kavminin tövbelerini kabûl ettiğini bildirmesini emretti.

Yunus aleyhisselam kavmine gitmek üzere yola çıkıp, Nineve şehri yakınlarına gelince gördüğü bir çobana kavminin durumunu sordu. Çoban da; "**Peygamber**leri olan Yunus aleyhisselam onlara darılıp gittiğinden kendi başlarına kaldı. Cenâb-ı Hak onlara azâb gönderdi. Azâb bulutları başları üzerinde üç gün üç gece durdu. Fakat onlar bin bir pişmanlıkla ağlaştılar. Yunus aleyhisselamı aramalarına rağmen bir yerde bulamadılar. Neticede **Allahü teâlâ** onları bağışladı. Üzerlerinden azâbı kaldırdı. Şimdi yolları gözetip kendilerine emir ve yasakları öğretecek Yunus aleyhisselamın gelmesini bekliyorlar." dedi. Yunus aleyhisselam kendisinin bekledikleri kimse olduğunu ve gidip onlara haber vermesini istedi. Çoban Nineve'ye gidip Yunus aleyhisselamın geldiğini haber verdi.

İlk anda Yunus aleyhisselamın geldiğine inanmayan Nineve halkı ağacın ve koyunun dile gelip, konuşması netîcesinde inandılar. Yunus aleyhisselamın bulunduğu tarafa gittiler. Yunus aleyhisselamı namaz kılarken buldular. Namazdan sonra onu hasretle kucaklayıp özür dilediler. Berâberce şehre döndüler. Bundan sonra Yunus aleyhisselam onlara **Allahü teâlâ**nın emir ve yasaklarını anlattı. Kavmi mesut ve iyilik üzere oldular. Yunus aleyhisselam seksen üç yaşında ibâdet hâlindeyken Nineve'de vefat etti. Vefât ettiği yer hakkında başka rivâyetler de vardır.

#### **Yunus aleyhisselamın mucizeleri:**

1. Yunus aleyhisselam, Kur'ân-ı kerîmde bildirildiği üzere balığın karnında üç, yedi veya kırk gün yaşamıştır.

2. Yunus aleyhisselamın duası bereketiyle bulutlardan ateş çıkardı. Bir gün Nineve ahâlisi kendisinden bulutlardan ateş çıkarılmasını istediklerinde dua etti ve bulutlardan ateş düşüp memleketin bir bölgesindeki ağaçları yaktı.

3. Yunus aleyhisselamın duası bereketiyle dağdan su çıkmıştır.

4. Yunus aleyhisselamın peygamberliğine bir keler şehâdet etmişti. Nineveliler Yunus aleyhisselamdan mucize isteyince, **Allahü teâlâ**nın emriyle dağa işâret etti. Dağdan çıkan bir keler dile gelerek; "Ey insanlar! Biliniz ki, Yunus hak peygamberdir. Sizi Cennet'e, Rabbinizin mağfiretine dâvet ediyor." dedi.

5. Yunus aleyhisselam Nineve hâkimini îmâna dâvet etti. O zaman Hâkim; "Kapımda bulunan şu demir halka altın olursa îmân ederim." dedi. Yunus aleyhisselam **Allahü teâlâ**nın emriyle elini kapının halkasına koydu. Demir halka altın hâline geldi.

6. Yunus aleyhisselam odun olmadığı halde su üstünde ateş yakmıştır.

7. Yunus aleyhisselam, Davud aleyhisselam gibi güzel sesli olduğundan, tatlı sesi vahşî ve yırtıcı hayvanlara da tesir eder, onu dinlemek için etrâfında toplanırlardı.

Yunus aleyhisselamın hayâtı ve başına gelen hâdiseler hakkında Kur'an-ı kerîmin Sâffat, Nisâ, Yunus, Enbiyâ, Kalem, sûrelerinde haber verilmektedir. **Peygamber** efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem de hadîs-i şerîfte buyurdu ki:

"Balığın karnındayken Yunus'un (aleyhisselam) yaptığı dua; "Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü minez-zâlimîn" idi. Müslüman bir kişi bu duayı her ne şey için okursa, **Allahü teâlâ** elbette onu kabul eder. Hiçbir kula, Yunus bin Metâ'dan (aleyhisselam) daha hayırlıyım, demek yakışmaz."

## **Davud Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden. Hem peygamber, hem sultân yâni hükümdârdı. Soy bakımından Yakub aleyhisselamın Yehûda adlı oğluna dayanır. Süleyman aleyhisselamın babasıdır. Kudüs'te doğdu. Orada yaşadı ve orada vefat etti. Kendisine İbrânî dilinde Zebur kitâbı verildi. Sesi çok güzel ve tesirliydi. İsmi Kur'ân-ı kerîmde on altı yerde geçmektedir.

**Allahü teâlâ**, Musa aleyhisselamdan sonra, İsrailoğullarına birçok peygamberler gönderdi. Bu peygamberler insanları Tevrat'ın hükümleriyle amel etmeye dâvet ettiler. Fakat zaman geçtikçe azgınlaşan İsrailoğulları, Tevrat'ın hükümlerini değiştirdiler, peygamberlerini dinlemediler, ahlâkları tamâmen bozuldu. **Allahü teâlâ** Amâlîka kavmi hükümdârı Câlût'u karşısına belâ gönderdi. Câlût, İsrailoğullarını vatanlarından sürüp çıkardı. Daha sonra, Talut isimli bir hükümdâr gelerek memleket işlerini ve orduyu düzene koydu. Câlût'un üzerine yürüdü. Talut'un ordusunda bulunan Davud aleyhisselam, Câlût'u öldürdü. Talut'un ölümünden sonra, Davud aleyhisselam İsrailoğullarının hükümdârı oldu.

Bir müddet sonra **Allahü teâlâ** kendisine peygamberlik vazîfesi ve Zebur adlı kitabı verdi. İnsanları **Allahü teâlâ**nın dînine dâvet etti ve adâletle hükmetti. Filistin, Sûriye ve Arap Yarımadasının birkismini fethederek memleketi genişletti. Kudüs'ü başkent yaptı. Ayrıca Amman, Haleb, Nusaybin ve Ermenistan'ı da fethetti.

Mescid-i Aksa adıyla Kur'ân-ı kerîmde bildirilen büyük bir mescidin inşâsını başlattı. Mescidin yapılıp bitirilmesi işini oğlu Süleyman aleyhisselama vasiyet ederek, yüz yaşında vefat etti. Kabrinin Kudüs sûru dışında olduğu rivâyet edilir.

Davud aleyhisselamın çok güzel ve tesirli sesi vardı. Kendisine İbrânî dilinde Zebur kitabı geldi. Bu kitap, manzum şeklinde olup, eski manzum kitapların en meşhurdur. Zebur, meşhur dört ilâhî kitaptan biri olup, Tevrat'tan sonra gönderilmiştir. Vaaz ve nasîhat şeklinde olup, Tevrat'ı kuvvetlendirdi. Onu açıklayıp onunla amel etmeye çağırdığından, Tevrat'ın hükümlerini yürürlükten kaldırmadı. Davud aleyhisselam, hazret-i Musa'nın getirdiği dîni kuvvetlendirdiğinden resûl olmayıp, Benî İsrail'e gönderilen nebîlerden biridir.

Davud aleyhisselam çok ağlar, çok ibâdet ederdi. Gündüzü oruçla, geceyi namaz kılarak ibâdetle geçirirdi. Gecenin ancak üçte bir kısmında uyurdu. Bir gün oruç tutar, öbür gün tutmazdı.

**Allahü teâlâ** mucize olarak dağları, taşları, kuşları onun emrine vermişti. Yanık sesiyle Zebur'u okumaya başlayınca, kuşlar havadan ağaçlara iner, hep birlikte, okunan Zebur'u tekrar ederlerdi.

**Allahü teâlâ** Davud aleyhisselama demiri ateşe sokmadan ve dövmeden istediği şekli verebilme mucizesi vermişti. Demirden zırh yapar, elinin emeğiyle geçinir, devlet hazînesinden bir şey almazdı. Yırtıcı hayvanlar, hazret-i Davud'un huzûruna gelip, ona tam bir bağlılıkla hizmet ederlerdi.

Kur'ân-ı kerîmde Bakara, Nisâ, Mâide, En'âm, İsrâ, Enbiyâ ve Sâd sûrelerinin birçok âyet-i kerîmelerinde Davud aleyhisselamdan bahsedilmektedir.

## Süleyman Aleyhisselam

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden. Davud aleyhisselamın oğludur. Yakub aleyhisselamın neslindendir. Kudüs yakınlarındaki Gazze şehrinde doğdu. Hem peygamber hem sultandı. Çocukluğundan beri bilgili, iyilik ve adâleti seven biri olarak tanınmıştı. On iki yaşındayken babasının yerine geçip, sultan oldu. Daha sonra kendisine **Allahü teâlâ** tarafından peygamberlik verildi. Dünyâya hâkim olan dört kişiden biridir. Ona peygamberlik verildiği Kur'ân-ı kerîmde En'âm sûresi 84. âyette bildirilmektedir.

Süleyman aleyhisselam; "Yâ Rab! Bana hiçbir kimsede bulunmayan bir kudret ve devlet ihsân eyle." diye dua etti. Duâsı kabul edilip, cinlerin, rüzgârın ve hayvanların da insanlar gibi Süleyman aleyhisselama itâat etmeleri emredildi. Kendisine ism-i âzam duası, bütün mahlûkâtın dili ve ilimlerin sırları öğretildi. **Peygamber**likle birlikte ihsân edilen ilim, hikmet ve sultanlık kudretini, insanları doğru yola kavuşturmakta ve daha iyi bir hayat yaşamaları için kullandı. Şehirlerin kurulması, yeryüzünün îmarı, yeşillendirilmesi, fen ve sanatta ilerlemesi için emrindekilerin herbirine iş taksimi yaptı. Yolların yapılması, taşların yontulup kazılması, demircilik ve derin sulara dalgıçlık gibi zor işleri cinlere verdi. Çiftçilik, çobanlık, ticâret, sanat gibi işleri de insanlara verdi. Hayvanları da nöbet tutma, yük taşıyıp çekme gibi işlerle görevlendirdi. İnsanlardan, cinlerden ve hayvanlardan büyük bir ordu kurdu. Hepsini ona tâbi olup, emrine itaat etti. Süleyman aleyhisselama verilen bu nîmetler Kur'ân-ı kerîmde bildirilmektedir.

**Peygamber**imiz sallallahü aleyhi ve sellem hadîs-i şerîfte, onun duası hakkında şöyle buyurdu:

"Süleyman aleyhisselam, Beyt-i Makdîs'in binâsını bitirdikten sonra, **Allahü teâlâ**dan üç dilekte bulunmuştur: Kendisinden sonra kimseye nasîb olmayan bir mülk ve saltanat, İlâhî hükme uygun hüküm verme kudretinin bahşedilmesi. Yalnız namaz kılmak için Mescid-i Aksa'yı kastedip gelenlerin analarından doğdukları gibi günahsız hâle gelmeleri. **Allahü teâlâ** bunlardan ilk ikisini Süleyman aleyhisselama vermiştir. Üçüncü dileğinin de kabul edilmiş olmasını umarım."

Babasının temelini attığı, Kudüs'teki Mescid-i Aksa'yı yapmaya devâm etti.Yedi senede pek sanatkârâne bir şekilde tamamladı. Daha sonra, Kudüs'te büyük bir saray inşâ etmeye başlayıp, on üç senede tamamladı. Bu binâların yapımı sırasında insanlardan ve cinlerden pekçoğu Süleyman aleyhisselamın emrinde çalışmışlardı.

Süleyman aleyhisselamın zamânında barış, îmar, sanat ve ilim iyice ilerlemişti. Mescid-i Aksa inşâ edilip, çeşmeler, su kanalları yapıldı. Köprüler, barajlar ve evler inşâ edildi. Hikmetinin ve büyüklüğünün şöhreti bütün dünyâya yayıldı. Zamânındaki bütün pâdişâhları ve ileri gelenleri doğru yola sevk etti.

Onun zamânında muhteşem bir saltanata sâhip olan Yemen'de, Sebe şehrinde hüküm sürenBelkıs'a mektup yazıp, Filistin'e çağırdı. O da gelip, Süleyman aleyhisselamla görüşerek îmân etti. Belkıs'ın Süleyman aleyhisselamla mektuplaşması ve Kudüs'e gelmesi Kur'ân-ı kerîmde Neml sûresinde uzun beyân olunmaktadır.

Süleyman aleyhisselam, Akabe Körfezinden Fırat kenarına kadar, kırk sene adâletle hüküm sürdü. Diğer hükümdârlar da kendisine bağlılıklarını bildirdiler. Ticâret gemileri

yapıp, Kızıldeniz ve Umman Denizinde ticâret yaptırdı. Rûzgâr onun emrine verilmişti. Rûzgâra binip dilediği yere tahtıyla birlikte kısa zamanda giderdi. Makâmına oturduğunda ve meclis kurduğunda kuşlar üzerine gelip, kanatlarını yanyana gererek bir bulut gibi gölge yaparlar, güneş ve yağmurdan korurlardı. Süleyman aleyhisselam, beyaz tenli, güzel, nûr yüzlü, saç sakalı gür olup, beyaz elbise giyerdi. Çok edebli, hep Allah'tan korkar, alçak gönüllü, yüksek şanlıydı. Miskin ve fakirlerle oturur; "Miskinin miskinlerle oturması uygundur." buyururdu. Ömrünün son ânına kadar **Allahü teâlânın** takdir ettiği izzetle insanları doğru yola sevk etti. Herkes tarafından sevilmiş olup, hiç kimse onun söylediklerine îtirâz etmiyor ve onun emri dışına çıkmıyordu.

Süleyman aleyhisselam, bir gün yapılmakta olan büyük bir sarayın inşâsını kontrol etmeye gitmişti. Bu binâ bir su kıyısında çok heybetli bir saraydı. Ustalar işçiler, cinler, sarayın tamamlanmasıyla meşguldüler. Sarayın balkonuna çıkıp, kendisini yalnız bırakmalarını, hiç kimsenin yanına yaklaşmamasını emretti. Sonra da balkonun kenarında asâsına (bastonuna) dayanıp durdu ve etrâfı seyrederek tefekküre başladı. Bu sırada ömrü bitip, eceli gelmişti. Azrâil aleyhisselam gelip; "Şu an dünyâdaki hayâtının son ânıdır." dedi.

Süleyman aleyhisselam: "**Allahü teâlânın** takdiri her ne ise o haktır. Rabbime hamdolsun ki, aslâ kimseye zulmetmedim. Rabbimin emrine itaat etmekte gecikmedim. Herkesin dönüşü **Allahü teâlâ**yadır. Görevlendirildiğin emri yerine getir." dedi.

Süleyman aleyhisselam asâsına dayandığı hâlde ayakta vefat edip, uzun bir müddet öylece kaldı. Saray inşâsında çalışanlar ise her gün işlerine muntazaman devâm ediyor, halk da oraya gelip gidiyordu. Süleyman aleyhisselamı uzakta, ayakta durur vaziyette görüyorlardı. Fakat vermiş olduğu emir üzerine hiç kimse yanına yaklaşmıyordu. Nihâyet asâsının yere temas eden kısmını güve kurdu yiyip asâ kırılınca, cesedi yere yıkıldı. O zaman bu hâlini görenler vefat ettiğini anladılar. Bu husus Kur'ân-ı kerîmde Sebe' sûresi 14. âyette bildirilmektedir.

Süleyman aleyhisselam her yere hükmettiğinden, zamânında herkes îmân etmiş, yeryüzünde pek az îmânsız kimse kalmıştı. Vefâtından sonra, İsrailoğullarının arasındaki birlik bozuldu, iki ayrı devlete bölünüp doğru yoldan ayrıldılar. Sonra da onlara doğru yolu göstermek üzere, İlyas ve Elyesa aleyhimesselem peygamber olarak gönderildiler. Kur'ân-ı kerîmde Bakara 102; Nisâ 163; En'am 84; Enbiyâ 81, 82; Sebe' 12, 21; Neml 15'ten 44'e kadar; Sad 30'dan 40'a kadar olan âyetler Süleyman aleyhisselam hakkındadır.

Süleyman aleyhisselam, Mescid-i Aksa'ya Musa aleyhisselamdan beri nesilden nesile geçerek gelen, Tevrat'ın içinde bulunduğu Ahid Sandığını(Tâbût-i Sekîneyi) koydu. Çünkü Musa aleyhisselam, ümmetinin âlimlerinden, Tevrat'ın Ahid Sandığına konularak muhâfaza edilmesini istemişti. Bu durum Mescid-i Aksa'nın Buhtunnasar tarafından yıkılmasına kadar devâm etti. Buhtunnasar, Kudüs'ü alınca, şehri yakıp yıktı. Mescid-i Aksa'da bulunan altın, gümüş ve diğer mücevherleri alıp Bâbil'e götürdü. Buhtunnasar'ın Kudüs'ü yağmalaması esnâsında, hakîkî Tevrat ve Zebur yakılıp yok edildi. Muhtelif kimselerin hatırlarında kalan âyetlerini yazmaları netîcesinde, Tevrat isminde birbirlerini tutmayan çeşitli risâleler ortaya çıktı. Mîlâddan yaklaşık dört yüz sene evvel yaşamış olan Azra bunları topladı ve şimdiki Ahd-i Atîk'teki Tevrat'ı yazdı.

Süleyman aleyhisselamın dokuz çeşit **mucizesi** vardı. Bunlar:

1. Sebe' sûresi on ikinci âyetinde bildirildiği üzere, rüzgârlar emri altındaydı.
2. Süleyman aleyhisselam denizi geçmek istediği zaman, suyu çekilerek yol açılır, geçtikten sonra yine kapanırdı.
3. Âyet-i kerîmede bildirildiği üzere, bütün cinniler emrindeydi. Ne zaman istese, kendisine, büyük büyük köşkler, sûretler, çanaklar, sâbit çömlekler, tencereler yaparlardı.
4. Süleyman aleyhisselamın bir mührü vardı. Üzerinde ism-i âzam duası yazılıydı. O dua ile her isteği kolay olurdu.
5. Karıncalara varıncaya kadar her hayvanın sesini işitir, dillerini anlardı.
6. Nereye gitmek istese, rüzgâr emrinde olduğundan, kürsüsünü kaldırır, kürsüsünü berâberinde götürürdü.
7. Cinniler vâsıtasıyla denizlerdeki incileri, cevherleri yerde bulunan defîneleri bilirdi. Kendine **Allahü teâlâ** tarafından bildirilmeyen bir şey yoktu.
8. Neml Vâdisinde, maiyetiyle berâber bir dağ üzerine konup, kaldığı esnâda o dağın yeşillik, çimenlik olması için, mübârek ellerine bir miktar su alıp, avucuyla o dağa serpti. Derhâl dağın üzeri çayırılık çimenlik oluverdi.
9. Süleyman aleyhisselam bir yere gittiği vakit, berâberinde duvarlar da giderdi.

### **Lokman Hakim**

**Peygamber** veya velî. Davud aleyhisselam zamânında, Arabistan'ın Umman tarafında yaşadı. Davud aleyhisselamla görüşüp ondan ilim öğrendi. Davud aleyhisselama peygamberlik bildirilmeden önce, müftî olan Lokman **Hakim**, Davud aleyhisselama peygamberlik bildirildikten sonra fetvâ vermeyi bıraktı. Davud aleyhisselama ümmet oldu. Kendisine hikmet verildi. Eyyub aleyhisselamın teyzesinin oğlu olduğu da rivâyet edilmektedir. Fransız bilginlerinin, Calinos'un (Galen'in) bir adı da Lokman **Hakim** idi demeleri yanlıştır. Çünkü Lokman **Hakim**, Davud aleyhisselam zamânında; Calinos (Galen) ise, ondan bin yıl kadar sonra yaşamıştır. Lokman ismi Kur'ân-ı kerîm'de geçmekte olup, bir sûreye (otuz birinci sûre) Lokman ismi verilmiştir. Bu sûrenin on ikinci âyetinde meâlen; "Biz Lokman'a hikmet verdik." buyrulmaktadır. Buradaki hikmet tâbirinin; akıl, anlayış, ilim, ilimle amel etmek ve doğru karar vermek demek olduğu tefsîr kitaplarında yazılıdır.

Lokman **Hakim** tabiplerin pîridir. Hikmetli sözleri ve oğluna verdiği nasîhatlar meşhurdur. Kur'ân-ı kerîm'de Lokman sûresi 3. âyet-i kerîmede meâlen; "Bir vakit Lokman oğluna öğüt vererek şöyle demişti: Yavrum! Allah'a ortak koşma, çünkü şirk çok büyük zulümdür." buyrulmaktadır.

Lokman **Hakim**'e sen bu hâle nasıl geldin dediklerinde; "Doğru sözlü olmak, emâneti yerine getirmek, lüzumsuz söz ve işi terk etmekle." cevâbını verdi. İnsanlar ondan nasîhat istediler, o da şöyle nasîhat etti: Öncekilerin ve sonrakilerin ilimleriyle amel edilebilmesi için sekiz şeye dikkat etmek herkese lâzımdır. Dört zamanda dört şeyi korumak gerekir; Namazda gönlü, halk arasında dili, yiyip içmede boğazı, bir kimsenin evine girince de gözünü korumaktır. İki şeyi hâtırdan hiçbir zaman çıkarmamalıdır. Bunlar; **Allahü teâlâ**nın

büyüklüğü ve ölümdür. İki şeyi de tamâmen unutmaya çalışmalıdır. Bunlar da; bir kimseye yapılan iyilik ile dost ve yakınardan görülen kötülüktür.””

Lokman **Hakim**’in oğluna nasihatlarının bir kısmı şöyledir: “Ey oğlum! Dünyâ derin deniz gibidir. Çok insanlar onda boğulmuştur. Gemin takvâ, yükün îmân, hâlin tevekkül olsun, umulur ki kurtulursun.”

“Ey oğlum! Âlimlere karşı öğünmek, akılsızlarla inatlaşmak ve meclislerde, toplantılarda gösteriş yapmak için ilim öğrenme! İhtiyâcım yok diyerek de ilmi terk etme.”

“Ey oğlum! **Allahü teâlâ**yı anan (hâtırlayan) insanlar görürsen onlarla otur. Âlim olsan da, ilminin faydasını görürsün ve ilmin artar, sen ehil isen sana öğretirler. **Allahü teâlâ** onlara olan rahmetinden seni de faydalandırır. **Allahü teâlâ**yı zikretmeyenleri görürsen onlardan uzak dur.”

“Ey oğlum! Horoz senden daha akıllı olmasın! O, her sabah zikir ve tesbih ediyor, sen ise uyuyorsun.”

“Ey oğlum! Seçilmiş kullara teslim ol, kötülerle dost olma.”

“Ey oğlum! İnsanlara iyilikleri emir ve nasîhat edip kendini unutma! Yoksa mum gibi olursun. Mum insanları aydınlatır, fakat kendini yakıp eritir.”

“Ey oğlum! Yalandan çok sakın! Çünkü dînini bozar ve insanlar yanında mürüvvetini azaltır. Bununla hayânı, değerini ve makâmını kaybedersin.”

“Ey oğlum! Kötü huydan, gönül dağınıklığından sakın. Sabırsız olma, yoksa arkadaş bulamazsın. İşini severek yap, sıkıntılara katlan. Bütün insanlara karşı iyi huylu ol.”

“Ey oğlum! Hep üzüntülü olma, kalbini dertli kılma. İnsanların elinde olana tamâ etmekten sakın. Kazâyâ râzı ol ve **Allahü teâlâ**nın sana verdiği rızka kanâat et.”

“Ey oğlum! Dünyâ geçici ve kısıdır. Senin dünyâ hayâtın ise azın azıdır. Bunun da azının azı kalmış, çoğu geçmiştir.”

“Ey oğlum! Tövbeyi yarına bırakma, çünkü ölüm ansızın gelip yakalar.”

“Ey oğlum! Sükût etmekle pişmân olmazsın. Söz gümüş ise sükût altındır.”

“Ey oğlum! Helâl lokma ye ve işlerinde âlimlere danış, işlerini nasıl yapacağını onlara sor.”

“Ey oğlum! Âlimler meclisine devâm et. Bahar yağmuru ile yeryüzünü yeşillendiren **Allahü teâlâ**, âlimlerin meclisindeki hikmet nûru ile de müminlerin kalbini aydınlatır.”

“Ey oğlum! Amel ancak yakîn (**Allahü teâlâ**ya olan ilim ve mârifet) ile yapılır. Herkes yakîni nisbetinde amel eder. Amel noksanlığı, yakîn noksanlığından gelir.”

“Ey oğlum! Bir hatâ işlediğinde hemen tövbe et ve sadaka ver.”

“Ey oğlum! Ölümden şüphe ediyorsan uyku uyuma. Uyuduğun ve uyumak mecbûriyetinde kaldığın gibi, ölüme de mahkûmsun. Dirilmekten de şüphe ediyorsan, uykudan uyanma. Uykudan uyandığın gibi öldükten sonra da dirileceksin.”

“Ey oğlum! Helâl kazanç ile yoksulluktan korun. Yoksul kimse şu üç musîbetle karşılaşır: Din zayıflığı, akıl zayıflığı ve mürüvvetin kaybolması.”

“Ey oğlum! Merhamet eden merhamet bulur. Sükût eden selâmete erer, hayır söyleyen kâr eder, kötü konuşan günahkâr olur, diline hâkim olmayan pişmân olur.”

“Ey oğlum! Dünyâ malından yetecek kadarını al, fazlasını âhiret için hayra sarfet, Sıkıntıya düşecek ve başkasının sırtına yük olacak şekilde de tembellik etme.”

“Ey oğlum! Sakın kimseyi küçük görüp hakâret etme. Çünkü onun da senin de rabbimiz birdir.”

Lokman **Hakim**’in oğlu: “Babacığım, insanda hangi haslet daha iyidir?” diye sorunca; “Temiz, hâlis din.” buyurdu. Eğer iki haslet olursa? “Din ve mal”, üç haslet olursa? “Din, mal ve hayâ.” buyurdu. Dört haslet olursa? dedi. “Din, mal, hayâ ve güzel ahlâk.” buyurdu. Beş haslet saymak icâbederse diye sorunca; “Din, mal, haya, güzel huy ve cömertlik.” buyurdu. Altı haslet sayarsak deyince; “Ey oğlum! **Allahü teâlâ** her kime bu beş iyi hasleti verdiyse, o kimse mümin ve müttekîdir. **Allahü teâlâ** katında velî ve sevgilidir. Şeytanın şerrinden uzaktır.” buyurdu. Oğlu: “Babacığım, insanda en kötü haslet hangisidir?” dedi. “**Allahü teâlâ**’yı inkârıdır.” buyurdu. İki olursa dedi. “İnkâr ve kibirdir.” buyurdu. Üç olursa dedi. “İnkâr, kibir ve şükür azlığı.” buyurdu. Dört olursa dedi. “İnkâr, kibir, şükür azlığı ve cimrilik.” buyurdu. Beş olursa diye sorunca; “İnkâr, kibir, şükür azlığı, cimrilik ve kötü ahlâk.” buyurdu. Altı olursa deyince; “Ey Oğlum! Bu beş kötü hasletin bulunuduğu kimse münâfıktır, şakîdir ve **Allahü teâlâ**dan uzaktır.” buyurdu.

Lokman **Hakim**’e “Hikmete nasıl kavuştun?” diye sorulduğunda; “Benden gizlenen şeyi araştırmadım. Vazîfem olmayan şeyin üzerinde durmadım.” buyurdu.

Hafs bin Ömer’den rivâyet edildi ki: Lokman **Hakim**, yanına bir hardal torbası koydu ve oğluna nasîhat etmeye başladı. Her bir nasîhatte bir hardal tânesini çıkardı. Nihâyet hardalları tükendi. Sonra da; “Ey oğlum! Sana o kadar nasîhat ettim ki, şâyet bu nasîhatler bir dağa verilseydi, dağ yarılr, parça parça olurdu.” buyurdu. Oğlu da bu nasîhatleri tuttu.

### **Uzeyr Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden veya velîlerden. İsmi; Kur’ân-ı kerîmde bildirilmiş olup, peygamber olup olmadığı açıkça bildirilmemiştir. Babasının ismi Şureyha olup Hârun aleyhisselamın neslindendir. İsrailoğullarını Tevrat’ın hükümlerine uymaya dâvet etmiştir. İsrailoğulları Allah’ın oğlu diye iftirâda bulunmuşlardır.

Kudüs’te doğdu ve Kudüs’te vefat etti.

Uzeyr aleyhisselam küçük yaşından îtibâren, Tevrat ilmini öğrenip Tevrat’ı ezbere bilen sayılı kimselerden oldu. **Allahü teâlâ** ilâhi emirlerden yüz çevirip, peygamberlerin nasîhat ve ikâzlarına kulak tıkayan ve çeşitli azgınlık ve taşkınlıkta bulunan İsrailoğullarına Bâbil hükümdârı Buhtunnasar’ı cezâ olarak musallat etti. Kalabalık bir orduyla Şam ve Ürdün bölgelerini istilâ edip, savunmasız insanları zâlimce öldürten Buhtunnasar Kudüs’ü de istilâ etti. Mescid-i Aksa’yı yıkıp, Kudüs şehrinin bağ ve bahçelerini harap etti. İsrailoğullarından çoğunu öldürüp, pekçok çocuk ve genci de esir alarak Bâbil’e götürdü. Bâbil’e götürülen genç esirler arasında Uzeyr aleyhisselam da vardı.

Uzeyr aleyhisselam Bâbil’de bir müddet esâret hayâtı yaşadıktan sonra elli yaşında olduğu sıralarda bir fırsatını bulup memleketi olan Kudüs’e gitmek üzere yola çıktı. Kudüs yakınına gelince, bir bahçede konaklayıp merkebinden yükünü indirdi ve bir ağaca bağladı. Geriden Kudüs şehrini seyredip; şehrin harap, yolların ve bahçelerin viran olduğunu üzülerek gördü. Bu sırada karnı acıktığı için bir miktar incir ve üzüm koparıp, incirin bir kısmını yedi, üzümün de suyunu sıkıp içti. Bir ağaç altına oturup, yıkılmış evlere, bozulmuş yollara, çürümüş tenlere, yığılmış kemiklere bakıp âlemin sonunu, yeniden dirilişi ve **Allahü teâlâ**nın kudretini düşündü. Kendi kendine: “Acabâ, bu halden sonra Hak teâlâ bu şehri nasıl tâmir ve ihyâ eder.” diyerek tefekküre dalıp uyudu.

**Allahü teâlâ** onu yüz sene öldürdü. Hayattan mahrum etti. Onun bedenini, yiyecek ve içeceğini insanların ve hayvanların gözünden gizledi. Uzeyr aleyhisselamı ölü bırakmasından yetmiş sene kadar sonra, Fâris hükümdarlarından Nüşek adında bir hükümdar eliyle Beyt-i mukaddesi (Mescid-i Aksa) ve Kudüs şehrini îmâr etti. Bu sırada Bâbil hükümdarı Bahtunnasar öldüğünden İsrailoğulları esâretten kurtulup memleketlerine döndüler.

Otuz sene daha geçtikten sonra **Allahü teâlâ** Uzeyr aleyhisselamı yeniden diriltti. Uzeyr aleyhisselam kendisinin bir gün veya bir günden az olarak uyumuş olduğu uykudan uyandığını zannetti. Çünkü incir ve üzümün sanki dalından yeni koparılmış ve sıra sıkıldığı saatlerdeki gibi bozulmamış olduğunu gördü. **Allahü teâlâ** Uzeyr aleyhisselama vahy edip yüz sene kaldığını bildirdi. Uzeyr aleyhisselam merkebine baktığı zaman onun parça parça olan kemiklerinin vücûdundan ayrılmış olduğunu gördü. **Allahü teâlâ** ona, “... Ve seni, insanlara bir âyet (delil) kılmak için böyle öldürüp dirilttik. (Seni öldükten sonra dirilmenin var olduğuna delil kıldık.) ve (merkebin) kemiklerine bak! Onları nasıl birbirine birleştiriyoruz? Sonra da onlara et giydiriyoruz?” (Bakara sûresi: 259) buyurdu. **Allahü teâlâ** ölmüş, etleri çürümüş, kemikleri parça parça olup kaybolmuş olan merkebi tekrar diriltti. Bu durumu gören Uzeyr aleyhisselam, “Ben bilirim ki, şüphesiz **Allahü teâlâ** herşeye kâdirdir. (Bütün ölüleri diriltmeye gücü yeter.) buyurarak **Allahü teâlâ**nın kudretini müşâhede etti.

Uzeyr aleyhisselam yeniden dirilen merkebine binip Kudüs şehrine girdi. Bulduğu insanları gördüğü ev ve mahalleleri tanıyamadı. Kendi mahallesi olarak tahmin ettiği yerde bir evin önünde durdu. Kapıda gözleri görmeyen, elleri ve ayakları tutmayan bir kadına rastladı. Kadına Uzeyr’in evi neresidir? dedi. Âmâ ve kötürüm olan kadın da; “Uzeyr’in evi burasıdır, ben Uzeyr’in hizmetçisiyim. Fakat Uzeyr kaybolalı yüz yıldan fazla oldu. Ondan ümitsiziz.” deyip ağlamaya başladı. Bunun üzerine Uzeyr aleyhisselam; “Ben Uzeyr’im” deyip başından geçenleri anlattı. Uzeyr aleyhisselamın duası bereketiyle kadın, hastalıklarından şifâ buldu. Kadın âilenin diğer fertlerine ve İsrailoğullarına Uzeyr aleyhisselamın geldiğini haber verdi. Âile halkı Uzeyr aleyhisselamı tanıyıp iknâ oldular. Uzeyr gelmiş diyerek sevinç ve heyecanla gelen şehir halkı da Uzeyr aleyhisselamı ziyâret edip uzun zaman geçtiği halde değişmemiş olduğunu gördüler. Yaşlılar ona çeşitli sorular sorarak imtihan etmeye başladılar.

Bu sırada Uzeyr aleyhisselama peygamberlik emri bildirildi. İsrailoğullarına Tevrat’ın hükümlerini tebliğ etmeye onları azgınlık ve sapıklıklardan sakındırmağa çalıştı. Daha önce kendilerini dünyâ ve âhiret saâdetine dâvet eden peygamberlerin apaçık mucizelerini

gördükleri halde onları yalanlayan, birçok peygamberi de şehit eden İsrailoğulları Uzeyr aleyhisselamın dâvetini kabul etmediler. Okuduğu Tevrat'ın uydurma olduğunu iddiâ edenler çıktı. Bâzıları onun okuduklarından Tevrat olup olmadığını karşılaştıralım dediler. İçlerinden biri "Benim dedem, Buhtunnasar'ın zulmü zamânında bütün Tevrat nüshalarını yakılmak sûretiyle yok edildiğini bildirdi. Yalnız bir nüsha Tevrat'ı filan dağın tepesine gömdüğünü söyledi. O nüshayı getirip Uzeyr'in okuduklarıyla karşılaştıralım dedi. "Gömülü olan yerden Tevrat nüshalarını getirip Uzeyr aleyhisselamın okuduklarıyla karşılaştırdılar. Yazılı nüshada olanlarla Uzeyr aleyhisselamın okuduklarının aynı olduğunu görünce "Bu kadar uzun zamandan sonra Uzeyr'in Tevrat'ı ezbere okuması mümkün değildir düşüncesiyle Tevbe sûresi 30. âyetinde bildirildiği gibi "Uzeyr Allah'ın oğludur." diye iftirâda bulundular.

Uzeyr aleyhisselam ise onların bu inanışlarının küfür ve sapıklık olduğunu, vazgeçemedikleri halde şiddetli azâba uğrayacaklarını bildirdi. Vefât edinceye kadar İsrailoğullarının arasında bulundu. Onları hak yola dâvet etmeğe devâm etti. Uzeyr aleyhisselamın vefatından sonra İsrailoğullarının isyanları ve sapıklıkları iyice arttı.

Uzeyr aleyhisselamın ismi Kur'ân-ı kerîmde (Bakara sûresi: 259 ve Tevbe sûresi: 30. âyetlerinde) zikir edilmiştir. Fakat peygamber mi yoksa insanları hak yola dâvet eden bir velî mi olduğu kesin olarak bildirilmedi. **Peygamber** efendimiz de buyurdu ki:

"Uzeyr'in **Peygamber** olup olmadığını bilemiyorum. Tubba'nın mel'ûn olup olmadığını bilemiyorum. Zülkarneyn'in peygamber olup olmadığını bilemiyorum..."

### **Zekeriyya Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden. İsmi Zekeriyya bin Âzan bin Müslim bin Sadun olup, soyu Süleyman aleyhisselama ulaşır. Yahya aleyhisselamın babasıdır. Musa aleyhisselamın getirdiği dînin emir ve yasaklarını insanlara tebliğ etti. Marangozluk yapar elinin emeğiyle geçinirdi. Kavmi tarafından şehit edildi.

Zekeriyya aleyhisselam zamânında Şam vilâyeti Batlamyüsilerin elindeydi. Onlar Kudüs'te bulunan Beyt-ül-Makdis'e hürmet ederlerdi. Beyt-ül-Makdis mâmur olup gece ve gündüz orada ibâdet edilirdi. Mescidde Harun aleyhisselam neslinden din büyükleri vardı. O zamanlarda İsrailoğulları arasında peygamber yoktu. Bunlar bir peygamber göndermesi için gece gündüz **Allahü teâlâ**ya dua ettiler. **Allahü teâlâ**, Beyt-i Makdis'te Tevrat yazmayı ve kurban kesmeyi idâre eden Zekeriyya aleyhisselamı peygamber olarak vazîfelendirdi. Zekeriyya aleyhisselam insanlara nasîhat ederek doğru yola çağırırdı. İsrailoğullarından onun bildirdiklerine inananlar olduğu gibi, inanmayıp karşı çıkanlar daha çok oldu.

Zekeriyya aleyhisselam, İmrân bin Mâsân isminde bir dostunun kızı olan Elîsa ile evlendi. Elîsa ile hazret-i Meryem kardeş olup babaları İmrân idi. İmrân önce Elîsa'nın annesi ile sonra bunun başka erkekten olan kızı Hunne ile evlenmişti. Hazret-i Meryem'in annesi olan Hunne; "Cenâb-ı Hak bana bir oğul ihsân ederse Beyt-ül-Makdis'e hizmetçi yapacağım." diye adakta bulundu. Kızı oldu. Adını Meryem koydu. Hazret-i Meryem doğmadan önce babası İmrân vefat etti. Hunne kızı Meryem'i teslim etmek üzere Beyt-ül-Makdis'e götürdü. Orada bulunan âlimlere niyetini anlatıp nezrinin kabûlünü ricâ etti. Meryem, Beyt-i Makdis'e kabul edildi. Fakat Meryem'in kimin himâyesinde kalacağı husûsunda Beyt-i Makdis hizmetçileri olan âlimler arasında anlaşmazlık oldu. Zekeriyya

aleyhisselam; "Çocuğu himâyeme ben alacağım. Akıabâlık yönünden çocuğa en yakın benim." dedi.

Diğer âlimler de çocuğu himâyelerine almak istediler. Çekilen kur'a netîcesinde hazret-i Meryem'in Zekerıyya aleyhisselamın himâyesinde kalması kararlaştırıldı.

Zekerıyya aleyhisselam hazret-i Meryem'i evine götürdü. Onu hanımı Elîsa büyüttü. Sonra da hazret-i Meryem için Beyt-i Makdis'te yüksek bir oda yaptırdı. Hazret-i Meryem bu odada hem **Allahü teâlâ**ya ibâdet etti, hem de Zekerıyya aleyhisselamdan Tevrat okudu. Zekerıyya aleyhisselam ona hergün yiyecek getirir, ibâdetten bir şey öğretirdi. Bir kış günü odasına girdiğinde önünde dünyâ yiyeceklerine benzemeyen türlü türlü nîmetler gördü. Nereden geldiğini sorduğunda; "**Allahü teâlâ** tarafından geliyor." diye cevap verdi. Bu yiyecekler **Allahü teâlâ**nın kudretinden hazret-i Meryem'e verdiği bir kerâmetti.

Zekerıyya aleyhisselam 99 veya 120 yaşına geldiği halde neslini devâm ettirecek bir evlâdı yoktu. Hanımı da zâten çocuk doğurmuyordu ve 98 yaşındaydı. Gerek Zekerıyya aleyhisselamın, gerekse hanımının çocuk sâhibi olma yaşları geçmişti. Fakat içine bir evlâd sevgisi düşüp kendisine sâlih bir evlâd ihsân etmesi için **Allahü teâlâ**ya dua etti. **Allahü teâlâ** ona Yahya isminde bir oğlan çocuğu ihsân edeceğini Cebrâil aleyhisselam vâsıtasıyla bildirdi. Birgün Zekerıyya aleyhisselam odasında namaz kılariken beyaz elbiseler içersinde Cebrâil aleyhisselam gelerek **Allahü teâlâ**nın kendisine Yahya isminde bir oğul ihsân edeceğini müjdeledi. Ayrıca onun hazret-i İsbâyı tasdik edeceğini, zamânın büyüklerinden ve bütün kötülüklerden uzak, nübüvvetle (peygamberlikle) muttasıf, sâlihler zümresinden bir zât olacağını haber verdi.

Zekerıyya aleyhisselam bu müjdeye sevinip arzusunun çabukluğunu arz ederek: "Yâ Rabbî! Bana vâd ettiğin çocuğun meydana geleceğine delil ve alâmet olmak üzere, bu gönlüme yerleşmesi ve kalbimin bana vâdettiğin şeyde mutmain olması için bir nişan ver. O alâmetle bu nîmeti şükürle karşılayayım." diye münâcaatta bulundu. **Allahü teâlâ** Zekerıyya aleyhisselamın duasını kabul ederek; "Senin için alâmet, birbiri ardınca üç gece (ve gündüz) insanlarla konuşmamandır." Bir hastalık ve sebep olmaksızın, sen sıhatli olduğun halde üç gece (ve gündüz) dilini konuşmadan alıkoymandır" buyurdu. Yahya aleyhisselam ana rahmine düşünce Zekerıyya aleyhisselam konuşamaz oldu. Meramını ancak işâretle anlatabiliyordu. O, bu üç gün içinde devamlı ibâdet ve zikirle meşgul oldu. Cenâb-ı Hakka karşı hamd ve şükür vazîfesini yerine getirdi.

Müddet tamam olunca Zekerıyya aleyhisselamın oğlu Yahya aleyhisselam dünyâyâ geldi. Yahya aleyhisselamın doğumu ile, Zekerıyya aleyhisselam ve âilesi sevince gark oldular. Yahya aleyhisselamdan altı ay sonra İsa aleyhisselam dünyâyâ geldi. İsrailoğulları İsa aleyhisselam beşikteyken **Allahü teâlâ**nın kudretiyle konuşmasına rağmen, onun babasız dünyâyâ gelmesiyle ilgili olarak Zekerıyya aleyhisselama iftirâ ettiler. Zekerıyya aleyhisselamı şehit etmek üzere aramaya başladılar. Yahudilerin iftirâlarını ve kendisini öldürmek istediklerini haber alan Zekerıyya aleyhisselam "Takat getirilemeyen şeyden uzaklaşmak, peygamberlerin sünnetidir." kâidesince Yahudilerin bulundukları yerden uzaklaştı. Yahudiler, onu yakalamak için peşine düştüler. Zekerıyya aleyhisselam Beyt-ül-Makdis yakınlarında ağaçlı bir bahçeye girdi. Bir ağacın yanından geçerken ağaç: "Ey Allah'ın peygamberi! Bana gel" diye seslendi. Ağaç yarıldı ve Zekerıyya aleyhisselam içine girdi.

Sonra kapandı ve onu gizledi. İsrailoğulları Zekeriyya aleyhisselamın izini tâkip edip nereye gittiğini anlayamadılar. O sırada mel'ûn İblis (şeytan) gelerek onlara; "Bu ağacı bıçkı ile kesin, burada ise meydana çıkar. Yoksa ne kayb edersiniz." dedi. Kâfirler o ağacı biçerek Zekeriyya aleyhisselamı şehit ettiler. Zekeriyya aleyhisselamın türbesi Halep'tedir.

### **Mucizeleri:**

1. Kalemli, kendi kendine Tevrat'ı yazardı. Zekeriyya aleyhisselam Beyt-i Makdis'te maiyyetinde yetmiş kişi olduğu halde Tevrat yazarlardı. Yahudilerin biri gelip; "Hak peygamber olsaydın, elinde Tevrat yazmağa muhtaç olmazdın; sen de elinle yazıyorsun, emrindkilerle aranızda hiçbir fark görmüyorum." diye konuştu. Hazret-i Zekeriyya bu söze çok üzüldü ve meraklandı. Cebrâil aleyhisselam gelip: "Ey Zekeriyya, buradan kalkınız! Kaleminize emr ediniz, kendi kendine yazsın!" dedi. Zekeriyya kalkıp, emr edince, kalem istenen şeyi yazmaya başladı. O saatte kalem on iki sûre yazdı. Bu mucize ile birçok kimse îmân etti.

2. Zekeriyya aleyhisselam hazret-i Meryem'i terbiyesi altına aldığı vakti, yazılması lâzım gelen kefâletnâme, kalemsiz, hokkasız yazmışlardır.

3. Kur'ân-ı kerîmde bildirildiği gibi, Zekeriyya aleyhisselam ve Beyt-i Mukaddes hademe ve kayyimlerinden yirmi dokuz kişi arasında hazret-i Meryem'in kefâleti hakkında meydana çıkan ihtilaf üzerine herkes kendi kalemini Ürdün suyuna atmışlarken, yalnız Zekeriyya aleyhisselamın kalemi suyun üzerinde dikilmiş kalmıştır.

4. Ağaçlar, Zekeriyya aleyhisselamla konuşturlardı. Yahudilerden bir tâife kendisini şehit etmek üzere araştırırlarken, kendileri de onlardan kaçtığı vakit, bir ağaç; "Ey Allah'ın peygamberi, gel bende gizlen seni ben muhâfaza ederim" diye dile gelmişti.

5. Zekeriyya aleyhisselam su üzerinde yürür ve mübârek ayakları ıslanmazdı. Kendisi için suda yürümekle, karada yürümek arasında fark yoktu.

6. Zekeriyya aleyhisselamdan mucize istendiği vakitte, yakınlarındaki ağaçlara mübârek eliyle işâret etmiş, hemen ağaçlar, köklerinden kopup, önlerine gelip kalmışlardır.

Kur'ân-ı kerîmin Âl-i İmrân, Meryem, Enbiyâ ve En'am sûrelerinde Zekeriyya aleyhisselamla ilgili haberler verilmektedir.

### **Yahya Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden. Zekeriyya aleyhisselamın oğludur. Annesinin ismi Elisa olup, İmran'ın kızıydı. Hristiyanlar Elizabeth diyorlar. Davud aleyhisselamın neslinden olup, hazret-i Meryem'in teyzesinin oğluydu.

**Allahü teâlâ**, onu babası Zekeriyya aleyhisselamın duası üzerine ihsân etti. Zekeriyya aleyhisselam doksan dokuz veya yüz yirmi yaşına geldiği halde neslini devâm ettirecek bir evlâdı yoktu. Hanımı da doksan sekiz yaşındaydı. Gerek kendisinin, gerekse hanımının çocuk sâhibi olma yaşları geçmişti. Fakat içine evlâd sevgisi düşüp kendisine sâlih bir evlâd ihsân etmesi için **Allahü teâlâ**ya dua etti. **Allahü teâlâ** Zekeriyya aleyhisselamın duasını kabul etti. Zekeriyya aleyhisselam odasında namaz kıldığı sırada Cebrâil aleyhisselam ona şöyle nidâ etti:

“Yâ Zekeriyya muhakkak **Allahü teâlâ** sana kendinden gelen bir kelimeyi (İsa aleyhisselamı) tasdik edici ve kereminin seyyidi ve nefsine hâkim ve sâlihlerden bir peygamber olmak üzere Yahya’yı müjdeliyor.”

Bu husus Âl-i imrân sûresi 38-39. âyetlerinde bildirilmiştir.

Zekeriyya aleyhisselamın ihtiyar olan hanımı hâmile kaldı ve belirli müddetten sonra Yahya aleyhisselam doğdu. Rivâyete göre Yahya aleyhisselamın doğumu ile İsa aleyhisselamın doğumu aynı seneye rastlamaktadır. Doğumundan îtibâren fevkâledelikler içinde olan Yahya aleyhisselam babası Zekeriyya aleyhisselamın nezâretinde yetişti. Küçük yaşta Tevrat’ı okumaya ve hükümlerini anlamaya başladı. Zâten **Allahü teâlâ** tarafından ona küçük yaşından îtibâren hikmet ihsân edildiği, Tevrat’ı okuyup hükümlerini anlama kâbiliyeti verildiği bildirilmiştir. Tevrat’ı ve hükümlerini küçük yaşta öğrenmiş olan Yahya aleyhisselam bâzan Beyt-ül Makdis’te (Mescid-i Aksa) bâzan da tenhâ ve ıssız yerlerde **Allahü teâlâ**ya ibâdet ve tâatla meşgul olurdu.

Öğrendiklerini İsrailoğullarına anlatır, onları **Allahü teâlâ**nın emirlerini yapmaya yasaklarından kaçınmaya dâvet ederdi. Gâyet mütevâzî ve sâde bir hayat yaşar, kıldan elbise giyer, arpa ekmeği yerdi. Dünyâya gönül vermezdi. Gece gündüz **Allahü teâlâ**ya ibâdet eder, Allah korkusundan dolayı çok ağlardı. Göz yaşları sebebiyle nûrlu yüzü yara olurdu.

Yahya aleyhisselam rüşd (olgunluk) çağına ulaştığı zaman, kendisine **Allahü teâlâ** tarafından peygamberlik emri bildirildi. İlk önce Musa aleyhisselamın bildirdiği dînin esaslarına uyması ve Tevrat’ın hükümlerini insanlara tebliğ etmesi emredildi. İsa aleyhisselama İncîl nâzil olup, Tevrat’ın hükmü kaldırılınca İsrailoğullarını İncîl’in emir ve yasaklarına uymağa çağırırdı. Daha sonra Şam’a giderek insanları hak dîne dâvet etti.

Yahya aleyhisselamın dâvetini kabul edenler olduğu gibi, türlü bahânelerle ona karşı çıkanlar da oldu. **Peygamber**lerin mucizelerini gördükleri hâlde onlara inanmayıp, karşı çıkan ve birçok peygamberi şehit eden İsrailoğulları İsa aleyhisselama karşı çıkıp onu şehit etmek istediler. **Allahü teâlâ** İsa aleyhisselamı göğe kaldırdıktan sonra Yahya aleyhisselam İncîl’in hükümlerini insanlara anlatmaya devâm etti. Zâlim Yahudi Hükümdârı Herod’un torunu Birinci Herod, hazret-i Yahya’ya iyi muâmelede bulunurdu. Kendi kardeşinin kızı veya hanımının önceki kocasından bir kızı vardı. Yahudi hükümdârı Birinci Herod bu kızla evlenmeyi ve nikâhlarını Yahya aleyhisselamın yapmasını istedi. Yahya aleyhisselam böyle bir evliliğin hazret-i İsa’nın tebliğ ettiği İncîl kitabında yasaklandığını ve böyle bir nikâhın imkânsız olduğunu bildirdi. Bu duruma içerleyen kızın annesi, Yahya aleyhisselamın öldürülmesini istedi.

Yahya aleyhisselama karşı iyi niyet sâhibi olan birinci Herod da kadının ve kralla evlenmek isteyen kızının isrârı üzerine Yahya aleyhisselamın yakalanıp getirilmesi veya öldürölüp, başının getirilmesini adamlarına emretti.

Herod’un adamları Yahya aleyhisselamı yakalayıp, başını kesmek sûretiyle şehit ettiler. Başka bir rivâyette de yakalayıp getirdiler. Herod kendisi başını kesmek sûretiyle şehit etti. Kesilmiş olmasına rağmen Yahya aleyhisselamın başı mucize olarak: “Bu kızı almak sana helâl değildir.” diye defâlarca söyledi. **Allahü teâlâ** Yahya aleyhisselamın intikâmını almak

için onların başına bâzı musîbetler gönderdi. Bâzı rivâyetlerde Herod ve evlenmek istediği kızı, Karun gibi yerin yuttuğu bildirilmektedir.

Yahya aleyhisselam şehit edildiği zaman otuz dört yaşlarında bulunuyordu. Yahya aleyhisselamın mübârek bedeninin parçaları, başka başka şehirlerdedir. Başı ise Şam'daki Ümeyye Câmiindeki türbededir.

Yahya aleyhisselam sûret itibariyle zamânındaki insanların en güzeli ve hüsn-ü Cemâl sâhibiydi. İnsanlara karşı yumuşak huylu, tevâzû ve şefkât sâhibiydi. Başındaki saçları seyrek ve sesi inceydi.

Ondan önce Yahya ismiyle isimlendirilen olmamış ve ismi **Allahü teâlâ** tarafından bildirilmişti. Bu husus Meryem sûresi 7. âyetinde bildirilmiştir. Yahya aleyhisselam günahlardan temiz kılınmış olup, takvâ sâhibiydi. Tevâzu sâhibi olup itâatkar ve halim selîmdi. Yahya aleyhisselam doğduğu, öldüğü ve dirildiği günlerde Alahü teâlâ tarafından selâmete erdirildi. Bu husûsiyetleri Meryem sûresi 13, 14 ve 15. âyetlerinde bildirilmiştir.

Mucizeleri:

1. Taşın dile gelmesi: İsrailoğulları, Yahudi Hükümdârı Birinci Herod'un emri üzerine Yahya aleyhisselamı şehit etmek için arıyorlardı. Bu haberi duyan Yahya aleyhisselam onlardan uzaklaşıyordu. Bu sırada bir kaya dile geldi:"Ey Allah'ın peygamberi! Bana gel!"

Yahya aleyhisselam kayaya yaklaştığı zaman içinin kovan gibi oyulmuş olduğunu gördü. O taşın içine girdi. Yahya aleyhisselamı şehit etmek üzere arayan kâfirler o kayaya yaklaştıkları zaman, o kayadan kâfirler üzerine oklar atılmaya başlandı. Bu durumu gören Yahudiler geriye dönüp kaçtılar.

2. Gündüz vakti yıldız göstermesi: Yahya aleyhisselam peygamber olarak vazîfelendirilip Şam'a geldikten sonra insanlar ona; "Hakîkaten peygambersen, bize gündüz gözü ile yıldızları göster." dediler. İnsanların bu isteği üzerine Yahya aleyhisselam dua edip gündüz güneşin çevresindeki yıldızlar görünmeye başladı.

Kur'ân-ı kerîmde Âl-i imrân, Meryem ve Enbiyâ sûrelerinde Yahya aleyhisselamdan bahsedilmektedir.

## **İsa Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen ve Kur'ân-ı kerîm'de ismi bildirilen peygamberlerden. **Peygamber**ler arasında en yüksekleri olan ve kendilerine Ülûlâzım denilen altı peygamberin beşincisidir. Annesi hazret-i Meryem'dir. **Allahü teâlâ** onu babasız yarattı. Kudüs'te doğdu. Otuz yaşında peygamber oldu. Kendisine İncil adlı kitap gönderildi. Otuz üç yaşında diri olarak göğe kaldırıldı. Kıyâmete yakın yeryüzüne tekrar inecektir.

İsa aleyhisselamın annesi Meryem Hatun, Süleyman aleyhisselamın neslinden sâlihâ ve temiz bir hanımdı. Hazret-i Meryem, on beş yaşına geldiği zaman, Yusuf-i Neccâr isminde biriyle nişanlanmıştı. Fakat onunla evlenmeden **Allahü teâlâ**, hazret-i Meryem'e babasız olarak bir çocuk vereceğini müjdeledi.

Hazret-i Meryem, **Allahü teâlâ**nın emri ve kudretiyle İsa aleyhisselama hâmile oldu. Bundan bir müddet sonra, normal olarak hâmilelik hâlleri görülmeye başlandı. Bu hâlleri

gören İsrailoğulları, dedikodu yapmaya başladılar. Çeşit çeşit iftirâda bulunup akla gelmeyecek, ağza alınmayacak şeyler söylediler. Bu dedikodulara tahammül edemeyen hazret-i Meryem, Kudüs'ün 10 km kadar güneyindeki sâkin bir kasaba olan Beyt-i Lahm'e çekildi. Her şeyin **Allahü teâlânın** takdîri ve dilemesiyle olduğunu düşünerek, insanların kendi hakkındaki sözlerine sabretti.

İsa aleyhisselamın doğumu yaklaştığı sırada, bulunduğu yerin bahçesinde yürürken kurumuş bir hurma ağacının altına geldi. Doğum sancıları şiddetlendiğinden bu ağaca yaslandı. Yaslandığı kuru hurma ağacı yeşillendi. Mevsim kış olduğu hâlde meyve verdi. Ayağının altında küçük bir su kanalı akmaya başladı. Bu hâl, hazret-i Meryem'i tesellî etti. Bu sırada hazret-i İsa dünyâyâ geldi. İsa aleyhisselam doğduğu zaman, doğudaki ve batıdaki bütün putlar yıkılıp, yere döküldü. Şeytanlar bu duruma şaşılar. Nihâyet büyükleri olan İblîs, onlara İsa aleyhisselamın dünyâyâ geldiğini haber verdi. O doğunca gökte büyük bir yıldız görüldü.

Hazret-i İsa'nın doğduğunu öğrenen İsrailoğulları, Beyt-i Lahm'e geldiler. Hazret-i Meryem'in kucağında yeni doğmuş çocuğu görünce; "Ey Meryem! Bu nedir? Gerçekten çok çirkin bir iş yapmış olarak geldin. Sen pek genç, fakat kocası olmayan bir kız olduğun hâlde bu çocuğu nereden aldın? Bu ne acayib ve ne şaşılacak bir hâldir?" dediler. Hazret-i Meryem, bütün söylenenleri sabırla dinledi. Hiç cevap vermedi. Ancak; "İşin hakîkatini size o haber versin. Siz onunla konuşun. Ondandır sorup anlayın!" mânâsına kundakta bulunan hazret-i İsa'yı işâret etti. Onlar, kundaktaki çocuğun konuşamayacağını söyleyince, kundakta bulunan hazret-i İsa elini kaldırarak cevap verdi ve dedi ki: "Ey câhiller! Benim yüksek şânıma taarruz etmeyiniz ve annemi ayıplamayınız. Muhakkak ki ben, **Allahü teâlânın** kuluyum. O, bana kitap verip, beni peygamber kılacaktır. Her nerede olsam beni mübârek kıldı ve hayatta olduğum müddetçe namaz kılmamı ve zekât vermemi emretti. Beni anneme hürmetkâr kıldı... Doğduğum günde, öleceğim günde ve diri olarak kabrimden kaldırılacağım günde selâm benim üzerimedir." dedi. Hazret-i İsa'nın kundakta konuşmasına hayret eden İsrailoğulları, dillerini yutmuş gibi oldular. Hiçbir şey söyleyemediler. Buna rağmen dedi-kodu yapmaktan, çeşit çeşit iftirâlarda bulunmaktan da geri durmadılar.

Roma imparatorunun Şam vâlisi, babasız doğduğu için ikisini öldürmek istedi. Annesi onu alarak Mısır'a götürdü. Hazret-i İsa on iki yaşına gelinceye kadar Mısır'da kaldılar. Sonra tekrar Kudüs'e gelerek Nâsıra şehrine yerleştiler. Otuz yaşına girince, Hak teâlâ tarafından peygamber olduğu bildirildi. **Peygamberlik** emri bildirilince, hemen tebliğ'e başladı. İnsanların **Allahü teâlâyâ** inanmalarını ve O'nun emirlerini yapıp yasaklarından sakınmalarını ve isyânda bulunmamalarını istedi. İsrailoğulları bu dâveti kabul etmediler. İsa aleyhisselam inanmayanlara mucizeler gösterdi. İsa aleyhisselam var gücüyle gayret göstermesine rağmen, pek az kişi inandı. İsrailoğulları ona îmân etmedikleri gibi, dâvetine karşı çıktılar ve günden güne hırçınlaştılar. İsa aleyhisselamın yumuşaklığını görerek inanmadılar. Hattâ daha da ileri giderek hazret-i İsa'yı öldürmeye teşebbüs ettiler. Bunun üzerine hazret-i İsa, kendisine îmân edenler arasından seçtiği havârî adı verilen on iki kişiden **Allahü teâlâyâ** îmân ve ibâdet edeceklerine ve kendisine yardımcı olacaklarına dâir söz aldı.

Yahudilerden bir topluluk İsa aleyhisselam ve annesi hazret-i Meryem'e dil uzattılar. İsa aleyhisselam bunu duyunca, onlar hakkında bedduada bulundu. **Allahü teâlâ** bu duayı kabul edip, hazret-i İsa'ya ve annesine dil uzatanları maymun ve domuza çevirdi. Bu durumu gören Yahudiler, hâdiseyi aralarında görüştüler. Hepsi hazret-i İsa'yı öldürmek üzere anlaştılar. Hazret-i İsa'yı aramaya başladılar. Roma İmparatoru'nun Kudüs Vâlisi Jones Pilot'u kandırıp, İsa aleyhisselamın Roma İmparatorluğu aleyhinde bulunduğu ve Filistin'de yeni bir hükûmet kurmaya çalıştığına inandırdılar. Hazret-i İsa, son defâ olarak Havârîleri ile bir gece gizlice sohbet etti ve onlara "Horoz ötmeden (yâni sabah olmadan) sizin biriniz beni inkâr edecek ve pek az paraya satacaktır." dedi. Hakîkaten Yahûda isimli Havârî, sabah olmadan Yahudilerden bir miktar para alıp, hazret-i İsa'nın yerini haber verdi.

İsa aleyhisselamı yakalamak için Yahudilerle berâber eve girince, **Allahü teâlâ** Yehûdâ'yı İsa aleyhisselama benzetti. Yahudiler de onu İsa aleyhisselam, diye yakaladılar ve haça (çarmıha) gerip asarak öldürdüler. **Allahü teâlâ**, İsa aleyhisselamı göğe kaldırdı. İsa aleyhisselam bu sırada otuz üç yaşındaydı. İsa aleyhisselam göğe çıkarıldıktan kırk sene sonra, Romalılar Kudüs'e hücum etti. Yahudilerin çoğunu öldürüp, bir kısmını esir ettiler. Şehri yağmaladılar. Kitaplarını yaktılar. İsa aleyhisselama yaptıklarının cezâsı olarak, hakîr ve zelîl oldular. Hristiyanlar, İsa aleyhisselamın haça gerilip orada öldüğüne, fakat sonra dirilip göğe çıktığına inanırlar. Müslümanlar ise, İsa aleyhisselamın haça gerilmediğine doğrudan doğruya göğe kaldırıldığına inanırlar. Bu husus Kur'ân-ı kerîm'de Nisâ sûresi 158. âyetinde meâlen şöyle bildirildi:

"Onu asmadılar, onu öldürmediler. Bilakis **Allahü teâlâ** onu katına yükseltti..."

Ayrıca hadîs-i şerîflerde buyruldu ki:

"İsa (aleyhisselam) ölmemiştir. O kıyâmetten önce size dönecektir.", "Ben Meryem oğlu İsa'nın (aleyhisselam) dünyâ ve âhirette en yakınıyım.", "Benimle İsa (aleyhisselam) arasında başka bir peygamber yoktur."

**Allahü teâlâ**, İsa aleyhisselamı da 33 yaşında İdris aleyhisselam gibi göğe kaldırdı. İnsanları üç sene dîne dâvet etti. Vasiyeti üzerine Havârîleri etrafa dağıldılar. İseviliği insanlara anlatmaya başladılar. Bu hak dînin yayılması 80 sene sürdü. Sonra Hristiyanlar sapıklığa düştüler. İncil'i değiştirdiler. Nasıl ki Yahudiler hazret-i Meryem ve hazret-i İsa'ya iftirâ ettilerse, Hristiyanlar da onun hakkında üç yanlış inanişâ saplandılar.

Bir kısmı, "Meryem oğlu İsa Allah'tır." dedi. Bâzıları, "Allah'ın oğludur." dedi. Bir başka grup da; "Baba, oğul ve rûhül-kudüs'ten biridir" dedi.

İsa aleyhisselam hiç evlenmemiş. Dünyâyâ kıymet vermemiştir. Kıyâmete yakın Şam'da Ümeyye Câmîinin minâresine inecek, evlenecek, çocukları olacaktır. Hazret-i Mehdî ile buluşacak, 40 sene yaşayıp, Medîne'de vefat edip, **Peygamber**imizin kabrinin bulunduğu hücre-i saâdete defnedilecektir. İslâm dîninin hükümlerine tâbi olacak, ictihâd edecektir.

Avrupa kitaplarında Eflâtun'un mîlattan 347 sene önce öldüğü yazılıdır. İsa aleyhisselam gizli dünyâyâ gelip, dünyâda az kalıp göğe çıkarıldığından ve kendisini ancak on iki havârî bilip, İseviler az ve asırlarca gizli yaşadıklarından mîlât, yâni noel gecesi doğru anlaşılmamıştır. Mîlâdın, birinci kânunun (Aralık) yirmi beşinde veya ikinci kânunun (Ocak) altıncı veya başka gün olduğu sanıldığı gibi, bugünkü mîlâdî senenin beş sene az olduğu

çeşitli dillerdeki kitaplarda yazılıdır. O halde mîlâdî sene doğru ve kat'î olmayıp, günü de senesi de şüpheli ve yanıltır. İmâm-ı Rabbânî'nin (kuddise sirruh) ve Burhan-ı Kâtî'nin bildirdiklerine göre, Yunan filozofu Eflatun (Platon) İsa aleyhisselam zamanında yaşamıştır. Buna göre mîlâdî takvim 300 seneden fazla olarak noksandır ve İsa aleyhisselam ile **Muhammed** aleyhisselam arasındaki zaman bin seneden az değildir.

İsa (aleyhisselam) peygamberliği îcâbı mucizeler gösterdi.

**Mucizeleri** dokuz çeşitti:

1. Beşikteyken konuştu.
2. Ölüleri diriltirdi. Bilhassa dört ölüyü dirilttiği meşhurdur. Bunlar Sam bin Nûh, Şeddad bin Âd, Mâsân bin Mâlân ve Benî İsrail'den bir çocuktur.
3. Anadan doğma kör olanları sağlamlar gibi gördürür, bir cilt hastalığı olan baras illetini iyi ederdi. Eliyle hastaya dokunduğunda iyi olurdu. Eliyle mesh etmek sûretiyle hastaları tedâvi ettiği için kendisine İsa-i Mesih dendi. (Mâide sûresi: 110)
4. Âl-i İmrân sûresi 49. âyetinde bildirildiği gibi kavminin yedikleri veya yemek üzere sakladıkları şeyleri haber verdi.
5. Mâide sûresi 110. âyetinde bildirildiği gibi çamurdan kuş yapıp üzerine üfleyince, **Allahü teâlâ**nın izniyle canlanıp kuş olurdu.
6. Mâide sûresi 114. âyetinde bildirildiği üzere Havârîler, içinde yiyecek bulunan bir sofranın indirilmesini teklif ettiler. Hazret-i İsa ellerini kaldırıp dua edince, ekmeği ve eti bulunan bir sofrayı indi.
7. İsa aleyhisselam uykudayken yanında her konuşulana ve yapılanı bilirdi.
8. Ne zaman istese ellerini göğse kaldırıp dua edince o anda yemek ve meyveler önüne gelirdi.
9. İsa aleyhisselam Yahudilerden (Benî İsrail) uzak olduğu hâlde sözlerini ve gizli sırlarını bilirdi.

İsa aleyhisselamın dîni; İsevilik:

Musa aleyhisselamın dîni, İsa aleyhisselam zamânına kadar devâm etti. Fakat, İsa aleyhisselam gelince, bunun dîni olan İsevilik Musa aleyhisselamın dînini nesh etti, yâni Tevrat'ın hükmü kalmadı. Bundan sonra, Musa aleyhisselamın dînine uymak câiz olmayıp, tâ **Muhammed** aleyhisselamın dîni gelinceye kadar, İsa aleyhisselamın dînine uymak lâzım oldu. Fakat, İsrailoğullarının çoğu, İsa aleyhisselama îmân etmeyip, Tevrat'a uymak için inâd etti. İşte Yahudilik ile İsevilik böylece ayrıldı.

Yahudilerin ileri gelenlerinden ve İsevilerin en büyük düşmanlarından olan Paul, İseviliği kabul ettiğini, İsa aleyhisselamın kendisini, Yahudi olmayan milletleri İsevilere dâvet için şâkirt (talebe) tâyin ettiği yalanını uydurdu. İsmi Pavlos (Bolüs) olarak değiştirdi. Çok iyi bir İsevi görünerek, İsa aleyhisselamın dînini bozdu. Tevhidi (tek Allah inancını), teslise (üç tanrı inancına= Baba-oğul-kutsal rûh); İseviliği Hristiyanlığa çevirdi. İncil'i değiştirdi. İsa, Allah'ın oğludur, dedi...

İsa aleyhisselamın hikmetli sözlerinden bazıları:

“Dünyâ sevgisi bütün kötülüklerin başıdır. Gözde bakışı, kalpte şehveti büyütür. (İnsanı açgözlü doymaz eder.) Yemin ederim ki, şehvet (nefsin isteklerine uymak), sâhibine uzun süren sıkıntı bırakır. Dünyâdan geçmeye bakın. Tâmiri ile uğraşmayın.”

“Dünyâyı isteyen deniz suyu içene benzer. Ne kadar içerse, harâreti o kadar artar ve nihâyet ölür.”

“Günâhlarını hatırladığı zaman ağlayana, dilini koruyana ve başını sokacak kadar evi olana müjdeler olsun.”

“Allah katında en sevgili şey, sâlih kalplerdir. **Allahü teâlâ** onların hürmetine dünyâyı yaşatır. Onlar bozulunca yeryüzünü harâb eder.”

“Ağaçlar çoktur, ama hepsi meyve vermez. Meyveler çoktur ama, hepsi tatlı değildir. İlimler çoktur ama hepsi faydalı olmaz.”

“Sağırı, dilsizi tedâvi ettim, ölüyü dirilttim. Fakat cehl-i mürekkebin (câhilliği ilim ve olgunluk sanmak) ilâcını bulamadım. (Çünkü böyle kimse câhilliğini ilim ve kemâl sanmaktadır.)

Kur’ân-ı kerîm’in Bakara, Âl-i İmrân, Nisâ, Mâide, Tevbe, Meryem, Mü’mînûn, Zuhurf, Hadîd, Sâf sûrelerinde İsa aleyhisselamla ilgili haberler verilmiştir.

### **Şemun Aleyhisselam**

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden olduğu rivâyet edilen mübârek zât. Şemsûn diye de zikr edilir.

**Peygamber** efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem; “Geçmiş zamanda Şemun (Şemsûn aleyhisselam) adlı bir peygamber vardı. **Allahü teâlâ**nın rızâsı için bin ay devamlı cihâd edip, silâhını omuzundan çıkarmadı.” buyurdu. Eshâb-ı kirâm; “Keşke bizim ömrümüz de uzun olsaydı da, biz de din uğrunda Allah için cihâd etseydik.” dediler. Bunun üzerine Kadr sûresi nâzil olup; “Size verilen Kadir gecesi, bin aydan daha hayırlıdır (Bu gecenin sevâbı, bin ay cihâd etmenin sevâbından çoktur.)” buyruldu.

İsa aleyhisselamla **Muhammed** aleyhisselam arasında yaşamış olan Şemun aleyhisselam, İncil ehliindendi. İsa aleyhisselama indirilen, henüz bozulmamış İncîl-i şerîfe göre amel ederdi. Kavmiyse putlara tapardı. Şemun aleyhisselam, **Allahü teâlâ**yı inkâr eden ve putlara tapan sapık kavimle cihâd (savaş) edip, onları îmâna çağırdı. Çok güçlü ve cesûr bir zât olan Şemun aleyhisselamı düşmanları türlü hîlelerle şehit etmek istediler. Hangi bağla bağladılarsa, o bağı kırıp kurtuldu.

Yaşadığı şehrin hükümdârı onu yakalatıp, köşkünün önünde asılmasını emretti. Bunun üzerine Şemun aleyhisselam, **Allahü teâlâ**ya yalvarıp; “Yâ Rabbî! Dünyâda yaşamayı, kâfirlerle senin yolunda cihâd etmek için isterim. Eğer bu isteğim kalpten ve samîmîyse beni kurtar.” diyerek dua etti. O anda bir melek gelip bağı çözdü. Şem’un aleyhisselam kurtulunca, kendisine eziyet eden hükümdârı, adamlarını ve kendi hanımını cezâlandırdı. İnsanları hak yola dâvete devâm etti. Ona inanmayanlarla tek başına cihâd (harp) etti. Çok ganîmet elde etti. Cihâd ederken susadığı zaman **Allahü teâlâ** onun için taştan gâyet

lezzetli bir su akıttırdı. Bu su o içip kanıncaya kadar akardı. Kendisine büyük bir güç ve kuvvet verilmişti.

## **Peygamber efendimiz**

### **İki maddeli hadis-i şerifler**

İki maddeli hadis-i şerifler

#### **İki şeyin korkusu**

##### **Ümmetim için şu iki şeyden korkuyorum:**

- 1- Bolluk ve rahat içinde iken, şehvetlerine uymalarından,
- 2- Namazı ve Kur'anı terk etmelerinden. (Taberani)

#### **Beladan kurtulanlar**

##### **Ahir zamanda, şiddetli belaya maruz kalınır. Ancak şu iki sınıf kurtulur:**

- 1- Allah'ın dini için, dili ile ve kalbi ile mücadele eden,
- 2- Dinini anlayıp tasdik eden. (Ebu Nuaym)

#### **İki şeyi koruyan**

##### **Şu iki şeyini koruyan mümin, Cennete girer:**

- 1- İki çene arasını,
- 2- İki bacak arasını. (İ. Ahmed)

#### **Şefa'at etmem!**

##### **Şu iki sınıfa şefa'at etmem:**

- 1- Zalim sultana,
- 2- Dinde ifrata kaçanlara, aşırı gidenlere. (Taberani)

#### **İki sınıf salih olursa**

##### **Şu iki sınıf sâlih olursa, ümmetim sâlih olur:**

- 1- İdareciler,
- 2- Âlimler. (Ebu Nuaym)

#### **İslamiyet'ten nasipsiz**

##### **Şu iki sınıfın, İslamiyet'ten nasibi yoktur:**

- 1- Mürciye [Cebriye de denilir. Günahı da Allah işletir diyenler],
- 2- Kaderiye [kaderi inkâr edenler]. (Beyheki)

#### **İki şeye uyun**

##### **Bıraktığım iki şeye uyan, hidayete erer, uymayan sapıtır:**

- 1- Kitabullah,
- 2- Ehl-i beytim. (İ. Hibban)

## **İhtiyar**

### **Yaşlının gönlü şu iki şeye gençtir:**

- 1- Uzun yaşama isteği,
- 2- Mal sevgisi. (Abdülğani bin Sa'd)

## **Gıpta edilir**

### **Şu iki kişiye gıpta edilir:**

- 1- İlmi ile amel edene,
- 2- Malını, Allah yolunda harcayana. (Buhari)

## **En iyi iki şey**

### **Şu iki şeyden daha iyisi yoktur:**

- 1- Allah'a iman,
- 2- Onun kullarına iyilik etmek. (İ. Askalani)

## **En kötü iki şey**

### **Şu iki şeyden de, daha kötüsü yoktur:**

- 1- Şirk,
- 2- İnsanlara kötülük etmek. (İ. Askalani)

## **Reddedilmeyen iki dua**

### **Şu iki dua reddedilmez:**

- 1- Ezan okunurken,
- 2- Savaş kızışınca. (Ebu Davud)

## **Dünyada korkmayan**

### **Hak teâlâ buyurur: İki korku ile iki güvenmek bir araya gelmez:**

- 1- Dünyada benden korkmayan, kıyamette korkar,
- 2- Dünyada benden korkan, kıyamette, korkulardan emin olur. (İ. Ahmed)

## **Sevilen iki haslet**

### **Allah'ın sevdiği iki haslet:**

- 1- Cömertlik,
- 2- Maddi ve manevi fedakârlık. (Beyheki)

## **Nefret edilen haslet**

### **Allah'ın nefret ettiği iki haslet:**

- 1- Cimrilik,
- 2- Kötü ahlak. (Beyheki)

## **Borçlanmak**

### **Borç iki kısımdır:**

- 1- Ödemek niyeti ile borçlanıp da, ödeyemeden ölenin kefiliiyim,
- 2- Ödememek niyeti ile borçlanıp da, borcunu ödemediğn ölenin, sevabları alınıp, alacaklısına verilir. (Taberani)

### **Allah yardım eder**

#### **Allahü teâlâ, şu iki kişiye yardım eder:**

- 1- Cihad edene,
- 2- Namusunu korumak için evlenene. (Nesai)

### **Duanın kabulü için**

#### **Duanın kabul olması için iki şey gerekir:**

- 1- İhlâs,
- 2- Helal lokma. (Tergib-üs-salât)

### **Cennetlik ve cehennemlik kimse**

#### **Şu iki şeyden biri cennete, öteki cehenneme girmeyi gerektirir:**

- 1- Şirk üzere ölmeyen [Müslüman olarak ölen] Cennete girer,
- 2- Şirk üzere [kâfir olarak] ölen Cehenneme girer. (Müslim)

### **Allah'tan uzak olan**

#### **Şu iki kimse, Allah'tan çok uzakta olur:**

- 1- İdarecilerle düşüp kalkar, onların zulme ait sözlerini tasdik eder,
- 2- Çocuklarını eşit tutmaz, yetimin hakkı konusunda, Allah'tan korkmaz. (İ. Asakir)

### **İki zayıf**

#### **Şu iki zayıf hakkında Allah'tan korkun:**

- 1- Dul kadın,
- 2- Yetim. (Beyheki)

### **Dininizi süsleyin**

#### **Dininizi şu iki hasletle süsleyin:**

- 1- Cömertlik,
- 2- Güzel ahlak. (Taberani)

### **Akrabaya sadaka**

#### **Akrabaya sadaka vermenin iki sevabı vardır:**

- 1- Sadaka sevabı,
- 2- Sıla-i rahim sevabı. (Tirmizi)

## Âlimler

### Âlim iki türlüdür:

- 1- İlmi ile Allah'ın rızasını arayan, ilmi paraya değişmeyen,
- 2- İlmi ile dünyalık arayan. Böyle âlime, kıyamette ateşten gömlek giydirilir. (Deylemi)

### İki berat

#### Kırk gün yatsı ve sabah namazını, cemaatle kılana, iki berat verilir:

- 1- Cehennemden kurtuluş beratı
- 2- Münafıklıktan kurtuluş beraatı. (Hatib)

### Yükselmenin yolu

#### Allah katında yükselmek için, şu iki şeyi yap:

- 1- Sana karşı cahillik yapana, hilm [yumuşaklık] ile karşılık ver,
- 2- Sana vermeyene, ihsanda bulun. (İ. Adiy)

### İki meyte

#### İki meyte ile iki kan helâldir:

- 1- İki meyte, balık ve çekirgeci.
- 2- İki kan, ciğer ve dalaktır. (Hâkim)

[Meyte, boğazlanmadan leş olarak ölen hayvandır. Böyle ölen hayvan yenmez. Balıkla çekirge bundan müstesnadır. Dinimizde kan da yenmez. Ancak dalak ve ciğer hariçtir.]

### Oruçlunun iki sevinci

#### Oruçlu için iki sevinç vardır:

- 1- İftar edince,
- 2- Ahirette, Allah mükâfatını verdiği zaman. (Buhari)

### İki damla ile iki adım

#### Şu iki damladan ve iki adımdan daha sevimli hiçbir şey yoktur:

- 1- İki damla, Allah korkusundan akıtılan gözyaşı ile Allah yolunda akıtılan kan.
- 2- İki adım, cihad [dini yaymak] için atılan adım ile bir farzı yerine getirmek için atılan adım. (Tirmizi)

## Üç maddeli hadis-i şerifler

### Üç sınıf ümmet

#### Ümmetim üç sınıftır:

- 1- Sorgusuz sualsiz Cennete girenler,
- 2- Hafif hesaba çekilerek girenler,
- 3- Günahlardan temizlenerek girenler. (Taberani)

## **Dost ve düşman**

### **Allahü teâlâ buyurur ki:**

Şu üç şeye devam eden, gerçek dostumdur; bunları terk eden de, gerçek düşmanımdır:

- 1- Namaz,
- 2- Oruç,
- 3- Cünüplükten gusül. (Beyheki, **Taberani**)

## **Üç türlü komşu**

### **Üç türlü komşu vardır:**

- 1- Bir hakkı olan komşu. Akraba olmayan gayrimüslim komşudur.
- 2- İki hakkı olan komşu. Müslüman komşu ki, hem Müslümanlık, hem de komşuluk hakkı vardır.
- 3- Üç hakkı olan komşu. Akraba olan Müslüman komşudur. Bunun hem Müslümanlık, hem akrabalık, hem de komşuluk hakkı vardır. (**Ebu Nuaym**)

## **Günah yazılmaz**

### **Şu üç kişiye günah yazılmaz:**

- 1- Uyanana kadar uyuyana,
- 2- İyi olana kadar deliye,
- 3- Büluğa erene kadar çocuğa. (**Buhari**)

## **Âlimler**

### **Âlimler üç türdür;**

- 1- İlmi, hem kendisine, hem de insanlara faydalı olan,
- 2- İlmi kendisine faydası olan, insanlara faydası olmayan,
- 3- İlmi herkese faydası olan, fakat kendine faydası olmayıp helak olan. (**Deylemi**)

## **Sorguya çekilmeyenler**

### **Şu yemeklerden sorguya çekilmeyen üç kimse:**

- 1- İftar yemeğinden,
- 2- Sahur yemeğinden,
- 3- Misafirle yediğinden. (**Deylemi**)

## **Doğru olanlar**

### **İslam'dan nasibi olmak, şu üç şey ile olur:**

- 1- Namaz,
- 2- Oruç,

3- Zekât. (İ. Ahmed)

### **Üç kimse kınanmaz**

**Şu üç kimsenin uygun görülmeyen işleri, durumları göz önüne alınarak hoş görülmelidir:**

- 1- İyileşene kadar hasta,
- 2- İftar edene kadar oruçlu,
- 3- Âdil hükümdar. (Deylemi)

### **Üç zümre**

**Kendilerinde yemin teklif edilmeyen üç kimse:**

- 1- Evladın babasına yemini,
- 2- Kadının kocasına yemini,
- 3- Kölenin efendisine yemini. (İ. Asakir)

### **Lanetlenenler**

**Lanetlenen üç zümre şunlardır:**

**1- Ana babaya lanet eden,**

- 2- Allah'tan başkası için kurban kesen,
- 3- Arazinin sınırını geçen, (İ. Asakir)

### **Ziyaret edilmeyen hasta**

**Ziyaret edilmesi gerekmeyen üç hasta:**

- 1- Gözü ağrıyan,
- 2- Dişi ağrıyan,
- 3- Çıban ağrısı olan. (Taberani)

### **Dünya ve ahiret**

**Dünyayı ahirete tercih eden, şu üç şeye maruz kalır:**

- 1- Sıkıntısı hiç eksilmez,
- 2- Yokluktan kurtulmaz,
- 3- Öyle bir hırsa kapılır ki, hiç bir zaman boş vakit bulamaz. (Taberani)

### **Emredilenler**

**Size şu üç şeyi emrediyorum:**

- 1- **Allahü teâlâ**ya kulluk edip, Ona hiçbir şeyi ortak koşmamayı,
- 2- Toplu olarak Allah'ın ipine [dinine] tutunup birbirinizden ayrılmamayı,
- 3- Allah'ın size veli kıldığı kimselere, itaat edip onları dinlemeyi. (İbni Mace)

### **Yasak edilenler**

### **Sizi, Şu üç Şeyden men ediyorum:**

- 1- Dedikodudan,
- 2- Çok sual sormaktan,
- 3- Malı zayi etmekten. (İbni Mace)

### **HoŐlanılmayan üç Şey**

#### **Allahü teâlâ üç Şeyden hoŐlanmaz:**

- 1- Çok konuşmak,
- 2- Çok sual sormak,
- 3- Malı telef etmek. (Müslim)

### **Orucu bozmayan üç Şey**

#### **Şu üç Şey, orucu bozmaz:**

- 1- Hacamat,
- 2- İstemedenden kusmak,
- 3- İhtilam. (Tirmizi)

### **Őakası da sahihtir**

#### **Üç Şeyin Őakası da, ciddisi de sahihtir:**

- 1- Nikâh,
- 2- Talak,
- 3- Talaktan dönmek. (Hâkim)

### **Helak edenler**

#### **Helak edici üç Şey:**

- 1- AŐır cimrilik,
- 2- Nefse uymak,
- 3- Kendini beğenmek. (Hatib)

### **Kurtarıcı işler**

#### **Kurtarıcı üç Şey:**

- 1- Gizli ve açık Allah'tan korkmak,
- 2- Fakirlik ve zenginlikte itidal üzere bulunmak,
- 3- Gazapta ve rızada, adalet üzere olmak. (Hatib)

### **Derecesini yükselten Şeyler**

#### **Derece yükselten üç Şey:**

- 1- Yemek yedirmek,

- 2- Selamlaşmayı yaymak,
- 3- Herkes uyurken, gece namazı kılmak. (Hatib)

### **Günahlara kefare**

#### **Günahlara kefare olan üç şey:**

- 1- Mescide gitmek,
- 2- Namazı kılp, diğer namazı beklemek,
- 3- Çok soğukta, uygun abdest almak. (Hatib)

### **İmanı fayda vermez**

#### **Şu üç şey ortaya çıktıktan sonra, iman etmek fayda vermez:**

- 1- Güneş, batıdan doğunca,
- 2- Deccal çıkınca,
- 3- Dabbet-ül-arz çıkınca. (Müslim, Tirmizi)

### **Üç ikram**

#### **Şu üç ikram geri çevrilmez:**

- 1- Yer vermek,
- 2- Güzel koku,
- 3- Süt. (Tirmizi)

### **Farz olan ibadetler**

#### **Şu üç şey bana farzdır:**

- 1- Vitir namazı,
- 2- Kurban kesmek,
- 3- Kuşluk namazı. (İ. Ahmed)

[Hanefi'de ilk ikisi vacib, üçüncüsü sünnettir. Diğer üç mezhepte üçü de, sünnettir.]

### **Fitneye düşürenler**

#### **Şu üç şey fitneye düşürür:**

- 1- Güzel saç,
- 2- Güzel ses,
- 3- Güzel yüz. (Deylemi)

### **Oruçlu iken**

#### **Oruçlu iken, şu üç şeyden sakınmalı:**

- 1- Hamama girmemeli,
- 2- Hacamat olmamalı,

3- Kadınlara bakmamalı. (Deylemi)

### **Üç felaketten korudu**

**Allahü teâlâ, sizi şu üç felaketten korudu:**

- 1- Peygamberiniz, size beddua edip, topyekûn helak olmaktan,
- 2- Ehl-i bâtılın, ehl-i hakka galip gelmesinden,
- 3- Sapıklık üzere ittifak etmekten. (Ebu Davud)

### **İmandan olan şeyler**

**Üç şey imandandır:**

- 1- Hayâ,
- 2- Haramdan sakınmak,
- 3- Haklı olsa da ısrar etmemek. (Câmi-üs-sagır)

### **Münafıklık alameti**

**Üç şey münafıklık alametidir:**

- 1- Müstehcen konuşmak,
- 2- Hayâsızlık,
- 3- Cimrilik.

### **Geciktirilmeyenler**

Üç şey geciktirilmez:

- 1- Vakti girince namazı kılmak,
- 2- Hazır olunca cenazeyi defnetmek,
- 3- Dengini bulunca, kız veya dulu evlendirmek. (Tirmizi)

### **Ortak olan ve olmayan**

Hak teâlâ buyurdu ki:

Ey insanoğlu, şu üç şeyin, biri senin, biri benim, biri de aramızda ortaktır:

- 1- Kulluk edip, bana hiçbir şeyi ortak koşmamak sana mahsustur.
- 2- İşlediğin amelin karşılığını vermek bana mahsustur.
- 3- Aramızda ortak olan, senin dua etmen, benim de, kabul etmemdir. (Taberani)

### **Yola çıkılan üç mescit**

Yalnız üç mescit için yola çıkılır:

- 1- Mescid-i Nebi,
- 2- Mescid-i Haram,
- 3-Mescid-i Aksa. (Buhari)

### **Bu ümmetin üstünlüğü**

**Allahü teâlâ** başka ümmetlere vermediği üç şeyle bizi üstün kıldı:

- 1- Saflarımızı meleklerin safları gibi kıldı.
- 2- Yeryüzünün her tarafı bize mescit kılındı.
- 3- Su bulunmayınca, toprağı [teyemmüm için] bize temizleyici kıldı. (**Nesai**)

### **Uygunsuz hareketler**

Şu üç şey, uygun değildir:

- 1- İmamın, sadece kendisine dua etmesi,
- 2- İzinsiz başkasının evinin içine bakmak,
- 3- Abdesti sıkışık iken namaz kılmak. (**Tirmizi**)

### **Zararı sahibine döner**

Üç şeyin zararı sahibine döner:

- 1- Zalimin zulmü,
- 2- Düzenbazın hilesi,
- 3- Sözünde durmayanın vefasızlığı. (**Hatib**)

### **Büyük bela**

Şu üç kimse, başa beladır:

- 1- İyilikten anlamayan, kötülüğü affetmeyen âmir,
- 2- Hayrı görmeyip, kusuru yayan zâlim,
- 3- Yanındayken, eziyet eden, yokluğunda hıyanet eden kadın. (**Taberani**)

### **Üç büyük günah**

Şu üç şeyi yapan, büyük günah işlemiş olur:

- 1- Haksız yere açılmış bir bayrak etrafında toplanan,
- 2- Ana babaya isyan eden,
- 3- Zalime yardım eden. (**Taberani**)

### **Üç şeyden korkarım**

Şu üç şeyden korkarım:

- 1- Hakkı tanıdıktan sonra dalalete düşmek,
- 2- Dalalete sürükleyen fitneler,
- 3- Boğazına ve cinsi şehvete düşkün olmak. (**Deylemi**)

### **Kalbe sıkıntı verir**

Üç şey kalbe sıkıntı verir:

- 1- Yemeği sevmek,
- 2- Uykuyu sevmek,
- 3- Rahatı sevmek. (Deylemi)

#### **Acıklı azap**

Şu üç kişiye acıklı azap vardır:

- 1- Eteklerini yerde sürüyerek yürüyen kibirli,
- 2- Verdiğini başa kakan,
- 3- Malını yalan yere yeminle satan. (Müslim)

#### **Elim azap**

Şu üç kişiye kıyamette elim bir azap vardır:

- 1- Yetimi okuturken ezen hoca,
- 2- İhtiyacı yok iken dilencilik yapan,
- 3- Sultana dalkavukluk yapan. (Rafii)

#### **Helak olan üç kişi**

Şu üç kişi helak oldu:

- 1- Çok kibirli,
- 2- Allah'tan şüphe eden,
- 3- Onun rahmetinden ümit kesen. (Buhari)

#### **Cennet haramdır**

Cennet haram olan üç kişi:

- 1- İçki müptelası,
- 2- Ana babaya âsi,
- 3- Deyyus. (İ. Ahmed)

#### **Cennete girer**

Şu üç şeyden uzak olan, sorgusuz Cennete girer:

- 1- Kibir,
- 2- Kul borcu,
- 3- Hıyanet. (Nesai)

#### **İmanın tadını bulur**

Şu üç kimse, imanın tadını alır:

- 1- Allah ve Resulünü her şeyden çok seven,
- 2- Sevdiğini, yalnız Allah için seven,

3- İmana kavuştuktan sonra, küfre düşmeyi, ateşe düşmekten tehlikeli bilen. (Buhari)

### **Ayıp olarak yeter**

Şu üç huy, kişiye ayıp olarak yeter:

- 1- Kendi kusurunu görmeyip, başkalarındaki aynı kusuru görmesi,
- 2- Kendi utanç verici halini görmeyip, başkalarının aynı durumundan utanç duyması,
- 3- Oturup kalktığı kimselere sıkıntı vermesi. (Taberani)

### **Helak olan üç kişi**

Şu üç kişide ihlâs yoksa helak olur:

- 1- Cömert,
- 2- Cesur,
- 3- Âlim. (Hâkim)

### **İnsanların kötüsü**

İnsanların en kötüsü şu üç kimsedir:

- 1- Ana babaya karşı kibirli olup, onlara hakaret eden,
- 2- Fitne, fesat çıkaran,
- 3- Karı kocanın arasını açıp sonra, o kimsenin karısına sahip olan. (Ebu Nuaym)

### **Rahmetle nazar etmez**

**Allahü teâlâ**, Kıyamette şu üç kişiye rahmetle nazar etmez:

- 1- Alışverişinde yalan söyleyerek fahiş fiyatla mal satana,
- 2- Gelişigüzel her şeye yemin edene,
- 3- Kendisinde su olduğu halde, başkasına vermeyene. (Ey Oğul İlmihali)

### **Şiddetli azap**

Şu üç kişiye şiddetli azap edilir:

- 1- Zina eden ihtiyar,
- 2- Yalancı idareci,
- 3- Kibirli fakir. (Müslim)

### **Eşcinseller**

Ahir zamanda eşcinseller üç sınıf olur:

- 1- Konuşarak, yüzüne bakarak yetinenler,
- 2- Tokalaşıp, kucaklaşarak yetinenler,
- 3- Bu işi bizzat yapanlar. (Deylemi)

### **Allah'ın düşmanları**

**Allahü teâlâ** buyuruyor ki:

Kıyamet günü şu üç kişinin hasmıyım:

- 1- Benim adımla anarak söz verip, sözünden dönen,
- 2- Hür insanı köle diye satan,
- 3- İşçinin ücretini vermeyen. (Buhari)

### **Gıybeti haram olmayanlar**

Şu üç kişinin gıybeti haram değildir:

- 1- Fasık,
- 2- Zâlim idareci,
- 3- Bid'at ehli. (İ. Ebiddünya)

### **Bakmak ibadettir**

Şu üç şeye bakmak ibadettir:

- 1- Ana babanın yüzüne,
- 2- Mushaf'a,
- 3- Denize. (Ebu Nuaym)

### **Dua eden**

Dua eden, şu üç şeyden birine kavuşur:

- 1- Günahı affedilir,
- 2- İyilikleri artar,
- 3- Kabul edilmiş ibadet sevabı alır. (Deylemi)

### **Reddedilmeyen dua**

Üç dua ret olmaz:

- 1- Ana babanın evladına duası,
- 2- Oruçlunun duası,
- 3- Yolcunun duası. (Beyheki)

### **Nimetlere kavuşur**

Şu üç şeyi yapan, dünya ve ahirette bol nimetlere kavuşur:

- 1- Belaya karşı sabreden,
- 2- Kadere razı olan,
- 3- Refah ve bollukta dua eden. (Deylemi)

### **Üç hürmeti gözetin**

Şu üç hürmeti gözetmenin, dini ve dünyası muhafaza edilir:

- 1- İslamiyet'e hürmet,
- 2- **Resulullah**a hürmet,
- 3- **Resulullah**ın nesline [seyyidlere ve şeriflere] hürmet. (Taberani)

### **İyilik hazinesi**

Şu üç şeyi gizlemek, iyilik hazinesidir:

- 1- Hastalığı,
- 2- Musibeti,
- 3- Sadakayı. (Taberani)

### **Sevilmek için**

Şu üç şey, seni arkadaşına sevdirebilir:

- 1- Karşılaştığında selam vermek,
- 2- Bir toplulukta otururken, gelince ona yer vermek,
- 3- Onu sevdiği ismiyle çağırmak. (Taberani)

### **İmandandır**

Şu üç şey imandandır:

- 1- Az olandan da vermek,
- 2- Tanıdığı, tanımadığı, her Müslümana selam vermek,
- 3- Kendi aleyhine de olsa, âdil davranmak. (Bezzar)

### **İmanın tadını duyar**

Şu üç şeyi yapan, imanın tadını alır:

- 1- İhlâsla (La ilahe illallah) diyen,
- 2- Severek zekâtını veren,
- 3- Nefsini tezkiye eden, yani, nerede olursa olsun, Allah'ın kendisi ile beraber olduğunu bilen. (Hâkim)

### **Güzel huylar**

Üç şey Allah katında güzel huylardandır:

- 1- Zulmedeni affetmek,
- 2- Vermeyene vermek,
- 3- İrtibatını kesenle, iyi ilişkiler kurmak. (Taberani)

### **Allah'ın himayesinde**

Şu üç haslete sahip olan, **Allahü teâlâ**nın himayesinde olur:

- 1- Bir şey verene teşekkür eden,
- 2- Güçlü iken affeden,

3- Öfkesine hâkim olan. (Beyheki)

### **Cennete girer**

Şu üç haslet sahibi Cennete girer:

- 1- Zayıflara, güçsüzlere merhamet eden,
- 2- Ana babaya şefkat gösteren,
- 3- Emri altındakilere iyilik eden. (Tirmizi)

### **Üç nimet**

Şu üç nimet sahibi, Davud aleyhisselamın ailesine verilen nimetlere kavuşmuş sayılır:

- 1- Kızdığına da, sevdiğine de, adaletli davranan,
- 2- Fakirken de, zenginken de, iktisatlı davranan,
- 3- Gizlide de, açıkta da, Allah'tan korkan. (Hâkim)

### **Dünya nimetleri**

Şu üç şey dünya nimetidir:

- 1- Uygun bir binek [vasıta],
- 2- Saliha eş,
- 3- Rahat ev. (İ. Ebi Şeybe)

### **Sabır**

Sabır üç çeşittir:

- 1- Musibette.
- 2- İbadetlerde.
- 3- Haramlardan sakınmakta. (Ebu-ş-şeyh)

### **Ebdalden sayılır**

Şu üç haslet sahibi ebdal denilen evliyadan sayılır:

- 1- Kazaya rıza gösteren,
- 2- Haram işlememekte sabreden,
- 3- Allah rızası için öfkelenen. (Deylemi)

### **Allah'a tazim**

Şu üç şeye ikram eden, **Allahü teâlâ**ya tazim etmiş olur:

- 1- Müslüman olarak ihtiyarlayana,
- 2- Kur'an-ı kerimi ezberleyene,
- 3- İlim sahibine ikram edene. (Ramuz)

### **Devam eden üç amel**

İnsan ölünce, şu üç şey hariç ameli kesilir:

- 1- Sadaka-i cariye,
- 2- Faydalı ilim,
- 3- Salih evlat. (Buhari)

### **Cennet ehli**

Şu üç şeyi Cennet ehli yapar:

- 1- İlim öğrenir,
- 2- Ölülere acır,
- 3- Fakirleri sever. (Deylemi)

### **Cimri sayılmaz**

Şu üç şeyi yapan cimri sayılmaz:

- 1- Zekâtını veren,
- 2- Misafire ikram eden,
- 3- Darda kalana yardım eden. (Taberani)

### **Himayeye girenler**

Şu üç kişi kıyamette Allah'ın himayesine girer:

- 1- Allah yolunda kınanmaktan korkmayan,
- 2- Helal olmayana el uzatmayan,
- 3- Harama bakmayan. (İsfehani)

### **Kâmil iman**

Şu üç haslet sahibinin imanı kâmildir:

- 1- Allah yolunda kınanmaktan korkmayan,
- 2- İbadetine riya karıştırmayan,
- 3- İki işten, ahiret için olanı, dünya için olana tercih eden. (Deylemi)

### **Cennete girer**

Şu üç sözü, ihlâsla söyleyen Cennete girer:

- 1- Rabbimin **Allahü teâlâ** olduğuna razıyım.
- 2- Dinimin Müslümanlık olduğuna razıyım.
- 3- **Peygamber**imin **Muhammed** aleyhisselam olduğuna razıyım. (İ. Ahmed)

### **Ateş görmeyen gözler**

Şu üç göz, Kıyamette Cehennem ateşini görmez:

- 1- Allah korkusundan ağlayan göz,

- 2- Allah yolunda nöbette gözcülük eden göz,
- 3- Haramlara bakmaktan sakınan göz. (Taberani)

### **Sevabı en çok olan amel**

Sevabı en çok olan üç amel şunlardır:

- 1- Her durumda Allah'ı zikretmek,
- 2- Herkese karşı insafli davranmak,
- 3- Din kardeşinin maddi sıkıntısını gidermek. (İ. Mübarek)

### **Üç hak**

Müslümanın Müslüman üzerindeki üç hakkı şudur:

- 1- Hasta ise, ziyaret etmek,
- 2- Cenazesine katılmak,
- 3- Aksırıp Elhamdülillah derse, Yerhamükellah demek. (Buhari)

### **En değerli üç şey**

Öyle bir zaman gelecek ki, şu üç şeyden değerli bir şey olmayacak:

- 1- Helal para,
- 2- İhlâslı bir din kardeşi,
- 3- Sünnete uymak. (Taberani)

### **İlim**

İlim üç türlüdür:

- 1- Açıklayıcı kitap,
- 2- Dine uygun âdet,
- 3- Bilmiyorum demek. (Deylemi)

### **Göze cila verenler**

Şu üç şeye bakmak göze cila verir:

- 1-Yeşilliğe,
- 2- Akarsuya,
- 3- Güzel yüze. (Berika) [Buradaki güzel yüz, bakması helal olan kimselerin yüzüdür. Yabancı kadınlara, kızlara bakmak, gözü zayıflatır ve kalbi karartır.]

### **Bedeni besler**

Şu üç şey, bedeni besler:

- 1- Güzel koku,
- 2- Yumuşak güzel elbise,
- 3- Bal yemek.

## **Kıymetli müminler**

### **Kıymetli müminler üç sınıftır:**

- 1- Allah'a ve **Resulullah**a inanıp, mal ve canı ile Allah yolunda mücadele edenler,
- 2- Kendisinden, insanların, malı ve canı hususunda emin olunan kimseler,
- 3- Nefsinin tamah ettiği şeyi, Allah için terk edenler. (**İ.Ahmed**)

## **Şefa'at edenler**

### **Şu üç sınıf şefa'at eder:**

- 1- Enbiya [nebiiler],
- 2- Ulema [âlimler],
- 3- Şüheda [şehitler]. (**İbni Mace**)

## **Allah'ın himayesinde**

### **Şu üç kişi Allah'ın himayesindedir:**

- 1- Camiye gitmek için yola çıkan,
- 2- Allah yolunda savaşa çıkan,
- 3- Hac için yola çıkan. (**Ebu Nuaym**)

## **Yüz çevir!**

### **Şu üç kimseden yüz çevirmek gerekir:**

- 1- Açıktan günah işleyenden,
- 2- Zalim idareciden,
- 3- Bid'at ehlinden. (**İ. Ebiddünya**)

## **Cehennem yakmaz**

### **Şu üç kişiyi Cehennem ateşi yakmaz:**

- 1- Kocasına itaat eden kadın,
- 2- Ana babasına itaat eden evlat,
- 3- Kocasını kıskanıp sabreden kadın. (**Ebu-ş-şeyh**)

## **Ancak münafık küçümser**

### **Şu üç kimsenin hakkını ancak münafık olan küçümser:**

- 1- Saçını Müslüman olarak ağartanı,
- 2- İlim sahibi olanı,
- 3- Adil idareciyi. (**Taberani**)

## **Üç kişiye yer verilir**

### **Şu üç kişiye yer verilir:**

- 1- Yaşından dolayı ihtiyara,
- 2- İlminden dolayı âlime,
- 3- Sultanlığından dolayı âdil hükümdara. (Deylemi)

#### **Rahmete kavuşanlar**

#### **Allahın rahmeti, şu üç kişiye yağar da yağar:**

- 1- Namaz için saf tutana,
- 2- Gece yarısı namaz kılana,
- 3- Yalın kılıç, Allah yolunda savaşına. (İbni Mace)

#### **Arşın gölgesinde**

#### **Şu üç kimse, Kıyamette, Arşın gölgesinde gölgelenir:**

- 1- Emin tüccar,
- 2- Adil idareci,
- 3- Hep namaz vakitlerini gözleyen. (Hakim, Deylemi)

#### **Melekler istigfar eder**

#### **Üç kişi için melekler istigfar eder:**

- 1- İlim öğretene,
- 2- İlim öğrenene,
- 3- Cömert olan. (Ebu-ş-şeyh)

#### **Dört maddeli hadis-i şerifler**

#### **Saadet olan dört şey**

#### **Şu dört şey saadettir:**

- 1- Saliha kadın,
- 2- Rahat ev,
- 3- İyi komşu,
- 4- İyi binek. (Hâkim)

#### **Cennete girer**

#### **Şu dört şeyden sakınan Müslüman Cennete girer:**

- 1- Cana kıymak,
- 2- Haram yemek,
- 3- Zina etmek,
- 4- İçki içmek. (Bezzar)

#### **İmanı giderir**

### **Dört şey imanın gitmesine sebep olur:**

- 1- Bildiği ile amel etmemek,
- 2- Bilmediği ile amel etmek,
- 3- Bilmediğini öğrenmekten çekinmek,
- 4- Öğreneni de, bundan yasaklamak. (İslam Ahlakı)

### **Dünyaya insan**

**Allahü teâlâ, (Dünyaya insan, ne iş yapardın?) diye sorduğunda, Cebrail aleyhisselam, şu dört şeyi yapacağını bildirdi:**

- 1- Susamış kimselere su verirdim,
- 2- Çoluk çocuğu fazla olana yardım ederdim,
- 3- İki dargının arasını bulurdum,
- 4- Müslümanların ayıplarını kapatırdım. (İslam Ahlakı)

### **Allah yardım eder**

**Şu dört kimseye Allahü teâlâ yardım eder.**

- 1- Gaziye,
- 2- Evlenene,
- 3- Kölelikten kurtulmak isteyen,
- 4- Hacıya. (İ. Ahmed)

### **Cennette köşk**

**Şu dört haslet sahibi, Cennet'te köşklere kavuşur:**

- 1- Tevhid ehli olmak,
- 2- Günahını müteakip istigfar etmek,
- 3- İyilik edince, elhamdülillah demek,
- 4- Musibet gelince, (İnna lillah ve inna ileyhi raciun) demek. (Deylemi)

### **Cuma namazı**

**Şu dört kişi hariç, Cuma, her Müslümana farzdır:**

- 1- Köle,
- 2- Kadın,
- 3- Çocuk,
- 4- Hasta. (Hâkim)

### **Seni üzmesin**

**Şu dört haslet bulunan başka şeye üzülmesin:**

- 1- Doğru konuşmak,

- 2- Emanete riayet,
- 3- Güzel ahlaklı olmak,
- 4- Yiyip içmekte iffetli olmak [Haramdan sakınmak]. (Taberani)

### **Münafıklık alameti**

#### **Şu dört şey, münafıklık alametidir:**

- 1- Yalan söyler,
- 2- Verdiği sözde durmaz,
- 3- Ahdine bağlı kalmaz, ihanet eder,
- 4- Tartışmada haktan ayrılır. (Tirmizi)

### **Dünya ve ahiret hayrı**

#### **Şu dört nimete sahip olan, dünya ve ahiret hayrına kavuşur:**

- 1- Zikreden dile,
- 2- Şükreden kalbe,
- 3- Belaya sabırlı bedene,
- 4- Hıyanet etmeyen kadına. (Taberani)

### **Cennete giremeyenler**

#### **Şu dört kişi, [affa veya şefaate uğramadan yahut cezasını çekmeden] Cennete girmez:**

- 1- Devamlı içki içen,
- 2- Faizcilik yapan,
- 3- Haksız yere yetim malı yiyen,
- 4- Ana babasına âsi olan. (Hâkim)

### **Duası kabul olanlar**

#### **Şu dört dua, kabule şayandır:**

- 1- Âdil hükümdarın duası,
- 2- Din kardeşine gıyaben edilen dua,
- 3- Mazlumun zâlime ettiği beddua,
- 4- Ana baba duası. (Ebu Nuaym)

### **Allah buğz eder**

#### **Şu dört kişiye, Allah buğz eder:**

- 1- Çok yemin eden satıcı,
- 2- Kibirli fakir,
- 3- Zinakâr ihtiyar,

4- Zâlim hükümdar. (Nesai)

### **Cennet hazinesi**

#### **Şu dört şey Cennet hazinesidir:**

- 1- Sadakayı gizli vermek,
- 2- Musibetini gizlemek,
- 3- Salih akrabayı ziyaret,
- 4- Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh demek. (Hatib)

### **Hesaptan kurtulamaz**

#### **Kıyamette herkes, şu dört suale cevap vermedikçe hesaptan kurtulamaz:**

- 1- Ömrünü nerede, nasıl geçirdi?
- 2- İlmi ile nasıl amel etti?
- 3- Malı nerede nasıl kazandı, nerelere, nasıl harcadı?
- 4- Bedenini nerede yordu, hırpaladı? (Taberani)

### **Sual sorulunca**

**İlim hazinedir, anahtarı sual sormaktır. Bir sual sorulunca, şu dört kişi sevaba kavuşur:**

- 1- Suali soran,
- 2- Suale cevap veren,
- 3- Bunları dinleyenler,
- 4- Ne güzel sual soruluyor ve cevap veriliyor diye bunları sevenler. (Ebu Nuaym)

### **Vakti değerlendirmek**

#### **Akıllı kimse, vaktini dört kısma ayırır:**

- 1- İbadet için,
- 2- Kendini muhasebe için,
- 3- Emr-i maruf için,
- 4- Helâl kazanç için. (Deylemi)

### **Mutlu olmak için**

#### **Kadınla dört hasleti için evlenilir:**

- 1- Malı,
- 2- Asaleti,
- 3- Güzelliği,
- 4- Dini.

Sen dindar olanını tercih et ki, mutlu olasın. (Buhari)

## **Peygamberlerin sünneti**

### **Şu dört haslet, enbiyanın sünnetidir:**

- 1- Hayâ,
- 2- Güzel koku,
- 3- Evlenmek,
- 4- Misvak. (Tirmizi)

### **Dört şeye doymaz**

#### **Dört şey, dört şeye doymaz:**

- 1- Göz bakmaya,
- 2- Toprak yağmura,
- 3- Kadın kocasına,
- 4- Âlim ilme. (Ebu Nuaym)

### **Dört haslet**

#### **Allahü teâlâ buyurdu ki: Kullarıma dört haslet verdim:**

- 1- Zahireye güve musallat ettim, yoksa zenginler bunu altın gümüş gibi saklarlardı.
- 2- Cesede kokmayı musallat ettim, böyle olmasaydı, dost dostu hiç gömmezdi.
- 3- Üzüntü için teselli verdim, yoksa nesil kesilirdi.
- 4- Ecel verip, emeli uzattım. Yoksa [ölüm var diye] kimse geçim derdine düşmez, dünya, bakımsızlıktan harap olurdu. (Hatib)

### **Dört grup**

#### **İnsanlar, mal ve ilim yönünden dört gruba ayrılır:**

- 1- **Allahü teâlâ**nın mal ve ilim verdiği kimse. O kimse, Rabbinden korkar. Allahın bunda bir hakkı olduğunu bilerek, akrabalarına iyilik yapar. Bu kimse, en üstün derecededir.
- 2- **Allahü teâlâ**nın mal vermediği; fakat ilim verdiği iyi niyetli kimse. (Eğer malım olsaydı, malımı Allah yolunda harcardım) diye düşünür. Bu kimse iyi niyetinden dolayı, birinci gruptaki insan gibi mükâfat alır.
- 3- **Allahü teâlâ**nın mal verdiği; fakat ilim vermediği kimse. Bu kimse malını bilgisizce harcar, Allahtan korkmaz, Allahın onda, bir hakkı olduğunu bilmediği için akrabalık haklarını yerine getirmez. İşte bu kişi, en kötü derecededir.
- 4- **Allahü teâlâ**nın, ne mal ne de ilim verdiği kimse. Bu da, (Eğer malım olsaydı, üçüncü gruptaki kişi gibi davranırdım) diye düşünür. Bu da niyetine göre, üçüncü gruptaki gibi günaha girer. (Tirmizi)

### **Şehitlerin dereceleri**

#### **Şehitler dört derecedir:**

1- İmanı sağlam olan mümin. Düşmanla karşılaşır, Allah'a verdiği söze sadık kalarak ölünceye kadar savaşır. İşte bu kimse, Kıyamette herkesin imrenerek baktığı şehittir.

2- İmanı sağlam korkak mümin. Düşmanla karşılaşır, çok korkar. Nerden geldiği belli olmayan bir şey ölümüne sebep olur. Bu, ikinci derecededir.

3- İyi ve kötü ameli olan mümin. Düşmanla karşılaşır, Allah'a verdiği söze sadık kalarak öldürülünceye kadar çarpışır. Bu üçüncü derecedir.

4- Günahkâr mümin. Düşmanla karşılaşır. Allah'a verdiği sözde sadık kalarak öldürülünceye kadar savaşır. Bu da, dördüncü derecedir. (Buhari)

#### **Faziletli dört gece**

##### **Şu dört gece, gündüzü gibi faziletlidir:**

- 1- Kadir gecesi,
- 2- Arefe gecesi,
- 3- Berat gecesi,
- 4- Cuma gecesi. (Deylemi)

#### **Beş maddeli hadis-i şerifler**

##### **İslam'ın beş şartı**

##### **Müslümanlık beş şey üzerine kurulmuştur:**

- 1- Allahü teâlâya ve Muhammed aleyhisselamın, Onun Peygamberi olduğuna inanmak,
- 2- Her gün beş vakit namaz kılmak,
- 3- Zekât vermek,
- 4- Ramazan ayında bir ay oruç tutmak,
- 5- Mekke'ye giderek, ömründe bir kere hac etmek. (Buhari)

##### **Müslümanın beş hakkı**

##### **Bir Müslümanın Müslüman üzerinde beş hakkı vardır:**

- 1- Karşılaşınca, selam vermek,
- 2- Davet edince, davetine gitmek,
- 3- Nasihat isterse, yardımcı olmak,
- 4- Aksırıp Elhamdülillah derse, Yerhamükellah demek,
- 5- Hastalanırsa ziyaretine, ölürse cenazesine gitmek. (Buhari)

##### **Helak eden beş şey**

##### **Ümmetim şu beş şeyi helal saydığı zaman helak olur:**

- 1- Birbirini lanetlemeyi,
- 2- İpekli giymeyi,

- 3- Çalgı çalmayı,
- 4- İçki içmeyi,
- 5- Erkeğin erkekle, kadının kadınla iktifa etmesini. (Hâkim, Beyheki)

### **Cuma günü**

#### **Cuma gününde beş haslet vardır:**

- 1- Allah, o günde Âdem'i yarattı.
- 2- O, Cennetten yeryüzüne o gün indirildi.
- 3- Cuma günü vefat etti.
- 4- Kıyamet, Cuma günü kopacaktır.
- 5- Cuma günü duaların kabul olduğu bir saat vardır. (Buhari)

### **Resulullahın üstünlüğü**

#### **Diğer peygamberlere beş şeyle üstün kıldım:**

- 1- Bütün insanlara peygamber oldum.
- 2- Şefaati, ümmetime ahirette imdat olarak sakladım.
- 3- Bir aylık mesafeden, düşmanlarıma korku saldım.
- 4- Yeryüzü bana mescit ve temizleyici kılındı.
- 5- Ganimetler bana helal kılındı. (Buhari)

### **Cennetten men olunmaz**

#### **Şu beş şey için nasihat edeni Cennetten çevirmezler:**

- 1- Allah için,
- 2- Dini için,
- 3- Kitabı için,
- 4- Resulü için,
- 5- Bütün Müslümanlar için. (İ. Neccar)

### **Beş şeyin karşılığı**

#### **Beş şey, beş şeyin karşılığıdır:**

- 1- Bir topluluk verdiği sözden dönerse, düşmanları başlarına musallat olur.
- 2- Dinin emrine uyulmazsa, fakirlik yaygınlaşır.
- 3- Fuhuş yaygınlaşırsa, ölümler çoğalır.
- 4- Ölçü ve tartıda hile yapılırsa, bereketsizlik olur.
- 5- Zekât verilmezse, yağmurlar kesilir. (Taberani)

### **Kâmil iman**

### **Şu beş şey imandandır:**

- 1- Allah'ın emrine teslim olmak,
- 2- Allah'ın takdirine rıza göstermek,
- 3- İşinin sonunu Allah'a havale etmek,
- 4- Allah'a güvenmek,
- 5- Musibete sabır göstermek. (Bezzar)

### **Peygamberlerin sünneti**

#### **Şu beş şey peygamberlerin sünnetlerindendir:**

- 1- Hayâ,
- 2- Hilm [Yumuşaklık, vakar],
- 3- Hacamat,
- 4- Misvak kullanma,
- 5- Güzel koku sürünme. (Taberani)

### **İbadet olan beş şey**

#### **Beş şey ibadettendir:**

- 1- Az yemek,
- 2- Camide oturmak,
- 3- Kâbe'ye bakmak,
- 4- Mushafa bakmak,
- 5- Âlimin yüzüne bakmak. (Deylemi)

### **Cezası dünyada verilir**

#### **Şu beş şeyin cezası, hemen dünyada verilir:**

- 1- Zulmün,
- 2- Hainliğin,
- 3- Anne babaya eziyetin,
- 4- Salih akrabalarla ilişkiyi kesmenin,
- 5- Yapılan iyiliğe nankörlüğün. (İ. Lal)

### **Ramazanda ihsan edilenler**

**Allahü teâlâ, diğer ümmetlere vermediği beş şeyi, Ramazanda ümmetime verir:**

- 1- Ramazanın ilk gecesi, müminlere rahmet eder. Rahmet ettiği kula hiç azap etmez.
- 2- Oruçlunun ağız kokusu, Allahü teâlâya, her kokudan daha güzel gelir.
- 3- Melekler, Ramazanda her gece ve gündüz, oruç tutanların affolması için dua eder.

4- **Allahü teâlâ**, Ramazan-ı şerifte oruç tutanlara, Cennette yer tayin eder.

5- Ramazan-ı şerifin son günü de, oruç tutan müminlerin hepsini affeder. (Beyheki)

#### **Acele etmek**

##### **Beş şey hariç, acele etmek şeytandandır:**

- 1- Kızını evlendirmek,
- 2- Borcunu ödemek,
- 3- Cenaze hizmetlerini tez yapmak,
- 4- Misafiri doyurmak,
- 5- Günah işleyince hemen tevbe etmek. (İslam Ahlakı)

#### **Fakire yemek yedirmek**

##### **Fakire verilen lokma, beş müjde verir:**

- 1- Bir tane idim, beni çoğalttın,
- 2- Ben küçük iken, beni büyüttün,
- 3- Düşman iken, beni dost eyledin,
- 4- Fani, yok olmak üzere iken, beni baki, sonsuz kalıcı eyledin,
- 5- Şimdiye kadar sen beni muhafaza ederdin. Artık ben seni muhafaza ederim. (İslam Ahlakı)

#### **Gönlü öldürür**

##### **Beş şey gönlü öldürür:**

- 1- Çok yiyip içmek,
- 2- Çok uyumak,
- 3- Çok konuşmak,
- 4- Çok gülmek,
- 5- Rızık için çok endişe etmek. (M. Ç. Yar-i Güzin)

#### **Kalbi parlatır**

##### **Beş şey kalbi parlatır:**

- 1- İhlâs suresini çok okumak,
- 2- Az yemek,
- 3- İlim meclisinde bulunmak,
- 4- Az pişmiş ekmek yemek,
- 5- Gece namazı kılmak. (M. Ç. Yâr-i Güzin)

#### **Gönlü aydınlatır**

##### **Beş şey gönlü aydınlatır:**

- 1- İlim meclisinde oturmak,
- 2- Yetimin başını okşamak,
- 3- Seherde çok istigfar etmek,
- 4- Çok yiyip içmemek,
- 5- Çok oruç tutmak. (M. Ç. Yâr-i Güzin)

#### **Gözün nurunu arttırır**

##### **Beş şeye bakmak göze cila verir:**

- 1- Kabeye bakmak,
- 2- Mushafa bakmak,
- 3- Ana babanın yüzüne bakmak,
- 4- Âlimin yüzüne bakmak,
- 5- Akarsuya bakmak. (M. Ç. Yâr-i Güzin)

#### **Kişiye ihtiyarlatır**

##### **Beş şey, kişiye ihtiyarlatıp çöktürür:**

- 1- Borcu çok olmak,
- 2- Gami, kederi çok olmak,
- 3- Kadının nefesi erkeğe erişmek,
- 4- Çok koku sürünmek,
- 5- Çok balgam gelmek. (M. Ç. Yar-i Güzin)

#### **Beş şeyin kıymeti**

##### **Beş şeyden önce beş şeyin kıymetini bil!**

- 1- İhtiyarlıktan önce gençliğin,
- 2- Hastalıktan önce sağlığın,
- 3- Meşguliyetten önce boş vaktin,
- 4- Fakirlikten önce zenginliğin
- 5- Ölmeden önce hayatın kıymetini bil! (Ebu Nuaym)

#### **İbadette hayır bırakmaz**

##### **Şu beş şey, oruç ve abdestte hayır bırakmaz:**

- 1- Yalan,
- 2- Gıybet,
- 3- Söz taşımak,
- 4- Harama bakmak,

5- Yalan yere yemin. (Deylemi)

### **Altı maddeli hadis-i şerifler**

#### **Altı şey güzeldir**

**Altı şey güzeldir, ama şu altı sınıf insanda olursa, daha güzeldir:**

- 1- Adalet güzeldir, âmirde olursa, daha güzeldir.
- 2- Cömertlik güzeldir, zenginde olursa, daha güzeldir.
- 3- Vera güzeldir, âlimde olursa, daha güzeldir.
- 4- Sabır güzeldir, fakirde olursa, daha güzeldir.
- 5- Tevbe güzeldir, gençte olursa, daha güzeldir.
- 6- Hayâ güzeldir, kadında olursa, daha güzeldir. (Deylemi)

#### **Altı haslet**

**Şu altı haslet hayırdandır:**

- 1- Allah'ın düşmanlarıyla cihat etmek,
- 2- Yaz günü oruç tutmak,
- 3- Musibete sabr-ı cemil göstermek,
- 4- Haklı olduğu halde, tartışmayı bırakmak,
- 5- Bulutlu günde namazı erken kılmak,
- 6- Kış günleri, abdesti güzel almak. (Beyheki)

#### **Amelleri yok edenler**

**Şu altı şey amelleri mahveder:**

- 1- Halkın ayıbı ile meşgul olmak,
- 2- Kalb katılığı,
- 3- Dünya sevgisi,
- 4- Hayâ azlığı,
- 5- Uzun emel,
- 6- Zulme devam etmek. (Deylemi)

#### **Cehenneme girenler**

**Şu altı kişi, [affa veya şefaate uğramazsa] sorgusuz sualsiz Cehenneme girer:**

- 1- Zülmü yüzünden âmir,
- 2- Irkçılık yüzünden Arap,
- 3- Kibri yüzünden köy muhtarı,
- 4- Yalanı yüzünden tüccar,

5- Hasedi yüzünden âlim,

6- Hasisliği yüzünden zengin. (Ebu Ya'la)

### **Allah kefildir**

**Şu altı yerin birinde bulunan mümine, Allahü teâlâ kefildir.**

1- Mescitte,

2- Cemaatte,

3- Hasta ziyaretinde,

4- Cenazede,

5- Kendi evinde,

6- Âdil hükümdarın yanında. (Taberani)

### **Yedi maddeli hadis-i şerifler**

#### **Himaye edilenler**

**Kıyamette, Allahü teâlâ, şu yedi kişiyi himaye eder:**

1- Âdil idareciyi,

2- Allah'a ibadetle yetişen genci,

3- Namaz için gönlü camiye bağlı olanı,

4- Allah için birbirini seven, Allah için buluşup, Allah için ayrılanları,

5- Güzel, zengin ve mevki sahibi bir kadın, günaha davet edince, Allah'tan korkup onu reddedeni,

6- Sadakayı gizli vereni,

7- Yalnızken Allah'ı anıp ağlayanı. (Buhari)

#### **Yedi kişiye lanet eder**

**Bütün peygamberler, şu yedi kişiye lanet eder:**

1- Allah'ın kitabına ilave yapmaya çalışana,

2- Kaderi inkâr edene,

3- Haramı helal görene,

4- Evlenmesi haram olan ile evlenmeyi helal görene,

5- Sünnetimi [dinimi] terk edene,

6- Ganimet mallarını dağıtmayana,

7- Allah'ın zelil kıldığını yükseltmek, aziz kıldığını da alçaltmak için güç kullanan zalime. (Taberani)

#### **Emredilenler**

**Size şu yedi şeyi emrediyorum:**

- 1- Cenazeye iştiraki,
- 2- Hastayı ziyareti,
- 3- Davete icabeti,
- 4- Zulme uğrayana yardımı,
- 5- Yemini yerine getirmeyi,
- 6- Selamlaşmayı,
- 7- Aksırıp, Elhamdülillah diyene, Yerhamükellah demeyi. (Buhari)

#### **Kullanması caiz olmayanlar**

##### **Şu yedi şeyi kullanmak caiz değildir:**

- 1- Gümüş kap,
  - 2- Altın yüzük,
  - 3- İpek,
  - 4- Atlas,
  - 5- İbrişimli elbise,
  - 6- Kalın atlas,
  - 7- Eyer üzerine konulan ipekli şilte. (Buhari)
- [Kadın için altın yüzük ve ipekli elbise caizdir]

#### **Cehenneme gidecekler**

##### **Tevbe etmezlerse, şu yedi kimse, Cehenneme girer:**

- 1- İstimna eden,
- 2- Livata yapan,
- 3- Livata yaptıran,
- 4- İçki içen,
- 5- Ana babasını döven,
- 6- Komşusuna sıkıntı veren,
- 7- Komşusu ile zina eden. (Beyheki)

#### **Yedi yerde**

##### **Şu yedi yerde namaz kılmamalıdır:**

- 1- Beytullah'ın üstünde,
- 2- Kabristanda,
- 3- Mezbelede.
- 4- Mezbahada,

- 5- Hamamda,
- 6- Deve yatan yerde,
- 7- Cadde ortasında. (İbni Mace)

### **Sekiz maddeli hadis-i şerifler**

#### **Allah'ın buğz ettiği kimseler**

**Allahü teâlâ, Kıyamette şu sekiz insana, çok buğz eder:**

- 1- Yalancıya,
- 2- Kibirliye,
- 3- Müslümanın yüzüne gülüp, içinden kin besleyene,
- 4- Allah ve Resulünün emrine yavaş, şeytanın isteklerine hızla koşana,
- 5- Hakkı olmadığı halde, en ufak bir dünyalığa, yeminle sahip çıkana,
- 6- Söz götürüp getirene,
- 7- Dostların arasını açana,
- 8- Suçsuzun ayağını kaydırmak isteyene. (Ebu-ş-şeyh)

#### **Doymayan sekiz şey**

**Sekiz şey, sekiz şeye doymaz:**

- 1- Göz bakmaya,
- 2- Yer yağmura,
- 3- Kadın kocasına,
- 4- Âlim ilme,
- 5- Talip sual sormaya,
- 6- Haris, mal yığmaya,
- 7- Deniz suya,
- 8- Ateş oduna. (M. Ç. Yâr-i Güzin)

#### **Aşağıdaki sözler kelâm-ı kibardır:**

#### **Sekiz süs**

**Hazret-i Ebu Bekr-i Sıddık buyurdu ki:**

**Sekiz şey, sekiz şeyin ziyneti, süsüdür:**

- 1- İffet, fakirin süsüdür,
- 2- Şükür, zenginliğin süsüdür,
- 3- Sabır, belanın süsüdür,
- 4- Tevazu, asaletin süsüdür,

- 5- Hilm, ilmin süsüdür,
- 6- Çok ağlamak, Allah korkunun süsüdür,
- 7- Başa kakmamak, ihsanın süsüdür,
- 8- Huşu, namazın süsüdür. (M. Ç. Yâr-i Güzin)

### **Sekiz başış**

**Hazret-i Ömer buyurdu ki:**

**Sekiz şeyi yapan, sekiz şeye kavuşur:**

- 1- Lüzumsuz konuşmayı terk eden, hikmete kavuşur,
- 2- Lüzumsuz bakmayı terk eden, huşua kavuşur,
- 3- Lüzumsuz yiyip içmeyi bırakan, ibadetin lezzetini duyar,
- 4- Gülmeyi terk eden, heybet kazanır,
- 5- Mizahı terk eden, güzellik ve tatlılık kazanır,
- 6- Dünya sevgisini terk eden, ahiret sevgisini kazanır,
- 7- Başkalarının ayıbı ile meşgul olmayı terk eden, nefsinin ayıplarını düzeltir,
- 8- **Allahü teâlâ**nın zatını düşünmeyi bırakan, nifaktan korunur. (M. Ç. Yâr-i Güzin)

### **Dokuz maddeli hadis-i şerifler**

**Dokuz büyük günah**

**Şu dokuz şey, büyük günahdır**

- 1- Şirk koşmak,
- 2- Katillik,
- 3- Hırsızlık,
- 4- Ana-babaya isyan,
- 5- Yetim malı yemek,
- 6- Zina,
- 7- Faiz,
- 8- İffetli kadına zina isnat etmek,
- 9- Savaştan kaçmak. (Nesai)

**Emredilen dokuz şey**

**Rabbim dokuz şey emretti:**

- 1- Gizli ve açık Allah'tan korkmayı,
- 2- Öfkeli iken de, adaletli söz söylemeyi,
- 3- Fakirlik ve zenginlikte de, iktisada riayet etmeyi,

- 4- İrtibatını kesene, sıla-ı rahm yapmayı,
- 5- Vermeyip mahrum edene de, vermeyi,
- 6- Zulmedeni affetmeyi,
- 7- Susmanın tefekkür olmasını,
- 8- Konuşmanın zikir ve bakışın ibret olmasını,
- 9- Marufu emretmeyi. (Rezin)

#### **Hataların başı**

**Hataların başı üçtür. Üçünden altı hata daha doğdu. Hepsi birlikte dokuz oluyor:**

- 1- Kibir,
- 2- Hırs [tamah, açgözlülük],
- 3- Haset,
- 4- Tokluk,
- 5- Uyku,
- 6- Rahatlık,
- 7- Mala muhabbet,
- 8- Övünmek,
- 9- Baş olma sevdası. (M.C. Yâr-i Güzin)

#### **Kabir suali olmayanlar**

**Şu dokuz mümine kabir suali olmaz:**

- 1- Şehit,
- 2- Düşman karşısında nöbette iken ölen,
- 3- Veba, kolera gibi bulaşıcı hastalıktan ölen,
- 4- Bulaşıcı hastalıklar yayılınca, kaçmayıp, sabr ederek başka sebeple ölen,
- 5- Sıddıklar,
- 6- Baliğ olmayan çocuklar,
- 7- Cuma günü veya gecesi ölenler,
- 8- Her gece Tebareke suresini okuyanlar,
- 9- Ölüm hastalığında İhlâs suresi okuyanlar. (Cami-üs-sagir şerhi)

#### **On maddeli hadis-i şerifler**

Noksan olan zarardadır

İslamiyet on kısımdır, biri noksan olan, zarardadır:

- 1- Lâ ilâhe illallah **Muhammed**ün **Resulullah** demek,

- 2- Namaz kılmak,
- 3- Zekât vermek,
- 4- Oruç tutmak,
- 5- Haccetmek,
- 6- Cihad etmek,
- 7- Emr-i maruf,
- 8- Nehy-i anil münker,
- 9- Cemaatten ayrılmamak,
- 10- Taat. (Taberani)

### **On şey sünnettir**

#### **Şu on şey sünnettir:**

- 1- Bıyığı kısaltmak,
- 2- Sakalı uzatmak,
- 3- Misvak kullanmak,
- 4- Abdestte mazmaza [Ağza su vermek],
- 5- Abdestte istinşak [Burna su vermek],
- 6- Tırnak kesmek,
- 7- Ayak parmaklarını yıkamak,
- 8- Koltuk altını temizlemek,
- 9- Kasıkları temizlemek,
- 10- Su ile istinca. (Buhari, Müslim, Nesai, Ebu Davud, Tirmizi)

### **Misvak kullanmak**

#### **Misvakta on haslet vardır:**

- 1- Ağız kokusunu giderir,
- 2- Diş etlerini kuvvetlendirir, çürümeyi de önler
- 3- Balgamı keser, safrayı temizler
- 4- Mideye sıhhat verir,
- 5- Göze cila verir,
- 6- Allahü teâlâyı razı eder,
- 7- Şeytanı gazaba getirir,
- 8- Hafaza meleklerini sevindirir,
- 9- Sevabı artırır,

10- Sünnete uymuş olur. (Ebu Nuaym)

### **Cennetlik on kişi**

#### **On kişi cennettedir:**

- 1- Ebu Bekr,
- 2- Ömer,
- 3- Osman,
- 4- Ali,
- 5- Talha,
- 6- Zübeyr,
- 7- Abdurrahman bin Avf,
- 8- Sad bin Ebi Vakkas,
- 9- Ebu Ubeyde bin Cerrah
- 10- Said bin Zeyd (Tirmizi, İbni Mace)

### **Yasin-i şerifteki on bereket**

#### **Yasin-i şerif okuyun. Onda, on bereket vardır:**

- 1- Aç okursa, doyar.
- 2- Çıplak, okursa, giyinir.
- 3- Bekâr okursa, evlenir.
- 4- Korkan okursa, emin olur.
- 5- Mahzun okursa, ferahlar.
- 6- Misafir okursa, seferde yardım görür.
- 7- Kayıp olan bulunur.
- 8- Hasta okursa, şifa bulur.
- 9- Ölü için okunursa, azabı hafifler,
- 10- Susayan okursa, suya kavuşur.(Deylemi)

### **Âyetlerin tasnifi**

#### **Kur'an-ı kerimdeki âyetler on kısımdır:**

- 1- İkaz edici,
- 2- Müjdeleyici,
- 3- Nâsih [Hükümsüz bırakan âyetler],
- 4- Mensuh [Hükmü kalkan âyetler],
- 5- Nasihat [Öğüt verenler],

- 6- Temsil [Örnekli olanlar],
- 7- Muhkem [Hükmü kesin olanlar],
- 8- Müteşabih [Tevili gerektirenler],
- 9- Helâli bildirenler,
- 10- Haramı bildirenler. (Ebu Nasr)

### **Kâfirlere benzemek**

#### **Şu on şeyi yapan, kâfirlere benzemiş olur:**

- 1- Müslümanların ortak malını zimmetine geçiren,
- 2- Büyücü,
- 3- Deyyus,
- 4 - Hanımına arkadan yaklaşan.
- 5 - İçki içen,
- 6 - Zekâtını vermeyen,
- 7 - Hacca gitmeden ölen,
- 8 - Fitne çıkaran,
- 9 - Müslümanlarla savaşan düşmana, silah satan,
- 10- Mahrem akrabası ile evlenen. (İ.Asakir)

### **Kavun ve karpuzda özellikler**

#### **Kavun ve karpuzda şu on özellik var:**

- 1- Yemek,
- 2- İçmek,
- 3- Koku,
- 4- Meyve,
- 5- Çöven, [kir temizleyen bir bitki]
- 6- Mesaneyi temizler,
- 7- Mideyi temizler,
- 8- İç hastalıklarına iyi gelir,
- 9- Cinsi kudreti artırır,
- 10- Cildi temizler. (Deylemi)

### **On büyük alamet**

#### **On alâmet çıkmadan kıyamet kopmaz:**

- 1- Deccal,

- 2- İsa'nın inmesi,
- 3- Güneşin batıdan doğması,
- 4- Dabbet-ül-arz,
- 5- Yecüc ve Mecüc,
- 6- Duman,
- 7- Doğuda, batıda ve Arabistan'da yere batışlar,
- 8- Yemenden bir ateşin çıkması, (Müslim)
- 9- Kâbe'nin yıkılması, (Buhari)
- 10- Mehdi'nin gelmesi. (Tirmizi, İbni Mace, İ. Ahmed)

### **Lanetlenen on kişi**

#### **Şarap ile ilgili şu on kişi lanetlenmiştir:**

- 1- Şarap için üzüm sıkın,
- 2- Sıktıran,
- 3- İçen,
- 4- Taşıyan,
- 5- Kendisine taşınan,
- 6- Dağıtan,
- 7- Satan,
- 8- Parasını yiyen,
- 9- Satın alan,
- 10- Kendisi için satın alınan. (Tirmizi)

### **Onda dokuzu**

**Soru:** Din kitaplarında, (Şu on kısımdır, dokuzu şundadır) gibi ifadeler geçiyor. Onda dokuzu ne demektir?

#### **CEVAP:**

Bir şeyin önemini, yani fayda ve zararını, iyilik ve kötülüğünü belirtmek için, bir şey on parçaya ayrılırsa, dokuzu şöyledir denir. O dokuz şey veya o dokuzun bulunduğu kimse, büyük nimette veya büyük tehlikededir, buna çok dikkat etmeli demektir.

#### **Bu konudaki hadis-i şeriflerden bazıları şöyledir:**

(Hikmet [faydalı şeyler], on kısımdır; dokuzu, uzlet, biri az konuşmaktır) [Beyheki]

(Hayâ on kısımdır, dokuzu kadınlarda, biri erkeklerdedir.) [Deylemi]

(Hikmet, on kısımdır, dokuzu Ali'de, biri diğer insanlardadır.) [Ebu Nuaym]

(Rızık on kısımdır, dokuzu ticaretle, biri de hayvancılıktadır.) [İbni Sa'd]

(İbadet on kısımdır; dokuzu helal kazanmak, biri diğer ibadetlerdir.) [Beyheki]

(İbadet on kısımdır; dokuzu sükûtta, biri helâl kazançtır.) [Deylemi]

(Cömertlik on kısımdır; dokuzu Sudan'da biri diğer yerlerdedir.) [Hatib]

(Cimrilik on kısımdır; dokuzu Fars'ta [İran'da], biri diğer insanlardadır.) [Hatib]

(Âfiyet on kısımdır; dokuzu helalden geçimini sağlamakta, biri de diğer şeylerdedir.) [Deylemi]

(Kibir, on kısımdır; dokuzu Rum'da, biri diğer insanlardadır.) [Hatib]

Hikmet ehli de buyuruyor ki:

Haset on kısımdır, dokuzu din adamlarındadır.

Dünya sıkıntıları on çeşittir, dokuzu salihlerdedir.

Zillet on kısımdır, dokuzu Yahudilerdedir.

Şehvet on kısımdır; dokuzu kadında, biri erkektedir. (Tefsir-i kebir)

### **Bazı hikmetler**

#### **Uzun bir hadis-i şerifin bir bölümü şöyledir:**

En sağlam kulp, kelime-i şهادettir.

En değerli söz, Allah'ı zikretmektir.

En iyi ilim, faydalanılan ilimdir.

En iyi zenginlik, gönül zenginliğidir.

En iyi azık, takvadır.

En iyi iş, farz olan amelleri yapmaktır.

En şerefli ölüm şehit olarak ölmektir.

En kötü şey, bid'attir.

En kötü mazeret, ölüm anındaki mazerettir.

En kötü pişmanlık, kıyametteki pişmanlıktır.

En kötü kazanç, faizden gelendir.

En büyük hata, yalan söylemektir.

Kötü şiirler, şeytanın nağmeleridir.

Gençlik, bir çeşit deliliktir.

Başkalarından ibret almak, saadettir.

**Allahü teâlâ**, affedeni affeder.

Öfkesine hâkim olanın mükâfatını verir.

Musibete sabredene kaybettiklerini verir.

Sabredenin sevabını kat kat fazla verir.

Başkasını alaya alanı rezil eder.

Her iş neticesiyle değerlendirilir.

Gelmesi kesin olan şey [ölüm], yakındır. (Beyheki, İbni Asakir)

[istihaze](#) olur.